

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**KIYI ALANLARINDA UYGULANAN KENTSEL TASARIM PROJELERİNİN
MEKÂNSAL DEĞİŞİME VE KULLANICI GRUPLARINA ETKİSİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ**

Zehra İNCE ÇÖLLÜ

**FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

NİSAN 2022

ANTALYA

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**KIYI ALANLARINDA UYGULANAN KENTSEL TASARIM PROJELERİNİN
MEKÂNSAL DEĞİŞİME VE KULLANICI GRUPLARINA ETKİSİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ**

Zehra İNCE ÇÖLLÜ

**FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

NİSAN 2022

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KIYI ALANLARINDA UYGULANAN KENTSEL TASARIM PROJELERİNİN
MEKÂNSAL DEĞİŞİME VE KULLANICI GRUPLARINA ETKİSİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

Zehra İNCE ÇÖLLÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 18/04/2022 tarihinde jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK (Danışman)

Doç. Dr. Aysu UĞURLAR

Doç. Dr. Kıvanç ERTUĞAY

ÖZET

KIYI ALANLARINDA UYGULANAN KENTSEL TASARIM PROJELERİNİN MEKÂNSAL DEĞİŞİME VE KULLANICI GRUPLARINA ETKİSİ: ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

Zehra İNCE ÇÖLLÜ

Yüksek Lisans Tezi, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK

Nisan 2022; 195 sayfa

Kentsel kamusal mekân olarak tanımlanan kıyı alanları; toplumu oluşturan bireylerin her birinin eşit ölçüde kullanım hakkının bulunduğu ve bu önemi dikkate alınarak planlanması ve tasarlanması gereken alanlardan oluşmaktadır. Bu mekânların “kamusalılık” işlevini sürdürebilmesi için kamuyu oluşturan tüm vatandaşların erişimine ve kullanımına açık olması ve aynı zamanda da teşvik edici olması gerekmektedir. Bu niteliğinin sağlanması için özellikle kentsel doku içerisinde yer alan kıyı alanlarının, tüm vatandaşların eşit olarak kullanabilmesine olanak sağlayacak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Değişen yaşam koşulları içerisinde siyasal, ekonomik ve toplumsal değişimler ile birlikte önem kazanan kamusal mekân konusu, özellikle gelişmekte olan ülkeler için kentsel ve toplumsal yapıyı yansıtmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Tüm kentliler tarafından kullanılması hedeflenen ve bu amaçla tasarlanan kentsel kamusal mekânlar her zaman arzulanan sonuçlara ulaşmada yeterli olmamaktadır. Yapılan tez çalışması ile kentsel kamusal mekânda uygulanan tasarım projesinin, kullanıcı gruplarının sosyo-mekânsal farklılaşması üzerindeki etkisinin en aza indirilebilmesi için, planlama, tasarım ve uygulama süreçlerinde, sürece müdahale edilmesi, geliştirilmesi ve değiştirilmesi gereken noktaların tespitinde faydalı olması hedeflenmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Kamusal mekânda kullanıcı grupları, Kamusal mekânda tasarım kriterleri, Kentsel kamusal mekân, Kentsel kıyı alanları, Sosyo-ekonomik farklılaşma

JÜRİ: Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK

Doç. Dr. Aysu UĞURLAR

Doç. Dr. Kıvanç ERTUĞAY

ABSTRACT

THE EFFECT OF URBAN DESIGN PROJECTS IMPLEMENTED IN COASTAL AREAS ON SPATIAL CHANGE AND USER GROUPS: ANTALYA PROVINCIAL CASE

Zehra İNCE ÇÖLLÜ

MSc Thesis in the Department of City and Regional Planning

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK

April 2022; 195 pages

Being urban public spaces, coastal areas by definition are available to be benefited from by each individual forming society, thus should be planned and designed in accordance with their importance. For these spaces to maintain their “publicness” function, they must be open to the access and use of all citizens forming a community, and at the same time they must be encouraging. To ensure this public characteristic, especially the coastal areas within the urban fabric should be designed in a way that allows all citizens to benefit from them equally. The issue of public space, which becomes increasingly important with political, economic, and social changes and changing living conditions, is of great significance especially for developing countries in terms of reflecting the urban and social structure. Urban public spaces that are intended to be used by all citizens and designed for this purpose are not always sufficient to achieve the desired results. This thesis study aims to be useful in determining the points that need to be intervened, developed, and changed in the planning, design, and implementation processes to minimize the effect of the design project applied in the urban public space on the socio-spatial differentiation of user groups.

KEYWORDS: Design criteria in public space, Socio-economic differentiation, Urban coastal areas, Urban public space, User groups in public space

COMMITTEE: Assoc. Prof. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK

Assoc. Prof. Dr. Aysu UĞURLAR

Assoc. Prof. Dr. Kıvanç ERTUĞAY

ÖNSÖZ

“Kıyı Alanlarında Uygulanan Kentsel Tasarım Projelerinin Mekânsal Değişime ve Kullanıcı Gruplarına Etkisi: Antalya İli Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında ve her sayfasında büyük emeği olan, ilgi ve önerileri ile umutsuzluğa kapıldığımda beni motive eden, tecrübe ve deneyimleri ile çalışma sürecime yön veren, desteğini her gün yanımda hissettiğim sevgili danışman hocam Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK’e, bilgi ve görüşlerinden yararlandığım ve tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Aysu UĞURLAR ve Doç. Dr. Kıvanç ERTUĞAY’a, yüksek lisans eğitimimi birlikte tamamladığım, tez sürecimde desteği hep yanımda olan sevgili arkadaşım Arş. Gör. Şerife Betül ÇETİNKAYA’ya, yüksek lisans eğitimimde değerli bilgilerinden yararlandığım Akdeniz Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama bölümü hocalarıma, çalışma sürecinde istatistik konusunda desteklerini esirgemeyen Öğr. Gör. Dr. Ebru KAYA BAŞAR’a ve değerli zamanını ayırarak görüşlerinden yararlandığım Dr. Öğr. Üyesi Hilmi Ekin OKTAY’a saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim hayatım boyunca desteklerini her zaman yanımda hissettiğim, her kararımdayan yanımda olan, sevgimin ve saygımın kelimelerle ifade edilemeyeceği ve fedakarlıklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim sevgili annem Alime İNCE’ye, yüksek lisans yapmam konusunda en büyük teşvikçim sevgili babam Rahmi İNCE’ye, tezin bitmesini büyük umutlarla bekleyen sevgili kardeşlerim Ekrem ve Mustafa İNCE’ye, her zaman bana inanan ve beni destekleyen diğer aile üyelerime, tez sürecini benimle birlikte yaşayan, her anında emeği olan, düştüğümde beni toparlayan, kararlarımdaya daima yanımda duran, motivasyon kaynağım ve en büyük destekçim canım eşim Burak ÇÖLLÜ’ye ve kısa süreliğine de olsa bana eşlik eden yol arkadaşşıma sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez sürecim boyunca her anlamdaya yanımda olan başta Melike ÜRE, Burcu ERKAN ve Başak GÜNEŞ TOK olmak üzere tüm arkadaşşılarıma, destekleri için Antalya Büyükşehir Belediyesi çalışma arkadaşşılarıma ve özellikle doğu grubu üyelerinden Fatma Başak OKTAY, Mehtap ÖRS ve Rüçhan Gökhan OKTAN’a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimi bugünlere gelmemde büyük emeği olan ve beni sevgiyle yetiştiren aileme ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
AKADEMİK BEYAN	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK TARAMASI	9
2.1. Mekân ve Kentsel Mekân.....	10
2.1.1. Kamusal mekân	15
2.1.2. Kentsel kamusal mekân	24
2.1.3. Kamusal mekânda tasarım kriterleri.....	27
2.2. Kentsel Mekânda Kullanıcı Grupları	46
2.3. Kıyı Alanları, Kent Planlama ve Kentsel Tasarım	48
2.3.1. Kentsel kıyı alanları.....	48
2.3.2. Kıyı alanlarında planlama ve kamusal kullanım ilişkisi.....	52
3. MATERYAL VE METOT	55
3.1. Materyal.....	55
3.1.1. Antalya iline ilişkin genel bilgiler	55
3.1.2. Çalışma alanı	60
3.2. Metot	64
3.2.1. Örneklem seçimi.....	65
4. BULGULAR.....	71
4.1. Arazi Çalışmaları ve Mekânsal Niteliklere İlişkin Değerlendirmeler.....	71
4.1.1. Arazi çalışmaları.....	71
4.1.2. Mekânsal niteliklere ilişkin değerlendirmeler	75
4.2. Katılımcılara ve Kıyı Kullanım Durumlarına İlişkin Değerlendirmeleri	80
4.2.1. Katılımcı profili	80
4.2.2. Katılımcıların kıyı alanı kullanım durumları.....	84

4.2.3. Kullanıcıların kıyı alanında yapılan kentsel tasarım projesine yaklaşımları	94
4.2.4. Kullanıcıların kıyı alanı kullanım amaçları	126
4.2.5. Kullanıcıların kıyı alanına ulaşım biçimleri, ulaşım süreleri ve alanda kalış süreleri	136
5. TARTIŞMA	143
6. SONUÇLAR	157
7. KAYNAKLAR	159
8. EKLER	167
ÖZGEÇMİŞ	

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kıyı Alanlarında Uygulanan Kentsel Tasarım Projelerinin Mekânsal Değişime ve Kullanıcı Gruplarına Etkisi: Antalya İli Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

18/04/2022

Zehra İNCE ÇÖLLÜ

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

- P : Anlamlılık değeri
N : Ortalama
df : Serbestlik derecesi
Km² : Kilometrekare
Ha : Hektar
% : Yüzde

“01,01” Ondalık Ayırıcı

Kisaltmalar

- PSI : Kamusal Mekân Endeksi (Public Space Index)
PPS : Kamusal Mekânlar için Projeler (Project For Public Spaces)
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
SEG : Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik
TL : Türk Lirası

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Çalışmanın hipotezleri	3
Şekil 2.1. Canter (1977)'e göre mekân diyagramı	11
Şekil 2.2. Kamusal mekân örnekleri	13
Şekil 2.3. Kamusal mekân örnekleri	17
Şekil 2.4. Kamusal mekân örnekleri	19
Şekil 2.5. Kamusal mekân örnekleri	21
Şekil 2.6. Gehl (1987)'e göre kentsel aktiviteler ve mekân kalitesi arasındaki ilişki.....	30
Şekil 2.7. Kamusal mekân kalitesinin boyutları	38
Şekil 2.8. Kamusal mekân kriterleri	41
Şekil 3.1. Antalya ilinin Türkiye içindeki konumu	55
Şekil 3.2. Antalya iline bağlı ilçelerin konumu	56
Şekil 3.3. Türkiye'de illerin gelişmişlik seviyelerine kademelenmesi	56
Şekil 3.4. Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik İlçeleri bütününde 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı	58
Şekil 3.5. Çalışma alanı kapsamında yer alan ilçeler.....	60
Şekil 3.6. Çalışma alanının Antalya içindeki konumu.....	62
Şekil 3.7. Konyaaltı kıyı alanı hava fotoğrafı	63
Şekil 3.8. Beachpark kıyı alanı hava fotoğrafı.....	64
Şekil 3.9. Çalışma alanı ilçe nüfus büyüklükleri	66
Şekil 3.10. Çalışma alanına ilişkin mahallelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ..	68
Şekil 3.11. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre anket sayıları.....	69
Şekil 4.1. Konyaaltı kıyı alanı arazi kullanımı (1. bölge).....	72
Şekil 4.2. Konyaaltı kıyı alanı arazi kullanımı (2. bölge).....	73
Şekil 4.3. Konyaaltı kıyı alanı arazi kullanımı (3. bölge).....	73
Şekil 4.4. Beachpark kıyı alanı arazi kullanımı	74
Şekil 4.5. Katılımcıların cinsiyet dağılımı	80
Şekil 4.6. Katılımcıların yaş dağılımı	81
Şekil 4.7. Katılımcıların medeni durumu.....	81
Şekil 4.8. Katılımcıların eğitim durumu	82
Şekil 4.9. Katılımcıların meslek grubu	82
Şekil 4.10. Katılımcıların aylık gelir dağılımı	83
Şekil 4.11. Katılımcıların yaşadıkları mahalle.....	83
Şekil 4.12. Katılımcıların bir önceki yaşadıkları mahalle.....	84
Şekil 4.13. Katılımcıların kıyı kullanım durumundaki değişim dağılımı	85
Şekil 4.14. Katılımcıların kıyı kullanım durumundaki yaşadıkları değişim.....	86
Şekil 4.15. Katılımcıların kıyı alanı kullanım durumu	86
Şekil 4.16. Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanında kullandıkları kısım	87
Şekil 4.17. Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanında bölgelere göre kullanım yoğunlukları	88
Şekil 4.18. Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan bireylerin kıyı kullanım durumu	89
Şekil 4.19. Ankete katılan bireylerin kullandıkları kıyı alanı dağılımı.....	90
Şekil 4.20. Ankete katılan ve Konyaaltı-Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan bireylerin bu alanları tercih etmeme nedenleri.....	91
Şekil 4.21. Ankete katılan ve hiçbir kıyı alanını kullanmayan bireylerin kıyı alanlarını tercih etmeme nedenleri	92

Şekil 4.22. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını kullanım amaçları	126
Şekil 4.23. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını kullanım amaçları	127
Şekil 4.24. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanım biçimi	128
Şekil 4.25. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanım türü	129
Şekil 4.26. Kullanıcılara göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına ilişkin düzenleme ihtiyacı olup olmadığı	129
Şekil 4.27. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ulaşım şekli	137
Şekil 4.28. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ulaşım konforu	137
Şekil 4.29. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına ulaşım süreleri	138
Şekil 4.30. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanım sıklıkları	139
Şekil 4.31. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanım mevsimi	139
Şekil 4.32. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını hafta içi ve hafta sonu kullanım zamanları	140
Şekil 4.33. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını hafta içi ve hafta sonu kullanım zamanı	141
Şekil 4.34. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında da geçirdikleri süreler	141

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1. Çalışmanın aşamaları.....	5
Çizelge 2.1. Kullanım biçimlerine ve arazi kullanım türlerine göre kentsel mekân örnekleri	15
Çizelge 2.2. Carmona (2010)'ya göre kamusal mekân türleri	20
Çizelge 2.3. Farklı teorisyenlere ait kamusal mekân tipolojileri	22
Çizelge 2.4. Kamusal mekân türleri.....	22
Çizelge 2.5. Kamusal mekân kalitesi bağlamında hazırlanan parametreler	31
Çizelge 2.6. Kamusal mekân tasarım prensipleri ve değişkenleri	33
Çizelge 2.7. Urban Task Force'a göre kamusal mekân tasarım kriterleri	42
Çizelge 2.8. Kamusal mekân tasarım kriterleri (teorisyen ve kurumlara göre benzerlikler ve farklılıklar)	45
Çizelge 3.1. Antalya ili alt boyutlar itibarıyla gelişmişlik sıralaması.....	57
Çizelge 3.2. Antalya ilinde uygulanan 1/25.000 ölçekli planlarda kıyı alanlarının plan durumu	59
Çizelge 3.3. Kıyı alanlarında kamusal mekân tasarım kriterleri analizi	61
Çizelge 3.4. Çalışma alanı ilçe büyüklükleri	67
Çizelge 3.5. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu oranları.....	67
Çizelge 3.6. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre anket sayıları.....	68
Çizelge 4.1. Katılımcıların kıyı kullanım durumundaki değişim dağılımı	85
Çizelge 4.2. Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanında kullanım dağılımı.....	88
Çizelge 4.3. Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan bireylerin kıyı kullanım durumu dağılımı.....	90
Çizelge 4.4. Ankete katılan bireylerin kıyı alanı tercih etmeme nedenleri.....	93
Çizelge 4.5. Katılımcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı dışında farklı kıyı alanı kullanımı.....	94
Çizelge 4.6. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi	97
Çizelge 4.7. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi.....	99
Çizelge 4.8. Cinsiyete göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi	101
Çizelge 4.9. Cinsiyete göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi	103
Çizelge 4.10. Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı kullanım tanımının ortalama yaş dağılımı	104
Çizelge 4.11. Konyaaltı kıyı alanı kullanım tanımının yaşa göre ANOVA çizelgesi ..	105
Çizelge 4.12. Beachpark kıyı alanı kullanım tanımının yaşa göre ANOVA çizelgesi ..	106
Çizelge 4.13. Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında ortalama yaş dağılımı	107
Çizelge 4.14. Konyaaltı kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında ortalama yaşa göre ANOVA çizelgesi	107
Çizelge 4.15. Beachpark kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında ortalama yaşa göre ANOVA çizelgesi	108
Çizelge 4.16. Medeni duruma göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi	110

Çizelge 4.17. Medeni duruma göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi	112
Çizelge 4.18. Eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi	114
Çizelge 4.19. Eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi	116
Çizelge 4.20. Meslek grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi	118
Çizelge 4.21. Meslek grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi	120
Çizelge 4.22. Aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi.....	122
Çizelge 4.23. Aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi.....	125
Çizelge 4.24. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	131
Çizelge 4.25. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını buluşma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	132
Çizelge 4.26. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	133
Çizelge 4.27. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını cafe ve restoran amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	134
Çizelge 4.28. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını balık tutma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi	135
Çizelge 5.1. “Koruma” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi	144
Çizelge 5.2. “Düzen” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi	145
Çizelge 5.3. “İşlev, kullanım ve aktiviteler” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi.....	147
Çizelge 5.4. “Konfor, Erişim ve Bağlantılar” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi.....	150
Çizelge 5.5. “Keyif, Eğlence ve Sosyallik” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi.....	151
Çizelge 5.6. “Kimlik, Cazibe ve Çeşitlilik” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi.....	153
Çizelge 8.1. Kıyı alanlarına ilişkin yapılan yasal düzenlemeler	168
Çizelge 8.2. Antalya iline bağlı ilçelerin 2020 yılı nüfus değerleri	171
Çizelge 8.3. Antalya İli yıllık ortalama hava durumu değerleri	172
Çizelge 8.4. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları iş amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	178
Çizelge 8.5. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını ev amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	179
Çizelge 8.6. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanının geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	180
Çizelge 8.7. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	181

Çizelge 8.8. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını cafe ve restoran amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	182
Çizelge 8.9. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları çocuk parkı amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	183
Çizelge 8.10. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları fotoğraf çekme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	184
Çizelge 8.11. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını balık tutma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi	185
Çizelge 8.12. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları hayvan gezdirme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	186
Çizelge 8.13. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yürüyüş ve koşu amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	187
Çizelge 8.14. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yoga amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	188
Çizelge 8.15. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yüzme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	189
Çizelge 8.16. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları bisiklet ve paten sürme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi	190
Çizelge 8.17. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları restoran, cafe ve bar amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	191
Çizelge 8.18. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları market ve büfe amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	192
Çizelge 8.19. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi	193
Çizelge 8.20. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları özel plajlardan hizmet alma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	194
Çizelge 8.21. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kişisel plaj amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi.....	195

1. GİRİŞ

Tarih boyunca kurulan yerleşim birimlerinin konumu ve biçimleri, bu yerleşimleri oluşturan toplulukların sosyal ve psikolojik özellikleri, inanç sistemleri, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi vermekte, kimi zaman da bu niteliklerden etkilenmektedir. Yerleşimler kullanıcıların sadece barınma ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulmuş mekânlardan değil, aynı zamanda ticaret, eğitim, sağlık, ibadet, dinlenme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarına da cevap verecek şekilde düzenlenen mekânlardan oluşmaktadır. Bu mekânlardaki düzenlemeler; kişiler arasındaki iletişimi de etkileyerek kullanıcıların sosyalleştiği ortamları oluşturmakta, yaşanan çağın sosyal, ekonomik ve siyasal yapısı ise bu ortamların sosyal yapısını ve mimari özelliklerini yansıtmaktadır (Tarhan 2017).

Yerleşimleri ve bu yerleşimlerde yaşayan toplulukları etkileyen mekân; en geniş anlatımı ile “insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerin sürdürülebilmesine olanak sağlayan boşluk” olarak tanımlanmaktadır. Mülkiyet açısından ele alındığında ise; özel mekân, yarı özel/yarı kamusal mekân ve kamusal mekân olarak üç grupta sınıflandırılmaktadır. Tez çalışmasına da konu olan kamusal mekânlar, bir mahallenin ya da kent merkezinin bir bölümü olabileceği gibi, toplumsal bağlılığı ve sosyal etkileşimi artırmaya yardım edecek herhangi bir alan olarak da tanımlanmaktadır. Genellikle iç ve dış mekân olarak düzenlenen ve bu düzenlemeler gereği kullanım biçimleri de farklılaşabilen kamusal mekânlar, kullanıcılarına sundukları sosyalleşme imkânları ile yerleşim dokusunda önemli alanlar olarak öne çıkmaktadır. Kentsel kamusal dış mekânlar; kentsel doku içerisinde yer alan, kentte yaşayan farklı kullanıcı gruplarının kullanımına açık olan ve toplu yaşamın tüm etkinliklerinin yer alabildiği açık mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde çoğu zaman doğal olarak oluşan ve/veya kamusal otoriteler tarafından oluşturulan bu mekânlar, asgari toplumsal kuralların geçerli olduğu herkesin kullanımına açık mekânlardır. Kentlerde yaşayan farklı gelir ve eğitim seviyelerine, farklı yaşam biçimlerine ve farklı niteliklere sahip kişilerce kullanılan, daha genel bir tanımlama ile farklı sosyal gruplara hizmet eden bu mekânların herkesçe rahat ve özgür olarak kullanılacak şekilde tasarlanması kent planlamanın temel konularından birisini oluşturmaktadır. Sokaklar, meydanlar, parklar, gezi alanları, pazar yerleri, yeşil alanlar, kıyı alanları, fuar alanları, toplanma alanları kentsel kamusal dış mekân örnekleri olarak sıralanmaktadır.

Kamusal mekânların kentsel yaşam kalitesini arttırıcı niteliklere sahip olması, bulundurdıkları aktivite çeşitlilikleri ile farklı sosyal grupları bir araya getirebilme nitelikleri ve herkes için erişilebilir ve ulaşılabilir mekânlar olarak tasarlanmaları kent kimliği açısından oldukça önemlidir.

Sorunsal

Kamusal mekân olarak nitelendirilen kentsel alanlarda, kamu kullanım olanaklarının arttırılması ve evrensel tasarım ilkeleri çerçevesinde herkes için tasarlanmış, kentsel yaşam kalitesini arttırıcı mekânlar yaratılması kent planlamanın ve tasarım çalışmalarının temel ilgi odakları arasında yer almaktadır. Planlama ve tasarım konuları zaman zaman, içerikleri sebebiyle, farklı mesleki disiplinlerin ortak çalışmasını gerektiren, daha kapsamlı yaklaşımlara da konu olabilmektedir. Farklı mesleki grupların görüş ve yaklaşımlarını bir arada değerlendirebilme ve katılımcı bir yaklaşımla “kullanıcıyı/kentliyi” de sürece entegre edebilme gayesi ile genellikle yerel yönetimlerin

yetki alanlarında olan kamusal mekanlar, zaman zaman kentsel tasarım projesi yarışmaları kapsamında ele alınmakta ve bu süreç farklı bakış açılarının zenginliği ile tasarıma konu alan için en uygun projenin seçilebilmesine olanak sağlamaktadır. Ekip çalışmaları ile geliştirilen projeler, yeni fikirlerin ve güncel yaklaşımların bir arada değerlendirilmesine olanak sağlamasına karşın, kimi zaman söz konusu proje alanının katılımcılar veya kullanıcılar tarafından kent bağlamında yeterince kapsamlı biçimde anlamlandırılmaması sorunu ile de karşı karşıya kalabilmektedir. Böyle bir süreçte “herkes için erişilebilir” ve “herkes tarafından kullanılabilen” kamusal mekân yaratma yaklaşımları, hedeflendiğinin tam aksine, bazı kullanıcı gruplarını alandan ötelemekte, özellikle alana getirilen yeni işlevler zaman zaman mekânsal ayrışmaya ve kentlerdeki farklı sosyo-ekonomik grupların alan kullanım biçimlerinde değişikliklere neden olmaktadır.

Tezin amacı ve hipotezleri

Kamusal alanların etkin kullanımı için kentsel tasarım projeleri yapılırken tüm kullanıcı gruplarının erişebilmesine ve sosyal ilişki kurmasına olanak sağlayan, bireylerin yaşam kalitesini iyileştirici, gerek işlevsel gerekse fiziksel özellikleri bakımından kaliteli mekânlar tasarlanması hedeflenmektedir. Ülkemizde kamusal mekânlarda yapılan kentsel tasarım projelerinde mekânsal bağlamda kalitesi yüksek ve işlevsel mekânlar oluşturulurken, projelerin sosyal anlamda sebep olabileceği ayrışma/farklılaşma hususu genelde göz ardı edilmektedir. Bu doğrultuda kentsel tasarım projelerinin olası sonuçlarından birisi de kullanıcı gruplarının tasarım sonrası mekân tercihlerindeki (olumlu/olumsuz) değişimler olarak ele alınmaktadır. Yapılan tez kapsamında, kentsel kamusal mekân bağlamında değerlendirilen kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projelerinin mekânsal değişime etkisi konusu ele alınmakta, bu değişimin kullanıcı gruplarında herhangi bir farklılaşmaya neden olup olmadığı konusu tartışılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda literatür araştırmaları ile ortaya konan “herkes için erişilebilir ve yaşayan başarılı kamusal mekanlar” yaratılmasının temel kriterleri üzerinden, çalışma alanı olarak belirlenen Antalya ilinde yer alan Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları incelenmiştir. Planlama ve tasarım aşamaları, kentsel tasarım yarışmasına konu olan çalışma alanında, seçilen projenin uygulama süreci tamamlandıktan sonra yaşanan mekânsal değişimi ve bu değişimin farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına mensup kullanıcı grupları üzerindeki etkilerini sorgulayan tez çalışması ile alanın kamusal niteliğinin ve herkes için erişilebilir olma özelliklerinin ne ölçüde sürdürülebildiğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma kapsamında kıyı alanlarının kamusal kullanım niteliği temel alınarak, bu alanlar için geliştirilen ve uygulanan tasarım projelerinin, farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarında yer alan kentlilerin kıyı kullanım alışkanlıklarında bir değişim yaratıp yaratmadığını belirlemeye yönelik hipotezler geliştirilmiştir. Bu bağlamda tezin temel hipotezi;

“Kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projeleri, kullanıcı grupları açısından mekânsal ve sosyal farklılaşmaya neden olmaktadır” olarak tanımlanmaktadır.

Alt hipotezler ise;

1. Kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projeleri, bu alanlarda kullanıcı memnuniyetini arttırmaktadır.
2. Kişilerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu, kıyı alanı tercih ve seçimlerini etkilemektedir.
3. Kişilerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu, kıyı kullanım amaçlarını farklılaştırmaktadır.
4. Kıyı alanlarındaki uygulanan kentsel tasarım projeleri, bu alanlarda kullanıcı sayısını arttırmaktadır.

olarak belirlenmiştir (Şekil 1.1).

Şekil 1.1. Çalışmanın hipotezleri

Kapsam

Kıyı niteliği güçlü olan kentlerde, kent kimliği ile kıyı niteliği bütünleşerek, kıyı vurgusu öne çıkmaktadır. Tez kapsamında da kent kimliğinde etkisi ilk sıralarda yer alan “kıyı” özelliğiyle öne çıkan Antalya ili çalışma alanı olarak seçilmiştir. Tez çalışmasında kentsel kamusal dış mekân olarak tanımlanan “kıyı alanları” ele alınarak, farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının kıyı alanlarının kullanım biçimlerinde belirleyici olup olmadığı ve kentsel tasarım projelerinin mekânsal tercihlerdeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda tez genel olarak mekân, kentsel kamusal mekân, kentsel mekânda kullanıcı grupları, kıyı alanlarında planlama ve tasarım konularına odaklanmakta, giriş, kaynak taraması, materyal ve metot, bulgular, tartışma ve sonuç bölümü olmak üzere toplam altı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünü takiben, ikinci bölümde tez konusunu oluşturan kavramlar ve kavramlar arası ilişkiler ele alınmaktadır.

Üçüncü bölüm olan materyal ve metot bölümünde, Antalya iline ilişkin genel bilgilere yer verildikten sonra çalışma alanı ve örneklem seçimi konusu detaylandırılmıştır. Bu çerçevede Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik İlçeleri 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı sınırlarında bulunan ve denize kıyısı bulunan 4 ilçede (Aksu, Konyaaltı, Muratpaşa ve Serik) kıyı bandı boyunca kamusal kullanım amacıyla düzenlenmiş proje alanları araştırılmış, literatür ile belirlenen kriterlerin en fazla karşılandığı alanlar çalışma alanı olarak seçilmiştir. Seçilen örneklem alanlar kent bütününe hizmet eden kentsel kamusal mekânlar olmaları sebebi ile tüm kentlilerin kullanımının hedeflendiği bölgelerdir. Bu sebeple alanın herkes tarafından kullanım durumunun (kullanılıp kullanılmama durumları) tespit edilebilmesi için yapılan anket çalışmasının örneklem büyüklüğü, kent bütünü ele alınarak, tüm sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının temsil edilebileceği şekilde belirlenmiştir.

Dördüncü bölümde seçilen alanlarda uygulanan kentsel tasarım projelerinin mekânsal kullanıma ve kullanıcı gruplarına etkisi arazi kullanımı ve anket çalışmalarıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Arazi ve anket çalışmalarından elde edilen verilerin değerlendirildiği bu bölümde, literatür ile tanımlanan kamusal mekan tasarım kriterlerinin çalışma alanındaki varlıkları ve yeterlilikleri sorgulanmaya çalışılmış, anketler sıklık analizi, ki-kare testi ve ANOVA testleri ile değerlendirilerek araştırma soruları ile ilişkilendirilmiş ve çalışmanın hipotezleri test edilmiştir.

Beşinci bölüm olan tartışma bölümünde, elde edilen bulgular doğrultusunda kıyı alanlarında tasarım projelerinin uygulanması ile yaşanan mekânsal değişim ve bu değişimin kullanıcı grupları üzerindeki etkileri tartışılarak, kentsel tasarım projelerinin mekânsal ve sosyal açılardan yarattığı olumlu ve olumsuz yönler değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise, uluslararası literatürde tanımlanan başarılı ve yaşayan, herkes için erişilebilir kentsel kamusal mekânlar yaratmadaki evrensel kriterlerin, kıyı alanlarında yer alan kamusal mekânlardaki uygulamaları, seçilen alan özelinde, uygulamalardaki başarılı ve aksayan yönleri ile değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında, benzer proje alanları için, kamusal mekânların herkes tarafından kullanılan ve

yaşayan mekânlar olarak sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır (Çizelge 1.1).

Çizelge 1.1. Çalışmanın aşamaları

1. Aşama	Problem; Kamusal mekânlar tasarlanırken alana getirilen yeni işlevler ile “herkes için erişilebilir ve yaşayan başarılı kamusal mekânlar” yaratılması hedeflenirken, kentsel tasarım projesinin zaman zaman mekânsal ayrılmaya ve farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının alan kullanım biçimlerinde değişikliğe neden olması
2. Aşama	Literatür Taraması ve Teorik Çerçeve; - Mekân ve kentsel mekân (Kamusal mekân, kentsel kamusal mekân ve kamusal mekânda tasarım kriterleri) - Kentsel mekânda kullanıcı grupları - Kıyı alanları, kent planlama ve kentsel tasarım (Kentsel kıyı alanları ve kıyı alanlarında planlama ve kamusal kullanım ilişkisi)
3. Aşama	Materyal; - Çalışma alanının belirlenmesi (Denize kıyısı bulunan 4 ilçede (Aksu, Konyaaltı, Muratpaşa ve Serik) kıyı bandı boyunca kamusal kullanım amacıyla düzenlenmiş proje alanlarının tespiti) - Mevcut durum analizi (Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının tespiti) - Örnekleme alanın kullanım durumunun tespiti (Anket çalışması)
4. Aşama	Bulgular; - Arazi kullanım çalışması - Hipotezlerin test edilmesi (Sıklık analizi, Ki-kare testi, ANOVA testi)
5. Aşama	Tartışma; - Bulguların teorik çerçeve kapsamında araştırılması - Kentsel tasarım projelerinin mekânsal ve sosyal açılardan yarattığı olumlu ve olumsuz yönler
6. Aşama	Sonuç; - Sonuçların değerlendirilmesi - Önerilerin geliştirilmesi

Sınırlılıklar

Tez çalışması sürecinde farklı aşamalarda farklı sınırlılıklar ile karşılaşmıştır. Bu sınırlılıkların başında, tezin araştırma konusunun temelini oluşturan sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının belirlenmesi konusu gelmektedir. Çalışma alanı kapsamında değerlendirilen Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik ilçelerine ait mahalle bazında sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına ilişkin veriler TÜİK’den elde edilmiştir. Ancak sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları oluşturulurken kullanılan parametreler kurum tarafından paylaşılmamıştır. Bu sebeple gelişmişlik gruplarını oluşturmada belirleyici olan parametreler, anket çalışması sürecinde değerlendirilememiş, dolayısıyla anket yapılan katılımcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik durumları tanımlanamamıştır. Bu sınırlılık sebebi ile anket yapılan kişilerin dâhil oldukları sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu, anketlerden elde edilen verilere dayanmamaktadır. Örneğin sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından belirleyici olduğu düşünülen ekonomik gelir verisi ankette sorulan sorulardan birisidir. Öte yandan sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının belirlenmesinde ekonomik verinin tek parametre olamayacağı ise aşikârdır. Ancak TÜİK tarafından kullanılan diğer parametreler net olarak bilinmediği için anket çalışmasında kullanıcılara yöneltilen sosyal yapıyı belirlemeye yönelik sorular da gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde kullanılamamıştır. Katılımcılar tarafından beyan edilen gelir dağılımına göre yapılan gelişmişlik analizi ile TÜİK’den alınan gelişmişlik analizinin yer yer örtüşmediği görülmüş (Ek 1), bu sebeple sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına ilişkin tüm analizler TÜİK gruplaması temel alınarak yapılmış ve tez kapsamında yeni bir gruplamaya gidilememiştir.

Ayrıca 2019 yılında ortaya çıkan Koronavirüs hastalığından kaynaklı pandemi sürecinde katılımcıların kıyı alanı kullanımındaki değişikliğin, önceki kullanımlara göre ayrıştırılamaması çalışmanın diğer bir sınırlılığı arasında yer almaktadır.

Yöntem ve özgünlük

Tez çalışması yöntem olarak; “literatür araştırmaları”, “arazi çalışmaları”, “anket uygulaması” ve “değerlendirme, tartışma ve sonuç” olmak üzere dört temel süreci kapsamaktadır. Birinci aşamada tez konusu ile ilgili olarak tanımlanan temel kavramlar ve kavramlar arası ilişkilerin ele alındığı literatür araştırmaları yapılmış, literatür araştırmaları ile belirlenen konuya ilişkin kriterler tanımlanmıştır. İkinci ve üçüncü aşamalar olan arazi araştırmaları ve anket çalışmaları ile literatürde tanımlanan kriterler sorgulanmaya çalışılmış, ayrıca yapılan anket çalışması ile de tezin hipotezleri test edilmiştir. Son aşama olan değerlendirme, tartışma ve sonuç bölümünde ise arazi ve anket çalışmaları ile elde edilen veriler, literatür tarama ile saptanan kriterler ile bir arada değerlendirilerek, kentsel tasarım projelerinin sosyal ve mekansal farklılaşma yaratmadaki etkisi değerlendirilmiş, gelecekte kıyı alanlarında uygulanacak olan planlama ve tasarım projeleri için, evrensel tasarım ilkelerinin geçerli olabilmesine yönelik uygulama detayları vurgulanarak, öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Bu tez çalışması ile kent bütününde alınan ve uygulanan planlama kararlarının fiziksel ve sosyal sürdürülebilirliğe etkilerinin ve/veya katkılarının izlenmesi imkânı yaratılmış ve kentsel tasarım projelerinin kullanıcılar arasında bir sosyo-mekânsal farklılaşmaya neden olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Konu ile ilişkili olarak

yapılan literatür araştırmalarında, Antalya ilinde yapılan çalışmalarda kıyı alanları ile ilgili olarak kıyı kenar çizgisinin önemi, kıyıların jeolojik yapısının irdelenmesi, kum taşınımları, kentsel tasarım projelerinin kullanıcı memnuniyetine katkısı gibi konulara odaklanıldığı görülmüştür. Bu bağlamda, hâlihazırda erişilebilen çalışmalardan farklı olarak, tez çalışmasında, kentsel kamusal mekânlarda uygulanan tasarım projelerinin, yalnızca kent dokusuna mekânsal veya fiziksel katkıları ile kullanıcılar açısından yarattıkları memnuniyet düzeyleri ele alınmış olmayıp, uygulanan kentsel tasarım projelerinin kullanıcıların alan kullanım alışkanlıklarında bir değişim yaratıp yaratmadığı, bir başka deyişle projelerin sosyal ve mekânsal farklılaşmaya neden olup olmadığı konularını irdelenmesi tezin özgünlüğünü oluşturmuştur.

2. KAYNAK TARAMASI

Toplumsal gelişmede sürekliliğin sağlandığı, bireylerin barınma, yaşama, çalışma, dinlenme, eğlenme ve dolaşım gibi ihtiyaçlarını devam ettirebildiği, belirli nüfus büyüklüğü ve yoğunluğuna ulaşmış ve aynı zamanda nüfus bazında süreklilik arz eden, toplumsal anlamda heterojenliğin sağlandığı yerleşim birimleri kent olarak tanımlanmaktadır (Keleş 1980). Sanayi devriminden sonra yeniden biçimlenen ve yapısı değişen kent; ekonomisi tarım dışı üretime dayanan ve bu üretimin denetlendiği, teknolojik gelişmeler ile uzmanlaşma ve işbirliğinin yüksek seviyede olduğu, fonksiyon çeşitliliğinin getirdiği nüfus kapasitesine sahip, dinamik bir insan yerleşmesi haline dönüşmüştür (Es ve Ateş 2004). Büyükşehir, il, ilçe, belde, mahalle, semt gibi yerleşim birimlerinden oluşan kent, içerisinde barındırdığı toplumu biçimlendirmiş ve aynı etki ile içinde yaşayan bireylerden etkilenerek şekillenmiştir. Bu geri beslemeli durum, kentin gelişen, dönüşen ve değişen yani “yaşayan organizmalar” olarak tanımlanmasında en etkili unsur olmuştur (Erdönmez ve Çelik 2016).

Uygarlığın başlangıcı olarak kabul edilen kentleşme, toplumsal değişme sürecinin bir boyutu olarak değerlendirilmektedir. Eski çağlardan günümüze, bireyler arası ilişki ve etkileşimlerin fiziki mekâna yansımaları kentin bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu nedenle kentsel mekân tanımlanırken yalnızca fiziksel özellikleri ile değil, toplumsal, sosyolojik ve psikolojik özellikleriyle de bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Es ve Ateş 2004).

Son yıllarda yaşanan nüfus artışı ve kentleşmenin bir sonucu olarak kentsel mekânda; fiziksel, sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel değişimler ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir ve planlı bir kentsel gelişme için plan kararlarının ve altyapı hizmetlerinin entegrasyonu sağlanmalı, bugün ve gelecekte kent sakinlerinin ihtiyaçlarına cevap verir nitelikte alanların tasarlanması gerekmektedir (Forgacı ve Timmeren 2014).

Bu doğrultuda hızlı nüfus artışına bağlı olarak yaşanan kentleşmeyle birlikte, bireylerde ortaya çıkan yalnızlık duygusunun giderilmesi, bireylerin sosyal temas ve rahatlama gibi ihtiyaçlarını karşılamaları amacıyla kentsel kamusal mekânlara duyulan ihtiyaç artmıştır (Jipeng, Fang ve Zhenxing 2011). Kamusal mekân, kamusal yaşamın gerçekleştiği “yer” olması ve kent içinde bir sembol görevi üstlenmesi nedeniyle kentsel alanda büyük önem taşımaktadır. Ayrıca kamusal mekân, işlevli yapısı nedeniyle sosyal grupların birbiri ile iletişim kurmasına olanak vermekte, toplumun yurttaşlık deneyimi, kimlik inşası ve aidiyet duygusunun oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Kamusal mekân; toplumsal aktörlerin birbirini daha yakın tanımasına, bireylerin görünür olmasına ve dolayısıyla sosyal grupların oluşmasına aracı olmaktadır. Bu durum kamusal mekânın sahiplenilmesine ve kazandığı toplumsal nitelik sayesinde zamanı ve mekânı aşan bir kimlik kazanmasına da nedendir (Sánchez ve Martínez 2021). Modern toplumlar artık temel ihtiyaçlarını karşılamak için kent meydanına bağımlı olmasalar da, psikolojik ihtiyaçları ve ruhsal sağlıkları için kamusal mekânların varlığına ihtiyaç duymaktadır (Mehta 2014).

Kentsel kamusal mekânlar, kent sakinlerinin sadece boş zaman etkinliklerini gerçekleştirdiği alanlardan ibaret olmayıp; başta bireylerin yaşam kalitesini arttırmak olmak üzere çok daha geniş öneme sahip alanlardan oluşmaktadır (Carmona 2015).

Küresel çapta irdelendiğinde kentler arası rekabetin merkezinde yer alan kamusal mekânlar, toplumun yeniden canlandırılmasında ve katılımcı demokrasi anlayışının oluşmasında büyük önem taşımaktadır.

Bu bölümde tez çalışması kapsamında mekân ve kentsel mekân kavramları incelenmiş, kentsel mekânın kullanım biçimine göre sınıflarından biri olan kamusal mekân kavramı tartışılmış ve kentsel kamusal mekân olgusu değerlendirilmiştir. Bu süreçte mekân ve kentsel mekân tanımları ele alınırken tarihsel süreçteki farklılaşmalara/değişimlere de vurgu yapılmaya çalışılmış, ancak tez çalışmasının kapsamı nedeniyle yalnızca kentsel kamusal mekân kavramı detaylandırılmıştır. Kentsel kamusal mekân kavramı çerçevesinde tasarım kriterleri incelenmiş, farklı teorisyenler ve kurumların ortaya koyduğu mekân tasarımını yönlendiren ortak kriterler belirlenmiştir.

2.1. Mekân ve Kentsel Mekân

Mekân, Türk Dil Kurumu sözlüğünde kelime anlamı olarak “yer, bulunulan yer”, “ev, yurt” ve “uzay” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu 2019). Kişilerin mekânı algılama biçimleri, içinde bulundukları mekânın zihinlerinde uyandırdığı psikolojik düşünceler ile farklılık göstermektedir. Bu nedenle mekân kavramı çeşitli disiplinlerce, farklı algoritmalar ile değerlendirilerek günümüze kadar ulaşan bir tartışma konusunu oluşturmaktadır (Erdönmez ve Çelik 2016).

Mekânı çeşitlilik bağlamında değerlendiren Zevi (1957), bireylerin barınma, çalışma, alışveriş, eğlenme gibi ihtiyaçlarını geçirmelerine olanak sağlayan, korunaklı mekânları iç mekân olarak; kullanıcıların serbest zaman aktivitelerini açık mekânda gerçekleştirmelerine olanak sağlayan ve bireylerin mekânlar arası geçişlerinde kullandıkları alanı ise dış mekân olarak tanımlanmaktadır. İç mekân binanın kendisi tarafından sınırları belirlenen alanı, dış mekân ise bina ve etrafındaki diğer unsurların cepheleri ile birlikte oluşturduğu alanı ifade etmektedir (Aksoy 2019; Sadeq 2019).

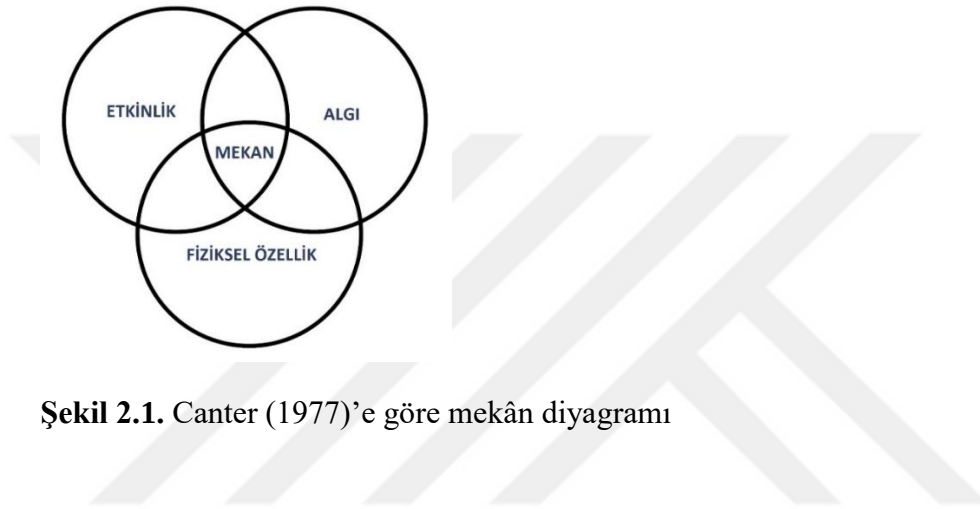
Prak (1968) tarafından mekân; fiziksel mekân, kavramsal mekân ve davranışsal mekân olmak üzere üç grupta sınıflandırmaktadır. Ölçülebilen ve nitel özellikleri ile incelenen cisimlerin bulunduğu alan fiziksel mekân, olguların bireyler tarafından algılanması ve yorumlanması sonucu oluşan alan kavramsal mekân, kullanıcıların hareketleri ile şekillenen veya kullanıcıların hareketlerini belirleyen alan ise davranışsal mekân olarak tanımlanmaktadır (Tural 2009).

Schulz (1972) tarafından mekân; bütüncül mekân, algısal mekân, var olunan mekân, bilişsel mekân ve soyut mekân olmak üzere somut mekândan soyut mekâna doğru beş sınıfta incelemektedir.

- Bütüncül mekân; kişilerin fiziksel hareketini belirleyen ve oluşturan mekândır.
- Algısal mekân; kişilerin duyu organları ile algıladıkları ve doğrudan yönlendirme sonucu oluşan mekândır.
- Var olunan mekân; kişilerin kültürel ve sosyal açıdan şekillendiği ve sosyal ilişkilerine ait imajını oluşturduğu mekândır.

- Bilişsel mekân; mekânın fiziksel özelliklerinin kişiler tarafından algılanıp mekânın niteliği çerçevesinde yorumlanması ile oluşan mekândır.
- Soyut mekân; kişilerin mekânı tanımlaması için mantıksal ilişki kurduğu mekândır (Tural 2009).

Canter (1977)'a göre mekân; etkinlik, algı ve fiziksel özellikten oluşan üç unsurun kesişimi olarak tanımlamaktadır (Şekil 2.1). Bu doğrultuda mekânı sosyal, ekonomik ve çevresel etmenlerin entegrasyonu olarak değerlendirirken, mekânda gerçekleştirilen aktivitenin, algılanma şeklinin ve tasarımının mekânın sürdürülebilirliğine katkıda bulunduğunu savunmuştur (Canter 1977).

Şekil 2.1. Canter (1977)'e göre mekân diyagramı

Massey (1992)'e göre mekân; bireylerin sosyal ilişkilerinin ürünü olarak ortaya çıkan, dinamik bir alandır. Mekân; kapalı ve durağan bir yapıya sahip olmamakla birlikte, zamana ve insan etkileşimlerine bağlı olarak devamlı değişiklik göstermektedir (Massey 1999).

Madanipour (1996)' a göre mekânın; mutlak mekân ve göreceli mekân olmak üzere iki tanımı bulunmaktadır. Ölçülebilen, üç boyutlu, nesnel, gerçek ve hissedilebilen mekân mutlak mekân olarak tanımlanırken, kişilerin algılamasına bağlı olarak değişiklik gösterebilen mekân ise göreceli mekân olarak tanımlanmaktadır (Sadeq 2019).

Thrift (2003)'e göre mekânın dört boyutu bulunmaktadır (Thrift 2003). Bu boyutlar;

- Deneyimlenen mekân; görünebilir, ölçülebilen ve fiziksel anlamda var olan, mevcut alanı ifade etmektedir.
- Engelleri bulunmayan mekân; sosyal ve ekonomik düzeyde toplumlar arası ilişki sağlanabilen alan olarak tanımlamaktadır.
- Görüntülenen mekân; resim, fotoğraf ve film gibi görüntüler ile tanımlanabilen alan olarak açıklanmaktadır.

- Mevcut mekân ise, var olan alanı ifade etmektedir (Cudny ve Appelblad 2019).

Mekân; bir olay ya da durumun gerçekleşebilmesi için zaman koşulu ile birlikte bulunması gereken iki koşuldan biridir. Mekân, zaman kavramı ile birbirinden ayrı ve bağımsız düşünülmemektedir. Herhangi bir mekân tanımlanırken mekânı oluşturan sınırlar aracılığıyla alan tanımlaması yapılmaktadır. Örneğin bir oda, mekân olarak tanımlanırken odayı oluşturan duvarlar aynı zamanda odanın sınırlayıcıları olarak odanın tanımlanmasına katkıda bulunmaktadır (Erdönmez ve Çelik 2016).

Günümüzde mekân tanımı, meta evreninin açılışı ile birlikte başka bir boyuta taşınmıştır. Gelişen yapay zekâ ve bulut bilişim teknolojisi ile birlikte kişiler gerçek mekânda yer alan kullanımlarını azaltırken, geleceğin dünyasının altyapısını oluşturan hizmetleri kullanmaya ve sanal ortamda iletişim kurmaya başlamıştır. Meta veri evreninin özü, fiziksel dünya ile sanal dünyanın simbiyotik bir ortamda internet yoluyla kullanımı olup, birçok teknoloji ile bağlantılı olarak oluşturulan platformları kapsamaktadır. Fiziksel gerçekliğin geliştirilmesi ve sanal mekân ile ilişki kurulması sonucunda oluşturulan sanal alan, internet ile birlikte sınırlı ve fiziki ortamı aşarak 360 derecelik bir sosyal ortama genişlemiştir (Zhang 2022).

Bu doğrultuda mekân; bilgi ve iletişim teknolojilerinin değişimi ile birlikte başka anlama bürünmüş “yer” duygusundan bağımsız olarak tanımlanan bir olgu olarak günümüzde değişim ve dönüşüm göstermiştir.

Toplumsal sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi sonucu ortaya çıkan ve fiili olarak yaşadıkları mekânı oluşturan kent; farklı yapıdaki insanların ortak kullanım alanlarını oluşturmaktadır. Zaman içerisinde bireylerin, birbiri ile ilişki kurabilmesine olanak sağlayan, fiziksel ve sosyal aktivitelerini gerçekleştirebildiği mekânlar yaratma isteği ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda kullanıcıların deneyimlerini paylaşabildiği ve gelecek kuşaklara aktarım yapabildiği, toplumsal kimliğin kazanılmasında etkin rol oynayan alanlar olarak kentsel mekânlar tasarlanmıştır. Bireylerin sadece barınma ihtiyacını karşılayan yapılardan ibaret olmayan ve ihtiyaçlarına göre şekillenen kentsel mekânlar, kullanıcıların aktivitelerine, toplumsal ve kültürel yapısına göre değişiklik gösteren dinamik bir yapıya sahiptir (Kalaycı 2020).

Fiziksel yapısı konusunda farklı sınıflandırmalara sahip mekânın, üç boyutlu organizasyonu olarak kabul edilen “kentsel mekân”; insan davranışlarından etkilenen ve insan yaşamını etkileyen canlı bir yapıya sahiptir. Farklı kullanıcı gruplarının kent ile etkileşim kurabildiği, sosyal ve fiziksel aktiviteleri gerçekleştirebildiği alanlar olarak tasarlanan kentsel mekânlar, insanların ortak kullanım alanlarını oluşturmaktadır.

Krier (1979) kentsel mekânı; estetik ölçütlere bakılmaksızın, yapılar arasında bulunan alan veya boşluk olarak tanımlamaktadır. İşlevsel, sosyal, politik ve estetik düşünceler değişiklik gösterse de geometrik şekil ve formların kentsel mekânı şekillendirdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamdan yola çıkarak Krier, kentsel mekânı dış alandaki konumuna göre negatif mekân ve pozitif mekân olarak sınıflandırmaktadır. Herhangi bir biçime sahip olmayan şekilsiz alanı negatif kentsel mekân, belirli bir ölçüme ve şekle sahip, sınırları bulunan alanı ise pozitif kentsel mekân olarak tanımlamaktadır (Krier 1979).

Trancik (1986) kentsel mekânı, sert alan ve yumuşak alan olmak üzere iki grupta sınıflandırmıştır. Mimari duvarlarla sınırlandırılmış ve daha çok yapay çevreden oluşan kentsel mekan sert alan olarak tanımlanırken, doğal ortamın hakimiyetinde olduğu, parklar, yeşil alanlar ve rekreasyon alanlarından oluşan kentsel mekanlar ise yumuşak alan olarak tanımlanmaktadır (Trancik 1986).

Carmona (2003) kentsel mekânın, yapının iç mekân tasarımının sonucu olarak ortaya çıktığını söylemekte, dolayısıyla iç mekân tasarımının kentsel mekân çevresini etkilediğini ifade etmektedir. Kentsel mekânın formunun, aynı zamanda kentsel mekânın fonksiyonunu şekillendirdiğini ve estetik düşüncelerden bağımsız olarak mekânın işlevselliğinin ve kullanıcısının daha önemli olduğunu vurgulamaktadır (Carmona vd. 2003). Ancak Lefebvre bu tanımın kentsel mekânın organizasyonunda yetersiz olduğunu, birbiri ile ilişkisiz ve anlamsız mekânların bir bütün oluşturamayacağını ve bu durumda fiziksel olarak parçalanmış kentsel mekânlar olduğu bireyin kentsel mekân ile arasında aidiyet duygusunun gelişemeyeceğini ifade etmektedir (Sadeq 2019).

Liszewski (2008) kentsel mekânı; alanı karakterize eden belirli bir organizasyon ve peyzaj ile inşa edilmiş, tarım dışı faaliyetlerin ağırlıkta olduğu, insan faaliyetleri ile şekillenen ve yasal statü ile tanımlanmış (kent-kır) coğrafi mekânın bir parçası olarak tanımlanmaktadır (Cudny ve Appelblad 2019).

Binalardan oluşan yapılaşmış çevre ve binaların dışında kalan yapılaşmamış çevre olarak nitelendirilen kentsel mekânlar; toplumda yaşayan bireylerin birlikte zaman geçirmesini ve sosyalleşmesine olanak sağlayan, kentin dolaşım sistemini kurgulayan fiziksel çevreler olarak tanımlanmaktadır (Şahin ve Dostoğlu 2007). Bireylerin kültürel birikimlerini paylaşabildiği ve gelecek kuşaklara aktarım yapabildiği kentsel mekânlar; toplumun gereksinimlerine göre şekillenen, kişilerin deneyimlerinden yola çıkarak, içinde toplumsal ve zihinsel anlamlar barındıran alanlardan oluşmaktadır (Kalaycı 2020).

Kentsel mekânı insan ölçeğinden ayrı düşünmek mümkün değildir. İnsan ölçeğinde mekân yaratılırken, boyutları insan ergonomisine uygun, bireylerin fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçları temel alınarak tasarlanmış, mekânlar yaratılması hedeflenmelidir. Çünkü insan, mekân ile devamlı olarak etkileşimde bulunan bir yapıya sahiptir (Kalaycı 2020) (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Kamusal mekân örnekleri (Mantey ve Kepkowicz 2018)

Kentsel mekânlar zaman içerisinde toplumun sosyo-kültürel yapısına bağlı olarak değişiklik göstermekte ve toplumun talepleri doğrultusunda şekillenmektedir. Bu bağlamda kentsel mekânlar kullanım ve mülkiyet biçimine göre özel mekânlar, yarı özel/yarı kamusal mekânlar ve kamusal mekânlar olarak üç gruba ayrılırken; arazi kullanım türlerine göre ise yapılaşmış kentsel mekânlar ve yapılaşmamış kentsel mekânlar olarak iki gruba ayrılmaktadır.

Kullanım ve mülkiyet biçimine göre kentsel mekânlar;

- **Özel mekânlar**

Özel mülkiyete tabi ve kullanıcısının denetimi altında bulunan, farklı bireylerin kullanımını sınırlandıran, kullanıcısının talep ve isteğine göre biçimlenen ve karakter kazanan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Özel mekânlar tapu, ruhsat, iskân gibi prosedürler ile yasallık kazanan mekânlardır. Konut ve ticaret alanı, bahçe, arazi, tarla başlıca örnekleri arasında yer almaktadır (Çizelge 2.1).

- **Yarı özel/yarı kamusal mekânlar**

Geçiş alanları olarak da tanımlanan bu mekânlar, özel mekân ve kamusal mekânın net çizgilerle birbirinden ayrılmadığı durumlarda ortaya çıkan, toplumun belirli bir kısmının kullanıcısı olduğu, özel mekânlar kadar korunaklı ve kapalı olmayan ancak kamu mekânları kadar da kullanımı serbest olmayan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu mekânlarda toplumsal bir denetim söz konusudur. Konut bahçesi, avlu başlıca örnekleri arasında yer almaktadır (Çizelge 2.1).

- **Kamusal mekânlar**

Kullanıcı sınırlaması olmadan tüm bireylere açık olan, devlet tarafından denetimi sağlanan, her türlü etkinlik ve aktivitelere açık ve toplumu oluşturan bireylerin tamamı tarafından sınırsız olarak kullanılan mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Eğitim tesisi, sağlık tesisi, kültürel tesis, kıyı alanı, spor alanı, yol başlıca örnekleri arasında yer almaktadır (Çizelge 2.1).

Arazi kullanım türlerine göre kentsel mekânlar;

- **Yapılaşmış kentsel mekânlar**

Özel veya kamusal mekân ayrımı yapılmaksızın kentsel mekânın arazi üzerinde yapılaşmış olmasını ifade etmektedir. Konut ve ticaret alanı, sağlık tesisi, kültürel tesis, eğitim tesisi başlıca örnekleri arasında yer almaktadır (Çizelge 2.1).

- **Yapılaşmamış kentsel mekânlar**

Özel veya kamusal mekân ayrımı yapılmaksızın kentsel mekânın arazi üzerinde yapılaşmamış olmasını ifade etmektedir. Arsa, tarla, pazar yeri, kıyı alanları, yollar başlıca örnekleri arasında yer almaktadır (Çizelge 2.1).

Kullanım biçimlerine ve arazi kullanım türlerine göre kentsel mekan örneklerine Çizelge 2.1’de yer verilmektedir.

Çizelge 2.1. Kullanım biçimlerine ve arazi kullanım türlerine göre kentsel mekân örnekleri

	Yapılaşmış Alanlar	Yapılaşmamış Alanlar
Özel Mekânlar	Konut alanı, ticaret alanı, sanayi alanı	Arazi, arsa, bahçe, tarla
Yarı Özel/Yarı Kamusal Mekânlar	Sinema, pasaj, kafeler, merdiven boşlukları	Konut bahçesi, avlu
Kamusal Mekânlar	Sağlık alanı, eğitim alanı, kültürel tesis alanı, idari yapıları, kamu binaları	Pazar yeri, çocuk oyun parkı, rekreasyon alanı, kıyı alanları meydan, cadde, sokak, yol

Kentsel mekân, günümüz, geçmiş ve gelecek arasında bir bağlantı konumundadır. Bireylerin kendi arasında bağlar oluşturmasını sağlayan ve toplumsal etkinliklerini gerçekleştirmede işlevsel bir alan rolü üstlenen kentsel mekânın, kamusal yaşamını destekleyen bir yapısı bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik sorunlardan, kültürel ve çevresel konulara kadar kentsel mekânlar, kent yaşamında önemli role sahip, kamusal mekânlara eşdeğer alan durumundadır (Khodadad ve Sanei 2017). Kentsel mekânın kullanım ve mülkiyet biçimine göre sınıflarından olan özel ve kamusal mekân kavramları günümüzde değişikliğe uğramaya başlamıştır. Örneğin; alışveriş merkezlerinin herkese hizmet ediyor gibi görünse de giriş-çıkışlarının denetim altında bulunması, bunun yanı sıra özel okul, özel hastanelerin kişilerin mülkiyetinde olması ve dolayısıyla kullanımları belirli koşullarla sınırlandırılmış olması bu tanımlamaların yeniden yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu yaklaşımla değişen ve dönüşen koşullar perspektifinden kamusal mekânlar incelendiğinde, yapısal anlamda farklılaşmaların olduğu söylenebilmektedir. Bu bağlamda bir sonraki bölümde kamusal mekân ve değişen tanımına değinilmekte, kamusal mekânların önemi ve kullanım biçimleri ele alınmaktadır.

2.1.1. Kamusal mekân

İnsanın varlığı ve sosyal yaşamı diğer insanların varlığı ile mümkün olmaktadır. Kamu kavramı ise ancak diğer insanların varlığında ortaya çıkabilecek bir olgudur. Kamusal mekânlar toplumun ve bireylerin gelişiminde büyük rol oynamaktadır. Kişilerin birbiri ile kurduğu sosyal ilişkiler kamusal mekânların işlevlerinin anlaşılmasında son derece etkili olmaktadır. Bireyler, yaşamları boyunca üç tür bağ kurmaktadır. Bunlardan birincisi, kişinin doğumundan gelişimine kadar kendisine eşlik eden ve toplumun özerk bir bireyi olmasına katkı sağlayan aile bağları, ikincisi insanların diğer insanlarla tanışarak kurdukları bağlar, üçüncüsü ise çeşitli sosyal gruplara katılım yoluyla kurulan bağlardır. Söz konusu bağların kurulabilmesi ve sağlıklı devam ettirilebilmesi için bir “mekâna” ihtiyaç duyulmaktadır (Micek ve Staszewska 2019).

Kamu; Türk Dil Kurumu sözlüğünde kelime anlamı ile “halk hizmeti gören devlet organlarının tümü” ve “bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme” olarak tanımlanır iken kamusal kavramı “kamu ile ilgili olan”, kamusal mekân ise “kamuya ait, kamu ile ilgili işlerin yapıldığı yer” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu 2019). Günümüzde “devlet” olarak da algılanan kamu kelimesi aslında daha geniş bir anlam ifade etmektedir.

İlk olarak 1470 yılında toplumun ortak çıkarlarını tanımlamak için “kamu” kelimesi kullanılmaya başlanmıştır. Kamusal mekân ise; sosyoloji, coğrafya, siyaset bilimi, antropoloji, planlama, mimarlık, peyzaj mimarlığı ve felsefe başta olmak üzere birçok disiplinin merkezinde yer almaktadır. Kamusal mekân ve aile arasındaki ayrımı ise ilk olarak ortaya koyan Aristoteles; haz-siyaset-teoria olarak isimlendirdiği üç yaşam tarzı görüşünden yola çıkarak, kişilerin iki varoluşsal düzene ait olduğunu, kendine ait olan ve kamusal olan bu iki düzenin arasında net çizgilerle bir ayrım olmadığını savunmuştur (Uzun 2006).

Klasik şehircilik anlayışında kentlerin özünü oluşturan kamusal mekânın kökeni Yunan ve Roma agorasına dayanmaktadır. Yüzyıllar boyunca akademisyenler arasında ideal bir kamusal mekân modeli geliştirilmeye çalışılmış, bu doğrultuda kamusal mekân tasarımı son yıllarda önem kazanmıştır. Kentsel yaşam ve kentsel mekân üzerine yapılan araştırmalar, kamusallığın temel ilkesinin toplumu oluşturan kullanıcı gruplarının kamusal mekâna erişimi ve hareket özgürlüğü olduğunu göstermektedir. Ancak gerçekte tasarlanmış ve hayata geçirilmiş kamusal mekânların tüm kriterlerini en üst düzeyde yerine getirecek ve kullanıcıların potansiyel ihtiyaçlarını karşılayabilecek alanlara oldukça ender rastlanmaktadır. Bu nedenle kentlerde yer alan kamusal mekânların kamusalılığı değil, alanın “daha fazla kamu için daha kamusal” kriteri değerlendirilmelidir. Çünkü kamusal mekân kullanımında kişiler arası farklılık bulunduğundan, bir alan bir kişi için kamusal olurken, diğer kişi için daha az kamusal olabilmektedir. Bu nedenle kamusal mekânlar kategorileştirilirken, tamamen kamusaldan, özel alana uzanan bir süreklilik içerisinde değerlendirilmektedir (Mantey ve Kepkowicz 2018).

Habermas (1962), kamu ve kamusal mekân kavramlarının ortaya çıkmasında etkin rol oynamış ve kamusal mekân konusunda, devlet otoritesi kamusal mekânın yürütücüsü olarak anılsa da, aslında devletin kamusal mekânın bir parçası olmadığını, kamu otoritesi olarak ele alındığını, dolayısıyla sadece kamusal mekânın özelliğinden kaynaklı kamusal mekânın yürütücüsü olarak devlet otoritesinin türetildiğini ifade etmektedir (Erturan 2011).

Arendt (1969), kamusal mekân kavramının ve özel mekân ile arasındaki ayrımın tarihsel süreç içerisinde, gelişmelere bağlı olarak ortaya çıktığını savunmaktadır. Eski Yunan dönemine dayanan kamusal mekânın varlığının kent ve devlet olgusunun ortaya çıkması ile geçerlilik kazandığını, kamusal mekânda iş ve eylemin gerçekleşebilmesi için topluma ihtiyaç olduğunu, bu toplumun ise kamusal mekânda etkinlikler ile mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla kamusal mekânın toplum tarafından var edilmiş, herkes tarafından erişilebilir ve kullanılabilir, herkese açık ve nesilden nesile devam eden bir yapısının olduğunu bildirmektedir (Olgun 2017).

Sennett (1977) kamusal mekânı narsizm ve rehabet kavramları üzerinden açıklamaktadır. Kamusal mekânın, bireylerin aile bağları arasındaki iletişimden hariç,

sokağa alternatif bir sosyal ortam olarak keşfedildiğini ve kamusal mekân keşfinin insanın içsel buluşuna bağlı olduğunu ifade etmektedir. Özel ve kamusal mekân arasında bir belirsizliğin yer aldığını, kamusal mekânın kenti yeniden tasarlamak ve dönüştürmek için fiziksel ve sosyal anlamda bir araç olduğunu savunmaktadır (Uzgören ve Erdönmez 2017; Olgun 2017).

Ben ve Gaus (1983), kamusal mekân ve özel mekân kavramlarını tanımlarken ideal kamusal mekân çerçevesinde “erişebilirlik”, “fayda” ve “aktör” olmak üzere üç ölçüt belirlemiştir. “Erişebilirlik ölçütü” kamusal mekânın kendisinin veya o kamusal mekânda yapılan herhangi bir etkinliğin toplumun tüm bireylerine açık ve ulaşabilir olmasını, “fayda ölçütü” kamusal mekânların kamu yararı için üretilmesini ve toplum yararına sunulmasını, “aktör ölçütü” ise bu mekânlarda yaratılan her türlü faaliyetin kamu adına kamu kurumları tarafından üretilmesini ifade etmektedir (Çallı 2019).

Kamusal mekân, herkese açık bir görünme ve görüşme mekânıdır. Tekeli (1999), kamusal mekânın hem insanları bir araya getirme, hem de birçok alt kamusal mekânlara ayrılan bir alan olma özelliğine vurgu yapmaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin yaşı, cinsiyeti, fiziki durumu, sosyal statüsü ve etnik kökeni fark etmeksizin, çeşitli grup ve nitelikteki insanların bir arada paylaşımında bulunabileceği ve herkese açık kullanımı hususunda herhangi bir engel bulunmayan alanlar olarak tanımlanan kamusal mekânlar; kişilerin bir araya gelmesini sağlayarak daha hoşgörülü bir toplum oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Uzgören ve Erdönmez 2017) (Şekil 2.3).

Şekil 2.3. Kamusal mekân örnekleri (Mantey ve Kepkowicz 2018)

Tarihsel süreçte her dönemde kent için odak noktası sayılan kamusal mekân, toplumu oluşturan bireylerin gelişimi ve etkileşimi açısından önem arz eden ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen, toplum olarak anlam yüklenen bir alanın mekânsal olarak karşılığıdır. Kentlerin en önemli alanları olan kamusal mekânlar, tarih öncesi dönemden günümüze kadar ilk planlanan alanlar olarak gelişim göstermektedir. Kamusal mekânlar; aynı zamanda özel mülkiyetler arasında kalan, parçacıl mekânlar olarak da ifade edilmektedir (Mantey ve Kepkowicz 2018).

Geleneksel olarak kamusal mekânlar; konut alanları, işyerleri, özel işletme alanları dışında kalan; sokaklar, meydanlar, parklar ve kamu tesislerinin yer aldığı alanlardan oluşmaktadır. Yasal anlamda ve mülkiyete tabi olarak farklı statülere göre

tanımlanmış alanlar (özel ve kamu mülkiyeti) olsa da, tasarım açısından kamusal mekânlar doğrudan işlev ve kullanım biçimi ile ilgili herhangi bir kısıtlama olmadan, herkesin erişimine açık alanlar olarak tasarlanmaktadır (Cudny ve Appelblad 2019).

Kamusal mekân tanımı toplumlara göre farklılık göstermektedir. Kamusal mekânlar insanların çalışma hayatından bağımsız olarak, keyifli vakit geçirmelerine ve hayattan zevk almalarına olanak sağlayan alanlardır. Buna ek olarak toplumun kimlik duygusunun gelişimine katkı sağlayan ve sosyal ilişkilerini yürütebileceği alanlar olarak da tanımlanmaktadır. Kamusal mekânlar toplumun toplum olma bilincine ve süreklilik duygusuna katkıda bulunmaktadır. Kamusal mekânlarda gerçekleşen topluluk faaliyetleri, bireylerin birbiri ile sosyal etkileşim içinde bulunmasına olanak sağlamakla birlikte, farklı gruptan insanların karşılaşmalarına ve etkileşim içerisinde bulunmalarına imkân sağlamaktadır (Ramlee vd. 2015).

Kamusal mekânın farklı disiplinlerce önerilen tanımları bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde özetlenmektedir (Goodsell 2003);

- Genel kamusal mekân; zaman olgusu ile bağlantılı ve etkileşimli politik bir kavramdır.
- Yere bağlı kamusal mekân; fiziksel ortamda yüz yüze etkileşimden oluşan alanı ifade etmektedir.
- Elektronik kamusal mekân; bilgi teknolojisi aracılığıyla farklı coğrafi konumlar ile iletişime geçilen alanı ifade etmektedir.
- Genişletilmiş kamusal mekân; internet, televizyon, radyo veya diğer iletişim araçları ile yayım yapılan alanı ifade etmektedir.
- Demokratik kamusal mekân; yönetim açısından sınırsız, katılım açısından ise koşulsuz alanı ifade etmektedir.
- Demokratik kamusal mekânın pratik tanımı; halkın katılımının teşvik edildiği, devlet oto-kontrolünün en aza indirildiği, yöneticiler ile yönetilenlerin uygun koşullar altında münazara yapabildiği mekânları ifade etmektedir.

Kamusal mekânlar farklı kullanımlara ve farklı ihtiyaçlara cevap veren, kendine özgü işlevleri bulunan alanlardır. Çok fonksiyonlu alanlar olarak da adlandırılan bu mekânlar kent içinde farklı ihtiyaçlara cevap verecek şekilde toplumu oluşturan bireyler tarafından kullanılmakta ve farklı kullanıcı gruplarına hizmet eden ve özgürce kullanılabilen alanlardan oluşmaktadır. Farklı etkinlik ve kullanım olanakları sağlayan kamusal mekânlar, toplumsal uyumun sağlanmasında ve bireylerin kültürel etkinlik, sosyalleşme, alışveriş, eğlence gibi aktiviteleri gerçekleştirmesinde önemli rol oynamaktadır (Torbatı 2014). Kamusal mekân farklı kullanıcı gruplarının bir araya geldiği, kolektif bir mekânsallık olarak tanımlanmaktadır. Kamusal mekân; kentte toplumsal yaşamın ana faaliyetlerine anlam veren ve organizasyonuna katkı sağlayan kentte birincil faktördür. Kamusal mekânın temelinde bireyler arası bilgi alışverişi ve toplumsal deneyim yaratma çabası yatmaktadır (Faroldi 2020).

Herkesin kullanımına olanak sağlayan kamusal mekânlar, ücretsiz olarak tüm bireylerin erişim hakkı bulunan, kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap veren ve yaşam kalitesini iyileştirici özel öneme sahip, işlevsel özellikleri ve konumu itibarıyla bireyler arasında sosyal ilişki kurmaya olanak sağlayan alanlar olarak tasarlanmaktadır. Başlıca kamusal mekân türleri şunlardır (Micek ve Staszewska 2019) (Şekil 2.4);

- Temsili mekân; genellikle anıtsal ve geometrik şekilde bir sembol olarak inşa edilmiş (meydan), belirli bir öneme sahip nesnelerle ilişkilendirilen alanlardır.
- Trafik mekânları; cadde, sokak, karayolu, otoyol ve yaya yolu gibi araç ve yaya trafiğinin bulunduğu alanları ifade etmektedir.
- Ticaret mekânları; ticari amaçlar için (çarşı) kullanılan alanlardır.
- Sıradan mekânlar; kullanıma yönelik çeşitli işlevlere sahip alanlardır.
- Dini mekânlar; dini törenlerin yapıldığı alanları ifade etmektedir.
- Yeşil mekânlar; park alanları ile birlikte yer alan yeşil alanları ifade etmektedir.
- Eğlence mekânları; çeşitli etkinlik ve aktivitelere olanak sağlayan alanları ifade etmektedir.

Şekil 2.4. Kamusal mekân örnekleri (Mantey ve Kepkowicz 2018)

Kamusal mekânlar kentlerin ve bölgelerin işleyişi için esas olan; parklar, yollar, meydanlar, pazar yerleri gibi alanlara olanak sağlamaktadır. Bu teknik işlevlerin yanında aynı zamanda bireylerin sosyalleşmesine olanak sağlayan alanlar olarak da tasarlanmaktadır. Bu bağlamda yüksek kaliteli kamusal mekân sağlığa, ekonomiye, sosyal kaynaşmaya, refah düzeyine ve biyolojik çeşitliliğe katkıda bulunmaktadır. Günümüzde kamusal mekânların tasarımı akademik çevrelerce önemsenirken, bu alanların bakımı, yönetimi ve yenilenmesi büyük oranda ihmal edilmektedir (Duivenvoorden vd. 2021).

Carmona (2010) kamusal mekânı, özel mekânla arasındaki belirsiz sınırdan yola çıkarak pozitif kamusal mekân, negatif kamusal mekân, özel mekân ve belirsiz boşluk

olmak üzere dört türe ayırmış ve bileşenlerini tanımlamıştır. Carmona (2010)'ya göre kamusal mekan türleri şu şekilde sıralanmaktadır (Mantey ve Kepkowicz 2018) (Çizelge 2.2.).

Çizelge 2.2. Carmona (2010)'ya göre kamusal mekân türleri (Mantey ve Kepkowicz 2018)

Kategorisi	Mekân Türleri
Pozitif kamusal mekânlar	Doğal ve yarı doğal kentsel mekân (nehir, deniz kıyısı)
	Sivil mekân (sokaklar, meydanlar, gezinti alanları)
	Kamuya açık mekânlar (parklar, bahçeler, kent ormanları, mezarlıklar)
Negatif kamusal mekânlar	Hareket mekânı (yollar, demiryolları, alt geçitler)
	Servis mekânları (otoparklar, servis alanları)
	Kalan mekânlar (planlamadan sonra kalan alanlar ve işlevsiz açık alanlar)
	Tanımsız mekân (terk edilmiş alan, geçici alan)
Özel mekânlar	Özel açık mekân (özel ormanlık alan)
	Harici özel mekân (özel spor kulüpleri, park sahaları)
	Dâhili mekân (ofisler, evler)
Belirsiz boşluklar	Değişim mekanları (metro, otobüs, duraklar, istasyonlar)
	Kamusal "özel" mekânlar
	Göze çarpan mekân (çıkamaz sokaklar, yapay kapalı yerleşim bölgeleri)
	İçselleştirilmiş kamusal mekân (alışveriş ve eğlence merkezi)
	Perakende iş mekânları (dükkanlar, kapalı pazarlar, benzin istasyonları)
	Üçüncü yerler (kafeler, restoranlar, kütüphaneler)
	Özel "kamusal" mekân (kurumsal alanlar, toplu konutlar, üniversite kampüsleri)
	Görünür özel mekân (ön bahçeler, tahsisler, kapalı meydanlar)
	Arayüz mekânları (sokak kafeleri, kaldırım alanı)
	Kullanıcı seçim mekânları (paten parkları, oyun alanları)

Carmona (2015) kamusal mekânların sosyal, fiziksel, işlevsel, görsel, algısal ve zamansal olmak üzere altı bileşeni bulunduğunu savunmaktadır. Bu bileşenleri ise şu şekilde tanımlamaktadır (Torbatı 2014);

- Sosyal bileşen; mekânın kişiler üzerindeki etkileri ve insanların diğer insanlar ile etkileşiminde davranış biçimlerini,
- Fiziksel bileşen; çevresel özelliklerin mekân üzerinde bulunan etkilerini,
- İşlevsel bileşen; mekânda yer alan aktivite ve etkinlikleri,
- Görsel bileşen; mekânın kullanıcılar üzerindeki etkisini,
- Algısal bileşen; insan algısını etkileyen mekânın bileşenlerini,
- Zamansal bileşen; mekânın farklı mevsim koşullarında ve zaman döngülerinde kullanımına etki eden faktörleri ifade etmektedir.

Kamusal mekânlar kentsel ve metropoliten alanlar bağlamında çok çeşitli şekiller ve işlevler içermektedir. Geleneksel kamusal mekânların herkesin erişimine açık olması ve kamu idaresi tarafından yönetilebilir kaynak olması temel özelliği olarak nitelendirilmektedir. Kent tarihi boyunca türleri ve işlevleri değişiklik gösteren bu mekânlar; sanayi öncesi dönemde kompakt bir yapıya sahip, politik, sosyal ve sembolik anlamda işlevleri bulunan alanlar olarak değerlendirilmiştir. 19. yüzyıldan itibaren kamusal mekân ihtiyacının tüm dünyaya yayılması ile imar planlarının bir sonucu olarak tek düze tasarım içeren kamusal mekânlar yaratılmaya başlanmıştır (García 2011).

Kamusal mekânlar kentlerin kimlik oluşturmada ve mülkiyet dokusunun şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Siyaset ve kültürün, sosyal ve bireyselin buluşma yeri olan kamusal mekânlar, başka hiçbir kentsel alanda mümkün olmayan “diğer” ile etkileşim sağlanabilecek alandır ve toplumsal değişim için çok önemli bir arenadır. Toplumların gelecekları hakkında tartışmalarına olanak sağlayan, çatışmalarının ve anlaşmalarının yapıldığı hayati öneme sahip alanlar olarak da anılmaktadır (Schönfeld ve Bertolini 2017) (Şekil 2.5).

Şekil 2.5. Kamusal mekân örnekleri (Mantey ve Kepkowicz 2018)

Biçimsel ve işlevsel olarak kamusal mekân tipolojileri bölgesel bağlamdan bağımsız, evrensel kriterlere dayandırılarak planlanmaktadır (Mantey ve Kepkowicz 2018). Bu tipolojiler Çizelge 2.3’de gösterildiği gibi sıralanmaktadır.

Çizelge 2.3. Farklı teorisyenlere ait kamusal mekân tipolojileri (Mantey ve Kepkowicz 2018)

	Carr ve diğerleri tarafından açık kamusal mekân türleri (1992)	Sandalack ve Uribe tarafından açık kamusal mekân türleri (2010)	Stanlet ve diğerleri tarafından açık kamusal mekân türleri (2012)
1	Halka açık parklar	Parklar, bahçeler	Parklar ve bahçeler
2	Meydanlar	Meydanlar	Gıda üretim alanları
3	Sokaklar	Sokaklar	Sokaklar
4	Yeşil koridorlar, park yolları	Yeşil koridor ve yollar	Plazalar
5	Anıtlar	Dinlenme ve spor alanları	Dinlenme alanları
6	Oyun alanları	Kamp ve piknik alanları	Ulaştırma araçları
7	Ortak alanlar	Yeşil alan	Boşluklar
8	Pazar yerleri	Mezarlıklar	
9	Komşuluk üniteleri		
10	Kıyı alanları		

Tarihsel süreç bağlamında incelendiğinde kamusal dış mekânların çoğunlukla bireylerin kullanımına göre kendiliğinden doğal olarak ortaya çıkan ve yöneticiler tarafından oluşturulan, toplumsal kurallara uyum sağlayan, herkesin kullanımına açık mekânlar olarak oluşturulduğu görülmüştür. Sanayileşme dönemi ile birlikte kapalı ve yarı açık/yarı kapalı kamusal mekânlar yaygınlaşmaya başlamıştır (Uzun 2006). Bu değişime göre kamusal mekânlar; açık, yarı açık yarı kapalı ve kapalı olmak üzere üç grupta sınıflandırılmaktadır (Çizelge 2.4).

Çizelge 2.4. Kamusal mekân türleri

	Örnekleri
Açık kamusal mekânlar	Otoyol, gezi alanları, otopark, sokak, cadde, pazaryerleri, bulvar, meydan, park, kıyı alanları , kumsal, orman, göl ve akarsular
Yarı açık/yarı kapalı kamusal mekânlar	Üniversite kampüsleri, alışveriş merkezleri, spor tesisleri, lokanta, sinema
Kapalı kamusal mekânlar	Kamu binaları, dini binalar, kültürel amaçlı kullanılan binalar

Birleşmiş Milletler kamusal mekânın insan ölçeğinde değerini vurgulamış ve yere özgü yapılan tasarımın mekân kullanımını arttırdığını ifade etmiştir. 2030 yılı Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında madde 7 ve 11 de yer alan; 2030 yılına kadar, özellikle kadınlar, çocuklar ve yaşlılar olmak üzere tüm bireyler için güvenli, kapsayıcı, yeşil ve erişilebilir, kamusal mekanlara erişim sağlama ve engelleri kaldırma hedefi doğrultusunda dünyadaki tüm ülkelere 2030 yılına kadar yasal platform ve entegre bir yaklaşım ile kamusal mekanları geliştirme ve yönetme görevini vermiştir (Duivenvoorden vd. 2021).

Hareketlilik kamusal mekânların canlılığını belirleyen en önemli unsurların başında gelmektedir. Kentlerin alansal anlamda ve nüfus bağlamında büyüklüğü arttıkça bu mekânlar üzerindeki baskı da giderek artmaktadır. Gelişmekte olan kentlerde kamusal mekânlara birbirinden zıt işlevler yüklenmektedir. Kamusal mekân kullanımı ile yakından ilişkili olan hareketlilik; kamusal mekânın daha yoğun kullanımı için hem birbirini beslemekte hem de daha kıt kentsel alan için rekabet oluşturmaktadır. Kamusal mekânlar kentlerde gerekli işlevleri yerine getirmeleri için büyük önem arz etmekte, kültürel çeşitlilik, sosyalleşme, çevre bakımı, kentsel yönetim ve ekonomi olmak üzere birçok konuda önemli rol oynamaktadır (Schönfelda ve Bertolinib 2017).

Bir kentin kültürel, işlevsel, biçimsel, ekonomik veya sosyal dinamiklerini değerlendirmek için kullanılabileceği kentsel kaynağı temsil eden kamusal mekânlar, kentsel bir çevrede yaşamın birçok farklı yönünü anlamada ve toplumun kent kimliğinin ortaya çıkarılmasını sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Toplumun ya da kentin ekonomik, sosyal, çevresel, kültürel, politik ve planlama alanları arasındaki etkileşiminin ürünü olarak nitelendirilebilecek bir kentsel kaynak olarak görülen kamusal mekânlar; bir kentin işlevsel, sosyal, ekonomik ve çevresel yönlerinin dinamiklerini belirlemeye yardımcı olan mikro ölçekte yerel yaşamın betimlemesi olarak da değerlendirilmektedir (Vukovic vd. 2021).

Kamusal mekânlar farklı bağlamlarda birçok anlam ve sosyal kimliğe sahiptir. Kamusal mekânda yapılan tasarım uygulamaları, çoğu zaman sosyal etkilerin, yerel kültürün ve sosyo-ekonomik fırsatların mekâna yansımaları sınırlı hale getirmektedir (Ewing 2021). Küreselleşme ile birlikte özelleştirmenin etkisi altına giren bu mekânlar; sadece kamu sektörünün değil, özel sektöründe ilgi alanı haline gelerek yapısal anlamda değişiklikleri beraberinde getirmiş ve bu değişimler sadece mülkiyet bazlı değil, kullanım amaçlı değişikliklere de neden olmuştur (Goodsell 2003; Mantey ve Kepkowicz 2018).

Kentlerde yer alan kamusal mekânlar; eğlenmek, çalışmak, okumak, ticaret yapmak, münazara ve politika yapmak için, bireylerin duygusal, sosyal ve fiziki ihtiyaçlarını karşılamak üzerine tasarlanmış alanlardır. Kentsel kalkınma vizyonu çerçevesinde gelişen ülkelerde bu mekanların büyüklüğünü ve işlevselliğini değerlendirmek için; otoyollar ve bağlantı yolları, bulvarlar ve meydanlar, yeşil alan ve rekreasyon kategorilerinin incelenmesi gerekmektedir. Çünkü bu kategoriler kentlerde baskın kamu alanı olarak kabul edilmektedir (Beqaj 2016).

Kamusal mekânlara erişebilirlik, mekânın doğası gereği yadsınamaz bir gerçektir. Bireylerin sokağı kullanması, herhangi bir kamusal mekânda özgürce hareket etmesi, bu mekânın özgürce ve sınırsızca erişilebilir olması diğer mekânlar arasında ayırt edici bir özelliktir. Bu özelliği mekânın yabancı varlığı ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur.

Kamusal mekâna erişimde bir başka faktör ise dışlanmaya karşı sürekli mücadele etmek zorunda kalan yoksulların bu alanları kamu malı olmasına rağmen kullanabiliyor olmamasıdır. Gelir seviyesi düşük kullanıcıların bu alanları rahatlıkla kullanabiliyor olması için, bu mekânların özelleştirme eğilimine karşı korunması gerekmektedir. Özel ya da yarı özel kuruluşlar kamusal mekânı yönetmeye başladıkça kamu malı sınırı bulanıklaşır, dolayısıyla kullanıcıların bu alanlara erişimi azalır (Terzi ve Tonnelat 2017). Kamusal mekânın erişilebilirliği; toplumun kültür, eğitim, sosyal, psiko-fiziksel refahı, teknolojik yenilik konularıyla paralel çalışmaktadır. Kolektif alanın yarattığı olumlu etki, bireylerin yaşam kalitesinin artmasına ve bunun sonucunda ise açık veya kapalı fark etmeksizin mekânı kullanan bireylerin psikolojik durumlarının iyileşmesine neden olmaktadır (Faroldi 2020).

Kentlerde yer alan kamusal mekânlar; parklar, pazaryerleri, ulaşım kavşakları, sokaklar, meydanlar gibi çeşitli kullanım biçimlerinden oluşmaktadır. Kişilerin bu alanlarda yürümeden, bisiklete binmeden, koşu yapmadan, paten süremeden, hareket etmeden kısaca bu alanları kullanmadan, bu mekânların varlıklarını sürdürmesi oldukça güçtür. İnsanların birbiri ile konuşmasına, vakit geçirmesine, etkileşime girmesine, okumasına, dinlenmesine, ayakta durmasına veya birbirini görmezden gelmesine olanak sağlamak gibi kamusal mekânların çok farklı işlevleri bulunmaktadır. Kamusal mekânlar aynı zamanda kafe, restoran, eğlence alanları gibi kullanımlar aracılığıyla ekonomik faaliyet alanlarını oluşturmaktadır (Schönfelda ve Bertolinib 2017).

Tez kapsamında kentsel alanda yer alan kıyı alanları değerlendirileceği için bir sonraki bölümde kıyı alanlarının da yer aldığı kamusal mekân türü olan kentsel kamusal mekân kavramı ele alınmıştır.

2.1.2. Kentsel kamusal mekân

Yirminci yüzyılın sonlarına doğru gerçekleşen siyasi ve ekonomik değişimler, kentlerin kamusal mekân yaratma ve yönetme biçiminde yaşadıkları değişimleri hızlandırmaktadır. Ekonomik küreselleşme ve sermayenin artan hareketliliği, iletişimin küresel ölçekte gerçekleşmesine olanak sağlayan telekomünikasyon ve internet teknolojilerindeki gelişmeler ve bunlara ek olarak kentlerin mekânsal büyümesi, kentlerin kamusal alanlarını cazip hale getirmektedir. Kentlerin ekonomik kalkınma politikalarındaki değişimler kamusal mekânın üretilme biçiminde de değişimlere neden olmakta, birçok kentte planlama ve tasarım stratejileri kaliteli kamusal mekân tasarımı yönünde değişim göstermektedir (Schmidt ve Németh 2010).

“Kentsel” ve “kamusal” mekânlar fonksiyon ve amaç bakımından birbiri ile ilişkili ve birbirini tamamlayan kavramlardır. Demokratik toplumlarda kentsel kamusal mekânlar; bireylere herhangi bir toplumsal olay için toplanma yeri sağlamak, kentsel tarihi ve kültürü oluşturmak, kentsel peyzaj öğelerini içerisinde barındırmak, insanların doğal çevre ile ilişkisini kuvvetlendirmek, bireylerin toplum olma ve o toplumda aidiyet hissini geliştirmek, kişilerde kimlik bilincini oluşturmak gibi görevler üstlenmektedir (Ramlee vd. 2015).

Kentsel kamusal mekân anlayışı son yıllarda oldukça değişim göstermiştir. Henri Lefebvre 1960 ve 1970’li yıllarda yaşanan toplumsal değişimlerin etkisiyle, mekânın sadece fiziksel olarak tanımlanmasının ötesinde, bireyler tarafından aktif olarak

kullanılan bir alan olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Kevin Lynch (1960), Jane Jacobs (1961) ve Gordon Cullen'ın (1961) ise kamusal mekânın kentsel çevreyi şekillendirdiğini ve bireylerin davranışlarını, birbiri ile olan ilişkilerini geliştirdiğini ifade etmektedir (Schmidt ve Németh 2010).

Yirminci yüzyılda “Modern Hareket” (işlevselciliğe dayalı) ile kentteki işlevlerin dört temel eyleme bölünmesi ya da parçalanması ve makinenin egemenliği ile kentsel mekân fiilen unutulmuştur. 1960'lı yıllardan sonra, kültürcülerin teorisine göre, kentsel mekan, bir şehrin inşasının bir parçası olarak kabul edilir ve fiziksel yönler açısından kapalı bir çerçeveye sahip olan, şehir faaliyetlerinin gerçekleştiği entegre bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Canlı bir organizma olarak da betimlenen, kentsel organizasyonun bir parçası olarak kabul edilen kentsel mekân, sosyal ve ekonomik koşullarla ilişkilenen ve insanlar arasındaki iletişimi içeren bir sosyal çevre olarak da ifade edilmektedir. Estetik kriterlerden bağımsız olarak tanımlanmak istenen bir kentsel mekân yalnızca şehirlerdeki binalar ve aralarındaki boşluklarda ifadesini bulmaktadır. Geometrik olarak tanımlanan bu boşluklar kimi zaman çeşitli sembollerle de temsil edilmektedir. Denilebilir ki gerek geometrik özellikler, gerekse estetik nitelikler; açık alanların bilinçli bir şekilde mekân olarak hissedilmesinde, bir diğer ifade biçimi ile kentsel kamusal mekân olarak tanımlanmasında kişilerin algısını yönlendirici nitelikler olarak kullanılmaktadır (Khodadad ve Sanei 2017).

Değişen yaşam koşullarında kent sakinlerinin talepleri ve ihtiyaçları ile kırsal kesimde yaşayan bireylerin ihtiyaçları farklılık göstermektedir. Dolayısıyla kentsel ve kırsal alanlarda oluşturulan kamusal mekânların birbirinden farklı nitelikte ve işlevde olması gerekmektedir. Kentsel ve kırsal kamusal mekânlarda gerçekleştirilecek birçok etkinlik ve aktivite, kullanıcıların yaşam tarzı, beklenti ve taleplerine göre değişiklik göstermektedir (Micek ve Staszewska 2019).

Carr (1992)'a göre; kişilerin yaşam kalitesini arttırmak amacıyla rahatlama ihtiyacı, pasif katılım ihtiyacı, aktif katılım ihtiyacı ve keşif ihtiyacı olmak üzere dört tür ihtiyacı bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar bireylerin büyük ölçüde rahatlık, rahatlama ve pasif katılım ihtiyaçlarını, daha az derecede ise aktif katılım ve keşif ihtiyaçlarını karşılamak üzere kentsel kamusal mekânlara gereksinim duyduklarını ortaya koymaktadır. Söz konusu ihtiyaçların karşılanmasında parklar ve meydanlar kentsel kamusal mekânlar olarak en önemli rolü üstlenmektedir (Micek ve Staszewska 2019).

Madanipour (2003)'a göre kentsel kamusal mekânlar, kişiler tarafından bireysel veya toplumsal olarak kullanılabilen, her koşulda erişilebilen ve insanların ihtiyaçlarına cevap veren, özel alanlar arasında aracılık yapan mekânlardır ve herkes tarafından erişilebilir, kullanıcıların sosyal etkinliklerini ve sosyalleşmelerini gerçekleştirebileceği alanlardan oluşmaktadır (Kalaycı 2020).

Kentsel kamusal mekânlardaki kullanılabilirlik, bireylerin çeşitli işlevlere doğrudan ve sınırsız erişimleri ile ilgilidir. Kamusal alanlar tek başına restoranlar, kafeler, mağazalar, eğlence mekânları gibi ticari nitelikteki alanlardan oluşmuş olsa da kullanıcılar maddi durumlarına göre sınıfsal olarak tercihte bulunacaklardır. Ancak bu ticari işletmeleri kent meydanlarına veya cadde üzerine dağılmasını yapmak, ücretsiz olarak erişilebilen alanlar ile arasında denge kurmak kullanıcılar tarafından tercih edilebilirlik oranını artmasına neden olacaktır. Bu dengeyi kurmanın en kolay yolu ise,

güneşten, yağmurdan ve rüzgârdan korunmayı sağlayan, diğer kullanıcılar ile temas haline geçmeye olanak sağlayan, mimari unsurlar ile birlikte alanda tasarlanan kent mobilyalarının yerleştirilmesi ve alanın güvenlik ve emniyetin üst düzeye taşınması ile mümkündür (Micek ve Staszewska 2019).

Kentsel ölçekte hizmet eden kamusal mekânlar; kültür, çevre, ekonomi, kentin iyileştirilmesi ve dengelenmesi açısından önemli faydalar sağlamaktadır. Bu nedenle kentsel alanlarda yüksek yoğunluklu konut veya çalışma alanları çevresinde kamusal mekânlar bir tampon görevi görmektedir. Ayrıca kentlerin sağlıklı bir çevreye sahip olması, kentte hava ve güneş sirkülasyonunun sağlanması açısından da önemli rolleri bulunmaktadır (Ramlee vd. 2015).

Dünyada yaşanan küreselleşme ile birlikte kentlerde uygulanan modern mekânsal planlama politikaları ve yönetim uygulamaları kentsel kamusal mekânlarda radikal değişimlere neden olmuştur. Kentlerde plansız yayılım gösteren konut alanları, bağımsız yer seçiminde bulunan ticaret ve eğlence kompleksleri ve bu alanları birbirine bağlamaya çalışan kurgudan yoksun ulaşım ağları sosyal ayrışmanın artmasına sebep olmuş ve birçok kentsel büyüme modelinde göz ardı edilen yaşayan kaliteli kamusal mekânların giderek azalması toplumsal anlamda bir parçalanmayı beraberinde getirmiştir. Giderek azalan ve kalitesiz tasarlanan kamusal mekânlarda, sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılayamayan bireyler geleneksel sokak kültür ve yerel kimlik duygusundan giderek uzaklaşma eğilimi göstermektedir (Mandeli 2019).

Kentlerin sosyo-ekonomik yapısındaki değişim, kentsel mekân organizasyonunda da eş zamanlı değişimlere neden olmuştur. Sanayi öncesi dönemde, kentsel kamusal mekânlar sosyalleşmeyi, günlük iletişimi ve ticari ilişkileri kolaylaştırıcı nitelikte kendine özgü bir takım unsurlardan oluşurken, sanayi devriminden günümüze, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde kentsel kamusal alanlarda köklü değişimler gözlemlenmektedir (Mandeli 2019). Kentlerde yer alan kamusal alanların yetersiz yönetimi, kontrolsüz artan nüfus karşısında sınırlı mali ve yasal güç, tek başına bireylerin sosyalleşmesini zayıflatmakla kalmayıp aynı zamanda kentlerde kentsel yaşam üzerinde kamusal bir yük olan çöküntü alanları haline gelmiştir. Dolayısıyla kamusal alanlar, bireylerin toplum olma bilincine katkı sağlayan mekânlar olmaktan uzaklaşmış, farklı kitlelere hitap eden, kutuplaşmış mekânlara dönüşmüştür (Mandeli 2019).

Günümüzde kentlerde sıkça rastlanan kentsel dönüşüm, kentsel fonksiyonların dağılımında yeni bağlamlar ve dinamiklerin oluşmasına neden olmaktadır. Kentlerde ortaya çıkan yeni sosyal, kültürel ve ekonomik dinamikler kentsel yaşamı doğrudan etkilemekte ve fiziksel parçalanma, sosyal ayırım ve marjinalleşme gibi bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum ise mekânsal olarak gelişen ve dönüşen kentlerde uyum problemini beraberinde getirmektedir. Avrupa Toplulukları Komisyonu (Comission of European Communities) (2004) tarafından kentlerde yaşanan uyum sorunu birbirini tamamlayan 2 boyut ile ilişkilendirilmektedir (Pinto 2015). Bunlar;

- Bölgesel Denge: Kentin fonksiyonlarının dengeli olarak dağıtılması anlamına gelmektedir.
- Sosyo-ekonomik Denge: Sosyo-ekonomik durum fark etmeksizin kent fonksiyonlarının tüm gruplar tarafından kullanılmasını ifade etmektedir.

Kentlerde yaşanan bu uyum sorununun çözümü için kamusal mekânların oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Kentin kolektif ifadesi için bir yer olan kamusal mekân, kenti oluşturan yapıların şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır (Pinto 2015). Ayrıca, bu mekânlar, bireyler arası iletişim ve sosyal ilişkiler konusunda bir arka plan yaratmaktadır. Toplumun birlikte kullandığı kamusal mekânlar, toplumsal anı biriktirmede, kültürel geçmiş oluşturmada ve bireylerin sosyal kimlik kazanmasında önemli etkilere sahiptir (Torbatı 2014).

2.1.3. Kamusal mekânda tasarım kriterleri

Kamusal mekânlar, kent için kimlik yaratan ve bireylere toplum olma duygusunu kazandıran önemli kentsel alanlardır. Son yıllarda yaşanan hızlı kentleşme ile birlikte kaliteli kentsel kamusal mekânlara olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Kentlerin yüzölçümü bakımından büyümesi ve nüfus bakımından gelişmesi kent içinde bulunan kamusal mekânların azalmasına; kentsel kamusal mekânlardaki azalma ise, toplumda sosyal anlamda bozulmaya neden olmaktadır (Muleya ve Campbell 2020).

Toplumun hem sosyal hem de fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaları açısından kent yaşamında önemli bir yere sahip olan kamusal mekânlar; kullanıcıların sosyal ve kültürel anlamda etkileşim ve iletişim ihtiyaçlarını karşılamalarına olanak sağlamaktadır. Başarılı kamusal mekânlar tanımlanırken; mekânın fiziksel ve çevresel özelliklerinin yanı sıra mekânı tanımlayan öznel niteliklere de atıfta bulunmak gerekmektedir (Francis vd. 2012).

Kentsel tasarım fiziki çevrenin mekânsal kalitesini arttırmada büyük rol oynamaktadır. Süreç, toplumun bir kesimi tarafından çeşitli mimari formların arazi kullanım temeline uyacak şekilde yeniden düzenlenmesi olarak algılsa da; literatürde birçok yazar kentsel tasarımın çeşitli boyutlarını araştırarak, tasarımı fiziksel, çevresel, psikolojik ve sosyolojik olarak tanımlamaya ve birbiri arasında bağlantı kurmaya çalışmıştır (Greene 1992).

Nitelikli ve iyi yönetilen kentsel kamusal mekânlar, şehirlerin sosyal, ekonomik ve çevresel değerlerine olumlu katkıda bulunmaktadır. Yüksek standartlarda tasarlanmış kamusal mekânlar, kullanıcılara eşzamanlı kamusal faydalar sağlarken, kötü tasarlanmış kalitesiz kentsel alanlar, göz ardı edilen anti-sosyal davranışları ve vandalizmi teşvik eden kontrolsüz alanlar olarak çevrelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Yeni toplumsal düzende kamusal mekân kullanım biçimi bağlamında değerlendirildiğinde; sınırlarının bulanıklaştığı, konutların, çalışma alanlarının, sosyal etkileşim alanlarının iç içe geçtiği görülmektedir. Kamusal mekânın kullanılabilirliği, güvenliği, konforu, aktiviteleri ve hizmetleri kentsel kamusal mekânın kalitesiyle doğrudan ilişkisi bulunmaktadır (Faroldi 2020). Bu nedenle kamusal mekân kalitesinin ölçülmesi, kentsel kalitenin iyileştirilmesine yönelik ilk adım olarak mekânsal planlamada oldukça önemli bir yere sahiptir. Kentsel tasarım kriterleri, mekân tasarımlarını tanımlamak ve analiz etmek için gerekli olan kavramsal yapılarıdır (Greene 1992).

Kamusal mekân tasarım kriterleri mekânı oluşturan ve şekillendiren faktörler ile biçimlenmektedir. Mekân tasarımı için “fiziksel çevre” ve “kullanıcı” bileşenleri öncelikle ele alınması gereken konuları oluşturmaktadır (Greene 1992). Bu bağlamda;

- a) Fiziksel Çevre; kullanıcının deneyimlediği gerçek coğrafya olmakla birlikte, mekân tasarımının fiziksel özünü oluşturan unsurlardan oluşmaktadır. Bu unsurlar, kütleler (yer şekilleri, binalar, yapılar), boşluklar (parklar ve diğer açık alan türleri) ve yollar olarak tanımlanmaktadır (Greene 1992).
- b) Kullanıcı ise; mekân tasarımını birebir deneyimleyen ve mekânla sürekli olarak etkileşim içerisinde bulunan kişilerden oluşmaktadır (Greene 1992). Tasarımı deneyimleyen kullanıcıların;
- Duyusal memnuniyeti,
 - Kendini güvende ve emniyette hissetmesi,
 - Rekreasyon aktiviteleri ve sosyalleşme (bireysel ve grup olarak),
 - Kendi algısı için tanımladığı kentsel imge,
 - Çeşitlilik, hareketlilik, kendini geliştirme,
 - Ait olma, gurur ve öz saygı,
 - Güzellik ve estetik algısı fiziksel, psikolojik ve sosyolojik anlamda mekândan beklentilerini oluşturmaktadır (Greene 1992).

İnsan, kentsel mekândan ayrı düşünülemez. Özel mülkiyetten her ayrılış, kentsel ve kamusal mekân ile etkileşim halinde olmak anlamına gelmektedir. Bu nedenle kentsel kamusal mekânın her kesimden kullanıcı grubuna hizmet eden bir yapısının olması gerekmektedir. Kentsel tasarımcılar ve plancılar kamusal mekânları farklı amaçlarla kullanmaya gelen ve farklı anlamlar yükleyen farklı gruptaki insanlar için nasıl kullanılabilir hale getirilebilir sorunuyla karşı karşıyadır. Kamusal mekânın yaş grubu, cinsiyet, gelir, ırk ve eğitim düzeyi gibi sosyo-demografik değişkenlerin yanı sıra hane halkı gibi diğer değişkenlere dayalı olarak tüm kullanıcı gruplarına hizmet etmesi beklenmektedir (Muleya ve Campbell 2020).

Kamusal mekânın kalitesi, bir kamusal mekânın kullanıcı ihtiyaç ve isteklerini karşılama yeteneğine göre ölçülebilen ve mekân kullanımını doğrudan etkileyen bir niteliktir. Dolayısıyla kamusal mekân kalitesi, insanların yerle etkileşimine ve insan deneyimlerine bağlı değişmektedir. İnsanların beklenti ve arzularını karşılamayan kamusal mekânlar insanları çekemez, tutamaz ve bu nedenle terk edilen veya yeterince kullanılmayan mekânlar haline dönüşmektedir (Muleya ve Campbell 2020).

Kullanıcının taleplerini ve ihtiyaçlarını anlamak, kamusal mekân tasarımı için önemli bir ölçüttür. Kamusal mekânların kalitesini; kullanıcıları cezbeden, aktivitelerini kolaylaştıran ve bu aktiviteleri gerçekleştirirken kullanıcıları daha fazla zaman geçirmeye teşvik eden tasarımlar artırmaktadır (Abbasia, Alalouchb ve Bramleyc 2016).

Kentsel tasarımcılar, mimarlar ve şehir plancıları uzun süredir kamusal mekân kalitesini artırıcı özellikler konusunda çalışmalar yürütmektedir. Bazı deneysel çalışmalar, sokaklar, parklar, meydanlar gibi kamusal mekânların kullanımı hakkında

büyük miktarda bilgi sağlamıştır. Birçok çalışma, kadınlar, çocuklar, alt gelir grubu, engelliler ve yaşlılar gibi kamusal mekânlardaki belirli gruplara odaklanmıştır. Kent tasarımcıları uzun süredir kamusal mekânlarda tasarım kriterleri konusunda çalışma yapıyor olsalar da, kamusal mekânların performansını ölçmek için çok daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte, kriterlerin üretilmesi alan gözlemleri, anket ve kamusal mekânda yapılan görüşmeler yoluyla toplanan verilere bağlı olduğundan kamusal mekânlarda, mekân kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalar zorlu ve karmaşık bir iş olmaktadır (Mehta 2014).

Kamusal mekânın kalitesi, bireyler tarafından kitlesel kullanıma bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Kentsel kamusal mekânlara yönelik kurulan kamu politikaları, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yerel özellikler ile harmonize olarak kullanılması sonucunda bireylerin kentsel yaşam kalitesini arttırdığı ve uluslararası düzeyde iyi deneyimler sunan alanlar haline dönüştüğü görülmüştür (Beqaj 2016).

Dünyada kentsel tasarım çalışmalarının önem kazanmasıyla birlikte özellikle son yıllarda kentsel kamusal mekânlarda kalitenin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar hız ve önem kazanmıştır. Bu doğrultuda, kentsel mekân kalitesi hakkında birçok otorite, kamusal mekân kalitesini ölçmek için çeşitli modeller, yöntemler, araçlar ve ilkeler geliştirmiştir.

Bu bağlamda; kamusal mekan literatür araştırmalarında ve bu konuda tüm akademik ve bilimsel çalışmalarda yönlendirici olarak öne çıkan Gehl, Green, Nasar, Whyte, Mehta, Varna ve Tiesdell, Carmona, Kamusal Mekân Endeksi (Public Space Index-PSI), Kamusal Mekânlar için Projeler (Project For Public Spaces-PPS) ve Urban Task Force tarafından geliştirilen yayınlar araştırılmıştır. Bu araştırmalar öncelik olarak teorisyenlerden yola çıkarak detaylandırılmış, bölüm sonunda ise kamusal mekân tasarımını yönlendiren ortak kriterler olarak derlenmiştir.

- **Gehl (1987)'e göre kamusal mekân kriterleri;**

İnsanların kamusal mekânı neden ve nasıl kullandıkları konusunu incelemenin önemine vurgu yaparken, ulaşım aksları, yaya yolları ve oturma alanları gibi kamusal mekânın önemli bileşenlerini tanımlamaktadır. Bir kamusal mekânın “var” oluşunun, tek başına kullanıcılar tarafından tercih edilme sebebi olmadığını ve başarılı tasarlanmış kamusal mekânların, gerekli faaliyetler için kullanılan düşük kaliteli kamusal mekânlara oranla daha fazla kullanıcıyı ve daha geniş bir aktivite yelpazesini çekme eğiliminde olduğunu savunmakta olan Gehl (1971); toplum bilincinin gelişebilmesi ve bireylerin sosyal etkileşim kurabilmesi için kamusal mekân tasarlamının önemli olduğunu da ifade etmektedir (Gehl 1971).

Bu bağlamda Gehl; kamusal mekânda yapılan her türlü açık hava etkinliğini zorunlu aktiviteler, isteğe bağlı aktiviteler ve sosyal aktiviteler olmak üzere 3 kategoride sınıflandırmaktadır (Gehl 1971).

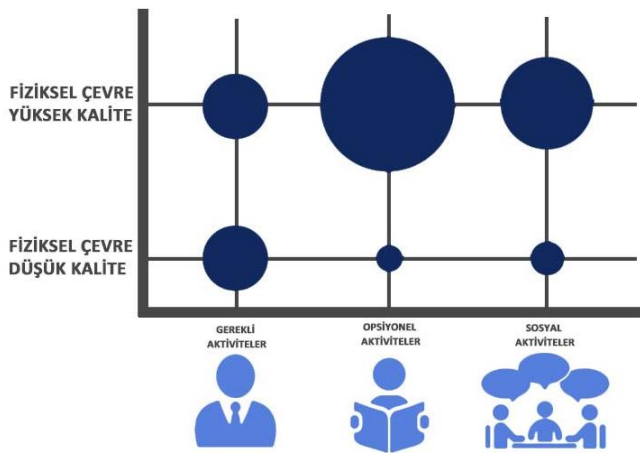
- Zorunlu aktiviteler: Açık alanın çevresel durumu ne olursa olsun kullanıcıların her koşulda yapmak zorunda olduğu faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların seçme hakkı bulunmayan, dış çevreden ve dış çevrenin koşullarından bağımsız olarak gerçekleştirilen aktiviteleri

kapsamaktadır. Günlük görevler ve uğraşlar bu gruba dahil edilmekle beraber kullanıcıların genellikle hareket halinde olduğu durumları kapsayan bu faaliyet grubunda, işe gitmek, okula gitmek, kuryelik yapmak otobüs beklemek gibi günlük faaliyetler “zorunlu aktiviteler” arasında sayılmaktadır (Gehl 1971).

○ İsteğe bağlı aktiviteler: Açık alanın fiziksel durumundan önemli ölçüde etkilenen, dış mekân koşulları uygun olduğu zaman gerçekleştirilebilen ve isteyen herkesin dâhil olabileceği faaliyetleri kapsamaktadır. Genellikle zevk alma ve kendini geliştirme duygusu ile bağlantılı olan bu faaliyet grubu isteğe bağlı her durumda gerçekleştirilebilecek faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Bu grup aktiviteler için mekân kalitesi belirleyici olmakla beraber dinlenme, güneşlenme, yemek yeme, spor yapma gibi zorunluluk içermeyen ancak gerçekleştiğinde yaşam kalitesini arttıran aktiviteler bu gruba yer almaktadır (Gehl 1971).

○ Sosyal aktiviteler: Gerçekleşmesi için diğer insanların varlığını gerektiren faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Çoğunlukla diğer faaliyet kategorilerinin sonuçları sosyal faaliyetlere bağlı olarak değiştiği için sosyal faaliyetlere sonuç faaliyetleri de denilmektedir. Sosyal aktiviteler kullanıcıların aynı mekânlarda dolaşımı ve aynı mekânları kullanımı ile rastgele gerçekleşen aktiviteleri kapsamaktadır. Oyun oynayan çocuklar, selamlaşan insanlar, çeşitli toplumsal aktiviteler, başka kullanıcı gruplarıyla iletişim kurmayı, görmeyi ve duymayı içeren tüm aktiviteler “sosyal aktiviteler” arasında sayılmaktadır (Gehl 1971).

Zorunlu aktiviteler, isteğe bağlı aktiviteler ve sosyal aktiviteler kamusal mekân kalitesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Zorunlu aktiviteler; fiziksel çevrenin durumuna bağlı kalınmaksızın gerçekleşmesi zorunlu olduğu için, mekânın niteliğinin aktivite grubu üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. İsteğe bağlı aktiviteler; kentsel mekân kalitesi yüksek ortamlarda gerçekleştiği için fiziksel çevrenin bu aktivite grubunda oldukça etkisi bulunmaktadır. Sosyal aktiviteler ise, isteğe bağlı aktiviteler grubunda olduğu gibi kentsel mekân kalitesi yüksek ortamlarda daha iyi gerçekleşeceği için fiziksel çevrenin bu faaliyet grubunda da oldukça etkili olduğu düşünülmektedir. Kentsel kamusal mekanlarda, mekânın kalitesi ve niteliği düşük olması sadece zorunlu aktiviteler gerçekleşmesine olanak sağlamaktadır (Gehl 1971) (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Gehl (1987)'e göre kentsel aktiviteler ve mekân kalitesi arasındaki ilişki (Gehl 1971)

İnsanlar gündelik ihtiyaçlarını karşılamak ve çeşitli sosyal aktiviteleri gerçekleştirmek için kamusal mekânlara ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda; Gehl, gözlemsel olarak kamusal mekân algısının boyutlarını inceleyerek, yaşam kalitesi yüksek kentler tasarlamak amacıyla çalışmalar yapmış, bu çalışmalar sonucunda başarılı kamusal mekânları koruma, konfor ve keyif olmak üzere 3 ana tema etrafında yapılandırmıştır (Gehl 2010).

- **Koruma:** Fiziksel çevreden gelebilecek olumsuz etkilerin azaltılmasını ifade etmektedir. Genellikle gürültü kirliliği, görüntü kirliliği ve olumsuz hava koşulları gibi etkenlerin bulunduğu alanlarda insanlar vakit geçirmekten kaçınmaktadır. Devamlı ve düzenli olarak kullanımı hedeflenen bir alanın olumsuz etkilerden korunması önemli bir faktördür (Gehl 2010).
- **Konfor:** İsteğe bağlı olarak sosyal faaliyetlerin oluşmasına olanak sağlayan kriterleri ifade etmektedir. Yürümek, ayakta durmak, oturmak, görmek ve konuşmak gibi faaliyetlerin rahat bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan alanlar kullanıcılar için cazip hale gelmektedir (Gehl 2010). Ayrıca, oyun alanlarının ve spor aktivitelerine olanak veren alanların varlığı kamusal mekânları her yaş grubundan kullanıcılar için daha çekici hale getirmektedir.
- **Keyif:** Başarılı kamusal mekânların olumlu estetik ve duysal deneyimler sunması, mekânın yerel iklim özelliklerinden yararlanması ve kullanıcıların kaybolmuş hissetmemeleri için insan ölçeğinde sağladığı unsurları ifade etmektedir (Gehl 2010).

Gehl tarafından tanımlanan bu 3 ana tema, kullanıcı deneyimleri ve algılarından yola çıkarak, mekân ve yaşam ilişkisinin kurgulandığı başarılı kamusal mekânlar yaratılmasına yönelik olarak belirlenen 12 parametrenin de ana başlıklarını oluşturmaktadır (Gehl, 2010;2020) (Çizelge 2.5).

Çizelge 2.5. Kamusal mekân kalitesi bağlamında hazırlanan parametreler (Gehl 1971)

Koruma	Konfor		Keyif
Trafik kazalarına karşı	Erişilebilirlik durumu	Görüş (manzaralar)	Ölçek (mekân boyutları)
Suç ve şiddete karşı	Durma ve bekleme (kenar noktaları)	Duyuma ve konuşma (gürültü)	İklim koşulları
İklim koşullarına karşı	Oturma	Oyun ve aktivite	Estetik kalite/olumlu deneyimler

- **Greene (1992)’e göre kamusal mekân kriterleri;**

Greene (1992); kamusal mekân tasarımlarının çok yönlü ve uygulanabilir bir çerçevede hazırlanmasını temel alan yaklaşımında; mekân kalitesi yüksek ve kullanabilirlik açısından sorun teşkil etmeyen kamusal mekânlar oluşturabilmek için “işlev, düzen, kimlik ve cazibe/çekicilik” olmak üzere 4 ana prensip belirlemiştir. Söz konusu prensiplerden her biri kendi içinde dört adet kalite değişkeni içermektedir (Greene 1992).

Kamusal mekan tasarım prensipleri ve değişkenleri şunlardır (Çizelge 2.6);

- İşlev; Kamusal mekân tasarımının tüm kullanıcılar tarafından etkin ve verimli şekilde kullanımını sağlayacak değişkenleri kapsamaktadır. Kamusal mekâna erişim (bağlantı), mekânın mahremiyeti ve emniyeti (güvenlik), mekânın kullanıcı dostu olması (konfor) ve mekânsal farklılıklar (çeşitlilik) “işlev” prensibinin değişkenlerini oluşturmaktadır (Greene 1992).
- Düzen; Kamusal mekân kullanıcılarının fiziksel çevreyi algılamasını sağlayacak değişkenleri içermektedir. Kamusal mekânın giriş, kenar, görünüm, silüet ve kent simgesi gibi kullanım araçlarının bir bütün olarak değerlendirilmesi (uyum), kamusal mekânlarda yer alan ve mekânı oluşturan yapılar arası açıklık (netlik-açıklık), yapıların sürekliliği ve bu yapıların dengesi “düzen” prensibinin değişkenlerini oluşturmaktadır (Greene 1992).
- Kimlik; Kamusal mekânın özel ve karakteristik özelliklerini yansıtmayı hedefleyen değişkenleri içermektedir. Kamusal mekânın görsel anlamda odağı ve aktivite merkezi (odak), kamusal mekân içerisindeki birlik (kavram, tekrar), biçimsel ve bütünlük anlamında mekânın karakteri ve mekânın semboller ve simgelerle ifade edilme şekli (benzersizlik) “kimlik” prensibinin değişkenlerini oluşturmaktadır (Greene 1992).
- Cazibe ve çekicilik; Kamusal mekân kullanıcılarının, mekândan memnun kalmalarını sağlayacak tasarımları karakterize eden değişkenleri içermektedir. Kamusal mekânın insan ölçeğinde tasarlanması (ölçek), mekân tasarımının yere benzer ve özgü olması (uygunluk), mekân tasarımının canlılığı ve ışık, renk, koku, doku ve ses gibi uyaranların belirli bir uyum içerisinde tasarıma yansıtılması “cazibe-çekicilik” prensibinin değişkenlerini oluşturmaktadır (Greene 1992).

Greene (1992) tarafından geliştirilen kamusal mekân tasarım prensipleri ve değişkenleri ile birlikte yapıları çevrenin mekânsal kalitesinin artırılması, yeni üretilen kamusal mekânlar için mekânsal tasarım kriterleri bağlamında sınıflandırma ve değerlendirme kılavuzu olarak mekân tasarımcıları tarafından kullanılması hedeflenmiştir (Greene, 1992).

Çizelge 2.6. Kamusal mekân tasarım prensipleri ve değişkenleri (Greene 1992)

Prensip	Değişkenler
İşlev	Bağlantı (erişim, etkileşim ve örtüşme)
	Güvenlik (emniyet, mahremiyet ve faaliyet)
	Konfor (görsel dinlendiricilik, fiziksel kullanım rahatlığı ve kullanıcı dostu olma)
	Çeşitlilik (seçenek)
Düzen	Uyum (giriş, kenar, görünüm, silüet ve kent simgesi)
	Netlik ve açıklık (yapı, bağlantılar ve kapalılık)
	Süreklilik (sistem, dizi ve ritim)
	Denge (doku ve vurgu)
Kimlik	Odak (görsel odak ve aktivite merkezi)
	Birlik (kavram ve tekrar)
	Karakter (bütünlük, biçim, basitlik ve sadelik)
	Benzersizlik (sembol, simge, eşsizlik ve tarihsel nitelik)
Cazibe/ Çekicilik	Ölçek (insan ölçeği, insan ölçeğine getirme)
	Uygunluk (oran, özgünlük ve benzerlik)
	Canlılık (uyarıcı etki, zıtlık, gerilim, hareket ve espri anlayışı)
	Uyum (ışık, renk, koku, doku ve ses)

- **Nasar (1997)'a göre kamusal mekân kriterleri;**

Genel bir ifade ile kamusal mekân kalitesinin doğrudan kullanıcının algılayış biçimine bağlı olarak değiştiğini savunmaktadır (Nasar 1997). Başarılı kamusal mekânların benzer kriterlere sahip olduğunu ve bu nedenle başarılı kamusal mekânlar kadar başarısız kamusal mekânların da bazı kullanıcılar tarafından beğenildiğini ve sahiplenildiğini ortaya koymaktadır (İnceoğlu ve Aytuğ 2009).

Bir mekanın kullanıcı hafızasında yer edinebilmesi için, mekanın bir duygu uyandırması ya da akılda kalıcı bir takım özellikler ile öne çıkması gerektiğini ifade eden Nasar (1997), mekânsal kalitenin ve beğenilirliğinin “etki ve görsellik” olarak iki bileşeni olduğunu ortaya koymuş ve mekan kalitesinin değerlendirilmesinde “doğallık, bakım, açıklık, düzen ve tarihsel önem” olmak üzere 5 temel kriter belirlemiştir (Nasar 1997).

- Doğallık: Doğal alanların yapıları çevrelere oranla daha çok tercih edilebilir olduğunu ifade eden bu kriterde, kamusal mekân tasarlanırken mevcut arazi kullanım ile birlikte, doğal çevreninde tasarıma entegre edilerek değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır.
- Bakım: Kamusal mekânların ve çevresinin bakımlı olması gerektiğini ifade etmektedir.
- Görsel açıklık: Kamusal mekân tasarımında, açık kentsel alanların ve manzaraların mekân kalitesini artırıcı nitelikte olduğunu bildirmektedir.
- Düzen: Kamusal mekânları oluşturan araçların mekânsal organizasyon anlamında devamlılığını ifade etmektedir.
- Tarihsel önem: Kamusal mekânların tarihsel anlamda fiziksel çevre ile birlikte uyum içerisinde tasarlanması gerektiğini belirtmektedir.

• **Whyte (2000)’a göre kamusal mekân kriterleri;**

Başarılı tasarlanmış kamusal mekânların kullanıcılar üzerindeki önemini vurgulayan ve bu konuda çalışmalar yapan Whyte (2000)’a göre, kamusal mekânları başarılı kılan 4 temel özellik bulunmaktadır. Bunlar;

- Kamusal mekânın ulaşılabilir olması,
- Kamusal mekânda aktivite çeşitliliğinin bulunması,
- Mekânın konforlu ve iyi bir imaja sahip olması,
- Kamusal mekânın sosyal etkileşime olanak sağlaması olarak sıralanmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

Whyte; bu kapsamda kaliteli kamusal mekân tasarlayabilmek için 11 temel ilke benimsemiş ve bu ilkelerin açık ya da kapalı kamusal mekân fark etmeksizin tasarımcılar tarafından ortak olarak kullanılması gerektiğini ifade etmiştir (Fitzpatrick 2016).

Bu ilkeler şunlardır;

- Toplum için tasarım; kamusal mekân tasarımı için başlangıç noktası toplumun potansiyellerinin belirlenmesidir. Kullanıcıların kültürü, inancı, duygu, düşünceleri ve yaşam tarzına dair bilgilere sürecin başında sahip olmak, kamusal mekân tasarımına büyük katkı sağlamaktadır. Farklı kullanıcı gruplarının isteklerine cevap verebilecek, toplumun farklı kesimlerinin bir araya getirebilecek

nitelikteki tasarımlar, başarılı kamusal mekân oluşumunun en önemli kriterleri arasında yer almaktadır (Project For Public Spaces 2021).

- Mekân yaratmak; kullanılmayan bir alanı, yaşayan bir mekân haline getirebilmek için kullanıcıları karşılayan, oturma elemanları, peyzaj değerleri ile konforlu bir kullanım olanağı sunan ve yakın çevredeki aktivitelerle kullanım ilişkilerini güçlendiren kararlar ile yaya akışını yönlendiren alanlar yaratabilmek önemlidir. Amaç, toplum hissini güçlendiren ve rahat/konforlu imaja sahip bir mekân yaratmanın yanı sıra basit parçaların toplamından daha fazlasını bir araya getiren kullanımları ve aktiviteleri de mekânda bir araya getirebilmektedir (Project For Public Spaces 2021).
- Paydaşlar; kamusal mekân projelerinin paydaşları (belediyeler, bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları vb.) ile işbirliği içerisinde yapılması, kamusal mekânın gelecekteki başarısı, imajı ve sürdürülebilirliği için kritik öneme sahiptir (Project For Public Spaces 2021).
- Gözlem ile veri elde etmek; kullanıcıların kamusal mekânları hangi amaçla kullandıkları veya hangi amaçlarla kullanamadıkları konusunda yapılan gözlemler tasarım sürecini yönlendirici parametreleri içermektedir. Ayrıca yapılan gözlemler hangi aktivitelerin eksik olduğu, hangi aktivitelerin dahil edilebileceği gibi konularda da tasarımcılara yardımcı olmaktadır (Project For Public Spaces 2021).
- Vizyon belirleme; bir kamusal mekân için sahip olunan vizyon, mekânda ne tür faaliyetlerin olabileceğine dair fikir vermektedir. Mekânın iyi bir görünüme sahip olması, kamusal mekân tasarımının vizyonuna bağlı olarak değişmektedir (Project For Public Spaces 2021).
- Tasarıma hızlı, ekonomik ve basit uygulamalarla başlama; bir kamusal mekân tasarımının ilk etapta yüzde yüz başarılı olması beklenmemektedir. Başarılı mekânlar kullanıcılar tarafından uzun yıllar boyunca test edilen, ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenen ve kısa vadede yapılan iyileştirmelerle düzenlenerek kullanıcılara tekrardan sunulan mekânlardır. Oturma yerleri, yürüyüş yolları, peyzaj düzenlemeleri ve oyun alanları gibi kullanımlar talep doğrultusunda zamanla gerçekleştirilecek iyileştirme örnekleridir (Project For Public Spaces 2021).
- İşlevsel ilişkilendirme; farklı işlevleri bulunan öğelerin mekânsal olarak bir arada düzenlenmesi “işlevsel ilişkilendirme” olarak tanımlanmaktadır. Bir kamusal mekân tasarımında, örneğin oturma grubu, çöp kutusu ve telefon kulübesinin tek başına sınırlı kullanıcıya hizmet verdiği düşünüldüğünde, alana büfe, market veya kahve arabası gibi bir fonksiyonun eklenmesinin mekânın kullanım oranını arttıracığı öngörülmektedir (Project For Public Spaces 2021).
- Görev tanımlarındaki belirsizlik; bazı ülkelerde kamu ve özel sektörde “mekân tasarlamak” gibi bir görev tanımı bulunmadığından, başarılı kamusal mekânlar yaratmak için tasarımcılar birçok engelle yüzleşmek durumundadır. Görev tanımları doğrudan mekân yaratmak olmayan pek çok uzman küçük ölçekli

düzenlemeler yapmak yoluyla mekân yaratmanın önemini göstererek engellerin üstesinden gelmeye yardımcı olmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

- İşleve uygun tasarım; mekânın gelecek için tasarlanmasında tasarım boyutu ne kadar önemli de olsa mekânın formunun belirlenmesinde işlevsel girdiler de belirleyici olmaktadır (Project For Public Spaces 2021).
- Maliyet; kamusal mekânlarda temel altyapı ihtiyaçlarının karşılanması büyük maliyetler yaratmadığı gibi mekânın yaşamasını da sağlamaktadır. Bunun yanı sıra mekândaki aktivitelerin belirlenmesinde toplumun ve paydaşların da sürece dâhil olması maliyetlerin düşmesinde etkili olmaktadır (Project For Public Spaces 2021).
- Tasarımda süreklilik; doğası gereği yaşayan mekânlar olarak kabul edilen kamusal mekânların; kullanıcıların ihtiyaçlarına ve toplumun süregelen değişimlerine cevap vermesi beklenmektedir. Kamusal mekân tasarımları hayata geçirilmiş olsa bile süreç sonunda değişen ihtiyaçlara karşı tasarım mekanizmasının bu değişimi hayata geçirecek esnekliğe sahip olması, tasarımın temel prensiplerinden biri olmalıdır (Project For Public Spaces 2021).

- **Mehta (2007)'ya göre kamusal mekân kriterleri;**

Tarihsel olarak siyasi, dini, ticari ve sosyal işlevleri yerine getirmek için kullanılan kamusal mekânların günümüzde insanlar arası etkileşim, dinlenme ve rekreatif ihtiyaçları karşılamak amacıyla kullanıldığını ifade etmektedir (Mehta 2014). Bu bağlamda Mehta (2007), bir kamusal mekânın kalitesini ölçmek için 6 ölçüt kullanmıştır (Muleya ve Campbell 2020). Bunlar;

- Kullanım yoğunluğu,
- Sosyal kullanım yoğunluğu,
- Kalış süresi,
- Zamansal kullanım çeşitliliği,
- Kullanım çeşitliliği ve
- Kullanıcı çeşitliliğidir.

- **Varna ve Tiesdell (2010)'e göre kamusal mekân kriterleri;**

Varna ve Tiesdell (2010) kaliteli kamusal mekân tasarlamak için yıldız modelini kullanmıştır. Kamusalın beş boyutu ile ilişkilendirilen yıldız modeli, bir analitik yıldız etrafında çoklu algısal yıldızlar kullanılarak, her yıldız için uygun göstergelerin belirlenmesi ve bu göstergelere derecelendirme atanmasına dayanan bir modeli ifade etmektedir. Kamusal mekân kalitesi bağlamında ilişkilendirilen yıldız modeline göre göstergeler şunlardır (Varna ve Tiesdell 2010);

- Mülkiyet,

- Kontrol,
- Nezaket,
- Fiziksel yapılandırma ve
- Canlandırma

Yıldız modeli sadece belirli bir kamusal mekânın kalitesini belirlemek için değil, aynı zamanda farklı kamusal mekânları karşılaştırmak amacıyla da kullanılmakta ve mekânın kolayca anlaşılmasını sağlamaktadır. Kamusal mekân kalitesi ölçülürken yıldız modelinin kullanılabilmesi için katkı sağlayan veya hiç katkısı olmayan kullanıcıların ya da uzman olan bir kişinin değerlendirici olarak kamusal mekânı incelemesi gerekmektedir (Muleya ve Campbell 2020).

- **Carmona (2019)'ya göre kamusal mekân kriterleri;**

Carmona (2019), kamusal mekânın nasıl yaratıldığı, geliştiği ve düzenlendiği hususunda mevzuatlar, yönetmelikler, planlar ve politikalar aracılığıyla varsayımsal ve sezgisel analizlere dayanarak 'kaliteli' kamusal mekân tasarımı için evrensel olarak uygulanabilecek ilkeleri tanımlamaya çalışmıştır. Bu doğrultuda, kamusal mekânların, özel mekânlardan net bir şekilde ayrıldığını, kamusal mekânları çevreleyen kullanımların kullanıcılar için ilgi çekici yerler olduğu ve kamusal mekânların barındırdıkları olanaklar ve özellikler aracılığıyla daha anlamlı yerler haline geldiğini ifade etmektedir. Kamusal mekân yaratmanın olumlu bir sosyal çevre potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için fırsat olarak değerlendirdiğini, kamusal mekânda araçlar, yayalar ve diğer kullanıcılar arasındaki denge kurulduğu ve kamusal mekânların güvenli ve rahatlatıcı kullanımı teşvik etme yetenekleri sayesinde mekânlar kullanıcılara daha rahat hissettirdiğini öngörmektedir (Carmona 2019).

Carmona (2019)'ya göre kaliteli kamusal mekân tasarlama 7 ölçüt bulunmaktadır. Bu ölçütlere göre;

- Sınırlandırılmamış; kullanımları halka açık şekilde tanımlanan,
- İlgi çekici; aktif kullanımlar için tasarlanan,
- Anlamlı; kayda değer olanaklar ve özellikler içeren,
- Sosyal; sosyal katılımı teşvik eden yapıda,
- Dengeli; trafik ve yayalar arasında eşit dağılımlı,
- Rahat; güvenli ve rahatlatıcı hissettiren,
- Sağlam; değişim karşısında uyarlanabilir ve farklı yapıda mekânları ifade etmektedir (Carmona 2019).

• **Kamusal Mekân Endeksi (Public Space Index-PSI)’ne göre kamusal mekân kriterleri;**

Mehta (2014) tarafından kentsel kamusal mekânı deneysel olarak değerlendirmek üzere geliştirilen endeks, kamusal mekânı 5 boyutta incelemektedir (Siregar 2014). Bu boyutlar kapsayıcılık, anlamlılık, güvenlik, konfor ve memnuniyet olarak sıralanmaktadır (Mehta 2014). Kamusal Mekan Endeksi, özellikle kamusal mekâna erişim ve kullanım çeşitliliğine odaklanan, gözlem ve anket verilerini kullanarak kamusal mekân kalitesinin nasıl inceleneceğine ve nicel olarak nasıl değerlendirileceğine dair bir yol haritası sunmaktadır (Muleya ve Campbell 2020) (Şekil 2.7).

Şekil 2.7. Kamusal mekân kalitesinin boyutları (Muleya ve Campbell 2020)

○ Kapsayıcılık; Kamusal mekân bir katılım mekânıdır. Bir mekânın kamusalılığı, insanların mekânı kullanabilmesiyle doğru orantılı olarak artmaktadır. Mekânın kapsayıcılığı ise o mekânda gerçekleşen aktivite ve etkinliklere bağlı olarak değişmektedir. Bir kamusal mekânın destekleyebileceği aktivite yelpazesi ne kadar geniş ve içerebileceği aktörler ne kadar fazla ise mekân o kadar kapsayıcı olmaktadır. Kamusal mekân birçok yönden esnek ve belirsiz olarak düşünülse de kullanıcıların etkinliklerine ve davranışlarına uyum sağlamak için sürekli olarak değişim göstermektedir. Kullanıcıların kendi taleplerine uygun yeni aktivite içinde bulunmak istemeleri ve kamusal mekânın bu taleplerini karşılayabilme yeteneği oldukça önemlidir. Kullanıcıların kamusal mekâna erişimi, kamusal mekânın iki yönüyle ilgili olmaktadır. Birincisi kullanıcıların kamusal mekâna ulaşımı, ikincisi ise kişilerin bu kamusal mekânı kullanma yeteneğidir. Kaliteli kamusal mekân tanımında ulaşılabilirlik önemli bir kıstas olsa da, insanların kamusal mekânda bulunması ve kamusal mekânı etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilme yeteneği kamusal mekânın kalitesi açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır (Mehta 2014).

○ Anlamlılık; Kamusal mekânda geçmişte yaşanan tarihi, siyasi ve sosyolojik olaylar mekânın anlamlılığına katkıda bulunan başlıca faktörler arasındadır. Hem bireysel hem de kolektif deneyimlerden etkilenen mekânın şekillenmesine yardımcı ve mekânda yer alan aktiviteleri ve sosyalleşmeyi destekleyen unsurlar kamusal mekân kalitesinin bir parçası olarak görülmektedir.

Kamusal mekân alışveriş, yeme içme, eğlence gibi temel ihtiyaçları karşıladığı zaman veya toplanma, sosyalleşme, sergileme gibi özel ihtiyaçları karşıladığı zaman kullanışlılığı artmaktadır. Kullanışlılık, mekân tasarımı ve arazi kullanım çeşitliliğinin genel kriterlerini oluşturmaktadır. Kullanıcıların tutumlarını şekillendirmeye yardımcı olan, geçmişten günümüze bir süreklilik sağlayan, genellikle sıradan ama temel günlük işlevlere hitap edebilen, topluluklarının kimliğini oluşturmaya yardımcı olan yerler, insanlar için önemli hale gelmekte ve sosyal bir değer ve anlam kazanmaktadır (Mehta 2014).

○ Güvenlik; Kamusal mekânın çevresel özellikleri, gerçek ve algılanan güvenliğini etkilemektedir. Güvenlik; bir kamusal mekân tasarımının en önemli kriterleri arasında sayılmaktadır. Günümüzde mekân tasarımlarında öne çıkan güvenlik, kullanıcıların mekânın güvenli-güvensiz algısına bağlı olarak değişmektedir. Yapılan deneysel çalışmalarda; güvenlik duygusunun fiziksel durum ve bakımdan, mekânların konfigürasyonundan, arazi kullanım türlerinden, çevrede yapılan değişiklikler ve modifikasyonlardan ve suç algısının varlığı veya yokluğundan etkilendiğini göstermektedir. Dolayısıyla, kamusal mekân bağlamında güvenlik, bir kişinin sosyal ve fiziksel faktörlerden, suçtan ve araç yoğunluğundan kendini güvende hissetme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Kamusal mekân endeksi, insanların günün farklı saatlerinde alanda kendilerini ne kadar güvende hissettiklerini, fiziksel koşulların uygunluğunu ve mekânın bakımını ve kamusal mekânda gözetim önlemlerinin olup olmadığını derecelendirerek kamusal mekânın güvenliğini ölçmek için tasarlanmıştır (Mehta 2014).

○ Konfor; Bir kamusal mekândaki rahatlık hissi, algılanan güvenlik seviyeleri, ortamın ve insanların aşinalığı, hava durumu, fiziksel koşullar, rahatlık vb. dâhil olmak üzere çok sayıda faktöre bağlıdır. Güvenlik gibi bu faktörlerin çoğu bu endekste bağımsız olarak ele alınmıştır ve konfor yalnızca kamusal mekânın fiziksel ve çevresel etkilerini ifade etmektedir. İnsanların bazen çok zorlu çevre koşullarında işlev gördüğü bilinmekle birlikte, çevresel konfor, doğal unsurlardan korunma ve barınma sağlanması gibi temel fizyolojik ihtiyaçların karşılanması, ait olma, saygınlık, bilişsel ve estetik ihtiyaçları kapsamaktadır. Çevresel faktörlerin insan davranışı üzerindeki etkilerine ilişkin mevcut literatür, sıcaklık, güneş ışığı, gölge ve rüzgar gibi konforlu mikro iklim koşullarının kamusal mekânlardaki açık hava etkinliklerini desteklemede önemli olduğunu göstermektedir (Mehta 2014).

○ Memnuniyet; Mekânlar, görüntülenebilir olduklarında ve yüksek düzeyde mekânsal kaliteye sahip olduklarında zevkli hale gelmektedirler. Fiziksel bir nesnede, herhangi bir gözlemcide güçlü bir görüntü uyandırma olasılığının yüksek olmasını sağlayan kalite görüntülenebilme olarak tanımlanmıştır. Çevresel imajı yüksek yerlerin rahatlık sağladığı ve zevkli olduğu bilinmektedir. Görüntülenebilir yerlerin çoğu, tutarlı bir izlenim yaratmak için çeşitli faktörlerin bir araya geldiği alanlar olarak tanımlanmaktadır. Çevrenin canlı bir şekilde tanımlanmış, güçlü bir şekilde yapılandırılmış, son derece kullanışlı zihinsel görüntülerinin yapılmasını kolaylaştıran şekil, renk veya düzenleme durumudur. Bazı yerlerin güçlü olumsuz nitelikleri nedeniyle oldukça görüntülenebilir olduklarına da şüphe bulunmamaktadır (Mehta 2014).

• **Kamusal Mekânlar için Projeler (Project For Public Spaces-PPS)’e göre kamusal mekân kriterleri;**

William H. Whyte'in başarılı kamusal mekânlar tasarlamaya yönelik araştırmalarına dayanan, Fred Kent ve Kathy Madden tarafından oluşturulan Kamusal Mekânlar için Projeler (Project For Public Spaces-PPS) isimli organizasyon 1975 yılında Amerika’da kurulmuştur. Kaliteli kentsel kamusal mekânlar yaratılması için araçlar geliştiren ve kullanıcılarda “ait olma hissinin” oluşmasına katkı sağlayan organizasyon; kamusal mekânlarda analiz ve gözlem metotları ile çalışmalar yapmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

1980 yılında uyuşturucu ticaretinin yüksek olduğu ve kentte güvensiz alan olarak nitelendirilen New York Bryant Park için ilk çalışmasını yapan organizasyon; parkın kamuya tekrar kazanımının sağlanması amacıyla mekân kalitesini arttırmaya yönelik bir tasarım modeli geliştirmiştir. Bu model daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kamusal mekân tasarımları için geliştirilen en etkili modellerden biri haline gelerek yeni projeler için yol gösterici hale gelmiştir (Project For Public Spaces 2021).

Kamusal mekân tasarımı ile ilgili gözlemlerde bulunan ve tavsiyeler geliştiren organizasyon, mevcut ve potansiyel kullanıcıların, kamusal mekânı anlama ve kamusal mekânı yeniden yaratma konularında etkin olduğu sonucuna varmış, başarılı kamusal mekânlar tasarlamaya ve bu alanları yönetmeye yönelik bir yaklaşım geliştirerek, “sosyallik, kullanım ve aktiviteler, erişim ve bağlantılar, konfor ve imaj” olmak üzere 4 ana ölçüt belirlemiştir (Project For Public Spaces 2021) (Şekil 2.8).

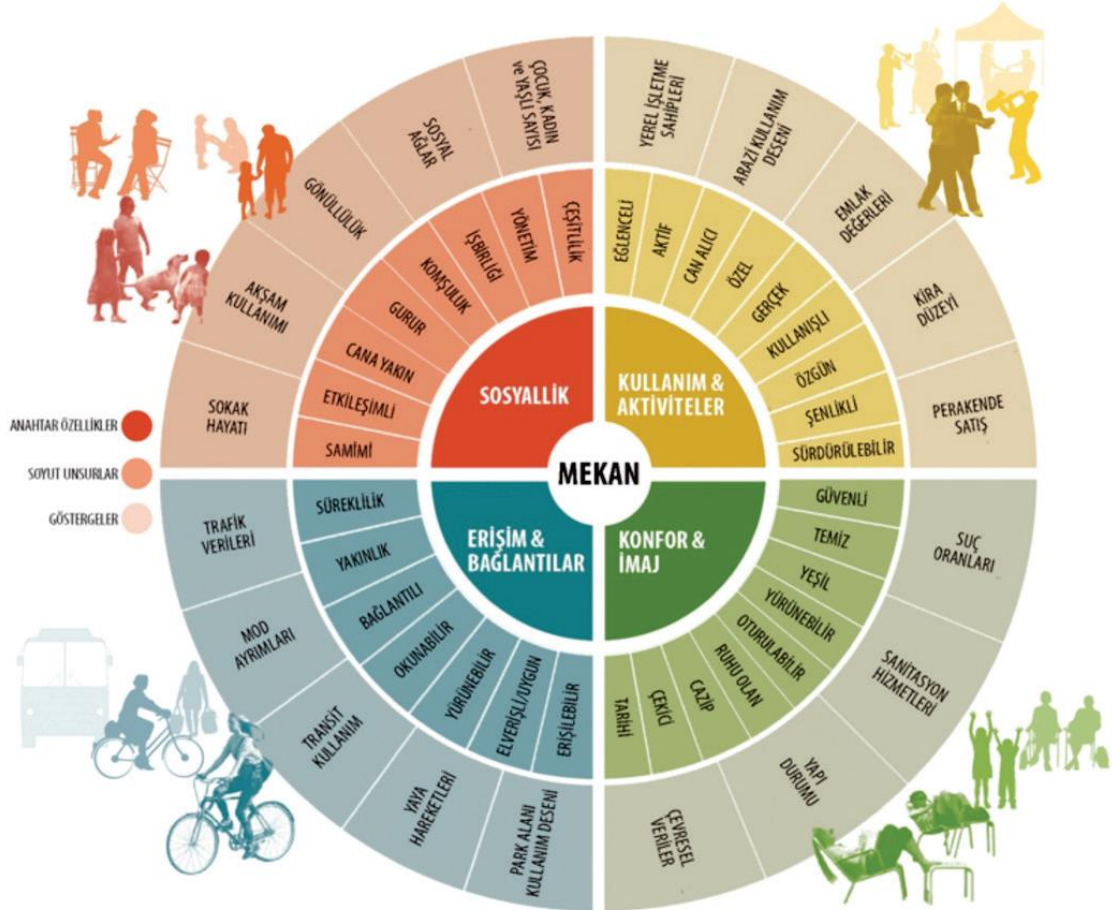
○ **Sosyallik;** Bir kamusal mekânda başarılması en zor ve en önemli özellik sosyalliktir. Kullanıcıların birbiri ile sosyal temas kurduğu mekânlar yaşayan ve aktif mekânlardır. Kullanıcı gruplarındaki farklılık (çocuk, genç, yaşlı), kullanım saatlerindeki çeşitlilik (sabah, akşam kullanımı), kullanıcıların birbiri ile kurduğu ilişki (sosyal ağlar, komşuluk, gönüllülük) ve kullanıcıların mekânda hissettiği duygular (gurur, cana yakın, samimi) “sosyallik” konusunun başlıca unsurlarını oluşturmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

○ **Kullanım ve aktiviteler;** Başarılı bir kamusal mekânın en temel özelliği, mekândaki kullanım ve aktivite çeşitliliğidir. Kullanıcıların bir mekânı tercih etmesi ve devamlı olarak o mekânı kullanması, mekânda yer alan aktivitelere ve kullanımlara bağlıdır. Günün farklı saatlerinde ve farklı kullanıcı gruplarına hizmet eden mekânlar tasarlamak mekânın kalitesini artırıcı niteliktedir. Mekânın kullanım çeşitliliği (eğlenceli, aktif, can alıcı, şenlikli), mekânda yer alan aktivitelerin sürdürülebilirliği ve kullanıcılar tarafından tercih edilmesi (özel, gerçek, kullanışlı), mekânın arazi kullanım deseni, kira düzeyi ve emlak değeri “kullanım ve aktiviteler” kriterinin başlıca unsurlarını oluşturmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

○ **Erişim ve bağlantılar;** Bir kamusal mekânın çevreyle olan fiziksel ve görsel tüm bağlantıları, o mekânın ne kadar erişilebilir olduğunun göstergesidir. Kamusal mekâna ulaşım ve mekânın diğer kullanımlarla olan bağlantısı kullanıcılar için oldukça önem arz etmektedir. Başarılı bir kamusal mekânın iyi şekilde tasarlanmış giriş-çıkışları ve içerisinde gezmeye olanak sağlayan dolaşım

alanlarının bulunması gerekmektedir. Kamusal mekâna erişim (yürünebilir, bağlantılı), mekânın diğer kullanımlarla olan bağlantısı (süreklilik, bağlantılı), mekânda bulunan yaya hareketleri ve mekânın rekreasyonel kullanımı (park alanı kullanım deseni) “erişim ve bağlantılar” kriterinin başlıca unsurlarını oluşturmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

- Konfor ve İmaj; Bir kamusal mekânın iyi bir görüntüye sahip olması ve mekânı oluşturan araçların konforlu olması kamusal mekânı başarılı kılan başlıca etmenlerdendir. Kaliteli ve başarılı tasarlanmış bir imaja sahip olan kamusal mekân daima kullanıcıların ilgisini çekmektedir. Konfor duygusu, mekânın güvenliği (suç oranları), temizliği, oturulabilir ve rekreatif alanların varlığı ile mümkün olmaktadır. Kamusal mekanın çevresel verileri (cazip, çekici, tarihi), mekânda bulunan yapı durumu (oturulabilir, yürünebilir) ve mekânda yer alan sanitasyon hizmetleri (temizlik) “konfor ve imaj” kriterinin başlıca unsurlarını oluşturmaktadır (Project For Public Spaces 2021).

Şekil 2.8. Kamusal mekân kriterleri (Project For Public Spaces 2021)

- **Urban Task Force’a göre kamusal mekân kriterleri;**

1988 yılında İngiltere’de yaşanan kentsel gerilemenin nedenlerini araştırmak ve kaliteli kamusal mekanlar oluşturmak amacıyla uygulanabilir bir ekonomik ve yasal çerçeve içinde, sosyal refah ve çevresel sorumluluk ilkelerine bağlı kalınarak kentsel tasarım odaklı yeni bir vizyon oluşturmak amacıyla kurulmuştur (Urban Task Force 1999). Kentsel Rönesans’a Doğru (Towards an Urban Renaissance) adında 1999 yılında bir rapor yayınlamıştır (Grubovic 2002).

Kentsel Rönesans’a Doğru raporunda kentlerin sürdürülebilir planlama anlayışı çerçevesinde değerlendirilmesi, kompakt ve kaliteli kamusal mekânların oluşturulması, farklı kullanıcı gruplarına hizmet eden mekânların tasarlanması hedeflenmiştir. Yayımlanan raporda, kaliteli mekânsal planlama için belirlenen tasarım kriterleri Çizelge 2.7’de yer almaktadır (Urban Task Force 1999).

Çizelge 2.7. Urban Task Force’a göre kamusal mekân tasarım kriterleri (Urban Task Force 1999)

Kriterler	Alt kriterler
Kentsel Form ve Kamusal Mekân	Kentsel gelişme ve metropoliten alan/ bölge ilişkisi
	Kent yapısı ve sokak dokusu/kamusal güzergâhlar
	Kentsel ağlar ilişkisi
	Ulaşım planlaması
	Kimlik ve yer duygusu
	Büyük kamusal mekânların tasarımı, biçimi, formu ve ölçeği
	Yapılaşmış alanlarda ve yapı adalarında çeşitlilik
	Sokaklar ve kamusal mekânlar boyunca bina girişlerinin konumu
	Konut, ticari ve sosyal tesislerin dağılımı
	Nüfus yoğunluğu, arsa boyutları ve oranı
	Kamusal mekânların yoğunlaştırılması
	Kent imgeleri ve kamu binaları
	Kamusal sanat
	Doğal peyzaj öğelerinin kullanımı
	Yapay ve doğal peyzaj alanlarında malzeme seçimi ve tasarımı
	Kaldırım genişlikleri ve malzemeleri
	Aydınlatma ve güvenlik
	24 saat kullanım

(Devamı Arkada)

Çizelge 2.7.'nin devamı

Kriterler	Alt kriterler
Hareket	Mevcut yaya yolları, araç ve toplu taşıma yolları ile bütünleşme
	Toplu taşıma tesislerinin konumu
	Farklı hareket modları arası uyum (yaya, bisiklet araba toplu taşıma)
	Yürüme ve bisiklet mesafesindeki tesislere erişebilirlik
	Araba park standartları ve araba park yerlerinin konumu
	Trafiği yavaşlatıcı önlemler
	Engelli erişimi
Bina Tasarımı	Bina biçimi ve konumu
	Mimaride ve malzemede çeşitlilik
	İç mekânda esneklik
	Engelli erişim
	Malzeme ve bakım
	Binalar ve sokak açıklıkları ve girişleri arasındaki görsel bağlantı
	Balkon, çatı terası ve sundurma gibi dış alanların kullanımı
	Görüş açıklığı
Çevre Tasarımı	Pasif çevre tasarımı
	Kitle ve ısı performansı
	Gün ışığının içeri girmesi
	Enerji verimliliği
	Yenilenebilir enerji kaynakları
	Kombine ısı ve güç temini
	Kirli su geri dönüşümü
	Isı ve ses izolasyonu
	Evsel atık yönetimi
	Peyzaj biyolojik çeşitlilik ve ekoloji
Toplumsal Konular	Oyun alanları ve sosyal tesislerin varlığı
	Okul tesislerine yakınlık
	Yetişkinlerin ve ailelerin eğitimi
	Tamamlayıcı toplumsal konular
	Spor ve çocuk bakım tesisleri
	Eğitim fırsatları ve iş olanakları
	Yönetim ve idare

Kentsel tasarım ilkelerinin, tüm bölgelerde ya da mekânlarda uygulanabilecek kadar evrensel niteliklerde tanımlanması gerekmektedir. Tasarımın fiziksel öğelerinin türü ve büyüklüğü, coğrafi ölçeklere göre (bölge, şehir, mekân) değişiklik gösterse de, mekân tasarımının temel ilkeleri her ölçekte geçerli olarak kabul edilmektedir. Günümüzde kamusal mekan kalitesinde literatür ve tasarım araçlarının üretimine yönelik iyi çalışmaların devam ettiği görülmektedir. Ancak, bazı araştırmacılar tarafından tasarım sürecinde farklı kullanıcı gruplarının dikkate alınmaması, görsel ve duyuşsal kaliteye karşı önyargı oluşturmaktadır.

Kentsel kamusal mekânların sağlanması ve bu mekânlara erişebilme yeteneğinin demokratik bir boyutu bulunmaktadır. Kamusal mekânlar, çeşitlilik ve eşitliğin ifadesi için bir alan sunduğundan, kamusal mekânların planlama süreci, sosyo-ekonomik ve kültürel geçmişleri ne olursa olsun tüm paydaşları içermesi gerekmektedir. Demokratik değerlere uygun olarak, en yoksun ve sosyal olarak marjinalize edilmiş alanlar da dâhil olmak üzere toplum genelinde kamusal mekânlara eşit olarak erişim sağlanması tasarım sürecinde temel amacı oluşturmaktadır.

Kentsel tasarım kriterleri ve mekânsal kalite parametreleri tasarım konularını netleştirmede yardımcı olmakta ve mekânsal kalitede “iyi üretme potansiyelini” ortaya çıkarmaktadır. Bu sayede, kullanıcıların daha rahat ve özgürce kamusal mekânları kullanabilmesine olanak sağlayan, güzel ve sorunsuz işleyen kamusal mekânların tasarlanması formüle edilmiş olmaktadır.

Bu bölümde kentsel kamusal mekânların tasarım kriterlerine ilişkin 7 teorisyen ve 3 kurumun kalite ölçütleri incelenmiş ve bu ölçütlerden yola çıkarak oluşturulan tasarım kriterleri çerçevesinde teorisyen ve kurumların benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır (Çizelge 2.8).

Bu bağlamda farklı teorisyen ve kurumlar tarafından belirlenen kamusal mekânları başarılı kılan etmenler şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Koruma,
- ✓ Düzen,
- ✓ İşlev, kullanım ve aktiviteler,
- ✓ Konfor, erişim ve bağlantılar,
- ✓ Keyif, eğlence ve sosyallik,
- ✓ Kimlik, cazibe ve çeşitlilik.

Hemen hemen tüm kentsel tasarım çalışmalarında farklı paydaşlar tarafından ortak olarak vurgulanan temel konular, kamusal alanların herkes tarafından erişebilirliği, tüm kullanıcılara hizmet verebilecek şekilde farklı işlevlere sahip olması, alandaki aktivite çeşitliliği ve alanın güvenliği olarak dikkat çekmektedir.

Çizelge 2.8. Kamusal mekân tasarım kriterleri (teorisyen ve kurumlara göre benzerlikler ve farklılıklar)

Kriterler	Alt Kriterler	Gehl (1987)	Green (1992)	Nasar (1997)	Whyte (2000)	Mehta (2007)	Varna ve Tiesdell (2010)	Carmona (2019)	Kamusal Mekân Endeksi	Kamusal Mekânlar için Projeler	Urban Task Force
Koruma	Trafik kazalarına karşı										
	Suç ve şiddete karşı										
	İklim koşullarına karşı										
Düzen	Uyum (giriş-kenar-görünüm-silüet)										
	Netlik-açıklık (yapı-bağlantılar-kapalılık)										
	Süratlilik (sistem-dizi-ritim)										
	Denge (doku-vurgu)										
	Doğallık										
İşlev, Kullanım ve Aktiviteler	Bakım										
	Bağlantı (erişim, etkileşim ve örtüşme)										
	Çeşitlilik (seçenek)										
	Güvenlik (emniyet, mahremiyet ve faaliyet)										
	Aktif										
	Can alıcı										
	Özel										
	Gerecek										
	Kullanışlı										
	Özgün										
Konfor, Erişim ve Bağlantılar	Şenlikli										
	Sürdürülebilir										
	Durma ve bekleme (kenar noktaları)										
	Oturma										
	Görüş (manzaralar)										
	Durma ve konuşma (gürültü)										
	Oyun ve aktivite										
	Yakınlık										
	Ölçek (mekan boyutları)										
	Estetik kalite/olumlu deneyimler										
Keyif, Eğlence ve Sosyalite	Yönetim										
	İşbirliği										
	Konuşulak										
	Gürur										
	Canlı yakın										
	Samimi										
	Odak (görsel odak)										
Kimlik, Cazibe ve Çeşitlilik	Karakter (bütünlük-biçim-basitlik-sadelik)										
	Benzersizlik (sembol-simgesizlik-tarihsel nitelik)										
	Uygunluk (oran-ölçün-benzerlik)										
	Canlılık (uyarıcı etki-zıtlık-gerilim-hareket-esprî)										
	Uyum (renk-renk-doku-ses)										

2.2. Kentsel Mekânda Kullanıcı Grupları

Tarihsel süreçte sınıf ayrımı, tabakalaşma ve eşitsizlikler nedeniyle toplumsal düzen içerisinde sosyal ve mekânsal ayrışma meydana gelmiştir. Farklı dinamikler çerçevesinde, farklı dönemlerde kentlerde meydana gelen mekânsal ayrışma, bireylerin kent ile etkileşiminin ürünü olarak kentin sosyal bir mekân olarak evrilmesi neticesinde ortaya çıkan bir sonuçtur. Kent yalnızca fiziki bir mekân olarak değerlendirilemeyecek olmasının yanı sıra, dinamik bir yapıda, bireyler ile şekillenebilen, sosyal olarak üretilen bir alan olarak da tanımlanmaktadır. Kentlerde, ilk yerleşimlerden günümüze kadar mekânsal desenlerde birtakım ayrışmalar da meydana gelmiştir. Ekonomik, sosyal, dini, etnik, politik vb. birçok farklılığa dayanan ayrışma kavramı; gruplar arasında “farklılaşmayı” sağlayan, yeniden üreten ya da devam eden bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle mekânsal ve sosyal ayrışma birbirine sebep-sonuç ilişkisi ile bağlı iki kavramdır (Gönüler 2015).

Dayanağı ekonomik temellere uzanan ve ortak ekonomik kaynakları paylaşan, bu çerçevede yönetim gösterdikleri yaşam biçimlerini şekillendiren büyük insan gruplaşmaları sınıf olarak tanımlanmaktadır. Giddens (2012)’a göre sınıflar arasında net çizgilerle tanımlanmış bir ayrım bulunmamaktadır. Sınıf olgusu; yapısı itibarıyla içerisinde toplumsal hareketliliğe olanak sağlayan geçişken bir özelliğe sahiptir. Esas olarak çalışma koşullarındaki adaletsizlik ve ekonomik gelirdeki eşitsizlik ile bağlantılı olan sınıf kavramı dört temel özelliğe göre ele alınmaktadır (Giddens 2012). Bunlar;

- Sınıf yapısı değişken özelliğe sahiptir. Sınıflar yasal ve dinsel hükümlere göre oluşturulamaz. Sınırları keskin değildir ve farklı sınıflardan insanlar birbiri ile evlenmelerinde bir sakınca bulunmamaktadır.
- Bireyin içerisinde bulunduğu sınıfı sadece doğduğu sınıf belirleyemez. Sınıfsal konumun bazı özellikleri kazanılır.
- Sınıf ekonomik temellere dayanmaktadır.
- Sınıf düzeni bireysel değil toplumsal bir olgudur.

Karl Marx ve Max Weber tarafından sınıf ve tabakalaşma üzerine geliştirilmiş kuramlar, sosyolojik araştırmaların temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle sınıfsal ayrım Weber ve Marx’ın kuramları üzerinden tartışılmaya çalışılmıştır.

Sanayi devrimi öncesinde üretim; toprak, toprak ekimi için kullanılan araçlar ve evcil hayvanlardan oluşmuştur. Bu doğrultuda sınıfsal ayrımı sanayi öncesi toplumda iki temel yapıya ayıran Karl Max, birinci grubu toprak ve köle sahibi olan aristokratlar ve soylular, ikinci grubu ise aristokratlar ve soyluların sahibi olduğu topraklar üzerinde üretim yapan köleler ve özgür köylüler olarak tanımlamaktadır. Sanayi devrimi sonrasında ise, birinci grup sanayici, fabrika sahibi, üretim araçlarına sahip olanlar ve sermayedar, ikinci grup ise üretime emekleri ile katılan işçi sınıftan oluşmaktadır (Giddens 2012).

Temelleri sömürü ilişkisine dayanan sınıflar arası ilişki sanayi öncesi toplumlara göre modern kapitalist düzende daha az ve açıktır. Kendi emeklerinin sonucu olan

zenginliğin çok az kısmına ulaşan işçiler giderek daha da fakirleşmiş, varlıklı sınıfın ise daha fazla zenginleşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla iki sınıf arasında olan bu fark zaman içerisinde giderek artmıştır (Giddens 2012).

Marx'ın sınıf tanımlamasından yola çıkarak daha ayrıntılı ve daha düzenli bir tanımlama yapan Weber; Sosyal tabakalaşmayı yaşamsal boyutlar çerçevesinde çok boyutlu statü, güç ve sınıf olarak tanımlamıştır. Mekânsal ve toplumsal ayrışmaya neden olan faktörler, genel olarak dezavantajlı alt sınıflar ve kent yoksulları açısından değerlendirilmektedir. Fakat üst sınıfların sahip olduğu olanaklar, mekânın tasarım yoluyla dezavantajlı gruplara dışlayıcı ve yabancılaştırıcı hale getirmek üzere şekillendirilmesini kolaylaştırmaktadır.

Jurgen sosyal ayrışmanın derecesini belirleyen 3 temel faktör olduğunu savunmaktadır.

- Gelirde eşitsizlik
- Eğitimde eşitsizlik
- Ayrımcılık.

Sosyal ayrışma toplum yapısına göre iki farklı ayrışma türüne işaret etmektedir. İlki gelir ve gelirin neden olduğu sınıfsal konum/statüye göre ayrışma, ikinci ise farklı etnik ve dini gruplar arasında da ortaya çıkan sosyal ayrışma türüdür.

Türkiye gibi ekonomik anlamda gelişmekte olan ülkelerde daha çok hissedilen sosyal ayrışma konusunda ekonomik kazanç ve eğitim seviyesi belirleyici faktörler arasında sayılmaktadır. 24 Ocak 1980 serbest piyasa ekonomisine geçiş ile birlikte yeniden yapılanma sürecine girilmiş ve belirlenen politikalar ile ortaya çıkan sosyal, kültürel ve sınıfsal dönüşümler Türkiye'de üst gelir sınıfının kendi kimliklerini batılı yaşam tarzına sahip olma yolunda tariflemesine neden olmuştur.

Sınırlı yapıda bulunan doğal, toplumsal ve ekonomik kaynakların bireyler arasında eşitsiz dağılımı, sosyal, ekonomik ve mekânsal yapıda farklılaşmalara neden olmaktadır. Kentsel alanların adil ve adaletli bir şekilde planlanması için kentlerde yaşanan sosyo-mekânsal ayrışmanın önceden tespit edilmesi ve bu bağlamda politikaların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Mutlu ve Varol 2017).

İlk olarak 1892 yılında Chicago okulunda kent sosyolojisi araştırmaları kapsamında mekân ve sosyo-ekonomik yapı arasındaki ilişki somut olarak ele alınmıştır. Simmel tarafından 1903 yılında yapılan toplumsal sınıfların dağılımına yönelik çalışmada bir topluma mensup bireylerin kendi öz değerlerinin, yaşama biçimlerinin ve anlayış şekillerinin birbirinden çok farklı olduğunu ve buna neden yaş, cinsiyet, aile, din, etnik köken, statü, entelektüel yapı gibi çeşitli diğer statülerin etkili olduğunu ifade etmiştir (Mutlu ve Varol 2017).

Bireylerin gelir grubu, eğitim seviyesi, hane halkı büyüklüğü ve yaş gibi faktörlerin etkisi ile kentsel mekânda düzensiz olarak dağılması ve belirli gruplar oluşturması mekânsal ayrışma olarak tanımlanmaktadır. Birçok kentte, ortak paydada

buluşan ve ortak paylaşımları (din, dil, ırk, kültür, maddi durum vb.) bulunan nüfus grupları, farklı mahallelerde kümelenme eğilimi göstermektedir. Bu tür yerleşim bölgeleri tek bir apartmandan, bir yapı adasına kadar farklılık göstermekle birlikte, bu birlikteliğin sürdürülebilmesinde en önemli etken nüfus grupları arasında bulunan sosyal etkileşim ve ekonomik bağlardır (Mossay ve Picard 2019).

Jannuzzi (2003)'ye göre kişilerin işgücü piyasasında sahip oldukları konum ile toplumdaki sahip oldukları konum birbiri ile özdeşleşmektedir. Parsons (1970)'a göre sosyal tabakalaşma, modern toplum için bir gereklilik olmakla birlikte bireysel kriterlere dayandığından, sosyal yapıyı stabilize etmek üzere kurulu bir mekanizma olarak çalışmaktadır (Vale 2014).

Kentsel yapının anlaşılmasında büyük rol oynayan sosyal sınıf; kentsel çalışmaların kavramsallaştırılmasında ise oldukça sınırlı yapıya sahiptir. Ekonomik düzeyleri benzer kişilerin, kentsel yapıda sosyal ve ekonomik yönelimleri büyük farklılık göstermektedir. Özellikle orta sınıf mekânsal tercihleri anlamında birbirinden farklı ve heterojen yönelimlere sahip olmakla birlikte alt sınıf yerleşim yerlerinde daha kısıtlı ve mekânsal anlamda yoğun bir yapıya sahiptir (Custers ve Engbersen 2021).

2.3. Kıyı Alanları, Kent Planlama ve Kentsel Tasarım

İnsanlık tarihine ilişkin yapılan araştırmalarda elde edilen veriler, insanın suyla olan ilişkisini ve suya doğrudan bağımlılığını ortaya koymaktadır. Antropolojik ve arkeolojik bulgularda; antik çağlarda ilkel su yerleşmelerinde donanımsız ve güçsüz insanların yaşam alanı olarak mağara ve su kenarını tercih ettiği, insanların su kenarına yerleşmesinin en önemli sebeplerinin kıyı alanlarının ekosisteminden faydalanmak, tatlı su ihtiyacını karşılamak, dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı savunma kolaylığı, verimli tarım arazileri ve uygun iklimsel koşullar gibi etkenlerin olduğu düşünülmektedir.

Dünyada artan kentleşme ile birlikte kıyı bölgelerinde çevre kirliliği, kıyı bozulması, kültürel ve doğal mirasın korunmaması gibi sürdürülebilir kalkınma sorunları bulunmaktadır. Kıyı alanlarında deniz ve kara alanının sürdürülebilir kalkınmasına yönelik kapsamlı bir planlama yaklaşımı, genelde yerel ve bölgesel yönetimin karar verme mekanizmalarına bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu alanlara ilişkin tasarım projeleri geliştirme ve uygulama süreçleri ise yerel yönetimlerin yetki ve görevleri arasında yer almaktadır.

2.3.1. Kentsel kıyı alanları

Kıyı alanları, milyonlarca yıldır medeniyetlere ev sahipliği yapması ve insanlara yiyecek kaynağı sağlamasından dolayı çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Tahmini olarak milattan önce 3000'li yıllarda Mısır, Mezopotamya ve Polinezya'da başlayan bu araştırmalar birinci ve ikinci dünya savaşından sonra artmaya başlamıştır (Uslu 2011). Geçmişten günümüze kıyı alanları kazandığı cazibesini koruyan, birçok toplumsal faaliyete ev sahipliği yapan alanlar haline dönüşmüştür. Kıyı alanları; yerleşme (konut), ticaret (liman), sanayi (rafineri ve santral), kaynak (maden, kum çakıl), turizm, rekreasyon (dinlenme), atık boşaltım (kentsel ve sanayi atıkları), gıda (balıkçılık) gibi amaçlarla kullanılmaktadır.

Dünya Kaynakları Enstitüsü (The World Resources Institute) toplam kıyı şeridi uzunluğunu Dünyada 1,63 milyon kilometre olduğunu belirtmektedir. Yaklaşık 2,4 milyar insan (Dünya nüfusunun yaklaşık %40'ı) kıyı şeridinin ilk 100 kilometrelik kısmı içinde yaşamaktadır (The Ocean Conference, 2020). Kıyı alanları dünya çapında sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan büyük öneme sahiptir. Kıyılara olan talep ve beşeri baskılar gerek Dünyada gerekse Türkiye’de nüfusun artışına paralel olarak her geçen gün biraz daha artmaktadır.

Kıyı bölgelerinin verimliliği, ulus ötesi pazarlara erişim olanağı, kaynak bolluğu, sahip olduğu sosyal ve ekonomik aktiviteler, bu bölgeleri birçok ülke için ulusal ekonomi anlamında önemli bir konuma taşımaktadır. Kıyı alanlarının önemi; geçmişte olduğu gibi gelecekte de giderek artmaktadır.

Kıyı alanlarına yakın bölgelerde erozyon, fırtına, su baskını gibi tehlikeler mevcut olsa da günümüzde bu alanlar hala en popüler yerleşim alanları olarak öne çıkmaktadır. Kıyı bölgeleri bir afet ile karşı karşıya kalmadan, bu bölgelerin planlanmasının ve yönetiminin yapılması bu süreçten doğacak olumsuz sonuçları engelleyecektir. Özellikle küresel iklim değişikliği sonucunda, kıyı alanlarında sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için, korumacı bir yaklaşım ile bu bölgelerin yönetimi, planlaması ve tasarlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır (Norton vd. 2018).

Kıyı bölgeleri, kara ve deniz arasında kalan ve bu alanları kapsayan marjinal bir bölgedir. Son yıllarda hazırlanan kıyı alanlarına yönelik planlama çalışmalarında bölgenin sadece kara tarafı dikkate alınmaktadır. Bu bağlamda, deniz habitatı, kıyının kara tarafından kaynaklanan kirliliğin sinerjik etkileri ve deniz içerisinde yaşanan gıda kapasitesindeki düşüş gibi birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Kıyı planlama şemalarına, hem deniz hem de kara tarafının entegrasyonu günümüzde planlar için oldukça güçtür çünkü deniz ve kara tarafında fiziki olarak temel farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca mekânsal olarak heterojen olan bu iki ortamın sentezlenmesi ve verilerinin birleştirilmesi oldukça zordur. Bu bağlamda entegre arazi kullanım planlarına ve bütünsel kıyı alanlarının yönetimine ihtiyaç duyulmaktadır (Najafinasabab, Karbassic ve Ghoddousiad 2015).

Kıyı alanları kara ve deniz ekosistemi arasında kalan karmaşık bir doğal yapıya sahiptir. Yüksek verimlilik ve zengin biyolojik çeşitliliğe sahip ve en değerli sulak alan ekosistemine sahip kıyı alanları, insan faaliyetlerinin en yoğun olduğu bölge konumundadır. Kent içinde yer alan nehir, göl, akarsu, deniz gibi sulak alanların kara bölgesi, kıyı alanlarındaki peyzaj alanlarını ifade etmektedir. Doğal peyzaj kaynakları ile yapay mimari peyzajın dengeli kombinasyonunun doğal bir ürünü olan kıyı peyzaj alanı; doğal kaynaklar ile temas kurmak için en önemli açık alan olup, ekoloji, eğlence, ekonomi, peyzaj ve kültür gibi birçok kapsamlı işlevi üstlenmektedir. Kıyı alanları kentler için içme suyu, sanayi suyu, tarımsal sulama suyu sağlayabileceği gibi birçok hayvan için göç koridoru ve habitat alanı olmaktadır (Yu ve Kang 2021).

Kıyı bölgelerinin sürdürülebilirlik ilkesi bağlamında değerlendirilememesi ve kullanımından kaynaklanan düzensizlik bu alanların kaynaklarına ve ekolojik çevresine ciddi anlamda zarar vermektedir. Bu nedenle kıyı alanlarının kullanımda ekolojik bölgeselleşmenin gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Çevresel özellikleri ve eşsiz coğrafi avantajları ile kıyı bölgeleri ülkelerin en özel alanlarını oluşturmaktadır.

Turizm sektörü bağlamında da büyük avantajlar sağlayan kıyı alanları, toplumsal ve ekolojik kalkınma için güçlü bir faktörü temsil etmektedir (Yu ve Kang 2021).

Kara ve deniz ara yüzü olarak adlandırılan kıyı alanları, giderek artan nüfusa karşılık gelen kentleşmeden dolayı, yetersiz ve denetimsiz kullanımın etkisi ile çevresel anlamda bozulma yaşamaktadır. Eurostat tarafından sağlanan verilere göre Akdeniz havzasının kıyı alanları kentleşmenin etkisi ile yüksek düzeyde bozulma yaşayan bölge olarak görülmektedir. Kıyı bölgelerinde yaşanan bu nüfus baskısı, iklim değişikliğinin de etkisi ile kara ve deniz ekosistemleri arasında olumsuz etkilere neden olmaktadır (Lai ve Leone 2020).

Sosyal refahın arttırılması ve ortak kamu kaynakların korunması amacıyla kıyı alanlarının korunması kamu makamlarının asli görevleri arasında yer almaktadır. Ekonomik, kültürel ve mülkiyet açıdan incelendiğinde kıyı alanları herkesin erişimine açık, kamusal mallar arasında yer almaktadır. Doğal özellikleri sebebiyle, birçok kullanıcıyı kendine çeken kıyı alanları aynı zamanda yerel ekonomiye büyük katkı sağlamaktadır (Brandolini 2005).

Dünya Korunan Alanlar Komisyonu'na göre kıyı alanları, biyolojik çeşitliliğin korunması, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilmesi için ayrılarak, yasal yollar ile yönetilen kara ve deniz alanı olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte kamu fonları sınırlı olduğu için, korunan alanlara yapılacak bir yatırımın önemli sürdürülebilir ekonomik faydalar sağlayabileceği gerçeğinin de kanıtlanması gerekmektedir (Brandolini 2005).

Kıyı, kelime anlamı ile Türk Dil Kurumu sözlüğünde “kara ile suyun birleştiği yer” olarak, su ürünleri terimleri sözlüğünde “kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alan” olarak, coğrafya terimleri sözlüğünde ise “karanın deniz boyunca uzanan bölümü” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2019).

3621 sayılı Kıyı Kanunu ile (17.04.1990 tarihli Resmi Gazete) kıyı, kıyı çizgisi, kıyı kenar çizgisi ve sahil şeridi tanımlamaları yapılmıştır. Bu Kanuna göre;

- Kıyı çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi,
- Kıyı kenar çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturulduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırını,
- Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alanı,
- Sahil şeridi: Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alanı ifade etmektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019; Türk Medeni Kanunu 2020).

Kıyı alanları, sahip oldukları tarım ve turizm olanakları, doğal özellikler ve uygun iklim şartları gibi nedenlerle diğer kentsel mekânlara göre daha hızlı gelişim

göstermektedir. Kara ve deniz ortamının kesişim noktası olarak kabul edilen kıyı alanları, geçmişten günümüze farklı disiplinlerce çalışma alanı kapsamında değerlendirilmiştir.

Dünya Bilgi Kitabı'na (The World Factbook) göre, Dünyada kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 356.000 kilometre olmakla birlikte, Türkiye'de bu uzunluk 8.333 kilometre olarak tespit edilmiştir. Bu oran ile birlikte Dünyada kıyıya komşu 154 ülke içerisinde Türkiye 17. sırada yer almaktadır. Bu doğrultuda oldukça uzun kıyı şeridine sahip Ülkemizde; nüfus artışına bağlı olarak yaşanan kentleşmenin sonucunda kıyı alanlarına baskı giderek artmaktadır (Karaömer 2019).

Kıyı alanları planlanırken ve tasarlanırken yapılan hatalar, mevcut düzenlemelerin yetersiz kalması ve bu alanların kullanımında halkın bilinçsiz ve duysarsız kalması, kıyı bölgelerinde geri dönüşü olmayan tahribatlara neden olmaktadır. Kentleşmenin hızlanması ile birlikte; bireylerin rekreasyon ihtiyaçları için kıyıya yönelmesi, sanayileşmenin bir uzantısı olarak liman gereksinimin artması, turizm tesislerinin kurulmasının daha çok kıyı alanlarında eğilim göstermesi kıyı alanına olan talepleri arttırmaktadır. Sahip oldukları doğal ve biyolojik çeşitlilik nedeniyle plansız kullanımın oldukça fazla olduğu kıyı alanlarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yasal düzenlemelerin gerekliliği son yıllarda daha önemli bir hale gelmektedir.

Ülkemizde Cumhuriyet Dönemine kadar kıyı alanları diğer topraklar ile birlikte değerlendirilmiş özel bir düzenleme getirilmemiştir. Cumhuriyet döneminde ise kıyı alanları, Anayasa, Kanun, Kanun Hükmünde Kararname, Tüzük, Yönetmelik ve Genelge ile farklı tanımlamalar ve kıstaslar çerçevesinde doğrudan ya da dolaylı olarak yer almıştır. 1926 yılından itibaren kıyı alanlarına ilişkin yapılan düzenlemeler Ek 2'de detaylı olarak verilmektedir.

Deniz, göl ve akarsuya kıyısı bulunan sahil kentlerinde, kentsel alanlarda nüfus yoğunluğu kıyı alanlarına yaklaştıkça artmaktadır. Bu durum, kentleşmenin hızlanması ile birlikte nüfusun kıyı bölgelerine uyguladığı baskıyı arttırmasına, kıyı bölgelerinde biyolojik çeşitliliğinin azalmasına, arazi dönüşümü yaşanmasına, iklimsel değişikliklere de bağlı olarak deniz seviyesinin yükselmesine ve bu alanların olumsuz etkilere maruz kalmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda kıyı şeridi boyunca artan risk ve kırılganlık düzeyleri doğrultusunda, başta deniz seviyesinde yükselme olmak üzere kentsel alanlar birçok tehlike ile karşı karşıya kalmaktadır.

Birçok disiplinin ortak çalışma alanı kapsamında değerlendirilen kıyı alanlarına ilişkin çalışmalar, farklı ilgi alanına sahip paydaşların katılımcı olarak dâhil olduğu, bütünsel bir yaklaşım ile ele alınmalı ve gelecek nesillerin de kullanımına olanak sağlayacak şekilde esnek ve sürdürülebilir planlama anlayışı çerçevesinde yürütülmelidir. Bu nedenle planlama sürecinde, kıyı alanlarında deniz-kara ve insan-çevre etkileşimlerinin doğru saptanması gerekmektedir. Dolayısıyla bu alanlarda, diğer kentsel alanlara oranla daha fazla araştırma ve çalışma yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Sonuç olarak denilebilir ki; kıyı alanlarının ekolojik yapısının korunarak, sürdürülebilir gelişiminin sağlanması, ekonomik ve sosyal faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için planlama ve tasarım çalışmalarının yapılması en temel süreçlerin başında gelmektedir.

2.3.2. Kıyı alanlarında planlama ve kamusal kullanım ilişkisi

Kıyı kentlerinde planlama ve kentsel tasarım çalışmaları ile ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınma destelenerek kaynakların verimli ve etkin bir şekilde kullanımı sağlanabilmektedir (Liao, Xie ve Xiao 2020). Kentsel kıyıların yeniden geliştirilmesi, tasarlanması ve planlanması, sanayi sonrası geçişler yaşayan liman kentlerinde ortaya çıkan bir süreçtir. Çağdaş şehirlerin ve metropollerin sosyal anlamda parçalanmasına katkıda bulunan bu süreç, Sieber (1997) tarafından her yerde tek tip bir kentsel değişim süreci olarak tanımlanmaktadır. Genellikle soylulaştırma (yeni yapı veya başka türlü) ile ilişkilendirilen kentsel kıyı alanlarını yeniden geliştirme ve planlama süreci, endüstri ve limanla ilgili tesislerin ve altyapıların konut, ofis ve perakende kullanım amaçlı binaların, eğlence ve kültürel faaliyetlere yönelik mekânlar olarak yeniden değerlendirilmesi biçiminde ifade edilmektedir (Pereira 2017).

Kıyı alanları yaşam ve çalışma alanları olmalarına rağmen, genellikle eğlence ve kültürel faaliyetler için inşa edilen ve insanların kendilerini iş ve kentsel yaşamın günlük gerilimlerinden kurtarabilecekleri alanlar olarak görülmektedir. Bu nedenle, bu alanlar programlanmış eğlence ve tüketim alanları olarak kullanılmak üzere inşa edilmiş alanlar olarak da nitelendirilmektedir (Pereira 2017).

Kentsel kıyıların yeniden geliştirilmesi ve planlanması, bölgesel müdahalenin küresel bir aracı haline gelmiştir. Kentsel kıyıları, çağdaş şehirlerin ve metropollerin tanınırlığını ve uluslararası rekabet gücünü artırmak için vitrin veya fırsatlar olarak görülmektedir. Bu bölgeleri kozmopolit ve çekici hale getirmek için, kamu ve özel yatırım yoluyla bu alanlara önemli miktarda kaynak aktarılmaktadır. Kamusal mekân olarak kıyı alanlarını desteklemek, yatırımları ve tüketicileri çekmek için kentin ve özellikle bu alanların çekici, güvenli olması ve tüketicilerin ve yatırımcıların beklentilerini karşılayan kamusal yaşam ve sosyal uygulamaları barındırması gerekmektedir.

Kıyı alanları için planlama; koruma ve insan kullanımı arasında süregelen ilişkiyi temsil eden ve geliş gidişlerle ifade edilen bir yapıya sahiptir. Kıyı alanlarına yönelik geliştirilen politikalar kamu yararı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Kıyı alanları için planlama, kamu kaynaklarının korunmasına dayanmaktadır. Bu nedenle kıyı alanlarında yapılan kentsel tasarım projelerinin kamu yararına uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Munro vd. 2017).

Kamu yararı kavramı bir anlamda belirsiz bir kavramdır. Bozeman (2007) idealist bir tasarımda kamu yararı konusunu belirlemenin sanal bir imkânsızlığı ifade ettiğinden bahsetmektedir. Bu nedenle belirli ve tanımlanabilir bir karaktere sahip olan kamusal değerlere odaklanma, tasarım politikaları ve yönetim için daha temelli ve somut bir yaklaşım sunmaktadır. Kıyı alanları konusu da, kamu kaynağı olarak değerlendirilerek, çoklu paydaşlar (hükümet, yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları) perspektifinden toplumsal değer bağlamında ilişkilendirilmektedir. Paydaş grupların çeşitliliği, karar vericilerin, ekosistem tabanlı yönetim çerçevesinde kullanım değerlerinden kaynaklanan çatışmalarının azalmasını sağlamaktadır.

Kıyı alanlarının da dâhil olduğu kamu arazileri ve kaynaklarla ilgili olarak, halkın çoğunluğu, alanın doğrudan kullanıcıları olmasa da maddi olmayan faydalar elde

etmektedir. Deniz ve kıyı kaynakları ve bunlarla ilişkili değerler tükendiği zaman bu durumda tüm insanlar kaybetme durumunda olacaktır. Dolayısıyla, paydaşlara odaklanan tasarım sürecinde, bu alanları kullanan bireyler genellikle göz ardı edilse de, kullanıcılar deniz ve kıyı planlamasını desteklemek için kamu değerlerinin takibinde önemli role sahiptir.

Ulusal ve yerel yönetimler, belirli kentsel politikalar uygulayarak kıyı alanlarına yatırımları teşvik etmekte ve, rekreasyon ve tüketim faaliyetleri uygulayabilmeleri için işletmelere altyapılar oluşturmaktadır. Bu durum ise kıyı bölgelerinin ve kıyı alanına komşu mahallelerin yeniden geliştirilmesi adına, fiziksel, ekonomik, kültürel ve sosyal bir dönüşüm süreci olarak ortaya çıkmaktadır. Bu dönüşüm genellikle kamu politikaları tarafından tetiklenmekte ve kentsel kamusal alanların kullanımını ve anlamını güçlü bir şekilde etkilemektedir (Pereira 2017).

Kıyı alanları, kentlerde gelişme potansiyeli bulunan önemli bir doğal ve kentsel kaynak olarak kabul edilmektedir. Su yüzeyi ile yapıyı çevre arasındaki ilişki, sanayi devriminden günümüze kadar değişim göstermekte olup, arazi kullanımları, kentsel doku ve kıyılara bağlı faaliyet çeşitleri birçok faktörün etkisiyle kentlerde şekillenmektedir. Son yıllarda birçok kıyı kenti, özellikle markalaşma, ekonomik canlılık ve kentsel peyzaj konularında önemli bir kaynak olarak kabul edilen kıyı alanlarını hedefleyen yenilenme projeleri yapmaktadır (Pereira 2017).

Kıyı alanlarında planlama yapmanın sosyal etkileri, kamusal alanlarda yer alan kaynakları, kimliği, sosyal durumu, erişilebilirliği ve tanımlanmış faaliyetleri içerdiğinden, topluluğun özelliklerini ve niteliklerini anlamalarına yardımcı olmak için farklı yöntemlerin uygulanması gerekmektedir. Kamusal kullanım çeşidi olan kıyı alanları; karşılaşma, sahiplenme, yeniden kullanma ve yenileme için yaratıcı katılım alanları olarak görülmeli ve bu alanların katılımcı, kendi kendini organize eden ve çoğunlukla geçici müdahale biçimlerine yanıt verebilen alanlar olarak tasarlanması gerekmektedir. Bu nedenle, genellikle ikonik alanlar olarak algılanan deniz kıyıları, mekânsal kimlikleri kazandırmak ve küreselleşme ile birlikte bireyselleşmeyi ve gruplar arasında ilişki kurabilmeyi sağlamak için oldukça önemli bir ölçüt konumundadır (Attia ve Ibrahim 2018).

Planlamanın temel hedeflerinden birinin yaşam kalitesini arttırmak olduğu düşünüldüğünde, bu amaç doğrultusunda yapılabilecek tüm çalışmaların kent için yaşamsal önem taşıdığını söylenebilir. Bu çerçevede düşünüldüğünde ise kentsel yaşamın var olduğu kıyı alanlarının, kentsel yaşam kalitesini arttırıp kenti daha yaşanabilir kılmada önemli bir araç olduğunu söylemek mümkündür. Nitelikli bir kıyı alanı, çevresel kaliteyi arttıracak gibi, bireylerin sosyal ve ruhsal ihtiyaçlarını da karşılayacağı için, yaşam kalitesini etkileyen fiziksel ve sosyal etkenlerle bağlı olarak yaşam kalitesini arttırmada oldukça etkili olmaktadır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Bu bölümde Antalya iline ilişkin genel bilgilere yer verilmekte olup, kıyı alanlarının plan durumu incelenmektedir.

3.1.1. Antalya iline ilişkin genel bilgiler

Akdeniz Bölgesinin batısında yer alan Antalya, Batı Akdeniz Bölgesi'nin en büyük kenti ve bölgenin merkezi konumundadır. Güneyinde Akdeniz, doğusunda Karaman ve Mersin, kuzeydoğusunda Konya, kuzeyinde Burdur ve Isparta, batısında ise Muğla illeri bulunmaktadır (Sarı 2012) (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Antalya ilinin Türkiye içindeki konumu

Antalya ili yüzölçümü olarak 20.723 km² büyüklüğe sahiptir. Türkiye yüzölçümünün % 2,6'sını, Akdeniz Bölgesi yüzölçümünün ise % 17,6'sını kaplayan kent, yüzölçümü açısından Türkiye'nin altıncı büyük ili konumunda yer almaktadır (Antalya Valiliği 2020). Antalya ili idari bölünüş açısından; Akseki, Aksu, Alanya, Demre, Döşemealtı, Elmalı, Finike, Gazipaşa, Gündoğmuş, İbradı, Kaş, Kemer, Kepez, Konyaaltı, Korkuteli, Kumluca, Manavgat, Muratpaşa ve Serik olmak üzere toplam 19 ilçeye ayrılmaktadır (Şekil 3.2). 2020 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre Antalya ili nüfusu 2.548.308 kişidir. Türkiye'nin beşinci büyük ili olan Antalya, toplam Türkiye nüfusunun % 3,04'ünü oluşturmaktadır (TÜİK 2020) (Ek 3).

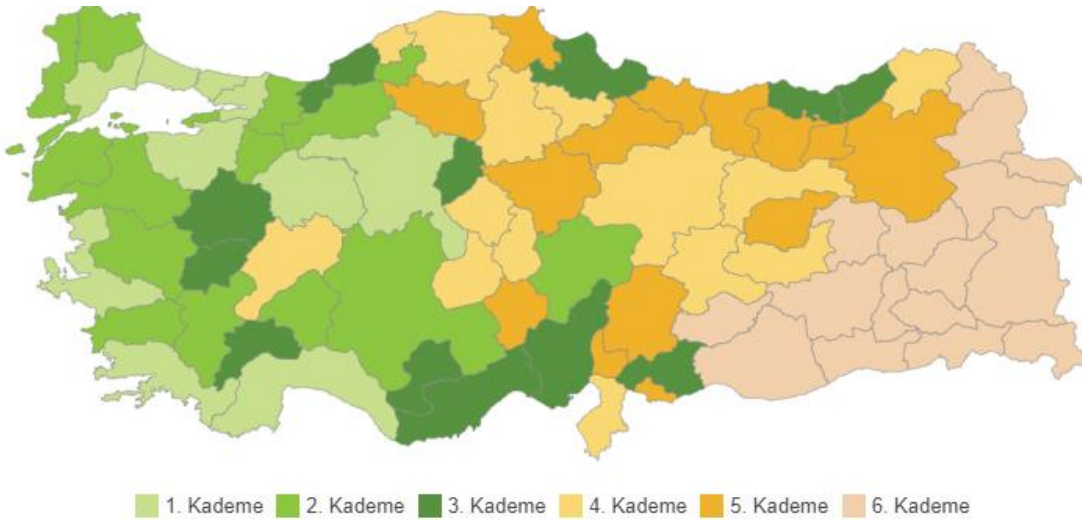
Antalya ili kent merkezi denizden 30 metre yükselen ve engebeli kayalıklardan oluşan antik traverten teras üzerine kurulmuştur. Bu karstik oluşumun bir kısmının zamanla erimesi sonucunda kentin doğusunda Aksu nehri vadisi, batısında ise tezin çalışma alanı olan Konyaaltı sahil alanı oluşmuştur (İl Çevre Durum Raporu 2011). Kent, iklim tipi olarak Akdeniz iklimi özelliklerine sahiptir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı olan kentte, yüksekliğe bağlı olarak iklim özellikleri de değişkenlik göstermektedir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2020) (Ek 4).

Şekil 3.2. Antalya iline bağlı ilçelerin konumu

Sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu bağlamında; 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren “Yeni Teşvik Sistemi” kapsamında Türkiye’de illerin gelişmişlik seviyeleri 6 kademe olarak belirlenmiştir. 2017 yılında mülga Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılmış olan İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması’nda (SEGE) Antalya İli, “1. Kademe Gelişmiş İller” kategorisinde bulunmaktadır. Araştırma kapsamındaki 81 il arasında Antalya İli gelişmişlik açısından, İstanbul, Ankara, İzmir ve Kocaeli’nin ardından, 5. sırada yer almaktadır. Antalya’nın gelişmişlik endeksi 1,642 olarak belirlenmiştir (SEGE 2017).

Türkiye’de birinci kademe gelişmiş il kapsamında değerlendirilen iller büyükşehir belediyesi statüsünde yer almaktadır. Antalya ilinin turizm imkânlarının gelişmiş olması ve eğitim alanında gelişmişlik seviyesinin yüksek olması birinci kademe gelişmiş iller arasında yer almasını sağlayan başlıca faktörler arasındadır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Türkiye’de illerin gelişmişlik seviyelerine kademelenmesi (SEGE 2017)

İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmasında; Antalya'nın gelişmiş turizm imkânları nedeniyle uluslararası çekim merkezi haline geldiği, Türkiye'nin turizm sektöründe sahip olduğu her 100 yataktan 34,6'sının Antalya'da bulunduğu, turizm işletme belgeli ve belediye belgeli yatak sayısının Antalya ilinde ilk sırada yer aldığı, okuryazar nüfusunun ve kadın okuryazar nüfusunun toplam nüfusa oranı bakımından Antalya'nın ilk sırada bulunduğu belirtilmiştir (SEGE 2017).

Türkiye'de illerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında alt boyutlar olarak demografi, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali, erişilebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere sekiz ölçüt belirlenmiş ve her bir ölçüt için endeks (1 ile 81 puan arası) oluşturulmuştur (SEGE 2017). Mülga Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan alt boyutlar sınıflandırmasına göre Antalya ili yaşam kalitesi, rekabetçi ve yenilikçi kapasite konularında gelişmiş olarak nitelendirilirken, eğitim ve istihdam konularında diğer kriterlere oranla daha az gelişmiş görülmektedir. Antalya ili için alt boyutlar itibarıyla gelişmişlik değerleri Çizelge 3.1'de yer almaktadır.

Çizelge 3.1. Antalya ili alt boyutlar itibarıyla gelişmişlik sıralaması (SEGE 2017)

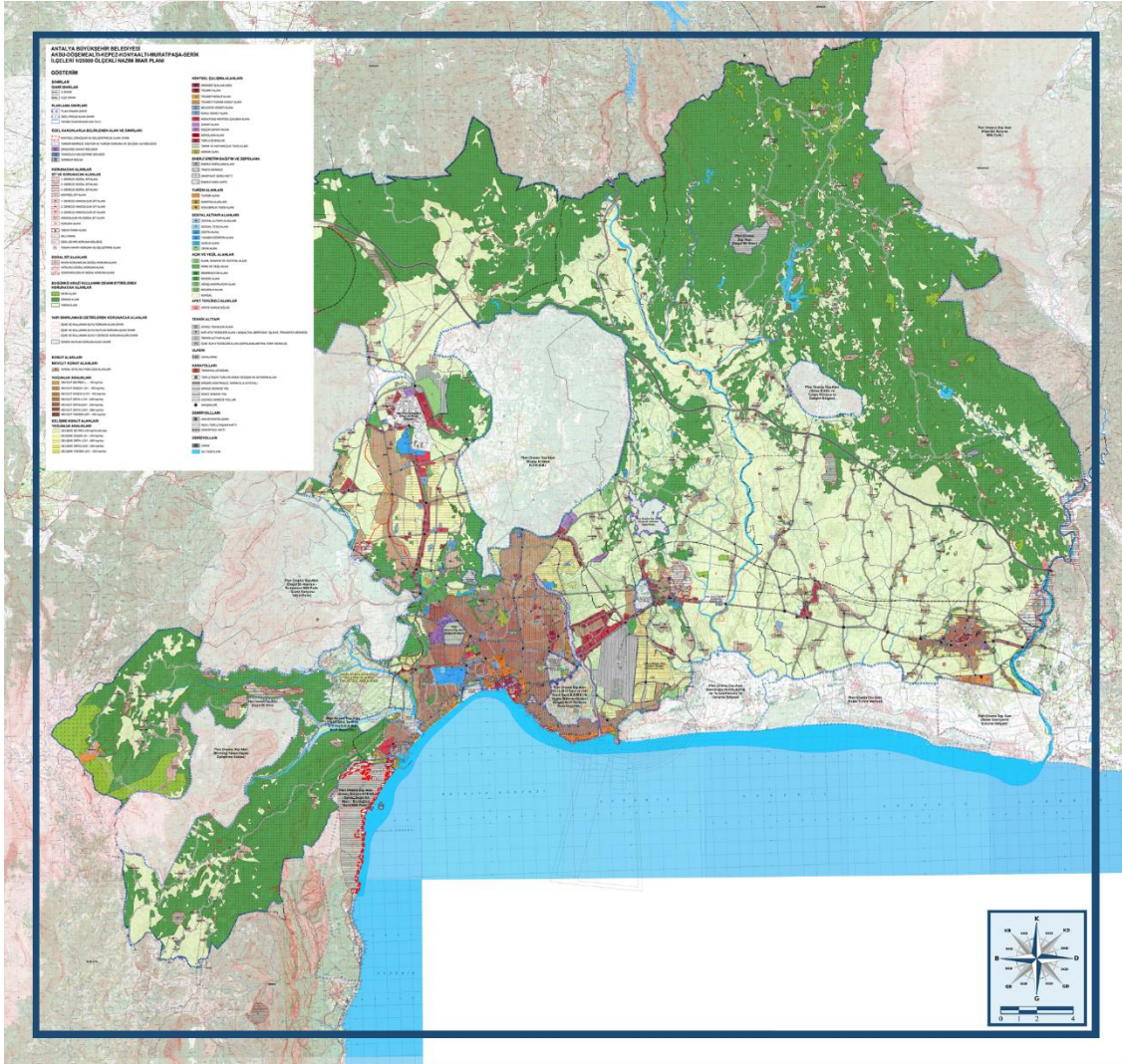
	SEGE	Demografi	İstihdam	Eğitim	Sağlık	Rekabetçi ve Yenilikçi Kapasite	Mali	Erişilebilirlik	Yaşam Kalitesi
Antalya	5	9	13	15	7	4	5	9	1

Antalya ili genel yapısı itibarıyla, benzer konumda olan kıyı kentleri gibi bir liman kenti olarak gelişim göstermiştir. Günümüzde kentsel sit alanı olarak koruma altına alınan Antalya Kaleiçi bölgesi ve yat limanı çevresi, Antalya ilinin mekânsal gelişiminin ilk başladığı yer olarak kabul edilmektedir. Yerleşimine deniz kıyısında başlayan ve topografyası sebebiyle mekânsal açıdan organik olarak gelişim gösteren kent, yüzyıllar boyunca sur içerisinde, ortalama 20.000 kişi nüfus ile 19. yüzyılın sonlarına dek değişmeden gelişimini sürdürmüştür. Üç tarafı dağlarla çevrili sınırlı bir tarımsal alanda, doğal yapısından kaynaklı ulaşım güçlüğü nedeniyle kontrol alanı genişleyemeyen yerleşme, kentin sur dışında da gelişmesi sonucu kale kapısı ve çevresinde yayılım göstermiş, sur dışında oluşan merkezde yapılan, han, çarşı, cami, hamam gibi yapıların bir kısmı bugüne kadar varlıklarını devam ettirmiştir (Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020).

Tarımsal hinterlandın merkezi olan ve ekonomisi ticaret ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşan bir kıyı kenti iken, 1950 yılında yaşanan göç ve nüfus artışına bağlı olarak ekonomik yapıdaki gelişmeler nedeniyle önemli dönüşüm ve değişime uğrayan Antalya kenti; 1950'li yıllardan sonra planlama çalışmalarına konu olmuştur. Hızlı nüfus artışının getirdiği yeni yerleşim ve çalışma alanı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ilk imar

planı 1957 yılında İller Bankası tarafından yapılmıştır. 1950 ve 1970’li yıllarda yapılan kamu yatırımları ile birlikte kentleşme alanında ivme kazanmıştır (Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020).

Antalya ilinde 1977 ve 2020 yılları arasında kentin bölgesel olarak gelişimine yön veren ve kent bütününde uygulanan 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni ve Nazım İmar Planları, bu planlarda çalışma alanı ile de doğrudan ilişkili olan kıyı alanlarına ilişkin plan kararları ve tarihsel süreçteki değişimi Çizelge 3.2’de verilmektedir. 6360 sayılı yasa kapsamında 2017 yılında Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı, Muratpaşa, Serik İlçelerinin sınırlarını kapsayan alanda 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı onaylanmıştır. Bu bağlamda Konyaaltı kıyı alanına önceki planlarda olduğu gibi “plaj ve kumsal” plan kararı getirilmiş, Beachpark kıyı alanına Kültür ve Turizm Bakanlığı plan yapma ve onama yetkisinde yer aldığı için “plan onama dışı alan”, Atatürk parkı ve Kaleiçi çevresine “plan onama dışı alan, doğal sit, arkeolojik sit ve yerleşim alanı”, Lara kıyı alanına ise “plan onama dışı alan, büyük kentsel yeşil alanlar, doğal sit alanı” olarak kararlar getirilmiştir (Şekil 3.4).

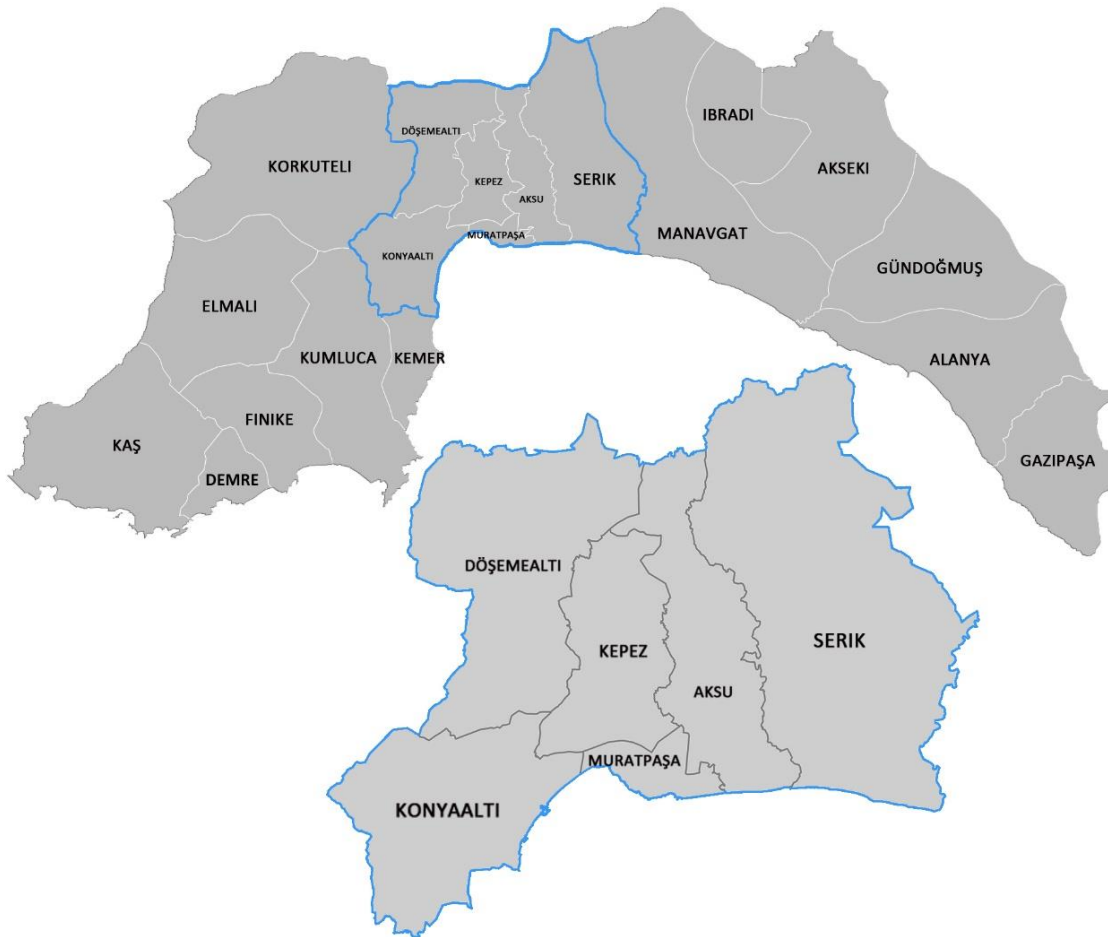
Şekil 3.4. Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik İlçeleri bütününde 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı (Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020)

Çizelge 3.2. Antalya ilinde uygulanan 1/25.000 ölçekli planlarda kıyı alanlarının plan durumu (Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020)

	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı	Atatürk Parkı ve Kaleiçi Çevresi	Lara Kıyı Alanı
1977 yılı 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Nazım Planı	Plaj ve kumsal	Turizm yerleşme alanı/kültür parkı	Büyük kentsel yeşil alanlar ve yerleşim alanı	Turizm yerleşme alanı/kültür parkı ve doğal sit alanı
1986 yılı 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı	Plaj ve kumsal	Turizm yerleşme alanı/kültür parkı ve büyük kentsel yeşil alan	Büyük kentsel yeşil alanlar, doğal sit, arkeolojik sit ve yerleşim alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, turizm yerleşme alanı/kültür parkı ve doğal sit alanı
2005 yılı 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı	Plaj ve kumsal	Plaj ve kumsal, fuar alanı, turizm tesis alanı/rekreasyon alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, doğal sit, arkeolojik sit ve yerleşim alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, turizm yerleşme alanı/kültür parkı ve doğal sit alanı
2008 yılı 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı	Plaj ve kumsal	Plaj ve kumsal, fuar alanı, turizm tesis alanı/rekreasyon alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, doğal sit, arkeolojik sit ve yerleşim alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, turizm yerleşme alanı/kültür parkı ve doğal sit alanı
2014 yılı 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı	Plaj ve kumsal	Plaj ve kumsal, fuar alanı, turizm tesis alanı/rekreasyon alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, doğal sit, arkeolojik sit ve yerleşim alanı	Büyük kentsel yeşil alanlar, turizm yerleşme alanı/kültür parkı ve doğal sit alanı
2017 yılı 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı	Plaj ve kumsal	Plan onama dışı alan	Plan onama dışı alan, doğal sit, arkeolojik sit ve yerleşim alanı	Plan onama dışı alan, büyük kentsel yeşil alanlar, doğal sit alanı

3.1.2. Çalışma alanı

Çalışma alanı seçilirken “tasarlanmış mekânların kullanıcı gruplarında farklılaşmaya neden olduğu” hipotezi temel alınmıştır. Bu bakış açısıyla öncelikle Antalya ilinde, il mülki sınırı olarak belirlenen ilçelerden¹ kıyı alanına sahip Aksu, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik ilçelerinde kıyı bandı boyunca kamusal kullanım amacıyla düzenlenmiş proje alanları incelenmiştir (Şekil 3.5).

Şekil 3.5. Çalışma alanı kapsamında yer alan ilçeler

İncelenen alanlar literatür çalışmaları ile elde edilen, tasarlanmış alanlarda kullanıcı memnuniyetini sağlayan ve kamusal alanların daha fazla kullanımını teşvik eden kriterler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, tanımlanan kriterlerin kamusal mekânlardaki varlığı üzerinden yapılmış, değerlendirme sonucunda en çok

¹ 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında Antalya Büyükşehir Belediyesi il mülki sınırı olarak belirlenen, Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik İlçeleri 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı sınırlarında yer alan kıyı alanlarından oluşmaktadır.

kriteri eş zamanlı olarak sağlayan Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı çalışma alanı olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.3). Seçilen alan kent ölçeğinde, hatta belirli dönemlerde bölge ve ülke ölçeğinde önemi vurgulanan, yerli ve yabancı turistler ile yerel halk tarafından yoğun olarak kullanılan önemli bir kentsel kamusal mekândır.

Çizelge 3.3. Kıyı alanlarında kamusal mekân tasarım kriterleri analizi

Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı	Atatürk Parkı	Kaleiçi Kıyı Alanı	Lara Kıyı Alanı	Boğazkent Kıyı Alanı
Koruma	+	+	+	+		
Düzen	+	+	+		+	+
İşlev, kullanım ve aktiviteler	+	+				
Konfor, erişim ve bağlantılar	+	+			+	
Keyif, eğlence ve sosyallik	+	+	+	+	+	+
Kimlik, cazibe ve çeşitlilik	+	+		+		

Kıyı alanları değerlendirmesi için yapılan kamusal alanlarda tasarım kriterleri analizi doğrultusunda örneklem alanı olarak belirlenen Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı, literatürde sıralanan “koruma”, “düzen”, “işlev, kullanım ve aktiviteler”, “konfor, erişim ve bağlantılar”, “keyif, eğlence ve sosyallik”, “kimlik, cazibe ve çeşitlilik” olmak üzere tüm nitelik ve özelliklere sahiptir.

Doğuda Atatürk Park’ından başlayarak (varyant ve falezlerin dâhil olduğu), kuzeyde Akdeniz Bulvarı (Akdeniz Bulvarı dâhil), batıda Liman, güneyde ise Akdeniz ile son bulan alan, çalışma alanını oluşturmaktadır (Şekil 3.6).

Alan, kentin planlama sürecinde geçmişten günümüze kamusal alanı her daim korumuş, yoğun kullanımı sebebiyle de dönem dönem yeni mekânsal kararlara konu olmuştur. 2014 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından “Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi” adı altında yaklaşık 100 hektar büyüklüğe ve 7 kilometre uzunluğa sahip kıyı alanı, kentsel tasarım yarışması ile yeni önerilere açılmıştır. Yarışma süreci ile seçilen proje 2017 yılında uygulanmaya başlanmış, etaplar halinde uygulama önerilen projenin ilk etabı 2018 yılında kullanılmaya başlanmıştır.

Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi yarışması ile kıyı alanının kent ile ilişkisini bütünsel anlamda ele almak, kent sakinlerinin ve kent dışından gelen kullanıcıların deniz ile ilişkisini güçlendirmek ve kullanıcıların kültür alışverişinde bulunabilecekleri alanlar yaratmak amaçlanmıştır, kıyı alanı ile yerleşim alanının ilişkisini güçlendirerek, alanı bölen Akdeniz Bulvarı'nın ayrıştırıcı etkisinin azaltılması hedeflenmiştir. Yarışma kapsamında birinci olan projede temel olarak “farklı kullanıcı gruplarını buluşturan, yaya ile aracı, dikey erişim ile yatay dolaşımı bir araya getiren bir kentsel ara yüz” tanımlanmasının hedeflendiği belirtilmektedir. Bu proje ile yarışmaya konu proje alanında yer alan ve dört farklı karaktere sahip Müze Meydanı ve varyant, Beachpark, Olbia meydanı ve Akdeniz Bulvarı dört farklı etap halinde bütüncül olarak tasarlanmış, proje kapsamında mevcut dikey ve yatay bağlantılar korunmuş, geliştirilmiş ve araç, yaya, bisikletli ve toplu taşıma için ulaşım ağları yeniden yapılandırılmıştır (Arkiv 2021) (Ek 5).

Şekil 3.6. Çalışma alanının Antalya içindeki konumu

Çalışma alanının gerek tasarım süreci öncesindeki, gerekse tasarım projesi tamamlandıktan sonraki “kent bütününe hizmet eden bir kentsel kamusal alan” olma niteliği değişmemiştir. Ancak süreçte alandaki kullanıcı profilinin değiştiği ve farklı kullanıcı gruplarına hizmet eden farklı alt bölgelerin oluştuğu gözlenmiştir. Bu gözlemin doğruluğunun tespit edilebilmesi için belirlenen hipotezler doğrultusunda, alanın tasarım öncesi ve tasarım sonrası kullanım biçimleri ve kullanıcıları tespit edilerek değişim ortaya konmaya çalışılmıştır. Analizler için arazi kullanımı ve anket tekniği kullanılmıştır. Kent

bütününe hizmet eden bir alan olması sebebiyle de anket için örneklem seçimi kent bütününe kapsayacak şekilde yapılmıştır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından kamusal kullanımı arttırmak amacıyla bir bütün olarak tasarlanan ve kullanıma açılan Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı farklı yönetsel yapıya sahip olması nedeniyle tez kapsamında ayrı ayrı ele alınmıştır.

- **Konyaaltı kıyı alanı**

Antalya ili, Konyaaltı ilçesinde bulunan Konyaaltı kıyı alanı, Antalya Büyükşehir Belediyesi il mülki sınırları ve Konyaaltı ilçe belediyesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Antalya ilinin batısında, Konyaaltı ilçe sınırının doğu kısmından başlayarak limana kadar uzanan yaklaşık 5 kilometrelik alanı kapsamaktadır. Kentin en önemli iki sahilinden biri olan Konyaaltı kıyı alanında; otel, motel, pansiyon, cafe, restoran ve alışveriş alanları bulunmaktadır. Akvaryum, Konyaaltı kent meydanı, Konyaaltı Belediyesi, Antalya limanı gibi önemli odak noktalarına sahip olan kıyı alanının da aynı zamanda Likya uygarlığının önemli yerleşimlerinden Olbia kentine ait kalıntılarda yer almaktadır (Şekil 3.7).

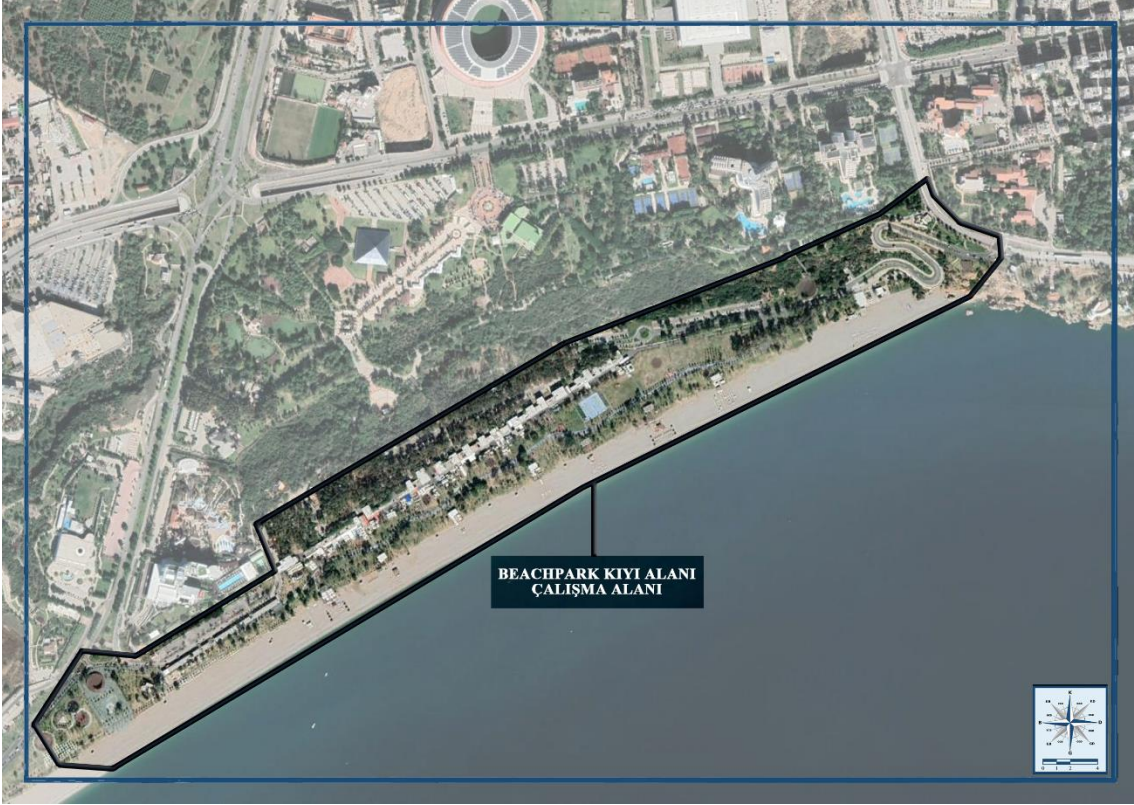

Şekil 3.7. Konyaaltı kıyı alanı hava fotoğrafı (Google Earth 2020)

- **Beachpark kıyı alanı**

Antalya ili, Muratpaşa ilçesinde bulunan Beachpark kıyı alanı, Antalya Büyükşehir Belediyesi il mülki sınırları ve Muratpaşa ilçe belediyesi sınırları içerisinde

Bakanlar Kurulu Kararı ile 06.09.1982 tarih ve 17804 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Konyaaltı Turizm Merkezi” kapsamında yer almaktadır. Antalya kent merkezinin güneybatısında, Muratpaşa ilçe sınırının ise batı kısmından başlayarak Atatürk parkına kadar uzanan yaklaşık 1,8 kilometre uzunluğunda alanı kapsamaktadır. Kentin en önemli iki sahilinden biri olan Beachpark kıyı alanında; çok sayıda cafe, restoran ve plaj alanları yer almaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020) (Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Beachpark kıyı alanı hava fotoğrafı (Google Earth 2020)

3.2. Metot

Yapılan literatür araştırmalarında, kıyı alanları ve bu alanların kamusal kullanımına ilişkin çalışmaların genellikle kentsel tasarım kriterleri bağlamında değerlendirmeler yaparak, mekân kalitesini ve kullanıcı memnuniyetini ölçmeye yönelik çalışmalar olarak şekillendirildiği görülmüştür. Ancak bu çalışmaların konuyu ele alış süreçlerinde, kişilerin tasarlanmış kıyı alanlarını kullanmama durumlarındaki sebepleri ve kıyı kullanımlarında kişilerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumlarına göre tercihlerini belirlemeye yönelik analizlere yer verilmediği tespit edilmiştir. Yapılan tez çalışması ile bu eksiklik giderilmeye çalışılarak; tasarlanmış kentsel kamusal kıyı alanlarının kullanımının, kullanıcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilerek, eğer bir farklılaşma ya da bir değişim varsa bunun tasarımıyla ilişkili olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tez çalışmasının araştırma soruları ve hipotezleri değerlendirilirken iki aşamalı bir süreç izlenmiştir. Birinci aşamada ilgili kurum ve kuruluşlardan alana ilişkin veriler toplanmış, arazi çalışmaları ile alanın mevcut durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. İkinci aşamada ise tüm kentlilerin alan kullanım durumlarını sorgulamaya ve kullanıcıların alan kullanım biçimlerini ve memnuniyetlerini tanımlamaya yönelik bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kent bütününe hizmet eden alanlar olması sebebi ile çalışma evreni 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı kapsamında değerlendirilen tüm merkez ilçeler olarak kabul edilmiş, 2021 yılının Aralık ayında, çalışma evreni içerisinde sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre sınıflandırılmış mahallerde ikamet eden ve kıyı alanlarını kullanıp-kullanmama durumlarına göre ayırım yapılmaksızın, rastlantısal olarak, yüz yüze görüşme yöntemi ile anket uygulanmıştır. Elde edilen anket verileri nicel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum, maksimum değerleri ile sunulmuştur. Çalışma kapsamında hipotezler test edilirken kullanıcı grupları ve bahsi geçen konular arasında ki-kare anlamlılık testleri yürütülmüştür. Ki-kare testi; gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar arasındaki farkın istatistik olarak anlamlı olup olmadığı temeline dayanmaktadır. Bu doğrultuda ki-kare testi ile anket soruları ve cevaplar arasında anlamlılık dereceleri belirlenmiş ve anlamlı olan testlerde farklılık bulunan göstergeler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Kategorik verilerin analizinde beklenen değer 5'den küçük olduğu hücre yüzdesi %20'den büyükse Fisher's Exact Test (Fisher'in Kesin Testi), küçük ise Pearson Chi-Square (Pearson Ki-Kare) Testi kullanılmıştır. Normallik varsayımı Shapiro Wilk Testi ile kontrol edilmiştir. İki grubun sayısal verileri arasındaki farkın analizinde Bağımsız İki Örneklem t Testi (Independent Samples t test) kullanılmıştır. İki'den fazla grubun sayısal verileri arasındaki farkın analizinde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Anlamlı çıkan durumlarda ikili karşılaştırmalar Duncan Testi ile yapılmıştır. Analizler SPSS 23.0 programı ile yapılmıştır. $P < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında kentsel tasarım projesi uygulandıktan sonra mekânsal bağlamda yaşanan değişiklikler ile proje uygulama biçimine dair bulgular gözlemsel olarak ve belge incelemesi yoluyla araştırılmıştır. Elde edilen veriler ise nitel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

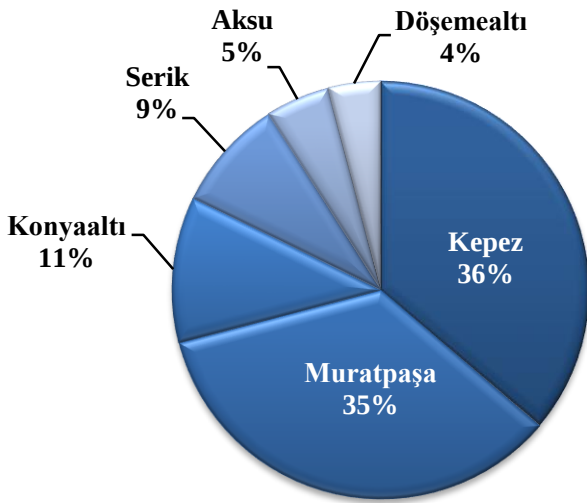
Çalışma kapsamında alana dair Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Konyaaltı Belediyesi ve Muratpaşa Belediyesi kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belgeler elde edilmiştir.

3.2.1. Örneklem seçimi

Çalışma alanı olarak belirlenen Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları, konumları, sahip oldukları işlevleri ve tasarımları gereği tüm kente hizmet eden kamusal kıyı alanları olarak tanımlanmaktadır. Tezin hipotezleri dikkate alındığında bu alanların kullanıcıları kadar alanı kullanmayan kişilerin de fikirleri, alanı kullanmama sebepleri, alanı algılayış ve varsa alana dair mevcut/değişen görüşleri önem kazanmaktadır. Bu nedenlerle

yapılacak anket çalışmasında, çalışma evrenini, 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı idari sınırları içerisinde yer alan Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik İlçelerinde yaşayan, 2020 yılı nüfus verilerine göre 1.550.755 kişi oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü %5 kabul edilebilir hata oranı ve %95 güven seviyesinde 442 kişi olarak belirlenmiştir. Yapılan 442 anket toplamda 296 mahalleye, sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması doğrultusunda mahalle nüfusları ile orantılı olacak şekilde dağıtılmıştır.

Çalışma alanı kapsamında yer alan Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik ilçeleri nüfusu Antalya ili toplam nüfusunun %60'ını kapsamaktadır. Bu ilçelerden en yüksek nüfusa sahip ilçe 574.183 kişi ile Kepez ilçesi, en az nüfusa sahip ilçe ise 69.300 kişi ile Döşemealtı ilçesidir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9. Çalışma alanı ilçe nüfus büyüklükleri

Bu ilçelerden Kepez, Muratpaşa ve Konyaaltı ilçeleri düzenli bir nüfus artışı gösterirken Serik, Aksu ve Döşemealtı ilçeleri daha düşük nüfus artış hızı göstermektedir. Çalışma alanında yer alan Kepez ilçesinde 68 mahalle, Serik ilçesinde 66 mahalle, Muratpaşa ilçesinde 55 mahalle, Konyaaltı ilçesinde 39 mahalle, Aksu ilçesinde 35 mahalle ve Döşemealtı ilçesinde 33 mahalle yer almaktadır. Bu bağlamda ilçeler toplam 296 mahalleden ve 329.768 hektar büyüklüğünde alandan oluşmaktadır (Çizelge 3.4).

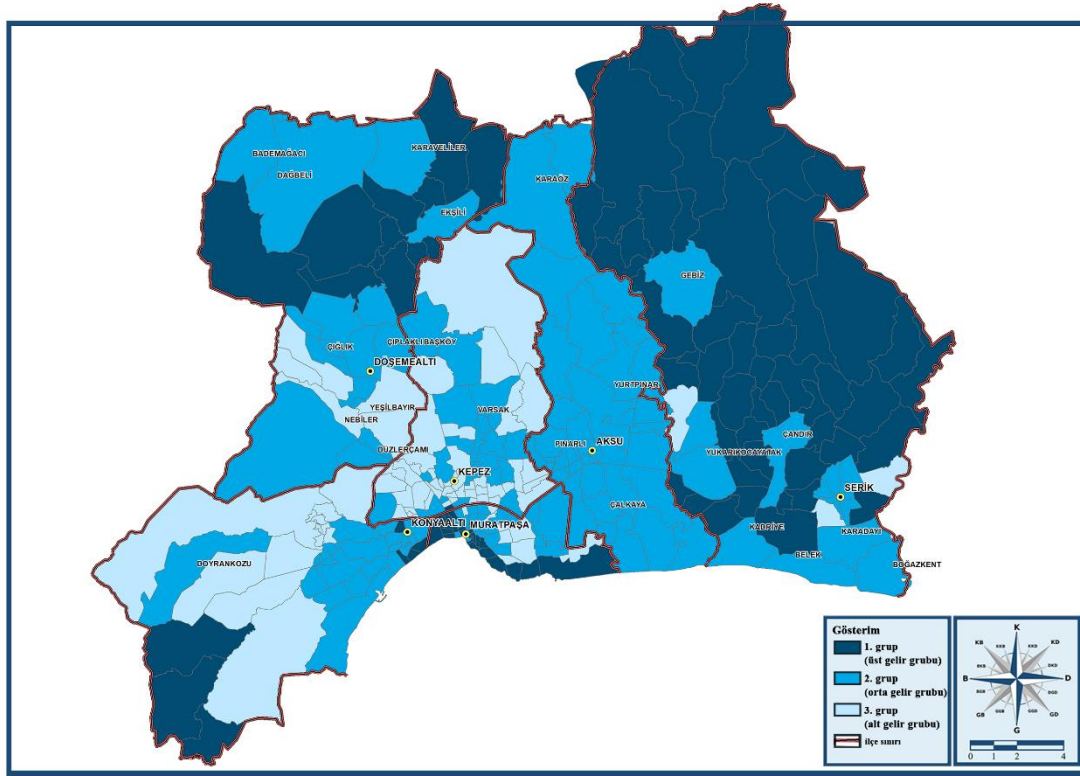
Çizelge 3.4. Çalışma alanı ilçe büyüklükleri

İlçeler	Nüfus (2020 yılı)	Yaklaşık alan büyüklükleri (ha)	Mahalle sayısı
Aksu İlçesi	74.570	43.719	35
Döşemealtı İlçesi	69.300	69.946	33
Kepez İlçesi	574.183	32.396	68
Konyaaltı İlçesi	189.078	55.787	39
Muratpaşa İlçesi	513.035	8.893	55
Serik İlçesi	130.589	119.027	66
Toplam	1.550.755	329.768	296

Çalışmanın hipotezleri ile ilişkili önemli bir diğer sınıflandırma da mahallelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumlarıdır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) mahalleleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik durumları açısından, belirli göstergeleri temel alarak 1. grup (zengin-gelişmiş), 2. grup (orta-az gelişmiş) ve 3. grup (fakir-gelişmemiş) olmak üzere üç grupta sınıflandırmaktadır. TÜİK tarafından hazırlanan sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu verileri ve 2020 yılı nüfus verilerine göre Aksu, Döşemealtı, Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı ve Serik ilçelerinde 1. grupta (zengin-gelişmiş) 95 adet mahalle yer almakta olup, bu mahallelerde 336.096 kişi yaşamaktadır. 2. grupta (orta-az gelişmiş) yer alan 130 mahallede 794.912 kişi yaşamakta, 3. grupta (fakir- gelişmemiş) yer alan 71 mahallede ise 419.747 kişi yaşamaktadır. Bu değerlendirmelere göre örneklem alan sınırlarında yer alan mahallerde, 1. grup gelişmişlik düzeyi nüfusun %22'sini, 2. grup gelişmişlik düzeyi nüfusun %51'ini ve 3. grup gelişmişlik düzeyi ise nüfusun %27'sini oluşturmaktadır (Çizelge 3.5) (Şekil 3.10).

Çizelge 3.5. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu oranları

SEG Grubu	Nüfus	Mahalle Sayısı	Nüfusa Göre Oran
1. Grup	336.096	95	%22
2. Grup	794.912	130	%51
3. Grup	419.747	71	%27
Toplam	1.550.755	296	%100

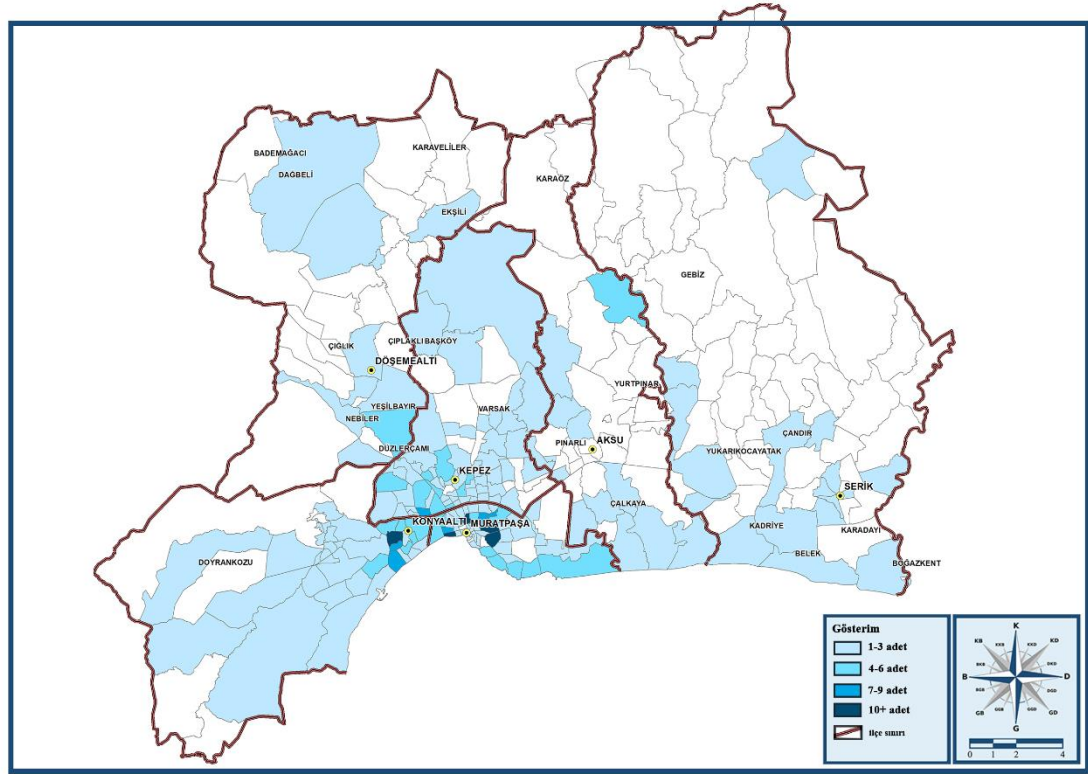

Şekil 3.10. Çalışma alanına ilişkin mahallelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları

Anket çalışmasında, tüm evrenin temsil edilebilmesi için, anket sayıları farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarında yaşayan nüfus oranlarına göre belirlenmiştir. Bu bağlamda sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi 1. grup olan mahallerde 97 adet, 2. grup olan mahallelerde 226 adet ve 3. grup olan mahallelerde 119 adet anket yapılmıştır (Ek 6). Anket yapılan mahalleler basit tesadüfî yöntemle seçilmiştir (Çizelge 3.6) (Şekil 3.11).

Çizelge 3.6. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre anket sayıları

Anket Sayısı	SEG Grubu	Anket Adedi
442	1. Grup	97
	2. Grup	226
	3. Grup	119
	Toplam	442

Şekil 3.11. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre anket sayıları

Sosyal bilimlerde veri analizinde yaygın olarak kullanılan, nitel veri yapısında bulunan ve parametrik olmayan bir test yöntemi olan ki-kare analizi; tez kapsamında elde edilen anket verilerinin değerlendirilmesi ve hipotezlerin test edilmesi amacıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik sınıfları ile kıyı alanı kullanım durumları arasında yürütülmüştür. Bu bağlamda gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar arasında farkın anlamlı olup olmadığı esasına dayanan ki-kare analizi doğrultusunda, sosyo-ekonomik gelişmişlik sınıfları ile bahsi geçen kıyı kullanım durumları arasında anlamlılık testleri çalışılmış ve hipotezler test edilmiştir. Ki-kare testi sonuçları alt başlıklar halinde “Bulgular” bölümünde detaylı olarak anlatılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, örneklem alan olarak ele alınan Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında yapılan analizler; arazi çalışmaları ve anketlerden elde edilen sonuçlar ile değerlendirilmiştir. Bu kapsamda alanda ilk olarak literatür araştırmaları ile belirlenen “kamusal mekan tasarım kriterlerinin (Çizelge 2.8) alandaki mevcudiyet durumu tespit edilmeye çalışılmış, kriterler değerlendirilirken mekânsal kriterler ve algısal/sezgisel kriterler ayrı ayrı ele alınmıştır. Ardından alanda yapılan anket çalışmaları değerlendirilerek, kentsel tasarım projesinin kullanıcı grupları üzerindeki etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket ve arazi çalışmaları değerlendirilirken, “katılımcı” ve “kullanıcı” olarak iki farklı ifade biçimi kullanılmıştır. Bu ifadelerden “katılımcı”; ankete katılan tüm bireyleri ifade etmekte, kullanıcı ise ankete katılan ve örneklem alanı kullanan katılımcıları ifade etmektedir.

İlk aşamada mekânsal kriterler değerlendirilirken, tezin temel hedeflerinden birisi olan ‘mekânsal değişimin memnuniyet düzeyinin’ tespit edilebilmesi amacıyla kullanıcılara yöneltilen anket soruları ile mekânsal düzenlemelerin yeterliliği sorgulanmış, algısal/sezgisel memnuniyet düzeyleri ise anket soruları temel alınarak ölçülmeye çalışılmıştır.

İkinci aşamada, tez çalışmasının örneklem evrenini oluşturan tüm katılımcıların, tasarım projesi uygulandıktan sonraki süreçte, alan kullanımına ilişkin alışkanlıklarının (varsa değişimin) tespiti, nedenleri ve yeni kullanım biçimine ve mekânsal ilişkilere dair görüş ve beklentilerini tespit etmek üzere yapılan anketler değerlendirilmiştir.

4.1. Arazi Çalışmaları ve Mekânsal Niteliklere İlişkin Değerlendirmeler

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin arazi çalışmaları ve mekânsal değerlendirmeler detaylandırılmıştır.

4.1.1. Arazi çalışmaları

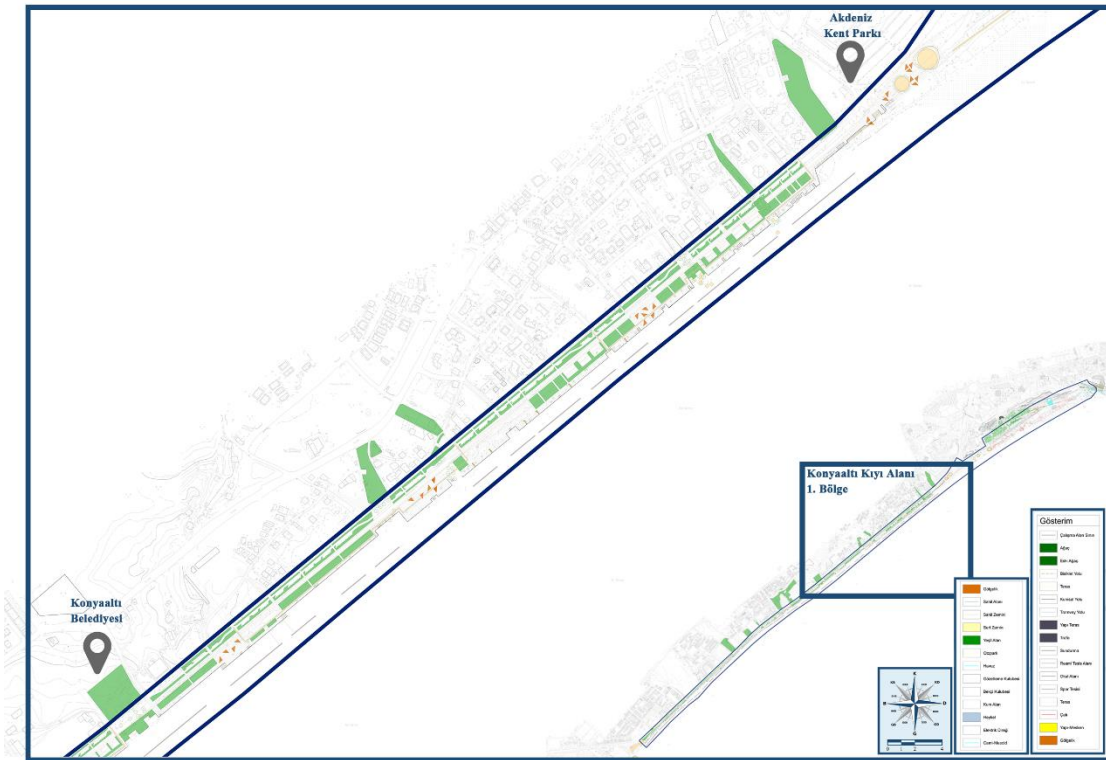
Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanında uygulanan kentsel tasarım projesinden sonra kıyı alanlarında meydana gelen mekânsal değişimi tespit edebilmek amacıyla 117 hektar büyüklüğünde ve 7 kilometre uzunluğundaki alanda arazi kullanım çalışması yapılmıştır. Arazinin detaylı olarak incelenebilmesi için Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları ayrı ayrı ele alınmıştır.

- **Konyaaltı Kıyı Alanı**

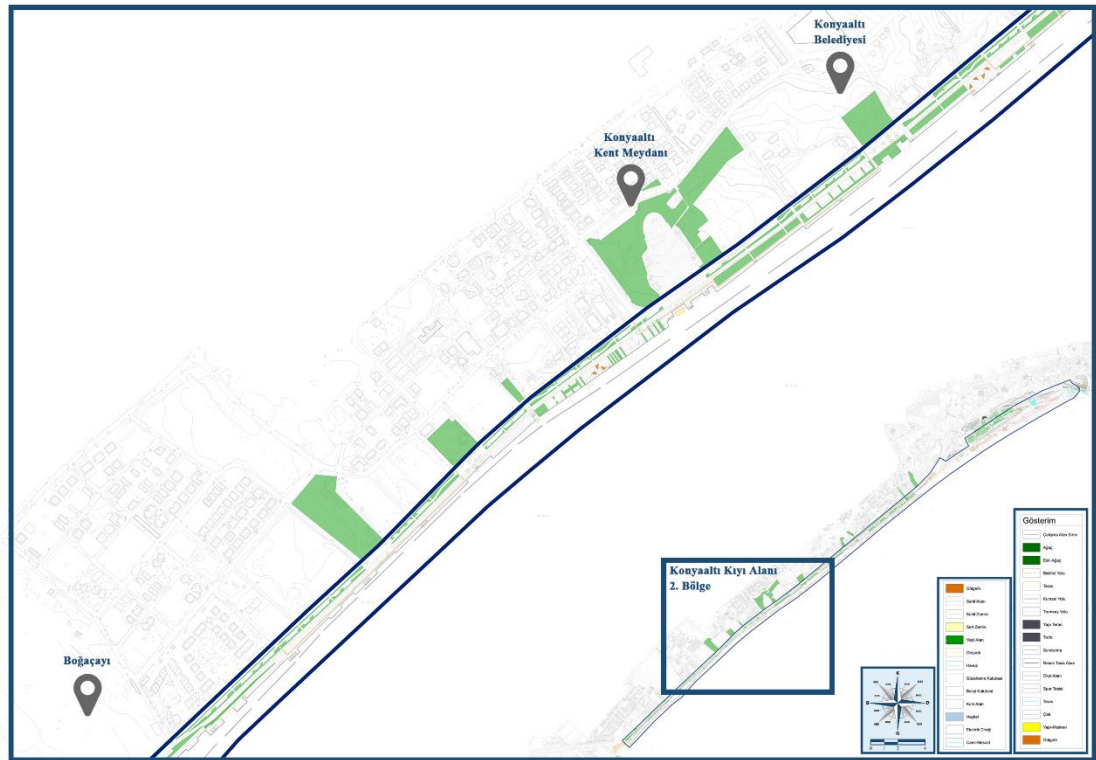
Konyaaltı kıyı alanına taşıt ve yaya fark etmeksizin tüm kullanıcılar tarafından, her noktadan erişim sağlanabilmektedir. Kıyı alanına paralel olarak devam eden Akdeniz Bulvarında, trafiği azaltıcı nitelikte ve yaya odaklı olarak yolda kilit parke ve kasis uygulaması yapılmıştır. Araç yolu Olbia meydanından Boğaçayı’na kadar olan kısımda gidiş ve geliş 7 metre olarak uygulanmış, etrafına otopark alanları düzenlenmiştir. Yolun çevresi ise yaya yolu olarak bırakılmıştır. Konyaaltı kıyı alanına ulaşım toplu taşıma, özel araç, taksi ve yaya olarak sağlanmaktadır.

Konyaaltı kıyı alanında kıyı alanı boyunca cafe, büfe, restoran, alışveriş alanları, eğlence üniteleri, anfi tiyatro, tenis kortları, basketbol sahaları, çocuk oyun alanları etkinlik ve oturma alanları yer almaktadır. Alanda engelli kullanımına yönelik engelli rampaları ve sahilde kamusal kullanıma ve özel kullanıma hizmet eden birimler bulunmaktadır. Konyaaltı kıyı alanı içerisinde kesintisiz devam eden yaya yolu, koşu yolu ve bisiklet yolu yer almakta olup, aynı zamanda alan içerisinde kullanıcıların kendi masa ve sandalyesi ile kullanımına olanak sağlayacak alanlar yer almaktadır.

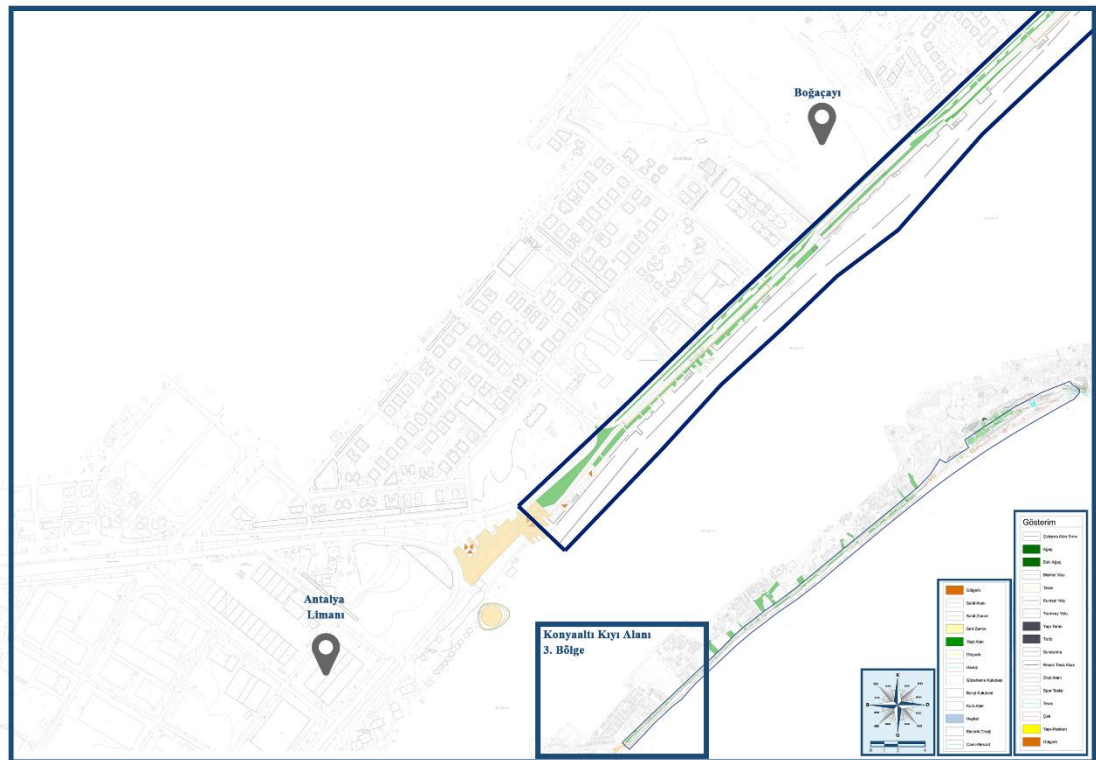
Konyaaltı kıyı alanında, Falez Meydanı ile Olbia Meydanı arası yayalaştırılmış özel bölge olarak düzenlenmiştir. Bu alan kullanıcıların iklim koşullarından etkilenmemeleri için ticari ünitelerin önüne, pergola benzeri üst örtü öğeleri ile kapatılmıştır. Alan her türden kullanıcı grubuna hizmet edecek şekilde aydınlatma ve peyzaj öğeleri ile düzenlenmiştir. Ayrıca Olbia meydanında; spor, eğlence ve kültür aktivitelerinin gerçekleşmesine olanak sağlayan su gösterisi alanı, anfî tiyatro, kaykay pisti yer almaktadır (Şekil 4.1, 4.2, 4.3).

Şekil 4.1. Konyaaltı kıyı alanı arazi kullanımı (1. bölge)

Şekil 4.2. Konyaaltı kıyı alanı arazi kullanımı (2. bölge)

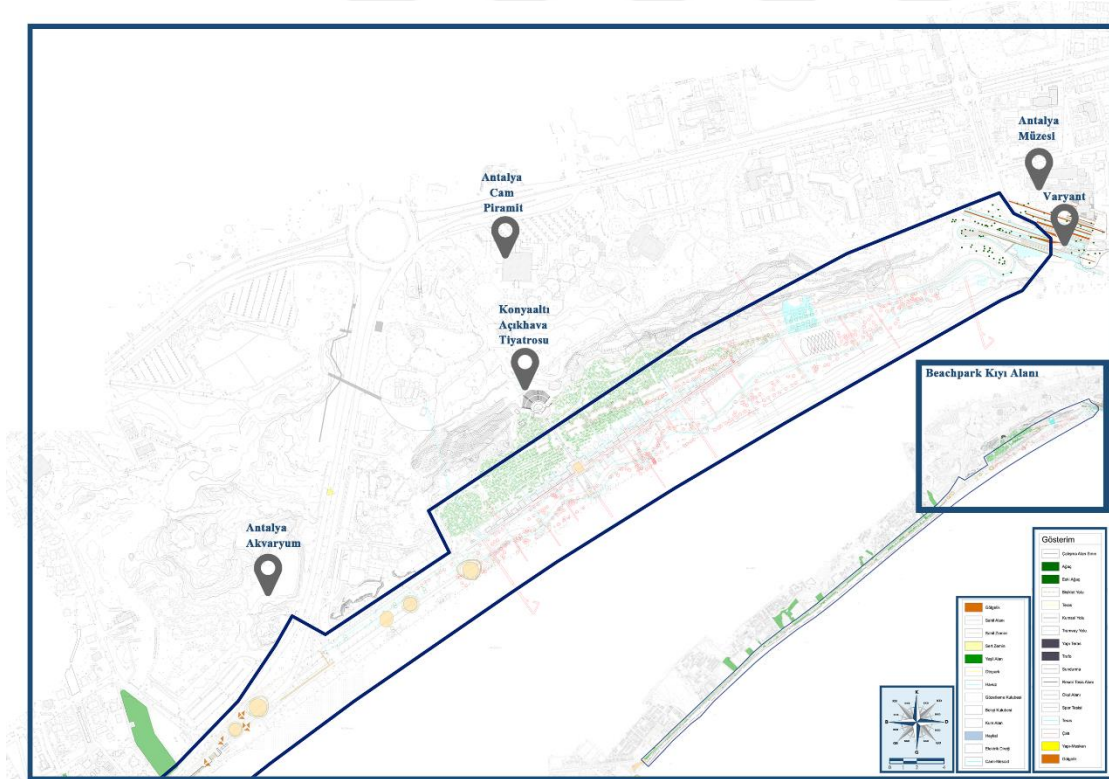

Şekil 4.3. Konyaaltı kıyı alanı arazi kullanımı (3. bölge)

- **Beachpark Kıyı Alanı**

Beachpark kıyı alanına iki adet ana giriş kapısı bulunmaktadır. Birincisi Konyaaltı kıyı alanı ile birleşim noktasında yer alan akvaryum bölgesinden Beachpark kıyı alanının batısından sağlanan giriş, ikincisi ise Antalya müzesinin önünden, alanın doğusunda yer alan giriş kapısıdır. Alanın batısından sağlanan giriş aynı zamanda Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanının birleşim noktasında yer almaktadır. Dolayısıyla alanı araç ile kullanım sağlayan kişiler dışında, yaya kullanıcılar için geçiş bölgesi niteliğindedir. Beachpark kıyı alanının doğusundan sağlanan giriş ise kent merkezinde yer alan kullanıcıların kıyı alanına ilk temasını sağladığı bölge durumundadır. Bu bölge (müze meydanı ve varyant bölgesi) yaya, araç ve diğer yol elemanlarının birlikte kullanımına olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

Beachpark kıyı alanının girişinde yer alan ve varyant olarak adlandırılan bölge, seyir terası ile ilişkili olarak yenilenmiş ve nostalji tramvayının son durağının ise meydan olarak kullanımı sağlanmıştır. Seyir terasında; oturma birimleri, fotoğraf çekilme noktaları ve gözlem alanları oluşturulmuştur. Alanda eğim farkından elde edilen tüm yükseltilerde oturma birimleri tasarlanmıştır. Bu yükseltiler güvenlik sağlayabilmek için ahşap malzemeden üretilmiş çitlerle kapatılmıştır. Aynı zamanda aydınlatma ve peyzaj malzemeleri kullanılarak alandaki sert yüzeyler azaltılmıştır. Alanda engelli kullanımına yönelik engelli rampaları bulunmaktadır (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Beachpark kıyı alanı arazi kullanımı

Beachpark kıyı alanına ulaşım Ant-ray, nostalji tramvayı, özel araç, taksi, toplu taşıma ve yaya olarak sağlanmaktadır. Ayrıca varyant bölgesinin girişine kadar otobüs

seferleri bulunmaktadır. Yayalara öncelik verilebilmesi ve güvenliklerinin sağlanabilmesi adına yolda kilit parke ve kasis uygulaması yapılmıştır. Araç yolu varyanttan Beachpark girişine kadar gidiş ve geliş 7 metre olarak, Beachpark içinde ise tek yön olarak yaklaşık 5 metre olarak tasarlanmış, diğer kısımlar yaya yolu olarak bırakılmıştır. Varyanttan indikten sonra alan içerisinde otopark alanları bulunmaktadır (Şekil 4.4).

Beachpark kıyı alanında cafe, restoran, alışveriş alanları, eğlence üniteleri, amfi tiyatro, konser, film izleme alanları, tenis kortları, çocuk oyun alanları ve Açık hava tiyatrosu yer almaktadır. Sahilde kamusal kullanıma ve özel kullanıma hizmet eden birimler bulunmaktadır. Kültür parkı ile dikey anlamda bağlantı sağlayan 2 adet asansör yer almakta olup, kullanıcılar açısından iki kamusal alanın birbiri ile entegrasyonu sağlanmaktadır. Beachpark kıyı alanı içerisinde kesintisiz devam eden yaya yolu, koşu yolu ve bisiklet yolu bulunmaktadır. Aynı zamanda alan içerisinde kullanıcıların kendi masa ve sandalyesi ile kullanımına olanak sağlayacak yeşil alanlar yer almaktadır (Şekil 4.4).

4.1.2. Mekânsal niteliklere ilişkin değerlendirmeler

Anket çalışması kapsamında kullanıcılara değerlendirme soruları ile Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına ilişkin 35 adet önerme sunulmuş ve bu önermeleri kullanıcıların altılı likert ölçeğinde değerlendirmeleri istenmiştir. Önermelerde 0 puan kullanıcının önerme ile ilgili fikri olmadığını, 1 puan önermeye kesinlikle katılmadığını, 2 puan katılmadığını, 3 puan ne katıldığını ne katılmadığını, 4 puan katıldığını, 5 puan ise önermeye kesinlikle katıldığını ifade etmiştir². Ankette kullanıcıların önermelere verdikleri cevaplara sıklık analizi uygulanmıştır.

Bu doğrultuda Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında yer alan kullanımlar kamusal mekân tasarım kriterleri bağlamında analiz edilmiştir. Kriterler ve alt kriterler; mekânsal ve algısal/sezgisel memnuniyet düzeyleri bağlamında kullanıcıların görüşleri ile birlikte yeterlilik durumları değerlendirilmiştir. Bu şekilde önermelere kaç kullanıcının, ne ölçüde katıldığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin “**koruma**” kriteri bağlamında, trafik kazalarına karşı koruma, suç ve şiddete karşı koruma ve iklim koşullarına karşı koruma alt kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur. Trafik kazalarına karşı koruma konusunda Konyaaltı kıyı alanı için kullanıcıların %50,4’ü, Beachpark kıyı alanı için ise %50,2’si “yaya geçitlerinin yeterli ve güvenli olduğunu” bildirirken, Konyaaltı kıyı alanında %20,2’sinin, Beachpark kıyı alanında ise %18,6’sının ise bu önermeye katılmadığını, kıyı alanlarında yer alan yaya geçitlerinin yeterli ve güvenli olmadığını ifade etmiştir.

Suç ve şiddete karşı koruma kriteri konusunda kullanıcılara “gündüz güvenli bir şekilde kullanılmaktadır ve gece güvenli bir şekilde kullanılmaktadır” önermeleri sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanını kullanan kişilerin %81,5’i gündüz güvenli bir şekilde kullandığını, %49’u ise gece güvenli bir şekilde kullandığını, Beachpark kıyı alanını

² Değerlendirmelerde “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevapları toplanarak katılım düzeyi, “Kesinlikle Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” cevapları toplanarak ise katılmama düzeyi ortaya konmuştur.

kullanan kişilerin %84,1'i gündüz güvenli bir şekilde kullandığını, %55,3'ü ise gece güvenli bir şekilde kullandığını ifade etmektedir. Kullanıcılardan Konyaaltı kıyı alanını %4,7 oranla gündüz rahat bir şekilde kullanmadığını, %15 oranda gece rahat bir şekilde kullanmadığını ifade ederken, Beachpark kıyı alanını ise %3,1 oranla gündüz rahat bir şekilde kullanmadığını, %10,6 oranda gece rahat bir şekilde kullanmadığını ifade etmektedir. Kullanıcılar, gece ve gündüz fark etmeksizin Beachpark kıyı alanının, Konyaaltı kıyı alanına oranla daha güvenli olduğunu düşünmektedir.

İklim koşullarına karşı koruma kriteri konusunda kullanıcılar Beachpark kıyı alanının, Konyaaltı kıyı alanına oranla daha korunaklı olduğunu söylemektedir. Kullanıcılar “farklı hava koşullarında rahatlıkla gezilebilecek bir alandır” önermesine Konyaaltı kıyı alanı için %50,2 oranında, Beachpark kıyı alanı için ise %54,1 oranında katıldığını ifade etmektedir. Kullanıcıların %23,9'u Konyaaltı kıyı alanının, %19,9'u ise Beachpark kıyı alanının iklim koşullarına karşı korunaklı olduklarını düşünmemektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin “**düzen**” kriteri bağlamında, uyum (giriş/kenar/görünüm/siluet), netlik ve açıklık (yapı/bağlantılar/kapalılık), süreklilik (sistem/dizi/ritim), denge (doku/vurgu), doğallık ve bakım alt kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur. Uyum, süreklilik, denge, doğallık ve bakım konularında kullanıcıların %59,8'i Konyaaltı kıyı alanının, %67,7'si ise Beachpark kıyı alanının “konfor düzeyi yüksek, bakımlı ve temiz bir alan” olduğunu bildirmektedir. Konyaaltı kıyı alanında kullanıcıların %13,6'sı, Beachpark kıyı alanında ise %8'i bu önermeye katılmadığını ifade etmiştir.

Netlik ve açıklık kriteri konusunda kullanıcılar gölgelik, pergola gibi üst örtü öğelerinin Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında yeterli olmadığını düşünmektedir. Konyaaltı kıyı alanı için %18'i, Beachpark kıyı alanı için ise %24,2'si üst örtü öğelerinin yeterli olduğunu bildirirken, Konyaaltı kıyı alanı için %45,8'i, Beachpark kıyı alanı için ise %38'i yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin “**işlev, kullanım ve aktiviteler**” kriteri bağlamında, bağlantı (erişim, etkileşim ve örtüşme), çeşitlilik (seçenek), güvenlik (emniyet, mahremiyet ve faaliyet), aktif, can alıcı, özel, gerçek, kullanışlı, özgün, şenlikli ve sürdürülebilir alt kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur.

Bağlantı (erişim, etkileşim ve örtüşme), çeşitlilik ve aktiflik kriterleri konularında kullanıcılar Konyaaltı kıyı alanına %57,8 oranında, Beachpark kıyı alanına ise %59,6 oranında özel araç, toplu taşıma, taksi, bisiklet, scooter, yaya vb. fark etmeksizin ulaşımını kolaylıkla sağlayabildiğini ifade etmektedir. Farklı olarak kullanıcıların %19,1'i Konyaaltı kıyı alanına, %18,5'i ise Beachpark kıyı alanına ulaşımının zor olduğunu düşünmektedir. Kullanıcılara göre Beachpark kıyı alanına ulaşım, Konyaaltı kıyı alanına oranla daha kolay sağlanmaktadır. Bu durumda ise Ant-ray ve nostalji tramvayının etkisi olduğu düşünülmektedir. Kıyı alanlarına görme, işitme ve bedensel engelli bireylerin ne ölçüde ulaşabildiğini ve onlara yönelik düzenlemelerin yeterli olup-olmadığı konusunda kullanıcılara önerme sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanı için kullanıcıların %29,3'ü, Beachpark kıyı alanı için ise %30'u kıyı alanlarında engelli bireylerin kullanımı için yapılan düzenlemelerin yeterli olduğunu düşünürken, %27,8'i Konyaaltı kıyı alanı için, %25,2'si ise Beachpark kıyı alanı için yapılan düzenlemelerin yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Güvenlik ve özellik kriterleri konularında kullanıcılar, Konyaaltı kıyı alanında %72,1 oranla, Beachpark kıyı alanında ise %75,2 oranla kıyı alanlarını tek başına rahatlıkla kullanabildiğini ifade etmektedir. Kullanıcılar, %12,4 oranla Konyaaltı kıyı alanını, %8,3 oranla Beachpark kıyı alanını tek başına, rahatlıkla kullanamadıklarını ifade etmektedir.

Kullanışlılık kriteri konusunda, kıyı alanlarında ilk yardım alanının varlığı ve tuvalet alanlarının yeterliliği hususunda kullanıcılara önermeler sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanı için %11,2 oranında, Beachpark kıyı alanı için ise %14,2 oranında kullanıcı, kıyı alanlarında ilk yardım alanının bulunduğunu, %29,3 oranında kullanıcının Konyaaltı kıyı alanında, %24,8 oranında kullanıcının ise Beachpark kıyı alanında ilk yardım alanını bulunmadığını ifade etmektedir. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanı için %46,1'i ve Beachpark kıyı alanı için ise %47,3'ünün ilk yardım alanına ilişkin fikrim yok seçeneğini işaretlemesi kullanıcıların, bu alanın varlığından haberdar olamaması konusunda dikkat çekmektedir. Konyaaltı kıyı alanında kullanıcıların %18,5'i, Beachpark kıyı alanında ise kullanıcıların %21'i tuvalet alanlarının yeterli olduğunu düşünürken, kullanıcıların %56,3'ünün Konyaaltı kıyı alanı için, %49,6'sının ise Beachpark kıyı alanı için bu düşünceye katılmadığını, tuvalet alanının her iki alanda da yetersiz olduğunu, özellikle Konyaaltı kıyı alanında, Beachpark kıyı alanında oranla bu yetersizliğin daha fazla olduğunu ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları için sürdürülebilirlik kriteri konusu kirlilik bağlamında değerlendirilmiştir. Kullanıcılara deniz kirliliği, gürültü kirliliği ve plaj kirliliği önermeleri sunulmuştur ve kullanıcıların çoğu büyük oranda her iki kıyı alanının da kirliliğin varlığına işaret etmiştir. Kullanıcılar Konyaaltı kıyı alanı için %42,3 oranında, Beachpark kıyı alanı için %41 oranında kıyı alanında deniz kirliliğinin bulunduğunu ifade ederken, %25,1'i Konyaaltı kıyı alanı için, %25,7'si Beachpark kıyı alanı için böyle bir kirliliğin bulunmadığını ifade etmektedir. Konyaaltı kıyı alanı için kullanıcıların %48,3'ü, Beachpark kıyı alanı için ise %51'i gürültü kirliliğinin olduğunu düşünürken, %23,4'ü Konyaaltı kıyı alanı için, %21,3'ü ise Beachpark kıyı alanı için gürültü kirliliğinin olmadığını düşünmektedir.

Sigara izmariti, çekirdek kabuğu gibi plajda yer alan kirliliklerin Konyaaltı kıyı alanı için kullanıcıların %64,9'u, Beachpark kıyı alanı için ise %63'ü plajlarında kirliliğin bulunduğunu, %14,1'i Konyaaltı kıyı alanı için, %14'ü ise Beachpark kıyı alanı için plajlarında kirliliğin bulunmadığını ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin **“konfor, erişim ve bağlantılar”** kriteri bağlamında; durma ve bekleme (kenar noktaları), oturma, görüş (manzaralar), duyma ve konuşma (gürültü), oyun ve aktivite ve yakınlık alt kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur.

Durma ve bekleme (kenar noktaları) kriterleri doğrultusunda, kullanıcılara özel araç, bisiklet vb. gibi ulaşım araçlarının kıyı alanlarında park edebileceği otopark alanlarının yeterliliği konusunda önerme sunulmuştur. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanı için %16,7'si, Beachpark kıyı alanı için ise %22,2'si otopark alanlarının yeterli olduğunu düşündüğünü, %58,1 i Konyaaltı kıyı alanı için, %52,8'i ise Beachpark kıyı alanı için bu düşünceye katılmadığını, otopark alanlarının yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Oturma kriteri konusunda kullanıcılar Konyaaltı kıyı alanı için %43,2 oranında, Beachpark kıyı alanı için ise %44,6 oranında çöp kutusu, oturma bankları, aydınlatma ve levhalar vb. gibi kent mobilyalarının kıyı alanında kullanım ve kalite açısından yeterli olduğunu, kullanıcıların %23,6'sı Konyaaltı kıyı alanı için, %21,3'ü Beachpark kıyı alanı için bu önermeye katılmadığını ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları için oyun ve aktivite kriterleri doğrultusunda sosyal aktivite ve çocuk oyun alanları konularında kullanıcılara önermeler sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanı için %66,6 oranında, Beachpark kıyı alanı için ise %76,9 oranında kullanıcı sinema, konser, dinlenme, eğlenme ve rekreasyon gibi sosyal aktivitelere imkan sağladığını düşünürken, kullanıcıların %9,4 oranının Konyaaltı kıyı alanı için, %5,5 oranının ise Beachpark kıyı alanı için bu düşünceye katılmadığını ifade etmektedir. Kullanıcıların, Konyaaltı kıyı alanı için %37,1'i, Beachpark kıyı alanı için ise %39,8'lik kısmı kıyı alanlarında çocuk oyun parklarının yeterli olduğunu düşünürken, %21,4'ü Konyaaltı kıyı alanı için, %20,3'ü Beachpark kıyı alanı için yetersiz olduğunu düşünmektedir. Kıyı alanlarında bisiklet kullanımı ve yürüyüş/koşu yapma için önerme sunulmuştur. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanı için %67'si, Beachpark kıyı alanı için %63,6'sı bisiklet kullanımına uygun bir alan olduğunu ifade ederken, %11,2'si Konyaaltı kıyı alanı için, %12,1'i Beachpark kıyı alanı için uygun bir alan olmadığını ifade etmektedir. Yürüyüş ve koşu yapmak konusunda kullanıcıların %77,9'u Konyaaltı kıyı alanı için, %75,2'si Beachpark kıyı alanı için uygun bir alan olduğunu ifade ederken, %7,3'ü Konyaaltı kıyı alanı için, %7,9'u Beachpark kıyı alanı için uygun bir alan olmadığını ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin **“keyif, eğlence ve sosyallik”** kriteri bağlamında; ölçek (mekân boyutları), estetik kalite/olumlu deneyimler, yönetim, işbirliği, komşuluk, gurur, cana yakın ve samimi alt kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur.

Ölçek (mekân boyutları) ve estetik kalite/olumlu deneyim kriterleri konusunda önermeler sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanı için %73,5 oranında, Beachpark kıyı alanı için ise %79,3 oranında kullanıcı kıyı alanlarının görsel açıdan estetik ve çekici bir çevreye sahip olduğunu, %7,3'ü Konyaaltı kıyı alanı için, %4,2'si Beachpark kıyı alanı için ise görsel açıdan estetik ve çekici bir çevreye sahip olmadığını ifade etmektedir. Kıyı alanlarında peyzaj, yeşil alan, ağaçlandırma ve çiçeklendirme gibi açık ve yeşil alanların kullanım ve kalite açısından yeterliliği önerme olarak kullanıcılara sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanı için %59,2 oranında, Beachpark kıyı alanı için %68,2 oranında kullanıcı kıyı alanlarında açık ve yeşil alan kullanımının ve kalitesinin yeterli olduğunu ifade ederken, %18,9 oranında kullanıcının Konyaaltı kıyı alanı için, %12,5 oranında kullanıcının ise Beachpark kıyı alanı için yeterli olmadığını ifade etmektedir.

Komşuluk, cana yakınlık ve samimiyet kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur. Konyaaltı kıyı alanı için kullanıcıların %76,6'sı, Beachpark kıyı alanı için ise %74,9'u çocuk, genç, yaşlı, engelli vb. fark etmeksizin kıyı alanlarında tüm kullanıcı gruplarını gözlemleyebildiğini ifade ederken, %10,5'i Konyaaltı kıyı alanı için, %10,4'ü ise Beachpark kıyı alanı için tüm kullanıcı gruplarını gözlemleyemediğini ifade etmektedir.

Kıyı alanlarının toplumun farklı kesimlerini bir araya getirme işlevi konusunda, kullanıcıların %73,5'i Konyaaltı kıyı alanı için, %71,2'si Beachpark kıyı alanı için bu işlevin yer aldığını ifade ederken, %13,6'sı Konyaaltı kıyı alanı için, %15,7'si ise Beachpark kıyı alanı için bu işlevin yer almadığını ifade etmektedir. Kullanıcıların, %29,9'u Konyaaltı kıyı alanı için, %27'si ise Beachpark kıyı alanı için kalabalık olduğundan dolayı gitmekten keyif almadığını belirtirken, %40,7'si Konyaaltı kıyı alanı, %41,5'ide Beachpark kıyı alanı için bu durumun geçerli olmadığını belirtmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ilişkin **“kimlik, cazibe ve çeşitlilik”** kriteri bağlamında; odak (görsel odak), karakter (bütünlük/biçim/basitlik/sadelik), benzersizlik (sembol/simge/eşsizlik/tarihsel nitelik), uygunluk (oran/özgün/benzerlik), canlılık (uyarıcı etki/zıtlık/gerilim/hareket/espri) ve uyum (ışık/renk/doku/ses) alt kriterleri doğrultusunda önermeler sunulmuştur.

Karakter ve benzersizlik kriterleri doğrultusunda alanı, diğer kamusal alanlardan ayıran en önemli özelliği olan plaj alanları ile ilgili önermeler sunulmuştur. Kullanıcılar %69,1 oranında Konyaaltı kıyı alanı için, %71,8 oranında Beachpark kıyı alanı için plaj alanlarının yeterli olduğunu düşünürken, %14,1 oranında Konyaaltı kıyı alanı için, %12,4 oranında Beachpark kıyı alanı için ise plaj alanlarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Kullanıcılara özel plaj hizmetlerinin yeterliliği konusu sorulduğunda ise %61'i Konyaaltı kıyı alanının, %65,2'si Beachpark kıyı alanının özel plaj hizmetleri konusunda yeterliliği olduğunu, %6,3'ünün Konyaaltı kıyı alanı için, %4,7'sinin ise Beachpark kıyı alanı için yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Kullanıcılara sorulan “Üst gelir grubuna hizmet ettiği için gitmeyi tercih etmiyorum” önermesine ise kullanıcıların %21,2 oranında Konyaaltı kıyı alanı için, %25,7 oranında ise Beachpark kıyı alanı için katıldığını ifade ederken, %52'si Konyaaltı kıyı alanı için, %50,1'i Beachpark kıyı alanı için katılmadığını ifade etmektedir.

Uygunluk, canlılık ve uyum kriterleri konusunda, kullanıcıların %87,3'ü Konyaaltı kıyı alanı için, %89,1'i ise Beachpark kıyı alanı için canlı ve hareketli bir alan olduğunu ifade ederken, %3,2'si Konyaaltı kıyı alanı için, 2,7'si ise Beachpark kıyı alanı için canlı bir alan olmadığını ifade etmektedir. Kullanıcıların %71,9'u Konyaaltı kıyı alanında, %74,2'si ise Beachpark kıyı alanında kendini mutlu ve özgür hissettiğini, %9,3'lük kısmı Konyaaltı kıyı alanında, %8,2'si ise Beachpark kıyı alanında kendini mutlu ve özgür hissetmediğini ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanıcıların bu projelere bakış açısı önermeler ile sorulmuştur. Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına yapılan düzenlemelerden sonra %71,1'i Konyaaltı kıyı alanı için, %73'ü Beachpark kıyı alanı için kullanımlarının arttığını ifade ederken, %10,7'si Konyaaltı kıyı alanı için, %8,7'si ise Beachpark kıyı alanı için kullanımının azaldığını ifade etmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında yapılan düzenlemelerden sonra, %69,4'ü Konyaaltı kıyı alanı için, %71,6'sı Beachpark kıyı alanı için şimdiki halini daha çok beğendiğini ifade ederken, %12,6'sı Konyaaltı kıyı alanı için, 11,9'u Beachpark kıyı alanı için eski halini daha fazla beğendiğini ifade etmektedir.

4.2. Katılımcılara ve Kıyı Kullanım Durumlarına İlişkin Değerlendirmeleri

Katılımcılara ve kıyı kullanım durumlarına ilişkin değerlendirmeler, içerik ve analiz edilmek istenen konu başlıklarına göre beş bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde katılımcı profili, ikinci bölümde katılımcıların kıyı alanı kullanım durumları, üçüncü bölümde kullanıcıların kıyı alanında yapılan kentsel tasarım projesine yaklaşımları, dördüncü bölümde kullanıcıların kıyı alanı kullanım amaçları, beşinci bölümde kullanıcıların kıyı alanına ulaşım biçimleri, ulaşım süreleri ve alanda kalış süreleri konusu ele alınmıştır.

4.2.1. Katılımcı profili

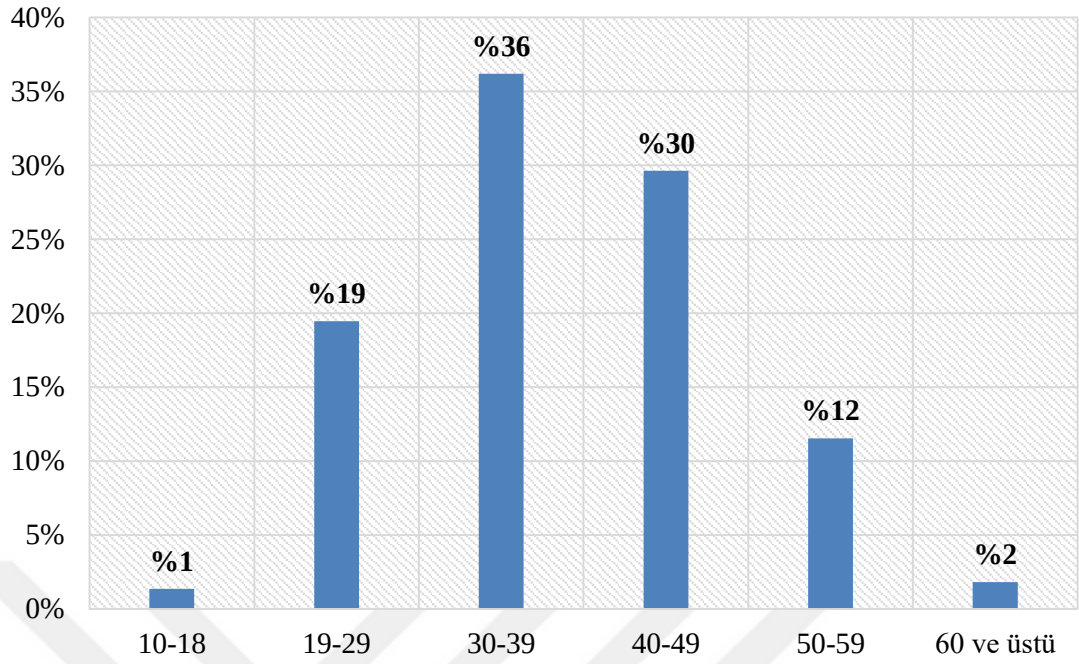
Ankete katılan bireylerin profillerini belirleyebilmek amacıyla cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim, meslek, aylık gelir durumu ve yaşadıkları mahalleye ilişkin bilgiler sorgulanmıştır. Bu bağlamda elde edilen veriler sıklık analizi ile değerlendirilmiş, bulunan sonuçlar yüzde cinsinden ifade edilmiştir.

Ankete katılan bireylerin %51'i kadın, %49'u ise erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Bu doğrultuda ankete katılan kişilerin çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu söylenebilmektedir (Şekil 4.5).

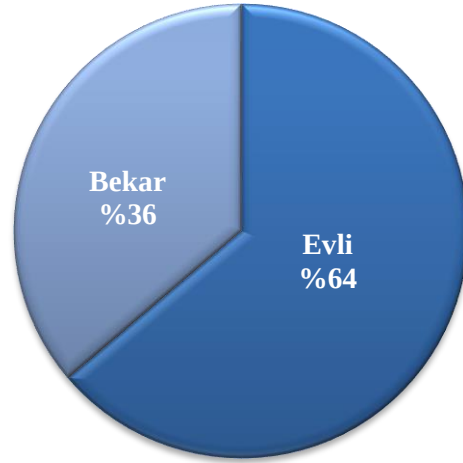
Şekil 4.5. Katılımcıların cinsiyet dağılımı

Ankete katılan bireylerin yaş dağılımlarına bakıldığında; her yaş grubundan katılımcının yer aldığı, en fazla 30-39 yaş grubundan (%36) , en az da 10-18 yaş grubundan (%1) katılımcı olduğu görülmektedir (Şekil 4.6).

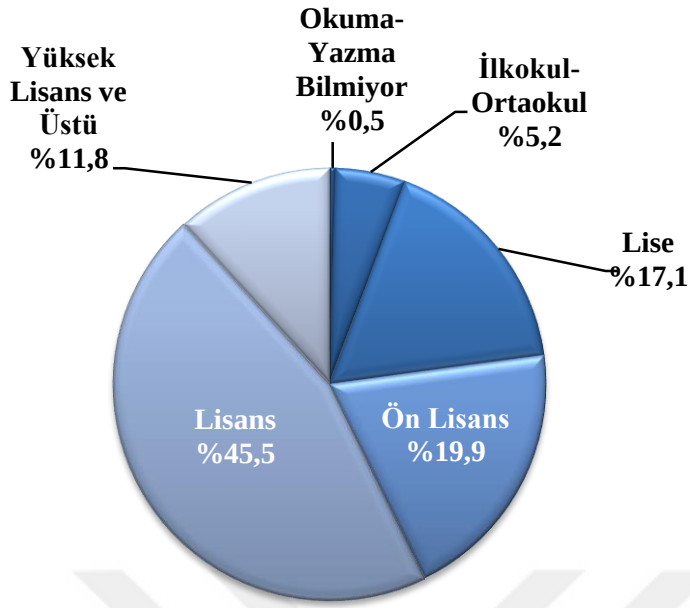
Şekil 4.6. Katılımcıların yaş dağılımı

Ankete katılan bireylerin %64'ü evli, %36'sı ise bekâr katılımcılardan oluşmaktadır. Bu doğrultuda ankete katılan kişilerin çoğunluğunun evli bireylerden oluştuğu gözlemlenmektedir (Şekil 4.7).

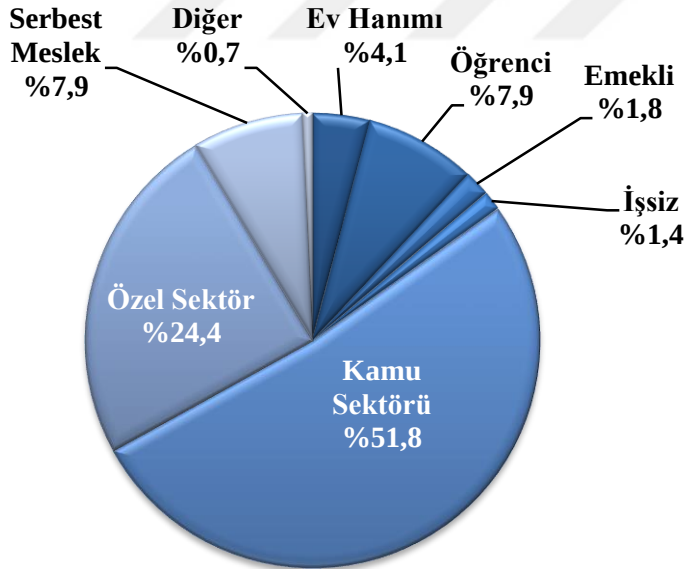
Şekil 4.7. Katılımcıların medeni durumu

Ankete katılan bireylerin eğitim durumları incelendiğinde, en fazla lisans mezunu (%45,5), en az ise okuma yazma bilmeyen (%0,5) ve ilkokul/ortaokul mezunu (%5,2) katılımcılardan oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.8).

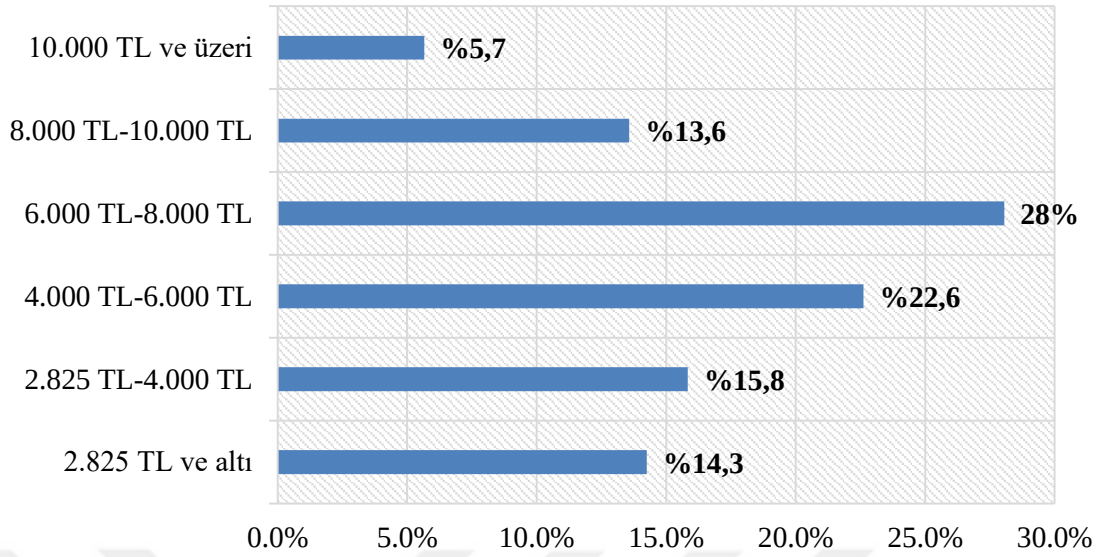
Şekil 4.8. Katılımcıların eğitim durumu

Meslek grubu bağlamında ankete katılan bireylerin; en fazla kamu sektörü (%51,8) çalışan en az ise işsiz (%1,4) katılımcılardan oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.9).

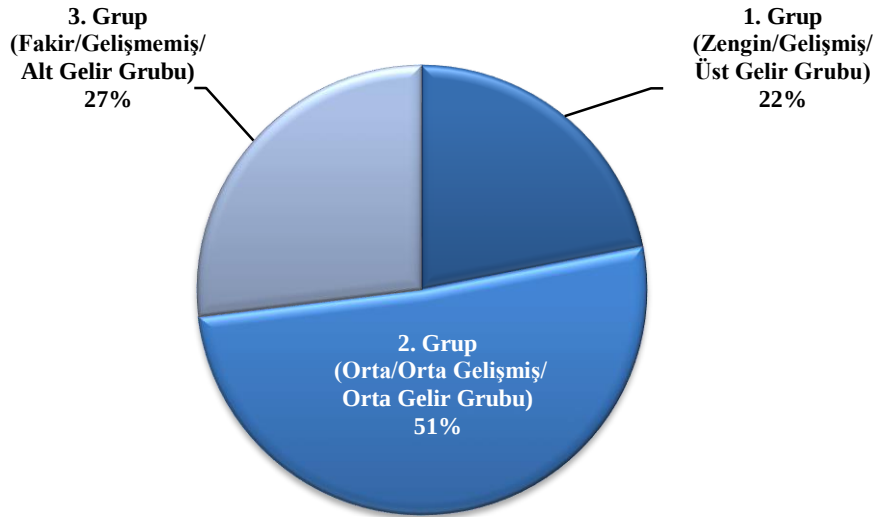
Şekil 4.9. Katılımcıların meslek grubu

Ankete katılan bireylerin büyük çoğunluğu 6.000 TL ve 8.000 TL aylık gelire sahip katılımcılardan oluşmaktadır. 2.825 TL (2020 yılı asgari ücret bedeli) ve altı, 8.000 TL ve üstü aylık gelire sahip katılımcılar diğer gruplara göre daha azdır (Şekil 4.10).

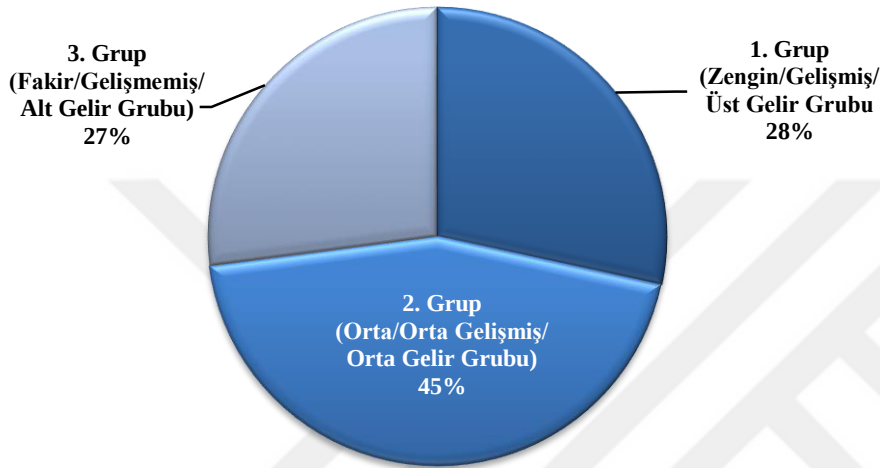
Şekil 4.10. Katılımcıların aylık gelir dağılımı

Katılımcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik (SEG) durumlarını belirleyebilmek ve kıyı kullarımlarına ilişkin yaklaşımlarını analiz edebilmek amacıyla yaşadıkları mahalleler sorulmuş, alınan cevaplar TUIK tarafından belirlenen gelişmişlik sınıflarına göre gruplandırılmıştır. Buna göre katılımcıların %22'sinin 1. grup (zengin/gelişmiş/üst gelir grubu), %51'inin 2. grup (orta/orta gelişmiş/orta gelir grubu), %27'sinin ise 3. grup (fakir/gelişmemiş/alt gelir grubu) gelişmişlik düzeyindeki mahallelerde yaşadıkları tespit edilmiştir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11. Katılımcıların yaşadıkları mahalle

Katılımcılara bir önceki yaşadıkları mahalleye ilişkin bilgiler sorulmuş, cevaplar TUIK tarafından belirlenen gelişmişlik sınıflarına göre gruplandırılmıştır. Bu bağlamda; katılımcıların %24'ü 1. grup (zengin/gelişmiş/üst gelir grubu), %38'i 2. grup (orta/orta gelişmiş/orta gelir grubu), %23'ü 3. grup (fakir/gelişmemiş/alt gelir grubu), soruya cevap vermeyen ya da örneklem alan dışından ankete katılan diğer bireyler ise %15 olarak dağılım göstermektedir. Cevapsız bırakan ya da örneklem alan dışından ankete katılan bireyler (diğer) çıkarıldığı takdirde kalan katılımcıların %28'i 1. grup (zengin/gelişmiş/üst gelir grubu), %45'i 2. grup (orta/orta gelişmiş/orta gelir grubu), %27'si ise 3. grup (fakir/gelişmemiş/alt gelir grubu) olarak dağılım göstermektedir (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Katılımcıların bir önceki yaşadıkları mahalle

Bu bölümden sonra göre 1. grup (zengin-gelişmiş) üst gelir grubu olarak, 2. grup (orta-gelişmiş) orta gelir grubu olarak ve 3. grup (fakir-gelişmemiş) ise alt gelir grubu olarak isimlendirilecektir.

4.2.2. Katılımcıların kıyı alanı kullanım durumları

Ankete katılan bireylerin yaşadıkları mahalleye taşınmadan önce ve taşındıktan sonra kıyı kullanımlarında değişiklik olup olmadığı sorgulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %75'inin kıyı kullanımında değişim yokken, %25'inin ise kıyı kullanımında değişim meydana gelmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların çoğunluğunun taşınmadan önce ve taşındıktan sonra kıyı kullanımında herhangi bir değişim olmamıştır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13. Katılımcıların kıyı kullanım durumundaki değişim dağılımı

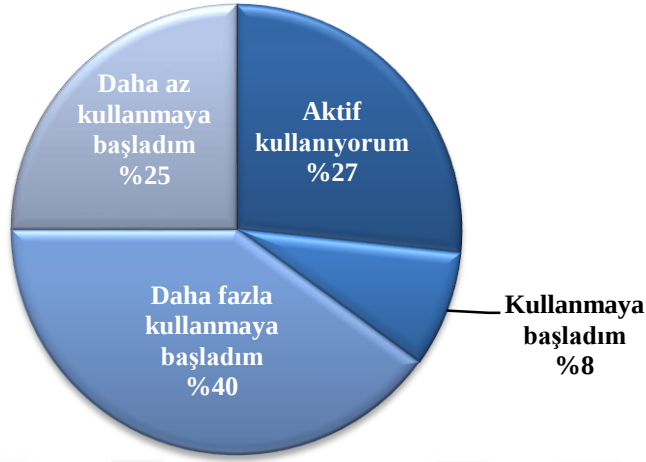
Katılımcıların yaşadıkları mahalleye taşınmadan önce ve taşındıktan sonra kıyı alanı kullanım durumunda yaşadıkları değişim sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre değerlendirildiğinde; üst gelir grubu katılımcıların %72'sinde, orta gelir grubu katılımcıların %70'inde ve alt gelir grubu katılımcıların ise %87'sinde değişim olmamıştır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre “değişim olmadı” seçeneğini en çok %48 ile orta gelir grubu, en az %21 ile üst gelir grubu tercih ederken, “değişim oldu” seçeneğini en çok %62 ile orta gelir grubu, en az %14 ile alt gelir grubu tercih etmiştir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Katılımcıların kıyı kullanım durumundaki değişim dağılımı (SEG'e göre)

	Değişim olmadı		Değişim oldu		Toplam
Üst Gelir Grubu	70	%21	27	%24	97
	%72		%28		%100
Orta Gelir Grubu	158	%48	68	%62	226
	%70		%30		%100
Alt Gelir Grubu	104	%31	15	%14	119
	%87		%13		%100
Toplam	332	%100	110	%100	442

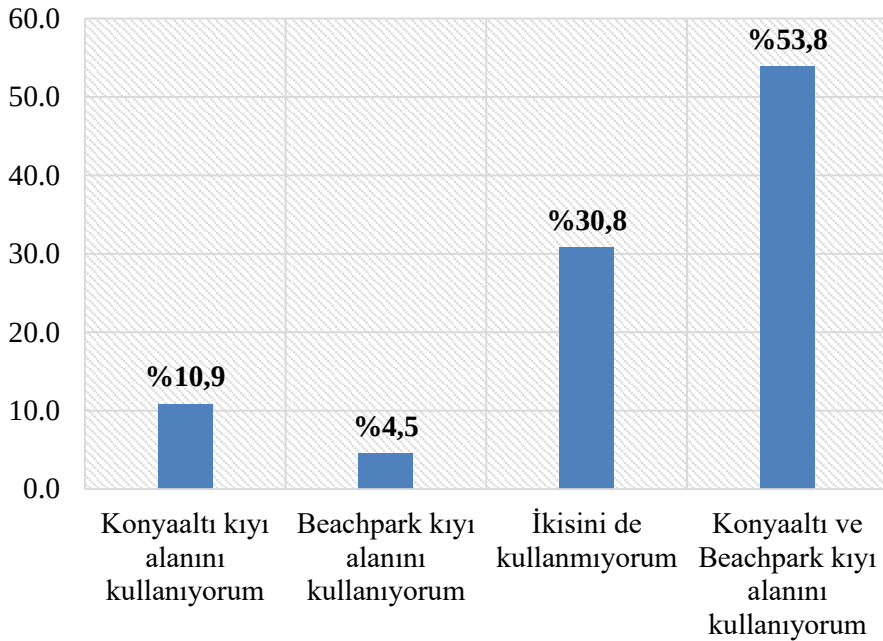
Kıyı kullanımında değişim olan katılımcılara taşınmadan önce ve taşındıktan sonra kıyı kullanımındaki yaşadıkları değişim şekli açık uçlu olarak sorulmuş ve verilen cevaplar gruplandırılmıştır. Bu bağlamda katılımcıların %27'si kıyı alanını aktif olarak kullanmaya devam ettiklerini bildirirken, %8'i kıyı alanını yeni kullanmaya başladığını,

%40'ı kıyı alanını eskisine oranla daha fazla kullanmaya başladığını ve %25'i ise kıyı alanını daha az kullanmaya başladığını ifade etmiştir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Katılımcıların kıyı kullanım durumundaki yaşadıkları değişim

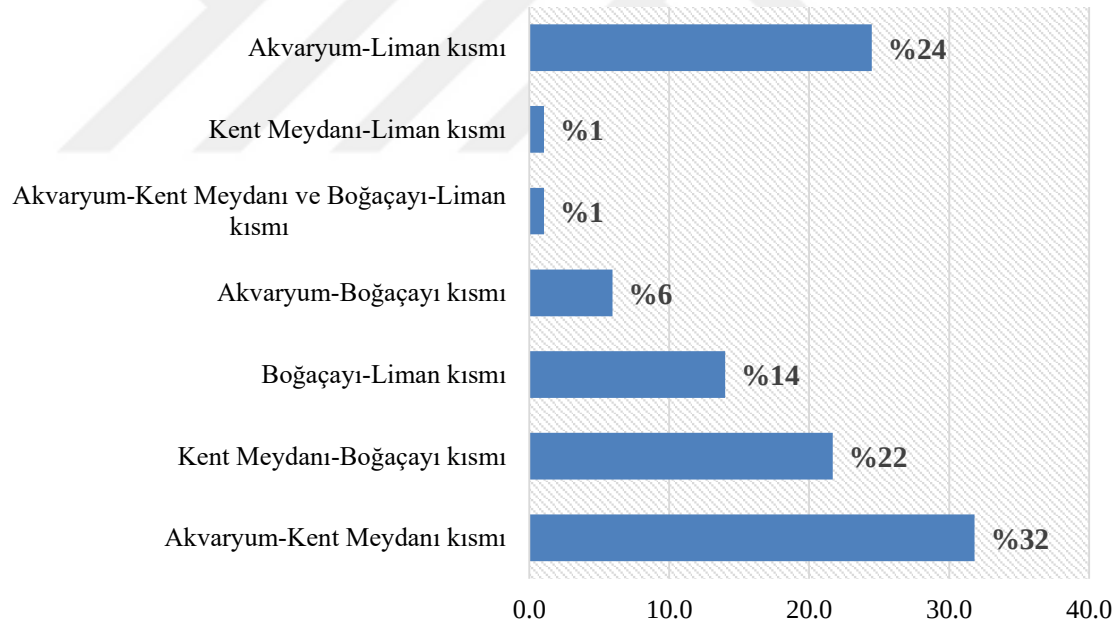
Katılımcılara Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarından hangilerini kullandıkları sorulmuştur. Bu bağlamda katılımcıların %10,9'u sadece Konyaaltı kıyı alanını, %4,5'i sadece Beachpark kıyı alanını, %53,8'i Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını birlikte kullandıklarını, %30,8'i ise kıyı alanların her ikisini de kullanmadığını ifade etmiştir (Şekil 4.15).

Şekil 4.15. Katılımcıların kıyı alanı kullanım durumu

Yapılan saha araştırmaları doğrultusunda; çalışma alanlarından Konyaaltı kıyı alanının, Beachpark kıyı alanına göre daha uzun ve fonksiyonel anlamda daha çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiş, bu bağlamda katılımcıların yaşadıkları mahalle düzeyinde ait oldukları sosyo-ekonomik gelişmişlik sınıfının, Konyaaltı kıyı alanında bölge tercihinde etkili olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu bağlamda Konyaaltı kıyı alanı “Akvaryum ve Kent Meydanı arası”, “Kent Meydanı ve Boğaçayı arası”, “Boğaçayı ve Liman arası” olmak üzere üç kısma ayrılmış ve katılımcılardan bu kısımlardan hangilerini daha fazla kullandıklarını tercih etmeleri istenmiş, aynı zamanda katılımcılara birden fazla kıyı bölge işaretleme hakkı da tanınmıştır.

Konyaaltı kıyı alanını kullanan katılımcılara, kıyı alanının hangi kısmını daha fazla kullandıkları sorulmuştur. Bu bağlamda katılımcılardan %65'i kullandığı kısmı ifade ederken, %35'i ise hangi kısmı daha fazla kullandığını belirtmek istememiştir. Dolayısıyla Konyaaltı kıyı alanında kullandığı kısmı bildiren katılımcılar arasında değerlendirme yapıldığında; Akvaryum ve Kent Meydanı arasını kullananların oranı %32; Kent Meydanı ve Boğaçayı arasını kullananların oranı %22, Boğaçayı ve Liman arasını kullananların oranı %14, Akvaryum ve Boğaçayı arasını kullananların oranı %6, Akvaryum-Kent Meydanı ve Boğaçayı-Liman arasını kullananların oranı %1, Kent Meydanı ve Liman arasını kullananların oranı %1 ve Akvaryum ve Liman arasını (tüm alan) kullananların oranı ise %24'dür (Şekil 4.16).

Şekil 4.16. Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanında kullandıkları kısım

Katılımcılar Konyaaltı kıyı alanında en çok Akvaryum ve Kent Meydanı arasında kalan alanı kullandıklarını ifade etmiştir (Şekil 4.17).

Şekil 4.17. Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanında bölgelere göre kullanım yoğunlukları

Konyaaltı kıyı alanında kullandığı kısmı bildiren katılımcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik durumuna göre dağılımı Çizelge 4.2’de yer almaktadır.

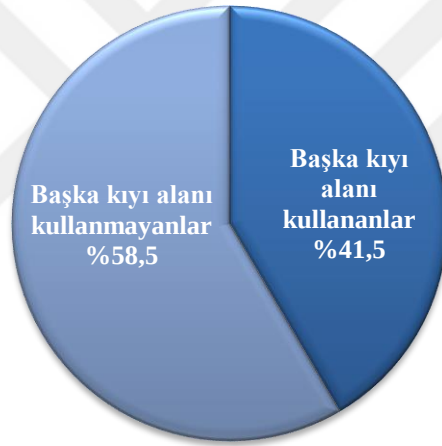
Çizelge 4.2. Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanında kullanım dağılımı (SEG’e göre kişi sayısı)

	Akvaryum-Kent Meydanı kısmı	Kent Meydanı-Boğaçayı kısmı	Boğaçayı-Liman kısmı	Akvaryum-Boğaçayı kısmı	Akvaryum-Kent Meydanı kısmı ve Boğaçayı-Liman kısmı	Kent Meydanı-Liman kısmı	Akvaryum-Liman kısmı	Toplam
Üst Gelir Grubu	27	10	11	4	0	0	13	65
Orta Gelir Grubu	51	44	22	11	1	2	44	175
Alt Gelir Grubu	13	8	7	2	2	1	13	46
Toplam	91	62	40	17	3	3	70	286

Katılımcıların Konyaaltı kıyı alanı kullanım durumu değerlendirildiğinde; üst ve orta gelir grubu sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarının tamamı Konyaaltı kıyı alanında Akvaryum ve Kent Meydanı kısmını daha ağırlıkta kullandığı tespit edilmiştir. Ancak, diğer gruplardan farklı olarak alt gelir grubu katılımcılar Konyaaltı kıyı alanının diğer bölgelere oranla daha az tasarlanmış olan liman kısmını daha fazla kullandığını ifade etmiştir (Çizelge 4.2).

Ankete katılım gösteren 442 kişinin 136'sı (%30,8) Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarından her ikisini de kullanmadığını ifade etmiştir (Şekil 4.11). Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarından her ikisini de kullanmayan katılımcılara Antalya ilinde başka kullandıkları kıyı alanının olup olmadığı, var ise neresi olduğu ve Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını neden tercih etmedikleri; yok ise Antalya ilinde neden hiçbir kıyı alanını tercih etmedikleri ve tercih etmelerini sağlamak için ne tür düzenlemeler yapılmasını önerdikleri sorulmuştur.

Bu doğrultuda Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan katılımcılardan %41,5'i Antalya ilinde başka bir kıyı alanı kullandıklarını, %58,5'i ise başka bir kıyı alanı kullanmadıklarını ifade etmiştir (Şekil 4.18).

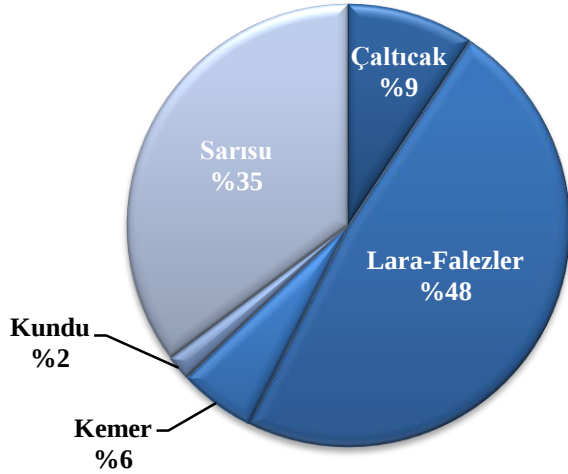
Şekil 4.18. Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan bireylerin kıyı kullanım durumu

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan katılımcıların kıyı kullanım durumları sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre değerlendirildiğinde; üst gelir grubu katılımcıların %58'i, orta gelir grubu katılımcıların %53'ü ve alt gelir grubu katılımcıların ise %26'sı Antalya ilinde Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı haricinde farklı bir kıyı alanı kullandıklarını ifade etmiştir. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre “başka bir kıyı alanı tercih ediyorum” seçeneğini en çok %37 ile orta gelir grubu, en az %28 ile üst gelir grubu tercih ederken, “kıyı alanı tercih etmiyorum” seçeneğini en çok %65 ile alt gelir grubu, en az %13 ile üst gelir grubu tercih etmiştir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan bireylerin kıyı kullanım durumu dağılımı (SEG’ e göre)

	Başka kıyı alanı tercih ediyorum		Başka kıyı alanı tercih etmiyorum		Toplam
Üst Gelir Grubu	15	%28	11	%13	26
	%58		%42		%100
Orta Gelir Grubu	20	%37	18	%22	38
	%53		%47		%100
Alt Gelir Grubu	19	%35	53	%65	72
	%26		%74		%100
Toplam	54	%100	82	%100	136

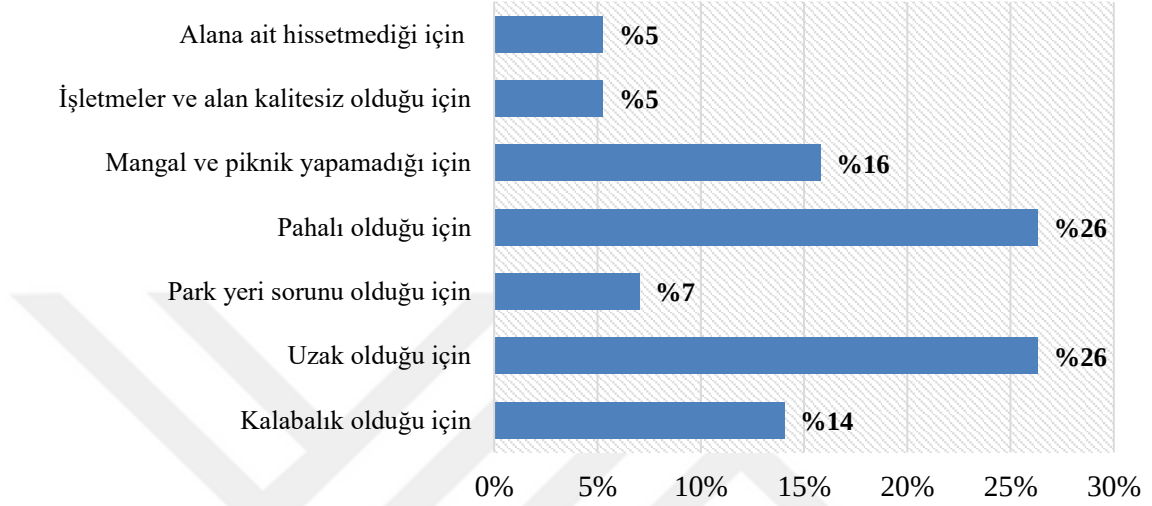
Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan katılımcılara, Antalya ilinde kullandıkları başka kıyı alanı olup-olmadığı sorulmuş ve bu doğrultuda alınan cevaplar gruplandırılmıştır. Katılımcıların tercih ettikleri kıyı alanlarına ilişkin dağılım Şekil 4.19’da yer almakta olup, bu bağlamda katılımcıların büyük çoğunluğu Lara-Falezler bölgesinde yer alan kıyı alanını kullandığını ifade etmiştir.

Şekil 4.19. Ankete katılan bireylerin kullandıkları kıyı alanı dağılımı

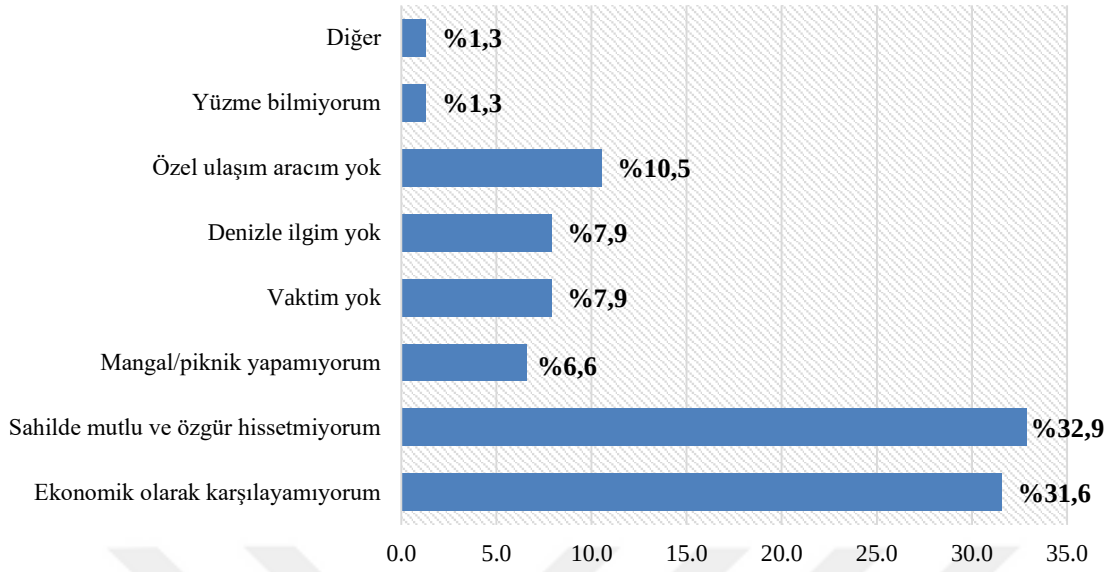
Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de kullanmayan ve Antalya ilinde başka kıyı alanı tercih eden katılımcıların, Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını neden tercih etmediği sorusu açık uçlu olarak sorulmuş, gelen cevaplar ise

gruplandırılmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların %14'ü kıyı alanları kalabalık olduğu için, %26'sı ikamet ettikleri alana kıyı alanları uzak olduğu için, %7'si kıyı alanlarında araç park yeri sorunu olduğu için, %26'sı kıyı alanları pahalı olduğu için, %16'sı bu alanlarda mangal ve piknik yapamadığı için, %5'i kıyı alanları ve bu alanda yer alan işletmelerin kalitesiz olduğunu düşündüğü için, %5'i ise kendini alana ait hissetmediği için Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmamaktadır (Şekil 4.20).

Şekil 4.20. Ankete katılan ve Konyaaltı-Beachpark kıyı alanlarını kullanmayan bireylerin bu alanları tercih etmeme nedenleri

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de kullanmayan ve Antalya ilinde başka kıyı alanı tercih etmeyen katılımcılara, neden herhangi bir kıyı alanını tercih etmedikleri sorusu çoktan seçmeli olarak sorulmuştur. Antalya ilinde herhangi bir kıyı alanı kullanımı tercih etmeyen katılımcıların % 32,9'u kendini sahilde mutlu ve özgür hissetmediği için, %31,6'sı ekonomik olarak karşılayamadığı için, %10,5'i özel ulaşım aracı olmadığı için, %7,9'unun vakti olmadığı için, %7,9'u denizle ilgisi olmadığı için, %6,6'sı mangal ve piknik yapamadığı için, %1,3'ü yüzme bilmediği için ve %1,3'ü ise diğer nedenlerden dolayı tercih etmediklerini ifade etmiştir (Şekil 4.21).

Şekil 4.21. Ankete katılan ve hiçbir kıyı alanını kullanmayan bireylerin kıyı alanlarını tercih etmeme nedenleri

Ankete katılım gösteren ve Antalya ilinde başka kıyı alanını tercih etmeyen kişiler sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre değerlendirildiğinde; %62'si alt gelir grubu, %24'ü orta gelir grubu ve %14'ünün ise üst gelir grubu katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de kullanmayan ve Antalya ilinde başka kıyı alanını tercih etmeyen katılımcıların kıyı alanı tercih etmeme nedenleri sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre değerlendirildiğinde; orta gelir grubu katılımcıların %56'sı “ekonomik olarak karşılayamadıklarını” ve alt gelir grubu katılımcıların ise %45'i ise “sahilde mutlu ve özgür hissetmediklerini” ifade etmiştir. Bu bağlamda sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre alt gelir grubunda yer alan katılımcılar genellikle Antalya ilinde herhangi bir kıyı alanı kullanmadığını, bunun en büyük sebebi olarak ise kıyı alanında mutlu ve özgür hissetmediklerini ve kıyı alanına gidebilmek için yeterli ekonomik düzeyde olmadıklarını ifade etmişlerdir (Çizelge 4.4).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de kullanmayan ve Antalya ilinde başka kıyı alanını tercih etmeyen üst gelir grubu katılımcıların %27'si “ekonomik olarak karşılayamadıklarını” ve yine %27'si “sahilde mutlu ve özgür hissetmediklerini” ifade etmiştir. Bu grup özel olarak değerlendirildiğinde, 6 kişinin alt gelir grubuna sahip ve mesleki olarak gelir getirici faaliyetlerinin bulunmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Ankete katılan bireylerin kıyı alanı tercih etmeme nedenleri (SEG’e göre)

	Üst Gelir Grubu		Orta Gelir grubu		Alt Gelir Grubu		Toplam
Ekonomik olarak karşılayamıyorum	3	%27	10	%56	11	%23	24
Sahilde mutlu ve özgür hissetmiyorum	3	%27	1	%6	21	%45	25
Mangal/piknik yapamıyorum	1	%9	0	%0	4	%9	5
Vaktim yok	2	%18	1	%6	3	%6	6
Denizle ilgim yok	0	%0	2	%11	4	%9	6
Özel ulaşım aracım yok	1	%9	4	%22	3	%6	8
Yüzme bilmiyorum	0	%0	0	%0	1	%2	1
Diğer	1	%9	0	%0	0	%0	1
Toplam	11	%100	18	%100	47	%100	76
Toplam (%)	%14		%24		%62		%100

Ankette, “Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmıyorum” cevabını veren katılımcılara Antalya ilinde başka kıyı alanı tercih edip-etmeme durumları sorulmuş, verilen cevaplar doğrultusunda ki-kare testi ile katılımcıların yaşadıkları mahalle düzeyinde ait oldukları sosyo-ekonomik gelişmişlik sınıfının, kent içerisinde çalışma alanı dışında kıyı alanı tercihlerinde etkili olup olmadığı sorgulanmıştır.

Bu bağlamda ki-kare testi sonuçlarına göre katılımcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu ile çalışma alanı dışında kıyı alanı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Chi-Square=69,138 df=2 P=0,010). Bu anlamlı ilişki doğrultusunda sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre farklar şu şekilde değerlendirilmiştir (Çizelge 4.5).

Yaşadıkları mahalle düzeyinde ait oldukları sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst gelir grubunda yer alan katılımcılar arasında, çalışma alanı dışında kıyı alanı tercihleri açısından istatistiksel anlamda herhangi bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla katılımcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları dışında kıyı alanı tercihleri, üst gelir grubu açısından belirleyici olmamaktadır. Bu sınıfa ait katılımcılar %57,7 oranla çalışma alanı dışında başka kıyı alanı tercih etmektedir. Benzer şekilde orta gelir grubunda yer alan katılımcılar arasında da istatistiksel anlamda herhangi bir fark bulunmadığı için,

çalışma alanı dışında kıyı alanı tercihleri sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre belirleyici olmamaktadır. Orta gelir grubuna ait katılımcılar da %52,6 oranla çalışma alanı dışında başka kıyı alanı tercih etmektedir.

Diğer sınıflardan farklı olarak sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre alt gelir grubunda yer alan katılımcılar arasında, çalışma alanı dışında kıyı alanı tercihleri açısından istatistiksel anlamda fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda, bu gruba ait katılımcıların çalışma alanı dışında kıyı alanı tercihleri belirleyici olmaktadır. Alt gelir grubunda yer alan katılımcılar, diğer gruplardan farklı olarak %71,2 oranında başka kıyı alanı kullanmadıklarını ifade etmektedir.

Çizelge 4.5. Katılımcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı dışında farklı kıyı alanı kullanımı

	Kıyı Alanı Kullanımı		Toplam
	Başka kıyı alanı tercih ediyorum	Başka kıyı alanı tercih etmiyorum	
Üst Gelir Grubu	15a	11a	26
	%57,7	%42,3	%100
	%27,8	%14,5	%20
Orta Gelir Grubu	20a	18a	38
	%52,6	%47,4	%100
	%37	%23,7	%29,2
Alt Gelir Grubu	19a	47b	66
	%28,8	%71,2	%100
	%35,2	%61,8	%50,8
Toplam	54	76	130
	%41,5	%58,5	%100
	%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).

4.2.3. Kullanıcıların kıyı alanında yapılan kentsel tasarım projesine yaklaşımları

“Kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projeleri, kullanıcı grupları açısından mekânsal ve sosyal farklılaşmaya neden olmaktadır” hipotezi doğrultusunda;

kullanıcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu, cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim düzeyi, meslek grubu ve aylık gelir düzeyi bağlamında kıyı alanı kullanım durumları ve geliş sıklıkları ki-kare analizi ile ayrı ayrı test edilmiştir.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları

Kentsel tasarım projesinden önce ve sonra kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumlarının ve geliş sıklıklarının, yaşadıkları mahalle düzeyinde ait oldukları sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizine göre sorgulanmıştır. TÜİK’den elde edilen veriler doğrultusunda kullanıcıların oturduğu mahalleler sosyo-ekonomik gelişmişlik durumuna göre üst gelir grubu, orta gelir grubu ve alt gelir grubu olarak sınıflandırılmıştır. Kullanıcılara kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri verilmiştir.

Ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı (Chi-Square=52,100 df=6 P=0,0001) ve Beachpark (Chi-Square=23,149 df=6 P=0,0001) kıyı alanlarını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.6).

Eskiden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmayan katılımcılar açısından incelendiğinde, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst ve orta gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, alt gelir grubu kullanıcılar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplar arasında alt gelir grubu kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının proje yapıldıktan sonra kullanımı belirleyici olmaktadır. Alt gelir grubunda yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %49,1 oranla) ve Beachpark (en çok %44,9 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel eski haliyle daha çok kullandığını, proje yapıldıktan sonra ise kullanım oranlarının azaldığını ifade etmektedir (Çizelge 4.6).

Eskiden Konyaaltı kıyı alanını kullanmıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmaya başlayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst ve alt gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, orta gelir grubu ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplar arasında üst gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanının proje yapılmadan önce kullanımı belirleyici olmaktadır. Orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %52,7 oranla) kıyı alanını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir. Ancak Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, Beachpark kıyı alanını kullanan kullanıcılar arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre istatistiksel anlamda herhangi bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla Beachpark kıyı alanında, “eskiden alanı kullanmıyorken şimdi kullanıyorum” cevabını veren kullanıcılar arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu belirleyici olmamaktadır. Tasarım projesi uygulandıktan sonra Beachpark kıyı

alanı en çok %60 oranla orta gelir grubu kullanıcılar, en az %17,3 oranla alt gelir grubu kullanıcılar tarafından kullanılmaktadır (Çizelge 4.6).

Konyaaltı kıyı alanında, tasarım projesi yapımı fark etmeksizin kullanımını devam ettiren kullanıcılar açısından incelendiğinde, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, orta gelir grubu ve diğer gruplar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında, orta gelir grubu kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanında kentsel tasarım projesinin yapımı belirleyici olmaktadır. Orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %62,2 oranla) kıyı alanı kullanımını geçmişten günümüze sürdürdüğünü ifade etmektedir. Ancak yine Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, Beachpark kıyı alanını kullanan kullanıcılar arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre istatistiksel anlamda herhangi bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla Beachpark kıyı alanında, “hep kullanıyorum” cevabını veren kullanıcılar açısından sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu belirleyici olmamaktadır. Beachpark kıyı alanında, en çok %56,9 oranla orta gelir grubu kullanıcılar tasarım projesi fark etmeksizin kullanımı sürdürmektedir (Çizelge 4.6).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de tasarım projesinin yapımı fark etmeksizin kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst gelir grubu, orta gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanılmaması belirleyici değildir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı			Yaşadıkları Mahalleye Göre Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu	Beachpark Kıyı Alanı			
Toplam	Üst Gelir Grubu	Orta Gelir Grubu	Alt Gelir Grubu		Üst Gelir Grubu	Orta Gelir Grubu	Alt Gelir Grubu	Toplam
108	20a	35a	53b	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	17a	32a	40b	89
%100	%18,5	%32,4	%49,1		%19,1	%36	%44,9	%100
%24,4	%20,6	%15,5	%44,5		%17,5	%14,2	%33,6	%20,1
55	19a	29a, b	7b	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	17a	45a	13a	75
%100	%34,5	%52,7	%12,7		%22,7	%60	%17,3	%100
%12,4	%19,6	%12,8	%5,9		%17,5	%19,9	%10,9	%17
230	46a	143b	41a	Hep kullanıyorum	41a	111a	43a	195
%100	%20	%62,2	%17,8		%21	%56,9	%22,1	%100
%52	%47,4	%63,3	%34,5		%42,3	%49,1	%36,1	%44,1
49	12a	19a	18a	Hiç kullanmıyorum	22a	38a	23a	83
%100	%24,5	%38,8	%36,7		%26,5	%45,8	%27,7	%100
%11,1	%12,4	%8,4	%15,1		%22,7	%16,8	%19,3	%18,8
442	97	226	119	Toplam	97	226	119	442
%100	%21,9	%51,1	%26,9		%21,9	%51,1	%26,9	%100
%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.								
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).								

Geliş sıklığı bağlamında yapılan ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı (Chi-Square=46,637 df=6 P=0,0001) ve Beachpark (Chi-Square=49,123 df=6 P=0,0001) kıyı alanlarında yapılan düzenlemelerden sonra alana daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları geliş sıklıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.7).

Kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını daha sık kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre orta gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, üst gelir grubu ile diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplar arasında orta gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında proje yapılması kullanımı belirleyici kılmaaktadır. Orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %62,4 oranla) ve Beachpark (en çok %63,7 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha sık kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.7).

Tasarım projesinden sonra Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını daha az kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst gelir grubu ve orta gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, alt gelir grubu kullanıcılar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplar arasında alt gelir grubu kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında proje yapılması geliş sıklığını belirleyici kılmaştır. Alt gelir grubunda yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %49,5 oranla) ve Beachpark (en çok %52,4 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.7).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de tasarım projesinin yapımı sonrasında hiç gitmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst gelir grubu, orta gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplar arasında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının tasarım sonunda kullanılmaması belirleyici değildir (Çizelge 4.7).

Konyaaltı kıyı alanının kullanımında tasarım projesi yapıldıktan sonra etkilenmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre üst gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, orta gelir grubu ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplar arasında üst gelir grubu ve alt gelir grubu kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanının proje yapılmadan önce kullanımı belirleyici olmaktadır. Orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %51 oranla) kıyı alanını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir. Ancak Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, Beachpark kıyı alanını kullanan kullanıcılar arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre istatistiksel anlamda herhangi bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla Beachpark kıyı alanında, “etkilenmedim” cevabını veren kullanıcılar arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu belirleyici olmamaktadır. Tasarım projesi uygulandıktan

sonra Beachpark kıyı alanı en çok %48,6 oranla orta gelir grubu kullanıcılar tarafından kullanılmaktadır (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı			Yaşadıkları Mahalleye Göre Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu	Beachpark Kıyı Alanı			
Toplam	Üst Gelir Grubu	Orta Gelir Grubu	Alt Gelir Grubu		Üst Gelir Grubu	Orta Gelir Grubu	Alt Gelir Grubu	Toplam
170	36a, b	106b	28a	Evet, daha sık gidiyorum	37a, b	116b	29a	182
%100	%21,2	%62,4	%16,5		%20,3	%63,7	%15,9	%100
%38,5	%37,1	%46,9	%23,5		%38,1	%51,3	%24,4	%41,2
97	16a	33a	48b	Evet, daha az gidiyorum	14a	25a	43b	82
%100	%16,5	%34	%49,5		%17,1	%30,5	%52,4	%100
%21,9	%16,5	%14,6	%40,3		%14,4	%11,1	%36,1	%18,6
32	4a	14a	14a	Evet, hiç gitmiyorum	5a	15a	14a	34
%100	%12,5	%43,8	%43,8		%14,7	%44,1	%41,2	%100
%7,2	%4,1	%6,2	%11,8		%5,2	%6,6	%11,8	%7,7
143	41a	73a, b	29b	Hayır, etkilemedi	41a	70a	33a	144
%100	%28,7	%51	%20,3		%28,5	%48,6	%22,9	%100
%32,4	%42,3	%32,3	%24,4		%42,3	%31	%27,7	%32,6
442	97	226	119	Toplam	97	226	119	442
%100	%21,9	%51,1	%26,9		%21,9	%51,1	%26,9	%100
%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.								
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).								

Cinsiyet

Kentsel tasarım projesinden önce ve sonra kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumlarının ve geliş sıklıklarının, cinsiyet bağlamında anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizine göre sorgulanmıştır. Kullanıcılara kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri verilmiştir.

Ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; cinsiyet grubuna göre Konyaaltı (Chi-Square=0,985 df=3 P=0,805) kıyı alanını eskiden kullanıp şimdi kullanmayan, eskiden kullanmayıp şimdi kullanan, hep kullanan ve hiç kullanmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, Beachpark (Chi-Square=11,457 df=3 P=0,009) kıyı alanını kullanan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda cinsiyete göre Beachpark kıyı alanı kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirilmektedir (Çizelge 4.8).

Eskiden Beachpark kıyı alanını kullanıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunduğu görülmektedir. Cinsiyet bağlamında erkek kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanının proje yapıldıktan sonra kullanımı belirleyici olmaktadır. Erkek kullanıcılar, Beachpark (en çok %59,6 oranla) kıyı alanını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel eski haliyle daha çok kullandığını, proje yapıldıktan sonra ise kullanım oranlarının azaldığını ifade etmektedir (Çizelge 4.8).

Eskiden Beachpark kıyı alanını kullanmıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmaya başlayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunduğu görülmektedir. Cinsiyet bağlamında kadın kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanının proje yapılmadan önce kullanımı belirleyici olmaktadır. Kadın kullanıcılar, Beachpark (en çok %66,7 oranla) kıyı alanını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.8).

Beachpark kıyı alanında, tasarım projesi yapımı fark etmeksizin kullanımını devam ettiren kullanıcılar açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, kadın ve erkek kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanında kentsel tasarım projesinin yapımı belirleyici olmamaktadır. Beachpark kıyı alanında, en çok %50,3 oranla erkek kullanıcılar tasarım projesi fark etmeksizin kullanımı sürdürdüğünü ifade etmektedir (Çizelge 4.8).

Tasarım projesinin yapımı fark etmeksizin Beachpark kıyı alanını kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, kadın ve erkek kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanının kullanılmaması belirleyici değildir. Beachpark kıyı alanında, en çok %50,6 oranla kadın kullanıcılar tasarım projesi fark etmeksizin alanı kullanmadığını ifade etmektedir (Çizelge 4.8).

Cinsiyete göre Konyaaltı kıyı alanını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar arasında erkek kullanıcılar %51,9 oranında, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar arasında kadın kullanıcılar %56,4 oranında, hep kullananlar arasında kadın kullanıcılar %50,9 oranında ve hiç kullanmayanlar arasında kadın kullanıcılar %51 oranında dağılım göstermektedir. Bu bağlamda Beachpark kıyı alanında olduğu gibi Konyaaltı kıyı alanında da erkek kullanıcılar tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullanırken, kadın kullanıcılar proje yapıldıktan sonra daha fazla kullanmaya başlamıştır (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Cinsiyete göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Cinsiyet	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Kadın	Erkek		Kadın	Erkek	
108	52a	56a	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	36a	53b	89
%100	%48,1	%51,9		%40,4	%59,6	%100
%24,4	%23,1	%25,8		%16	%24,4	%20,1
55	31a	24a	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	50a	25b	75
%100	%56,4	%43,6		%66,7	%33,3	%100
%12,4	%13,8	%11,1		%22,2	%11,5	%17
230	117a	113a	Hep kullanıyorum	97a	98a	195
%100	%50,9	%49,1		%49,7	%50,3	%100
%52	%52	%52,1		%43,1	%45,2	%44,1
49	25a	24a	Hiç kullanmıyorum	42a	41a	83
%100	%51	%49		%50,6	%49,4	%100
%11,1	%11,1	%11,1		%18,7	%18,9	%18,8
442	225	217	Toplam	225	217	442
%100	%50,9	%49,1		%50,9	%49,1	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).

Geliş sıklığı bağlamında yapılan ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; cinsiyete göre Konyaaltı (Chi-Square=6,184 df=3 P=0,103) kıyı alanını yapılan düzenlemelerden sonra alana daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, Beachpark (Chi-Square=15,183 df=3 P=0,002) kıyı alanını kullanan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda cinsiyete göre Beachpark kıyı alanı geliş sıklıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.9).

Kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra Beachpark kıyı alanını daha sık kullanan kişiler açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda; kadın kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanında proje yapılması kullanımı belirleyici kılmaktadır. Beachpark (en çok %61,5 oranla) kıyı alanını kadın kullanıcılar kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha sık kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.9).

Tasarım projesinden sonra Beachpark kıyı alanını daha az kullanan kişiler açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda; kadın ve erkek kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanında proje yapılması, alanı daha az kullanmaları konusunda belirleyici değildir. Beachpark (en çok %53,7 oranla) kıyı alanını erkek kullanıcılar kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.9).

Beachpark kıyı alanına tasarım projesi yapıldıktan sonra hiç gitmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda; kadın ve erkek kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanının tasarım sonunda kullanılmaması belirleyici değildir (Çizelge 4.9).

Beachpark kıyı alanında tasarım projesi yapıldıktan sonra etkilenmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, cinsiyete göre kadın ve erkek kullanıcılar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda; erkek kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanında proje yapılması, alanın kullanımında etkilenmeme hususunda belirleyici olmaktadır. Erkek kullanıcılar, Beachpark (en çok %56,3 oranla) kıyı alanında kentsel tasarım projesi yapılmasından etkilenmemiştir (Çizelge 4.9).

Cinsiyete göre Konyaaltı kıyı alanını daha sık gidenler arasında kadın kullanıcılar %57,1, daha az gidenler arasında kadın kullanıcılar %51,5, hiç gitmeyenler arasında erkek kullanıcılar %62,5 ve düzenlemelerin etkisi bulunmayanlar arasında erkek kullanıcılar %53,8 olarak dağılım göstermektedir. Konyaaltı kıyı alanında tasarım projesi yapıldıktan sonra kadın kullanıcılar alanı daha sık kullanma eğilimi gösterirken, erkek kullanıcıların tasarım projesi yapıldıktan sonra alana geliş sıklığı azalmıştır (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Cinsiyete göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Cinsiyet	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Kadın	Erkek		Kadın	Erkek	
170	97a	73b	Evet, daha sık gidiyorum	112a	70b	182
%100	%57,1	%42,9		%61,5	%38,5	%100
%38,5	%43,1	%33,6		%49,8	%32,3	%41,2
97	50a	47a	Evet, daha az gidiyorum	38a	44a	82
%100	%51,5	%48,5		%46,3	%53,7	%100
%21,9	%22,2	%21,7		%16,9	%20,3	%18,6
32	12a	20a	Evet, hiç gitmiyorum	12a	22a	34
%100	%37,5	%62,5		%35,3	%64,7	%100
%7,2	%5,3	%9,2		%5,3	%10,1	%7,7
143	66a	77a	Hayır, etkilemedi	63a	81b	144
%100	%46,2	%53,8		%43,8	%56,3	%100
%32,4	%29,3	%35,5		%28	%37,3	%32,6
442	225	217	Toplam	225	217	442
%100	%50,9	%49,1		%50,9	%49,1	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.						
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).						

Yaş

Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı kullanım tanımlarının ve geliş sıklıklarının yaşa göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ANOVA testi sonuçlarına göre sorgulanmıştır. Kullanıcılara, Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı için eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri sorulmuştur.

ANOVA testi sonuçları doğrultusunda yaşa göre Konyaaltı kıyı alanını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında ($df=3$ $P=0,009$) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda yaşa göre Konyaaltı kıyı alanı kullanım farklılıklar şu şekilde değerlendirilmiştir.

Konyaaltı kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 40 en küçük yaş 19 ve en büyük yaş 70, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 35 en küçük yaş 16 ve en büyük yaş 54, hep kullanıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 36 en küçük yaş 10 ve en büyük yaş 63, hiç kullanmıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 38 en küçük yaş 23 ve en büyük yaş 64'dür (Çizelge 4.10). Konyaaltı kıyı alanını şimdi kullanmayanların yaş ortalaması diğer kullanım tanımlarına göre daha yüksektir. Alanı en küçük yaşa sahip kullanıcı hep kullanırken, en büyük yaşa sahip kullanıcı ise eskiden kullanıyorken, şimdi kullanmadığını ifade etmiştir.

Çizelge 4.10. Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı kullanım tanımının ortalama yaş dağılımı

Konyaaltı kıyı alanı				Beachpark Kıyı Alanı		
Ortalama Yaş	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş		Ortalama Yaş	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş
40,1574	19	70	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	39,5281	17	70
35,3455	16	54	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	34,9333	10	60
36,9826	10	63	Hep kullanıyorum	37,1385	12	64
38,7551	23	64	Hiç kullanmıyorum	39,8313	16	62
37,7511	10	70	Toplam	37,7511	10	70

Konyaaltı kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, hep kullanıyorum, hiç kullanmıyorum arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum, hiç kullanmıyorum arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Ancak eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum ile eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum diyen kullanıcılar arasında istatistiksel olarak fark bulunmaktadır (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Konyaaltı kıyı alanı kullanım tanımının yaşa göre ANOVA çizelgesi

	N			P değeri
		1	2	
Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	55	35,3455	-	b
Hep kullanıyorum	230	36,9826	36,9826	ab
Hiç kullanmıyorum	49	38,7551	38,7551	ab
Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	108	-	40,1574	a
*ANOVA testi kullanılmıştır.				
*Sütunda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir ($p<0.05$).				

ANOVA testi sonuçları doğrultusunda yaşa göre Beachpark kıyı alanını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında ($df=3$ $P=0,004$) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda yaşa göre Beachpark kıyı alanı kullanım farklılıklar şu şekilde değerlendirilmiştir.

Beachpark kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 39 en küçük yaş 17 ve en büyük yaş 70, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 34 en küçük yaş 10 ve en büyük yaş 60, hep kullanıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 37 en küçük yaş 12 ve en büyük yaş 64, hiç kullanmıyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 39 en küçük yaş 16 ve en büyük yaş 70'dir (Çizelge 4.10). Beachpark kıyı alanını hiç kullanmayanların yaş ortalaması diğer kullanım tanımlarına göre daha yüksektir. Alanı en küçük yaşa sahip kullanıcı eskiden kullanmayıp, şimdi kullanmakta iken, en büyük yaşa sahip kullanıcı ise eskiden kullandığını ancak şimdi kullanmadığını ifade etmiştir.

Beachpark kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, hep kullanıyorum, hiç kullanmıyorum arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum ve hep kullanıyorum arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Ancak eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum ve hiç kullanmıyorum diyen kullanıcı ile eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum diyen kullanıcı arasında istatistiksel olarak fark bulunmaktadır (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. Beachpark kıyı alanı kullanım tanımının yaşa göre ANOVA çizelgesi

	N			P değeri
		1	2	
Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	75	34,9333		b
Hep kullanıyorum	195	37,1385	37,1385	ab
Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	89		39,5281	a
Hiç kullanmıyorum	83		39,8313	a
*ANOVA testi kullanılmıştır. *Sütunda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir ($p<0.05$).				

ANOVA testi sonuçları doğrultusunda yaşa göre Konyaaltı kıyı alanına yapılan düzenlemelerden sonra daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayanlar arasında ($df=3$ $P=0,0001$) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda yaşa göre Konyaaltı kıyı alanı kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirilmiştir.

Konyaaltı kıyı alanına daha sık gidiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 35 en küçük yaş 10 ve en büyük yaş 60, daha az gidiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 38 en küçük yaş 20 ve en büyük yaş 59, hiç gitmiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 42 en küçük yaş 23 ve en büyük yaş 70, etkilenmiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 38 en küçük yaş 16 ve en büyük yaş 64'dür (Çizelge 4.13). Konyaaltı kıyı alanına hiç gitmeyenlerin yaş ortalaması diğer kullanım tanımlarına göre daha yüksektir. Alanı en küçük yaşa sahip kullanıcı tasarımdan sonra daha sık kullanıyorken, en büyük yaşa sahip kullanıcı ise tasarımdan sonra gitmediğini ifade etmiştir.

Çizelge 4.13. Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında ortalama yaş dağılımı

Konyaaltı kıyı alanı				Beachpark Kıyı Alanı		
Ortalama Yaş	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş		Ortalama Yaş	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş
35,7706	10	60	Evet, daha sık gidiyorum	36,0659	12	64
38,6186	20	59	Evet, daha az gidiyorum	37,6341	10	60
42,6875	23	70	Evet, hiç gitmiyorum	43,2941	25	70
38,4126	16	64	Hayır, etkilemedi	38,6389	16	63
37,7511	10	70	Toplam	37,7511	10	70

Konyaaltı kıyı alanına kullanıcıların tercih ettiği daha sık gidiyorum, daha az gidiyorum ve etkilenmiyorum seçenekleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Daha az gidiyorum ve hiç gitmiyorum seçenekleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Ancak hiç gitmiyorum seçeneği ile daha sık gidiyorum ve etkilenmiyorum seçenekleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmaktadır (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. Konyaaltı kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında ortalama yaşa göre ANOVA çizelgesi

	N			P değeri
		1	2	
Evet, daha sık gidiyorum	170	35,7706		b
Hayır, etkilemedi	143	38,4126		b
Evet, daha az gidiyorum	97	38,6186	38,6186	ab
Evet, hiç gitmiyorum	32		42,6875	a
*ANOVA testi kullanılmıştır. *Sütunda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0.05).				

ANOVA testi sonuçları doğrultusunda yaşa göre Beachpark kıyı alanına yapılan düzenlemelerden sonra daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayanlar arasında ($df=3$ $P=0,0001$) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda yaşa göre Beachpark kıyı alanı kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirilmiştir.

Beachpark kıyı alanına daha sık gidiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 36 en küçük yaş 12 ve en büyük yaş 64, daha az gidiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 37 en küçük yaş 10 ve en büyük yaş 60, hiç gitmiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 43 en küçük yaş 25 ve en büyük yaş 70, etkilenmiyorum cevabını veren kullanıcıların ortalama yaşı 38 en küçük yaş 16 ve en büyük yaş 63'dür (Çizelge 4.13). Beachpark kıyı alanına hiç gitmeyenlerin yaş ortalaması diğer kullanım tanımlarına göre daha yüksektir. Alanı en küçük yaşa sahip kullanıcı tasarımdan sonra daha az kullanıyorken, en büyük yaşa sahip kullanıcı ise tasarımdan sonra gitmediğini ifade etmiştir.

Beachpark kıyı alanına kullanıcıların tercih ettiği daha sık gidiyorum, daha az gidiyorum ve etkilenmiyorum seçenekleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmamaktadır. Ancak hiç gitmiyorum seçeneği ile daha sık gidiyorum ve etkilenmiyorum seçenekleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmaktadır (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15. Beachpark kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında ortalama yaşa göre ANOVA çizelgesi

	N			P değeri
		1	2	
Evet, daha sık gidiyorum	182	36,0659		b
Evet, daha az gidiyorum	82	37,6341		b
Hayır, etkilemedi	144	38,6389		b
Evet, hiç gitmiyorum	34		43,2941	a
*ANOVA testi kullanılmıştır.				
*Sütunda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir ($p<0.05$).				

Medeni durum

Kentsel tasarım projesinden önce ve sonra kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumlarının ve geliş sıklıklarının, medeni durum bağlamında anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizine göre sorgulanmıştır. Kullanıcılara kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri verilmiştir.

Ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; medeni duruma göre Konyaaltı (Chi-Square=0,467 df=3 P=0,926) ve Beachpark (Chi-Square=2,603 df=3 P=0,457) kıyı alanlarını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Dolayısıyla kullanıcıların medeni durumlarına göre evli veya bekâr olmaları, Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumları açısından belirleyici değildir (Çizelge 4.16).

Eskiden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, evli kullanıcıların, Konyaaltı (en çok %63 oranla) ve Beachpark (en çok %58,4 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel eski haliyle daha çok kullandığını, proje yapıldıktan sonra ise kullanım oranlarının azaldığını ifade etmektedir (Çizelge 4.16).

Eskiden Konyaaltı kıyı alanını kullanmıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmaya başlayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, evli kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %61,8 oranla) ve Beachpark (en çok %60 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.16).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında, tasarım projesi yapımı fark etmeksizin kullanımını devam ettiren kullanıcılar açısından incelendiğinde, Konyaaltı kıyı alanında en çok %65,2 ve Beachpark kıyı alanında en çok %67,2 oranla evli kullanıcılar tarafından tasarım projesi fark etmeksizin kullanımın sürdürüldüğü görülmektedir (Çizelge 4.16).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de tasarım projesinin yapımı fark etmeksizin kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde ise, Konyaaltı kıyı alanında en çok %61,2 ve Beachpark kıyı alanında en çok %65,1 oranla yine evli kullanıcılar tarafından kıyı alanlarını hiç kullanmadığı ifade edilmektedir (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16. Medeni duruma göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Medeni Durum	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Evli	Bekâr		Evli	Bekâr	
108	68a	40a	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	52a	37a	89
%100	%63	%37		%58,4	%41,6	%100
%24,4	%24,1	%25		%18,4	%23,1	%20,1
55	34a	21a	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	45a	30a	75
%100	%61,8	%38,2		%60	%40	%100
%12,4	%12,1	%13,1		%16	%18,8	%17
230	150a	80a	Hep kullanıyorum	131a	64a	195
%100	%65,2	%34,8		%67,2	%32,8	%100
%52	%53,2	%50		%46,5	%40	%44,1
49	30a	19a	Hiç kullanmıyorum	54a	29a	83
%100	%61,2	%38,8		%65,1	%34,9	%100
%11,1	%10,6	%11,9		%19,1	%18,1	%18,8
442	282	160	Toplam	282	160	442
%100	%63,8	%36,2		%63,8	%36,2	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).

Geliş sıklığı bağlamında yapılan ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; medeni duruma göre Konyaaltı (Chi-Square=5,789 df=3 P=0,122) kıyı alanında yapılan düzenlemelerden sonra alana daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, Beachpark (Chi-Square=14,153 df=3 P=0,003) kıyı alanını kullanan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda medeni duruma göre Beachpark kıyı alanı kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirilmektedir (Çizelge 4.17).

Kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra Beachpark kıyı alanını daha sık kullanan kişiler açısından incelendiğinde, medeni duruma göre evli ve bekâr kullanıcılar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda; evli ve bekâr kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanında proje yapılması kullanımı belirleyici kılmamaktadır. Beachpark (en çok %66,5 oranla) kıyı alanını evli kullanıcılar kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha sık kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.17).

Tasarım projesinden sonra Beachpark kıyı alanını daha az kullanan kişiler açısından incelendiğinde, medeni duruma göre evli ve bekâr kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunduğu görülmektedir. Ancak; evli ve bekâr kullanıcılar açısından aynı oranda Beachpark kıyı alanında proje yapılması, alanı daha az kullanmaları konusunda belirleyici olmaktadır. Beachpark kıyı alanını evli ve bekâr kullanıcılar aynı oranda kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.17).

Beachpark kıyı alanına tasarım projesi yapıldıktan sonra hiç gitmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, medeni duruma göre evli ve bekâr kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda; evli ve bekâr kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanının tasarım sonunda kullanılmaması belirleyici olmaktadır (Çizelge 4.17).

Beachpark kıyı alanında tasarım projesi yapıldıktan sonra etkilenmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, medeni duruma göre evli ve bekâr kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda; evli ve bekâr kullanıcılar açısından Beachpark kıyı alanında proje yapılması, alanın kullanımında etkilenmeme hususunda belirleyici değildir. Evli kullanıcılar, Beachpark (en çok %63,2 oranla) kıyı alanında kentsel tasarım projesi yapılmasından etkilenmemiştir (Çizelge 4.17).

Medeni duruma göre Konyaaltı kıyı alanına daha sık giden evli kullanıcılar %63,5, daha az giden evli kullanıcılar %57,7, hiç gitmeyen evli kullanıcılar %81,3 ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan evli kullanıcılar %64,3 olarak dağılım göstermektedir. Konyaaltı kıyı alanında tasarım projesi yapıldıktan sonra evli kullanıcılar alanı daha sık kullanma eğilimi göstermektedir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Medeni duruma göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Medeni Durum	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Evli	Bekâr		Evli	Bekâr	
170	108a	62a	Evet, daha sık gidiyorum	121a	61a	182
%100	%63,5	%36,5		%66,5	%33,5	%100
%38,5	%38,3	%38,8		%42,9	%38,1	%41,2
97	56a	41a	Evet, daha az gidiyorum	41a	41b	82
%100	%57,7	%42,3		%50	%50	%100
%21,9	%19,9	%25,6		%14,5	%25,6	%18,6
32	26a	6b	Evet, hiç gitmiyorum	29a	5b	34
%100	%81,3	%18,8		%85,3	%14,7	%100
%7,2	%9,2	%3,8		%10,3	%3,1	%7,7
143	92a	51a	Hayır, etkilemedi	91a	53a	144
%100	%64,3	%35,7		%63,2	%36,8	%100
%32,4	%32,6	%31,9		%32,3	%33,1	%32,6
442	282	160	Toplam	282	160	442
%100	%63,8	%36,2		%63,8	%36,2	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).

Eğitim düzeyi

Kentsel tasarım projesinden önce ve sonra kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumlarının ve geliş sıklıklarının, sahip oldukları eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizine göre sorgulanmıştır. Kullanıcılar eğitim düzeyine göre ilkokul ve ortaokul mezunları, lise ve ön lisans mezunları, lisans ve lisansüstü mezunları olarak sınıflandırılmıştır. Kullanıcılara kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri sunulmuştur. Okuma-yazma bilmeyenlerin oranı çok düşük olduğu için (2 kişi) ki-kare testine dâhil edilmemiştir. Test sonuçları analiz edilirken, ilkokul ve ortaokul mezunları 1. grup, lise ve ön lisans mezunları 2. grup, lisans ve lisansüstü mezunları 3. grup olarak sınıflandırılmış ve değerlendiriler bu grup isimleriyle yapılmıştır.

Ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; eğitim düzeyine göre Konyaaltı (Chi-Square=32,021 df=6 P=0,001) ve Beachpark (Fisher's Exact =38,302 P=0,001) kıyı alanlarını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.18).

Eskiden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla eğitim grubuna göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının proje yapıldıktan sonra kullanımı belirleyici olmaktadır. 2. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %51,9 oranla) ve Beachpark (en çok %49,4 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel eski haliyle daha çok kullandığını, proje yapıldıktan sonra ise kullanım oranlarının azaldığını ifade etmektedir (Çizelge 4.18).

Eskiden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmaya başlayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda eğitim düzeyine göre 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının proje yapılmadan önce kullanımı belirleyici değildir. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %58,2 oranla) ve Beachpark (en çok %69,3 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18. Eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı				Beachpark Kıyı Alanı			
Toplam	İlkokul ve ortaokul mezunlar (1. grup)	Lise ve ön lisans mezunlar (2. grup)	Lisans ve lisans üstü mezunlar (3. grup)	Eğitim Düzeyi	İlkokul ve ortaokul mezunlar (1. grup)	Lise ve ön lisans mezunlar (2. grup)	Lisans ve lisans üstü mezunlar (3. grup)	Toplam
108	4a, b	56b	48a	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	4a, b	44b	41a	89
%100	%3,7	%51,9	%44,4		%4,5	%49,4	%46,1	%100
%24,5	%17,4	%34,1	%19		%17,4	%26,8	%16,2	%20,2
55	4a	19a	32a	Eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum	3a	20a	52a	75
%100	%7,3	%34,5	%58,2		%4	%26,7	%69,3	%100
%12,5	%17,4	%11,6	%12,6		%13	%12,2	%20,6	%17
229	7a	70a	152b	Hep kullanıyorum	5a	58a	131b	194
%100	%3,1	%30,6	%66,4		%2,6	%29,9	%67,5	%100
%52	%30,4	%42,7	%60,1		%21,7	%35,4	%51,8	%44,1
48	8a	19b	21b	Hiç kullanmıyorum	11a	42a	29b	82
%100	%16,7	%39,6	%43,8		%13,4	%51,2	%35,4	%100
%10,9	%34,8	%11,6	%8,3		%47,8	%25,6	%11,5	%18,6
440	23	164	253	Toplam	23	164	253	440
%100	%5,2	%37,3	%57,5		%5,2	%37,3	%57,5	%100
%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).					*Fisher's Exact Test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).			

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında, tasarım projesi yapımı fark etmeksizin kullanımını devam ettiren kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 3. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitim düzeyine göre, 1. grup ve 2. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında kentsel tasarım projesinin yapımı belirleyici değildir. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %66,4 oranla) ve Beachpark (en çok %67,5 oranla) kıyı alanları kullanımını geçmişten günümüze sürdürdüğünü ifade etmektedir (Çizelge 4.18).

Konyaaltı kıyı alanını tasarım projesinin yapımı fark etmeksizin kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde; eğitim düzeyine göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Ancak Beachpark kıyı alanında 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 3. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitim düzeyi Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanılmaması konusunda belirleyici olmaktadır. Konyaaltı kıyı alanında en çok %43,8 oranla 3. grup kullanıcılar alanı kullanmadığını ifade ederken, Beachpark kıyı alanında ise en çok %51,2 oranla 2. grup kullanıcılar alanı kullanmadığını ifade etmektedir (Çizelge 4.18).

Geliş sıklığı bağlamında yapılan ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; eğitim düzeyine göre Konyaaltı (Chi-Square=58,238 df=6 p=0,001) ve Beachpark (Chi-Square=66,386 df=6 P=0,001) kıyı alanlarında yapılan düzenlemelerden sonra alana daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları geliş sıklıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.19).

Kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını daha sık kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 3. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitim düzeyine göre 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında proje yapılması kullanımı belirleyici kılmaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %74 oranla) ve Beachpark (en çok %74 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha sık kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.19).

Tasarım projesinden sonra Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını daha az kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. 2. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %56,7 oranla) ve Beachpark (en çok %58,5 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19. Eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı			Eğitim Düzeyi	Beachpark Kıyı Alanı			
Toplam	İlkokul ve ortaokul mezunlar (1. grup)	Lise ve ön lisans mezunlar (2. grup)	Lisans ve lisans üstü mezunlar (3. grup)		İlkokul ve ortaokul mezunlar (1. grup)	Lise ve ön lisans mezunlar (2. grup)	Lisans ve lisans üstü mezunlar (3. grup)	Toplam
169	4a	40a	125b	Evet, daha sık gidiyorum	5a	42a	134b	181
%100	%2,4	%23,7	%74		%2,8	%23,2	%74	%100
%38,4	%17,4	%24,4	%49,4		%21,7	%25,6	%53	%41,1
97	6a, b	55b	36a	Evet, daha az gidiyorum	4a, b	48b	30a	82
%100	%6,2	%56,7	%37,1		%4,9	%58,5	%36,6	%100
%22	%26,1	%33,5	%14,2		%17,4	%29,3	%11,9	%18,6
31	6a	18a	7b	Evet, hiç gitmiyorum	7a	20a	6b	33
%100	%19,4	%58,1	%22,6		%21,2	%60,6	%18,2	%100
%7	%26,1	%11	%2,8		%30,4	%12,2	%2,4	%7,5
143	7a	51a	85a	Hayır, etkilemedi	7a	54a	83a	144
%100	%4,9	%35,7	%59,4		%4,9	%37,5	%57,6	%100
%32,5	%30,4	%31,1	%33,6		%30,4	%32,9	%32,8	%32,7
440	23	164	253	Toplam	23	164	253	440
%100	%5,2	%37,3	%57,5		%5,2	%37,3	%57,5	%100
%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.								
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).								

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisine de tasarım projesinin yapımı sonrasında hiç gitmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 3. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitim düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının tasarım sonunda kullanılmaması 3. grup açısından belirleyici olmaktadır. 2. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %58,1 oranla) ve Beachpark (en çok %60,6 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra hiç kullanmadığını ifade etmektedir (Çizelge 4.19).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanımdan etkilenmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, eğitim düzeyine göre 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında, “etkilenmedim” cevabını veren kullanıcılar arasında eğitim düzeyi belirleyici olmamaktadır (Çizelge 4.19).

Meslek grubu

Kentsel tasarım projesinden önce ve sonra kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumlarının ve geliş sıklıklarının, meslek grubu düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizine göre sorgulanmıştır. Kullanıcılar meslek grubuna göre ev hanımı, öğrenci, işsiz, emekli olmak üzere 1. grup, kamu sektörü olarak 2. grup, özel sektör ve serbest meslek olarak 3. grup olarak sınıflandırılmıştır. Kullanıcılara kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri verilmiştir.

Ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; meslek grubuna göre Konyaaltı (Chi-Square=36,468 df=6 P=0,001) ve Beachpark (Chi-Square=32,260 df=6 P=0,001) kıyı alanlarını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.20).

Eskiden Konyaaltı kıyı alanını kullanıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, meslek grubuna göre 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 3. grup kullanıcılar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Beachpark kıyı alanında ise, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda meslek grupları arasında 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanında proje yapıldıktan sonra kullanım belirleyici olurken, Beachpark kıyı alanında ise 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %52,78 oranla) ve Beachpark (en çok %48,31 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel eski haliyle daha çok kullandığını, proje yapıldıktan sonra ise kullanım oranlarının azaldığını ifade etmektedir (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20. Meslek grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı			Meslek Grubu	Beachpark Kıyı Alanı			
Toplam	Ev Hanımı/ Öğrenci/ İşsiz/ Emekli (1. grup)	Kamu Sektörü (2. grup)	Özel Sektör ve Serbest Meslek (3. grup)		Ev Hanımı/ Öğrenci/ İşsiz/ Emekli (1. grup)	Kamu Sektörü (2. grup)	Özel Sektör ve Serbest Meslek (3. grup)	Toplam
108	16a	35a	57b	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	16a, b	30b	43a	89
%100	%14,81	%32,41	%52,78		%17,98	%33,71	%48,31	%100
%24,43	%22,86	%15,28	%39,86		%22,86	%13,10	%30,07	%20,14
55	12a	25a	18a	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	13a	34a	28a	75
%100	%21,82	%45,45	%32,73		%17,33	%45,33	%37,33	%100
%12,44	%17,14	%10,92	%12,59		%18,57	%14,85	%19,58	%16,97
230	33a	145b	52a	Hep kullanıyorum	29a, b	127b	39a	195
%100	%14,35	%63,04	%22,61		%14,87	%65,13	%20	%100
%52,04	%47,14	%63,32	%36,36		%41,43	%55,46	%27,27	%44,12
49	9a	24a	16a	Hiç kullanmıyorum	12a	38a	33a	83
%100	%18,37	%48,98	%32,65		%14,46	%45,78	%39,76	%100
%11,09	%12,86	%10,48	%11,19		%17,14	%16,59	%23,08	%18,78
442	70	229	143	Toplam	70	229	143	442
%100	%15,84	%51,81	%32,35		%15,84	%51,81	%32,35	%100
%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.								
*Saturda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).								

Eskiden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmaya başlayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, meslek grubuna göre 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla meslek grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının proje yapılmadan önceki kullanımı belirleyici değildir. Ancak 2. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %45,45 oranla) ve Beachpark (en çok %45,33 oranla) kıyı alanını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.20).

Konyaaltı kıyı alanında tasarım projesi yapımı fark etmeksizin kullanımını devam ettiren kullanıcılar açısından incelendiğinde, meslek grubuna göre 1. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 2. grup kullanıcılar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Beachpark kıyı alanında ise, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda meslek grupları arasında 2. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanında proje yapımı kullanım belirleyici değilken, Beachpark kıyı alanında ise 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından belirleyici değildir. 2. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %63,04 oranla) ve Beachpark (en çok %65,13 oranla) kıyı alanları kullanımını geçmişten günümüze sürdürdüğünü ifade etmektedir (Çizelge 4.20).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de tasarım projesinin yapımı fark etmeksizin kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde meslek grubuna göre 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla meslek gruplarına göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanılmaması belirleyici değildir (Çizelge 4.20).

Geliş sıklığı bağlamında yapılan ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; meslek grubuna göre Konyaaltı (Chi-Square=29,513 df=6 p=0,001) ve Beachpark (Chi-Square=34,833 df=6 p=0,001) kıyı alanlarında yapılan düzenlemelerden sonra alana daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda meslek grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları geliş sıklıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.21).

Kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra Konyaaltı kıyı alanını daha sık kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, meslek grubuna göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Beachpark kıyı alanında ise, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, 1. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 2. grup ile arasında fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda meslek grupları arasında 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanında proje yapılması belirleyici olurken, Beachpark kıyı alanında ise 2. grup kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır. 2. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %59,41 oranla) ve Beachpark (en çok %62,09 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha sık kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21. Meslek grubuna göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı			Meslek Grubu	Beachpark Kıyı Alanı			
Toplam	Ev Hanımı/ Öğrenci/ İşsiz/ Emekli (1. grup)	Kamu Sektörü (2. grup)	Özel Sektör ve Serbest Meslek (3. grup)		Ev Hanımı/ Öğrenci/ İşsiz/ Emekli (1. grup)	Kamu Sektörü (2. grup)	Özel Sektör ve Serbest Meslek (3. grup)	Toplam
170	24a, b	101b	45a	Evet, daha sık gidiyorum	21a	113b	48a	182
%100	%14,12	%59,41	%26,47		%11,54	%62,09	%26,37	%100
%38,46	%34,29	%44,10	%31,47		%30	%49,34	%33,57	%41,18
97	16a, b	39b	42a	Evet, daha az gidiyorum	19a	27b	36a	82
%100	%16,49	%40,21	%43,30		%23,17	%32,93	%43,90	%100
%21,95	%22,86	%17,03	%29,37		%27,14	%11,79	%25,17	%18,55
32	6a, b	6b	20a	Evet, hiç gitmiyorum	8a	7b	19a	34
%100	%18,75	%18,75	%62,50		%23,53	%20,59	%55,88	%100
%7,24	%8,57	%2,62	%13,99		%11,43	%3,06	%13,29	%7,69
143	24a	83a	36a	Hayır, etkilemedi	22a	82a	40a	144
%100	%16,78	%58,04	%25,17		%15,28	%56,94	%27,78	%100
%32,35	%34,29	%36,24	%25,17		%31,43	%35,81	%27,97	%32,58
442	70	229	143	Toplam	70	229	143	442
%100	%15,84	%51,81	%32,35		%15,84	%51,81	%32,35	%100
%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.								
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).								

Tasarım projesinden sonra Konyaaltı kıyı alanını daha az kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, meslek grubuna göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Beachpark kıyı alanında ise, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, 1. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 2. grup ile arasında fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda meslek grupları arasında 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanında proje yapılması geliş sıklığını belirleyici kılarken, Beachpark kıyı alanında ise 2. grup kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %43,30 oranla) ve Beachpark (en çok %43,90 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.21).

Konyaaltı kıyı alanında tasarım projesinin yapımı sonrasında hiç gitmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde; meslek grubuna göre 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunurken, 1. grup ve diğer gruplar arasında fark bulunmadığı görülmektedir. Beachpark kıyı alanında ise, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, 1. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 2. grup ile arasında fark bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda meslek grupları arasında 2. grup ve 3. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanının tasarım sonunda kullanılmaması belirleyici olurken, Beachpark kıyı alanında ise 2. grup kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %62,50 oranla) ve Beachpark (en çok %55,88 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmadığını ifade etmektedir (Çizelge 4.21).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanımında tasarım projesi yapıldıktan sonra etkilenmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, meslek grubuna göre 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında, “etkilenmedim” cevabını veren kullanıcılar arasında meslek grubu belirleyici değildir (Çizelge 4.21).

Aylık gelir düzeyi

Kentsel tasarım projesinden önce ve sonra kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım durumlarının ve geliş sıklıklarının, aylık gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizine göre sorgulanmıştır. Kullanıcılar aylık gelir düzeyine göre 2.825 TL ve altı ile 4.000 TL arası 1. grup, 4.000 TL ile 6.000 TL arası 2. grup, 6.000 TL ile 8.000 TL arası 3. grup, 8.000 TL ile 10.000 TL ve üzeri 4. grup olarak sınıflandırılmıştır. Kullanıcılara kıyı alanını eskiden kullanıyordum şimdi kullanmıyorum, eskiden kullanmıyordum şimdi kullanıyorum, hep kullanıyorum ve hiç kullanmıyorum seçenekleri verilmiştir.

Ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı (Chi-Square=29,681 df=9 P=0,001) ve Beachpark (Chi-Square=27,428 df=9 P=0,001) kıyı alanlarını eskiden kullanıp şimdi kullanmayanlar, eskiden kullanmayıp şimdi kullananlar, hep kullananlar ve hiç kullanmayanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım farklılıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22. Aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım tanımlarının ki-kare çizelgesi

	Konyaaltı Kıyı Alanı				Aylık Gelir Düzeyi	Beachpark Kıyı Alanı				
Toplam	1. grup	2. grup	3. grup	4. grup		1. grup	2. grup	3. grup	4. grup	Toplam
108	39a	33a	17b	19a, b	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	32a	26a	16a	15a	89
%100	%36,1	%30,6	%15,7	%17,6		%36	%29,2	%18	%16,9	%100
%24,4	%29,3	%33	%13,7	%22,4		%24,1	%26	%12,9	%17,6	%20,1
55	19a	12a	16a	8a	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	26a	14a	21a	14a	75
%100	%34,5	%21,8	%29,1	%14,5		%34,7	%18,7	%28	%18,7	%100
%12,4	%14,3	%12	%12,9	%9,4		%19,5	%14	%16,9	%16,5	%17
230	53a	43a, b	83c	51b, c	Hep kullanıyorum	46a	33a	69b	47b	195
%100	%23	%18,7	%36,1	%22,2		%23,6	%16,9	%35,4	%24,1	%100
%52	%39,8	%43	%66,9	%60		%34,6	%33	%55,6	%55,3	%44,1
49	22a	12a	8a	7a	Hiç kullanmıyorum	29a, b	27b	18a, b	9a	83
%100	%44,9	%24,5	%16,3	%14,3		%34,9	%32,5	%21,7	%10,8	%100
%11,1	%16,5	%12	%6,5	%8,2		%21,8	%27	%14,5	%10,6	%18,8
442	133	100	124	85	Toplam	133	100	124	85	442
%100	%30,1	%22,6	%28,1	%19,2		%30,1	%22,6	%28,1	%19,2	%100
%100	%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).										
*1. Grup: 2.825 TL ve altı ile 4.000 TL arası *2. Grup: 4.000 TL ile 6.000 TL arası *3. Grup: 6.000 TL ile 8.000 TL arası *4. Grup: 8.000 TL ile 10.000 TL ve üzeri										

Eskiden Konyaaltı kıyı alanını kullanıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmazken, 3. grup ile 1. grup ve 2. grup arasında fark bulunmakta, 4. grup ve diğer gruplar arasında ise fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla aylık gelir düzeyine göre 3. grup ve 4. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı kıyı alanında proje yapıldıktan sonra kullanım belirleyici olmaktadır. Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak, Beachpark kıyı alanında 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda Beachpark kıyı alanında aylık gelir düzeyi belirleyici olmamaktadır. 1. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %36,1 oranla) ve Beachpark (en çok %36 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel eski haliyle daha çok kullandığını, proje yapıldıktan sonra ise kullanım oranlarının azaldığını ifade etmektedir (Çizelge 4.22).

Eskiden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmıyorken, kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra kullanmaya başlayan kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında “eskiden alanı kullanmıyorken şimdi kullanıyorum” cevabını veren kullanıcılar arasında aylık gelir düzeyi belirleyici olmamaktadır. 1. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %34,5 oranla) ve Beachpark (en çok %34,7 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel kullanmadığını, proje yapıldıktan sonra daha çok kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.22).

Konyaaltı kıyı alanında, tasarım projesi yapımı fark etmeksizin kullanımını devam ettiren kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında ve 2. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Beachpark kıyı alanında, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında ve 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Dolayısıyla aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında kentsel tasarım projesinin yapımı belirleyici olmaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %36,1 oranla) ve Beachpark (en çok %35,4 oranla) kıyı alanı kullanımını geçmişten günümüze sürdürdüğünü ifade etmektedir (Çizelge 4.22).

Beachpark kıyı alanında tasarım projesinin yapımı fark etmeksizin alanı kullanmayan kullanıcılar açısından incelendiğinde; aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında ve 1.grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Konyaaltı kıyı alanında, Beachpark kıyı alanından farklı olarak 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanılmaması belirleyici olmaktadır. 1. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %44,9 oranla) ve Beachpark (en çok %34,9 oranla) kıyı alanlarını kullanmadığını ifade etmektedir (Çizelge 4.22).

Geliş sıklığı bağlamında yapılan ki-kare testi sonuçları değerlendirildiğinde; aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı (Chi-Square=37,723 df=9 P=0,001) ve Beachpark (Chi-Square=41,884 df=9 P=0,001) kıyı alanlarında yapılan düzenlemelerden sonra alana daha sık gidenler, daha az gidenler, hiç gitmeyenler ve düzenlemelerin etkisi bulunmayan kullanıcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamlı ilişki doğrultusunda aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları geliş sıklıkları şu şekilde değerlendirmektedir (Çizelge 4.23).

Kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra Konyaaltı kıyı alanını daha sık kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında ve 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Beachpark kıyı alanında, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak 1. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında, 1 grup ve 2. grup kullanıcılar arasında ve 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak yine bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Dolayısıyla aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında proje yapılması kullanımı belirleyici kılmaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %35,3 oranla) ve Beachpark (en çok %34,1 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha sık kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.23).

Tasarım projesinden sonra Konyaaltı kıyı alanını daha az kullanan kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında ve 1. grup, 2. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Beachpark kıyı alanında, Konyaaltı kıyı alanından farklı olarak 1. grup, 2. grup ve 3. grup kullanıcılar arasında ve 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak yine bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Dolayısıyla aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında proje yapılması geliş sıklığını belirleyici kılmıştır. 2. grupta yer alan kullanıcılar Konyaaltı (en çok %34 oranla) kıyı alanında, 1. grupta yer alan kullanıcılar Beachpark (en çok %37,8 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra daha az kullandığını ifade etmektedir (Çizelge 4.23).

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının her ikisini de tasarım projesinin yapımı sonrasında hiç gitmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında ve 1. grup ve 2. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Ancak bu gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmaktadır. Bu bağlamda aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının tasarım sonunda kullanılmaması belirleyici olmaktadır. 1. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %56,3 oranla) ve Beachpark (en çok %58,8 oranla) kıyı alanlarını kentsel tasarım projesi yapıldıktan sonra hiç kullanmadığını ifade etmektedir (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23. Aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına geliş sıklığının ki-kare çizelgesi

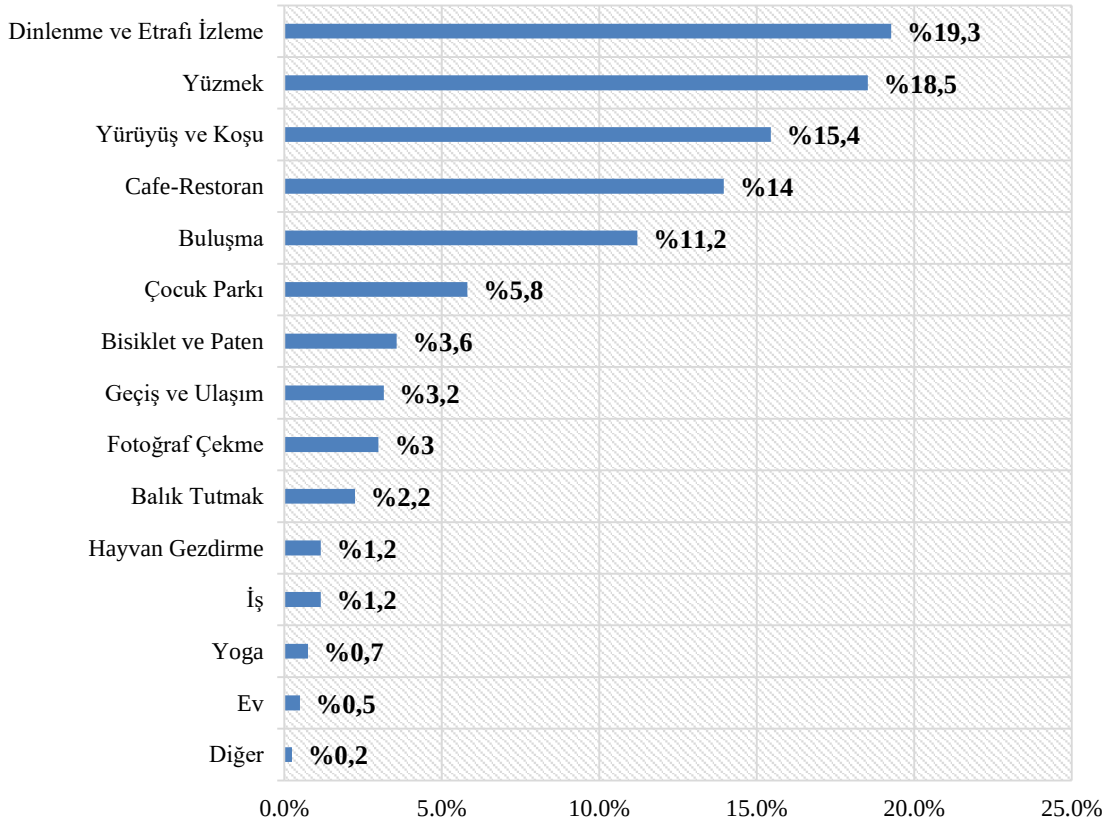
	Konyaaltı Kıyı Alanı				Aylık Gelir Düzeyi	Beachpark Kıyı Alanı				
Toplam	1. grup	2. grup	3. grup	4. grup		1. grup	2. grup	3. grup	4. grup	Toplam
170	44a, b	24b	60a	42a	Evet, daha sık gidiyorum	45a, b	28b	62a, c	47c	182
%100	%25,9	%14,1	%35,3	%24,7		%24,7	%15,4	%34,1	%25,8	%100
%38,5	%33,1	%24	%48,4	%49,4		%33,8	%28	%50	%55,3	%41,2
97	32a, b	33b	18a	14a, b	Evet, daha az gidiyorum	31a	26a	12b	13a, b	82
%100	%33	%34	%18,6	%14,4		%37,8	%31,7	%14,6	%15,9	%100
%21,9	%24,1	%33	%14,5	%16,5		%23,3	%26	%9,7	%15,3	%18,6
32	18a	9a, b	4b	1b	Evet, hiç gitmiyorum	20a	8a, b	4b	2b	34
%100	%56,3	%28,1	%12,5	%3,1		%58,8	%23,5	%11,8	%5,9	%100
%7,2	%13,5	%9	%3,2	%1,2		%15	%8	%3,2	%2,4	%7,7
143	39a	34a	42a	28a	Hayır, etkilemedi	37a	38a	46a	23a	144
%100	%27,3	%23,8	%29,4	%19,6		%25,7	%26,4	%31,9	%16	%100
%32,4	%29,3	%34	%33,9	%32,9		%27,8	%38	%37,1	%27,1	%32,6
442	133	100	124	85	Toplam	133	100	124	85	442
%100	%30,1	%22,6	%28,1	%19,2		%30,1	%22,6	%28,1	%19,2	%100
%100	%100	%100	%100	%100		%100	%100	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square testi kullanılmıştır.										
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).										
*1. Grup: 2.825 TL ve altı ile 4.000 TL arası 2. Grup: 4.000 TL ile 6.000 TL arası 3. Grup: 6.000 TL ile 8.000 TL arası 4. Grup: 8.000 TL ile 10.000 TL ve üzeri										

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanımından tasarım projesi yapıldıktan sonra etkilenmeyen kullanıcılar açısından incelendiğinde, aylık gelir düzeyine göre 1. grup, 2. grup, 3. grup ve 4. grup kullanıcılar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamaktadır. Bu bağlamda aylık gelir düzeyine göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanımının tasarım sürecinden etkilenmemesi durumu belirleyici olmamaktadır. 3. grupta yer alan kullanıcılar, Konyaaltı (en çok %29,4 oranla) ve Beachpark (en çok %31,9 oranla) kıyı alanlarında kentsel tasarım projesi yapılmasından etkilenmediğini ifade etmektedir (Çizelge 4.23).

4.2.4. Kullanıcıların kıyı alanı kullanım amaçları

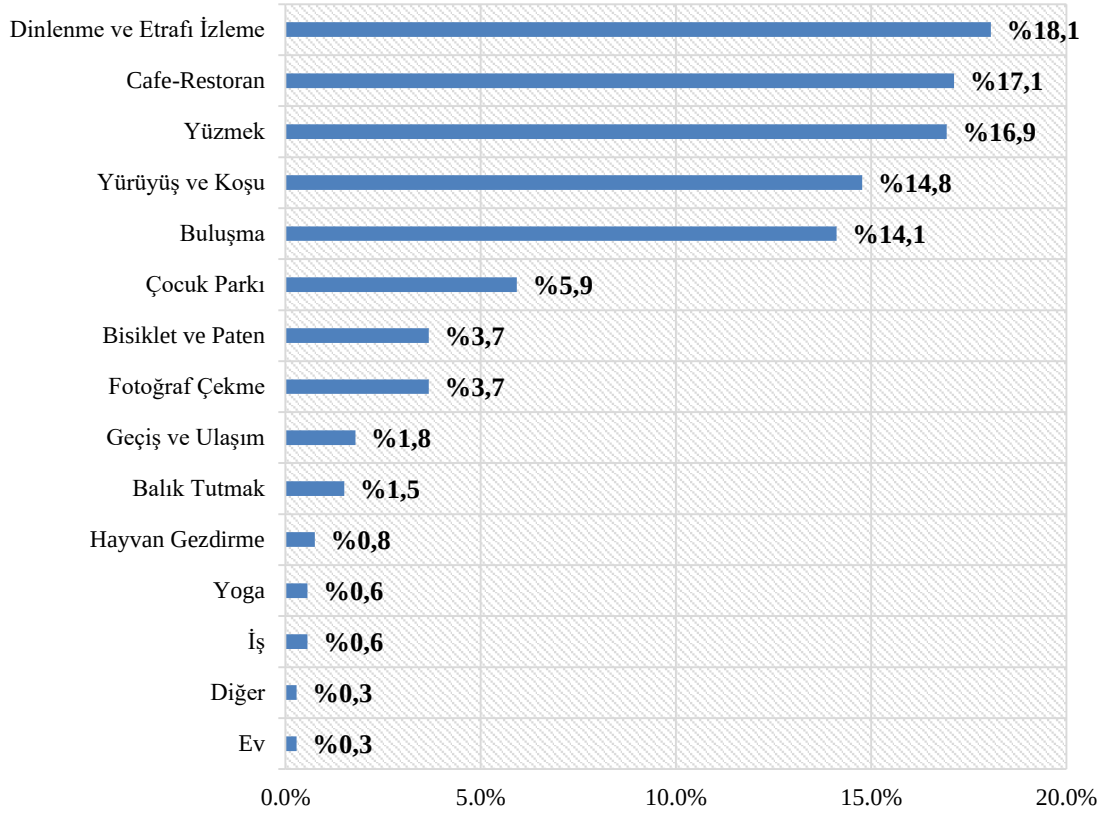
Ankete katılan bireylerden Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına ilişkin kullanım amaçları, kullanım türleri, katıldıkları aktivite ve düzenleme ihtiyaçlarına dair sorular sorulmuştur. Kullanıcılara en fazla 5 seçenek işaretleme olanağı verilmiştir.

Konyaaltı kıyı alanı kullanım amaçları bağlamında değerlendirildiğinde, kullanıcıların %19,3'ü dinlenme ve etrafı izleme amaçlı, %18,5'i yüzmek amaçlı, %15,4'ü yürüyüş ve koşu amaçlı, %14'ü cafe ve restoran amaçlı, %11,2'si buluşma amaçlı, %5,8'i çocuk parkı kullanma amaçlı, %3,6'sı bisiklet ve paten sürme amaçlı, %3,2'si geçiş ve ulaşım amaçlı, %3'ü fotoğraf çekmek amaçlı, %2,2'si balık tutmak amaçlı, %1,2'si hayvan gezdirme amaçlı, %1,2'si iş amaçlı, %0,7'si yoga amaçlı, %0,5'i evi orada olduğu için, %0,2'si diğer amaçlarla kullanılmaktadır (Şekil 4.22).

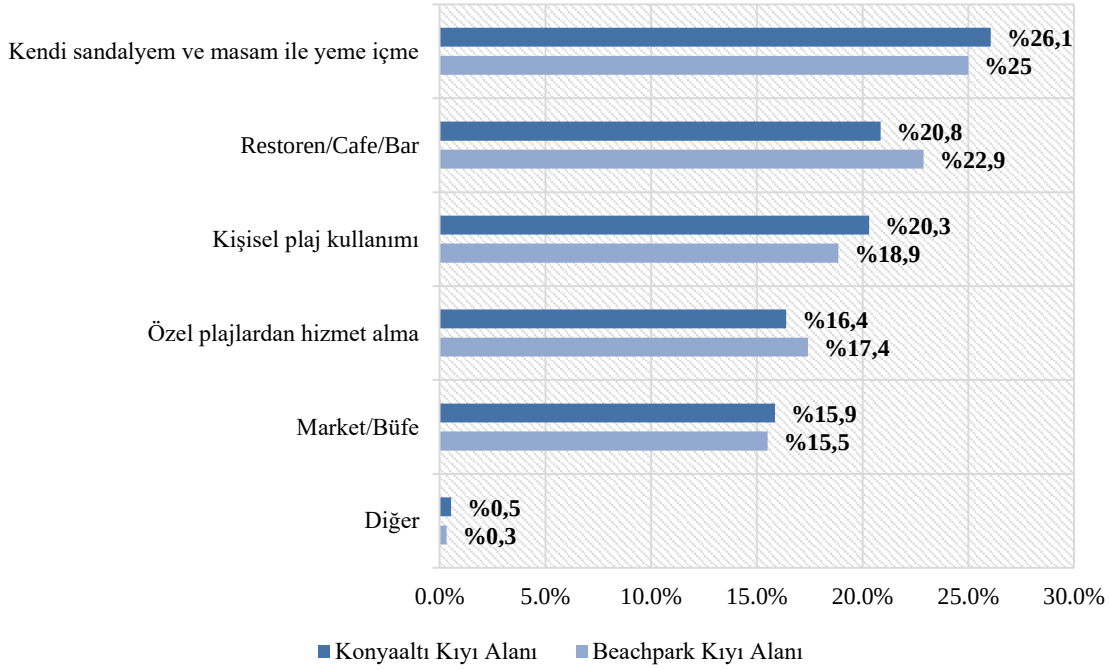
Şekil 4.22. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını kullanım amaçları

Beachpark kıyı alanı kullanım amaçları bağlamında değerlendirildiğinde, kullanıcıların %18,1'i dinlenme ve etrafı izleme amaçlı, %17,1'i cafe ve restoran amaçlı, %16,9'u yüzmek amaçlı, %14,8'i yürüyüş ve koşu amaçlı, %14,1'i buluşma amaçlı, %5,9'u çocuk parkı kullanma amaçlı, %3,7'si fotoğraf çekmek amaçlı, %3,7'si bisiklet ve paten sürme amaçlı, %1,8'i geçiş ve ulaşım amaçlı, %1,5'i balık tutmak amaçlı, %0,8'i hayvan gezdirmeye amaçlı, %0,6'sı iş amaçlı, %0,6'sı yoga amaçlı, %0,3'ü evi orada olduğu için ve %0,3'ü diğer amaçlarla kullanılmaktadır (Şekil 4.23).

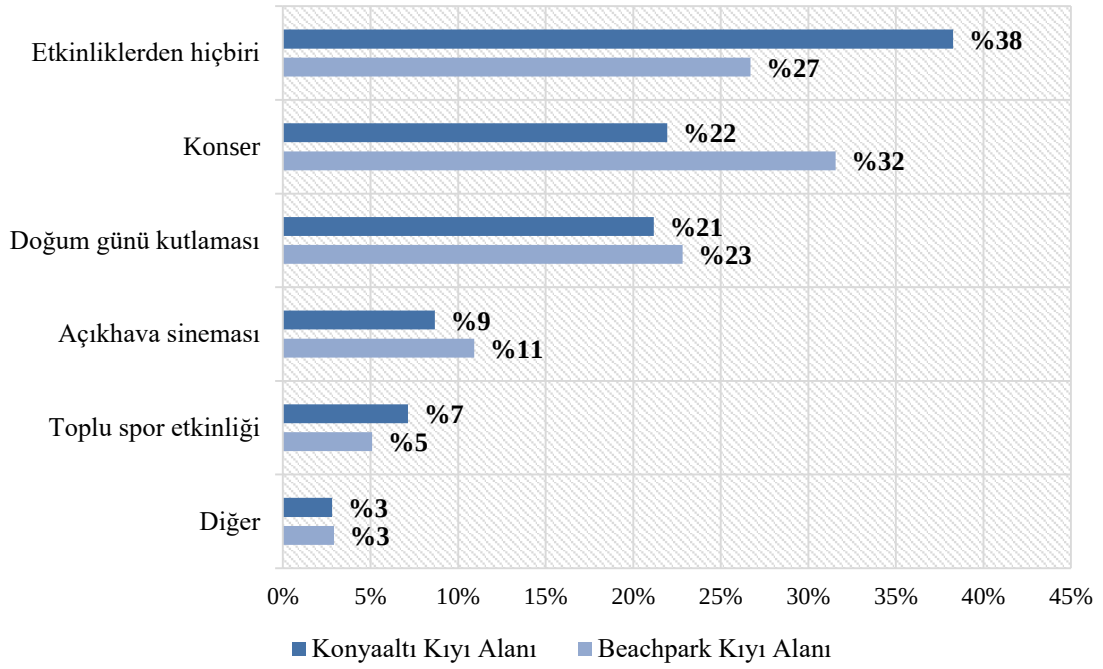
Şekil 4.23. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını kullanım amaçları

Konyaaltı kıyı alanı kullanım biçimi bağlamında değerlendirildiğinde, kullanıcıların %26,1'i kendi sandalye ve masası ile yeme içme olarak, %20,8'i restoran, cafe ve bar olarak, %20,3'ü kişisel plaj kullanımı olarak, %16,4'ü özel plajlardan hizmet alma olarak, %15,9'u market ve büfe olarak ve %0,5'i ise diğer olarak kullanılmaktadır. Beachpark kıyı alanı kullanım biçimi bağlamında değerlendirildiğinde ise, kullanıcıların %25'i kendi sandalye ve masası ile yeme içme olarak, %22,9'u restoran, cafe ve bar olarak, %18,9'u kişisel plaj kullanımı olarak, %17,4'ü özel plajlardan hizmet alma olarak, %15,5'i market ve büfe olarak, %0,3'ü ise diğer olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.24).

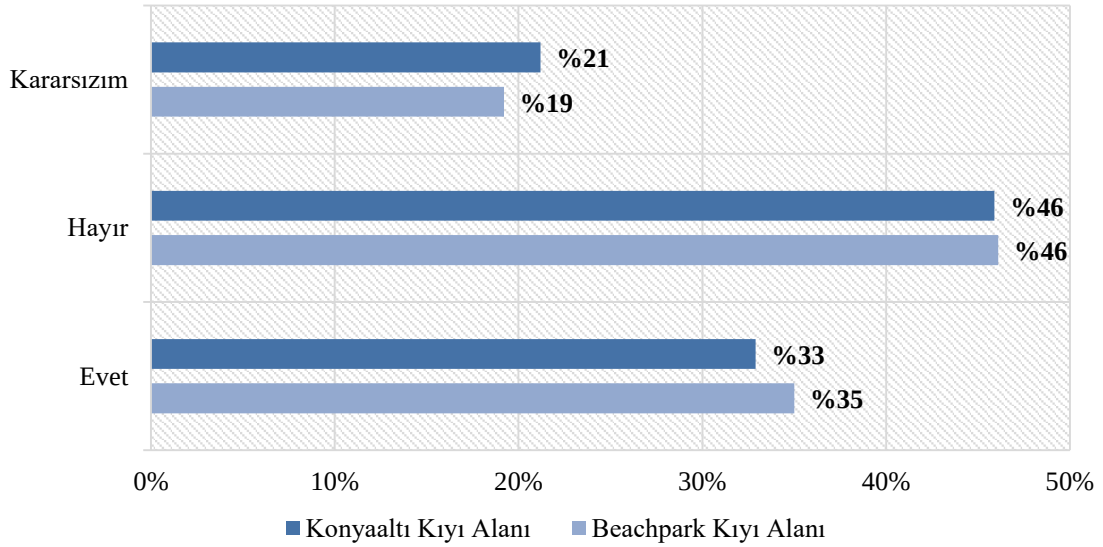
Şekil 4.24. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanım biçimi

Konyaaltı kıyı alanı için kullanıcıların %22'si konsere, %21'i doğum günü etkinliğine, %9'u açık hava sinemasına, %7'si toplu spor etkinliğine, %3'ü ise diğer etkinliklere katılım göstermiş, %38'i ise hiçbir etkinliğe katılım göstermemiştir. Beachpark kıyı alanı için ise kullanıcıların %32'si konsere, %23'ü doğum günü etkinliğine, %11'i açık hava sinemasına, %5'i toplu spor etkinliğine, %3'ü ise diğer etkinliklere katılım göstermiş, %27'si hiçbir etkinliğe katılım göstermemiştir (Şekil 4.25).

Şekil 4.25. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını kullanım türü

Kullanıcılara Konyaaltı kıyı alanına yönelik bir düzenlemeye ihtiyaç olup olmadığı sorulmuş, bu bağlamda %33'ü evet, %46'sı hayır demiş, %21'i ise kararsız kaldığını bildirmiştir. Kullanıcılara Beachpark kıyı alanına yönelik bir düzenlemeye ihtiyaç olup olmadığı sorulduğunda ise %35'i evet, %46'sı hayır demiş %19'u ise kararsız kaldığını bildirmiştir (Şekil 4.26).

Şekil 4.26. Kullanıcılara göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına ilişkin düzenleme ihtiyacı olup olmadığı

Kullanıcıların örneklem alan olarak seçilen Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanım biçimleri sorgulandıktan sonra, “Kişilerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu kıyı kullanım amaçlarını farklılaştırmaktadır” hipotezi doğrultusunda; sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları temel alınarak bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda anketin on beşinci, on altıncı ve on yedinci soruları ile kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını en çok hangi amaçlar için kullandıkları ve kıyı alanında tercih ettikleri kullanım türleri analiz edilmiştir.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre

Kullanıcılara Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını hangi amaçlar doğrultusunda kullandıklarına yönelik (iş, ev, geçiş/ulaşım, buluşma, dinlenme/etrafı izleme, cafe/restoran, çocuk parkı, fotoğraf çekmek, balık tutmak, hayvan gezdirmek, yürüyüş/koşu, yoga, yüzmek ve bisiklet/paten) en fazla beş seçenek işaretleyecek şekilde soru sorulmuş, verilen cevaplar sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre ki-kare analizi ile sorgulanmıştır. Kullanıcılar sosyo-ekonomik gelişmişlik durumuna göre üst gelir grubu, orta gelir grubu ve alt gelir grubu olarak gruplandırılmıştır.

Konyaaltı kıyı alanı için ki-kare testi sonuçlarına göre sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile geçiş/ulaşım, buluşma, cafe-restoran ve balık tutma kullanım amaçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kullanıcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları, Konyaaltı kıyı alanını geçiş/ulaşım, buluşmak, cafe/restoranda bulunma ve balık tutmak amaçlı kullanımları açısından belirleyici olmaktadır.

Beachpark kıyı alanı için ki-kare testi sonuçlarına göre sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile buluşma ve dinlenme/etrafı izleme kullanım amaçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle kullanıcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları, Beachpark kıyı alanında buluşma ve dinlenme/etrafı izleme amaçlı kullanımları açısından belirleyici olmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım amaçları arasında anlamlı bulunmayan ve belirleyici olmayan ki-kare çizelgeleri ise Ek 7’te yer almaktadır.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı kıyı alanının geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımı, orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır (Chi-Square=8,033 df=2 P=0,018). Frekans dağılımları açısından bakıldığında en çok orta gelir grubu (%78,9), en az ise alt gelir grubunda (%7,9) yer alan kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını geçiş ve ulaşım amaçlı kullandığı söylenebilmektedir (Çizelge 4.24).

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Beachpark kıyı alanının geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımı ise belirleyici değildir (Ek 7).

Çizelge 4.24. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Geçiş ve ulaşım amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	5a	65a	70
	%7,1	%92,9	%100
	%13,2	%23,8	%22,5
Orta Gelir Grubu	30b	150a	180
	%16,7	%83,3	%100
	%78,9	%54,9	%57,9
Alt Gelir Grubu	3a	58a	61
	%4,9	%95,1	%100
	%7,9	%21,2	%19,6
Toplam	38	273	311
	%12,2	%87,8	%100
	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).			

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının buluşma amaçlı kullanımı orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=7,674 df=2 P=0,022) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=6,216 df=2 P=0,045). Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları buluşma amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %66,7-Beachpark kıyı alanı %63,3) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları buluşma amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %14,4-Beachpark kıyı alanı %17,3) tarafından kullanılmaktadır (Çizelge 4.25).

Çizelge 4.25. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını buluşma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Buluşma amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	25a	45a	Üst Gelir Grubu	29a	36a	65
%100	%35,7	%64,3		%44,6	%55,4	%100
%22,7	%18,9	%25,6		%19,3	%25,5	%22,3
178	88b	90a	Orta Gelir Grubu	95b	69a	164
%100	%49,4	%50,6		%57,9	%42,1	%100
%57,8	%66,7	%51,1		%63,3	%48,9	%56,4
60	19a	41a	Alt Gelir Grubu	26a	36a	62
%100	%31,7	%68,3		%41,9	%58,1	%100
%19,5	%14,4	%23,3		%17,3	%25,5	%21,3
308	132	176	Toplam	150	141	291
%100	%42,9	%57,1		%51,5	%48,5	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Beachpark kıyı alanının dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımı orta ve alt gelir grubunda yer alan kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır (Chi-Square=10,050 df=2 P=0,007). Frekans dağılımları açısından bakıldığında en çok orta gelir grubu (%62,5), en az ise alt gelir grubunda (%16,7) yer alan kullanıcıların Beachpark kıyı alanını dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullandığı söylenebilmektedir (Çizelge 4.26).

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı kıyı alanının dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımı ise belirleyici değildir (Ek 7).

Çizelge 4.26. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	40a	25a	65
	%61,5	%38,5	%100
	%20,8	%25,3	%22,3
Orta Gelir Grubu	120b	44a	164
	%73,2	%26,8	%100
	%62,5	%44,4	%56,4
Alt Gelir Grubu	32b	30a	62
	%51,6	%48,4	%100
	%16,7	%30,3	%21,3
Toplam	192	99	291
	%66	%34	%100
	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.			
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).			

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı kıyı alanının cafe ve restoran amaçlı kullanımı üst ve orta gelir grubunda yer alan kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır (Chi-Square=6,678 df=2 P=0,035). Frekans dağılımları açısından bakıldığında en çok orta gelir grubu (%64,3), en az ise üst ve alt gelir grubunda (%17,9) yer alan kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını cafe ve restoran amaçlı kullandığı söylenebilmektedir (Çizelge 4.27).

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Beachpark kıyı alanının cafe ve restoran amaçlı kullanımı amaçlı kullanımı ise belirleyici değildir (Ek 7).

Çizelge 4.27. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını cafe ve restoran amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Cafe ve restoran amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	30b	40a	70
	%42,9	%57,1	%100
	%17,9	%28	%22,5
Orta Gelir Grubu	108b	72a	180
	%60	%40	%100
	%64,3	%50,3	%57,9
Alt Gelir Grubu	30a	31a	61
	%49,2	%50,8	%100
	%17,9	%21,7	%19,6
Toplam	168	143	311
	%54	%46	%100
	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.			
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0,05).			

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Konyaaltı kıyı alanının balık tutma amaçlı kullanımı üst ve alt gelir grubunda yer alan kullanıcılar açısından belirleyici olmaktadır (Chi-Square=6,785 df=2 p=0,034). Frekans dağılımları açısından bakıldığında en çok orta gelir grubu (%57,7), en az ise alt gelir grubunda (%3,8) yer alan kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını balık tutma amaçlı kullandığı söylenebilmektedir (Çizelge 4.28).

Sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre Beachpark kıyı alanının balık tutma amaçlı kullanımı amaçlı kullanımı ise belirleyici değildir (Ek 7).

Çizelge 4.28. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını balık tutma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Balık tutma amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	10b	60a	70
	%14,3	%85,7	%100
	%38,5	%21,1	%22,6
Orta Gelir Grubu	15a	164a	179
	%8,4	%91,6	%100
	%57,7	%57,7	%57,7
Alt Gelir Grubu	1b	60a	61
	%1,6	%98,4	%100
	%3,8	%21,1	%19,7
Toplam	26	284	310
	%8,4	%91,6	%100
	%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.			
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermektedir (p<0.05).			

Kullanıcılara Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını restoran/cafe/bar, market/büfe, kendi sandalyem ve masam ile yeme içme, özel plajlardan hizmet alma, kişisel plaj kullanımı ve diğer kullanım türleri arasından seçim yapacak şekilde en çok hangi kullanım türünü tercih ettiğine dair soru sorulmuş ve verilen cevapların sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ki-kare analizi ile sorgulanmıştır. Ki-kare testi sonuçları doğrultusunda sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım türleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Dolayısıyla elde edilen bu sonuç, kıyı alanları kullanım türünün, sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre belirleyici olmadığını göstermektedir.

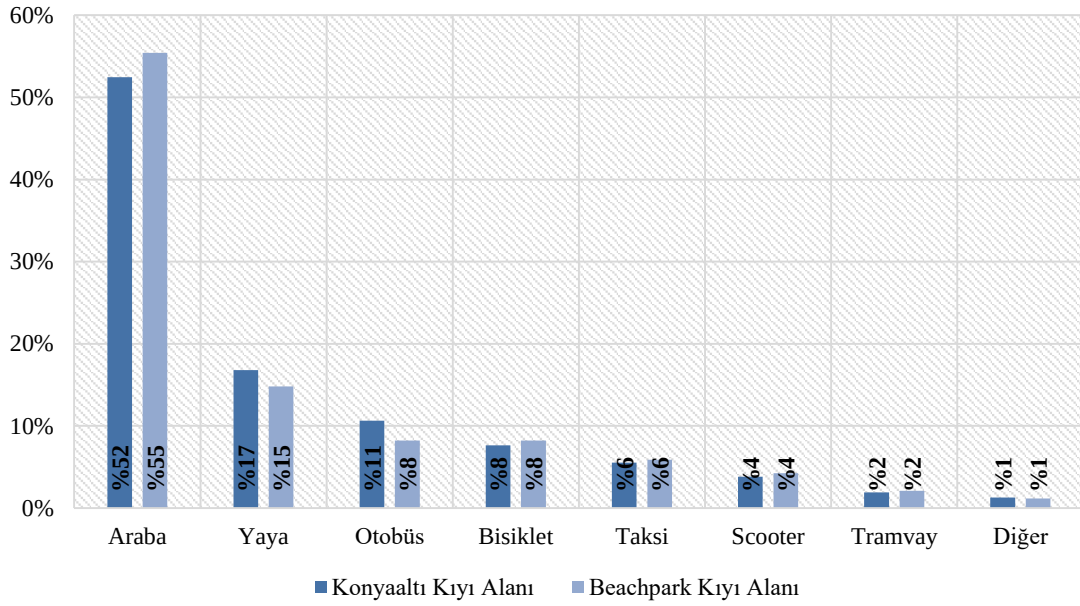
Sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım türleri arasında anlamlı bulunmayan ve belirleyici olmayan ki-kare çizelgeleri ise Ek 8’te yer almaktadır.

4.2.5. Kullanıcıların kıyı alanına ulaşım biçimleri, ulaşım süreleri ve alanda kalış süreleri

Ankete katılan bireylerden Konyaaltı kıyı alanına ve Beachpark kıyı alanına ilişkin ulaşım şekilleri, ulaşım durumları, ne kadar zamanda ulaştıkları, ne sıklıkla kıyı alanını ziyaret ettikleri, hangi mevsimde ziyaret ettikleri, günün ve haftanın hangi zaman diliminde ziyaret ettikleri ve alanda ne kadar zaman geçirdiklerine dair tanımlamalar talep edilmiştir. Kullanıcılara birden fazla ulaşım aracı işaretleme seçeneği verilmiştir.

Bu doğrultuda alınan yanıtların frekans dağılımlarına bakıldığında Konyaaltı kıyı alanına ilişkin; araba ile gelen %52, yaya olarak gelen %17, otobüs ile gelen %11, bisiklet ile gelen %8, taksi ile gelen %6, scooter ile gelen %4, tramvay ile gelen %2, diğer ulaşım aracı (motosiklet ve servis) ile gelen %1 kullanıcı bulunduğu gözlemlenmektedir. Beachpark kıyı alanına ilişkin ise; araba ile gelen %55, yaya olarak gelen %15, otobüs ile gelen %8, bisiklet ile gelen %8, taksi ile gelen %6, scooter ile gelen %4, tramvay ile gelen %2, diğer ulaşım aracı (motosiklet ve servis) ile gelen %1 kullanıcı bulunmaktadır (Şekil 4.27).

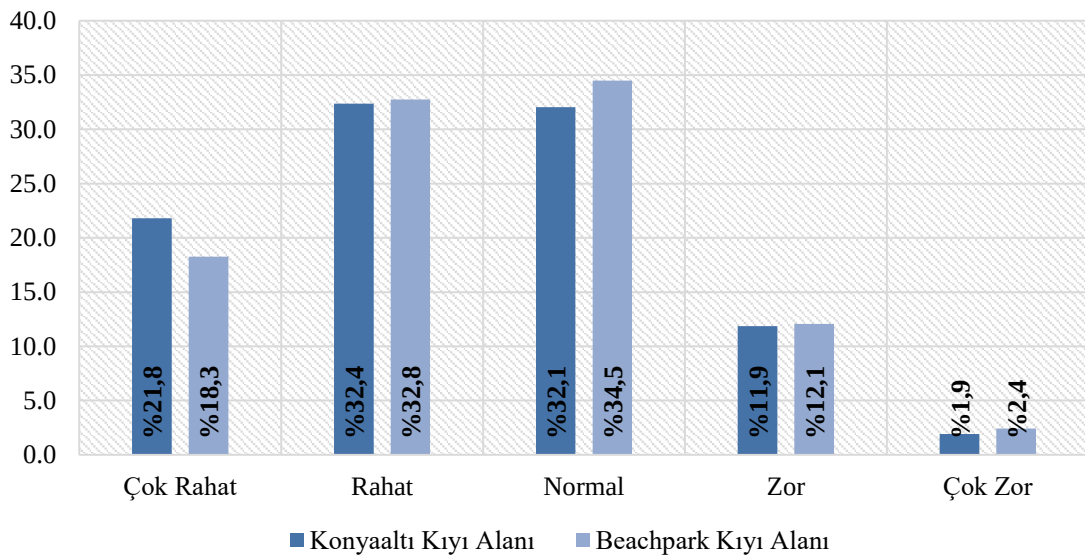
Kullanıcılar her iki kıyı alanına da en çok araba ile en az tramvay ile ulaşım sağlamaktadır. Ayrıca kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı ulaşım aracı tercihlerinde en çok farklılaşma otobüste yer almaktadır. Kıyı alanlarına doğrudan bağlantısı olmayan tramvay, kent içinde yaygın bir ağ olarak henüz şekillenmediği için ve alana erişimlerde aktarma ya da (duraklardan mesafe en az 20 dakika yürüme mesafesinde olduğu) yürüyüş gerektirdiği için diğer ulaşım araçlarına oranla daha az kullanıldığı söylenebilir.

Şekil 4.27. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ulaşım şekli

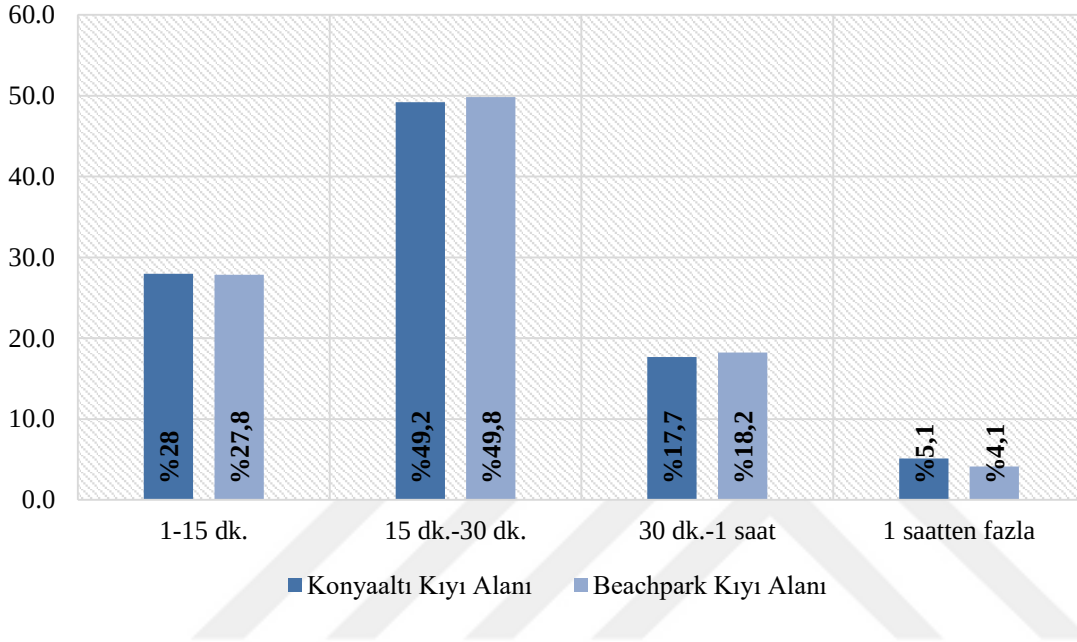
Ankete katılan bireylerin Konyaaltı kıyı alanına %32,4'ü rahat, %32,1'i normal, %21,8'i çok rahat, %11,9'u zor, %1,9'u çok zor ulaşım sağladıklarını belirtmişlerdir. Kullanıcılar Beachpark kıyı alanına ise %34,5'i normal, %32,8'i rahat, %18,3'ü çok rahat, %12,1'i zor, %2,4'ü çok zor ulaşım sağlamaktadır (Şekil 4.28).

Kullanıcılar Konyaaltı kıyı alanına rahat ulaşım sağlarken, Beachpark kıyı alanına ise normal seviyede ulaşım sağlamaktadır. Kullanıcılarda çok zor seçeneğini işaretleyenlerin çoğu Beachpark kıyı alanı için tercihte bulunmuştur.

Şekil 4.28. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarına ulaşım konforu

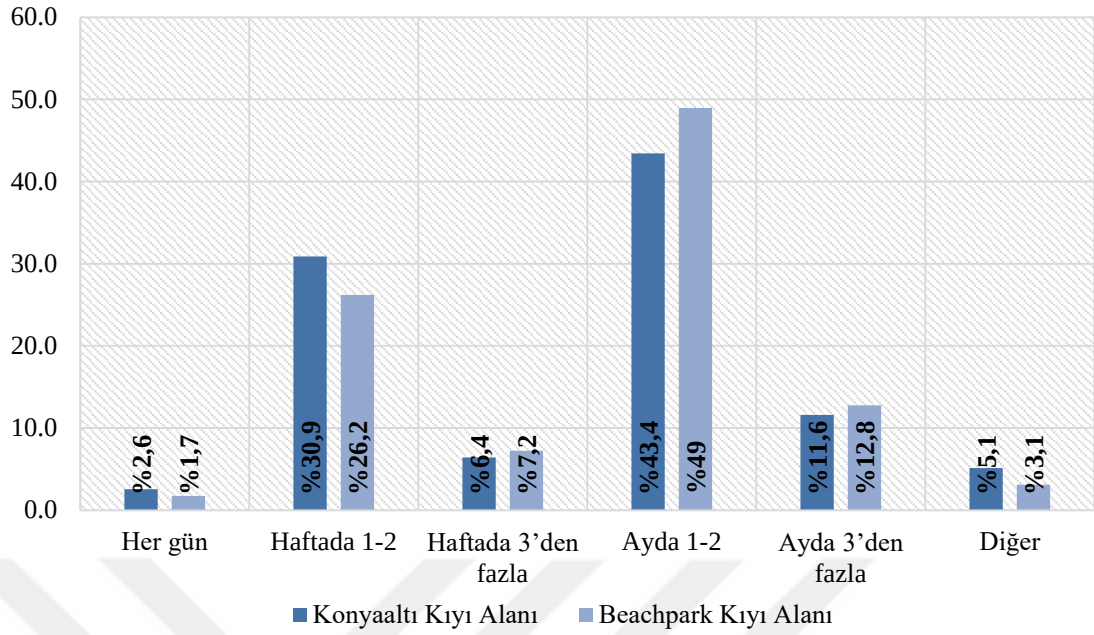
Ankete katılan bireylerden Konyaaltı kıyı alanını kullananların %49,2'si 15 ile 30 dakika arasında, %28'i 1 ile 15 dakika arasında, %17,7'si 30 dakika ile 1 saat arasında, %5,1'i ise 1 saatten fazla sürede alana ulaşım sağlamaktadır. Kullanıcılardan Beachpark kıyı alanını kullananların ise %49,8'i 15 ile 30 dakika arasında, %27,8'i 1 ile 15 dakika arasında, %18,2'si 30 dakika ile 1 saat arasında, %4,1'i ise 1 saatten fazla sürede alana ulaşım sağladıkları sonucu elde edilmiştir (Şekil 4.29). Kullanıcıların çoğunun Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına 15-30 dakika arasında ulaşım sağladıkları söylenebilir.

Şekil 4.29. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanına ulaşım süreleri

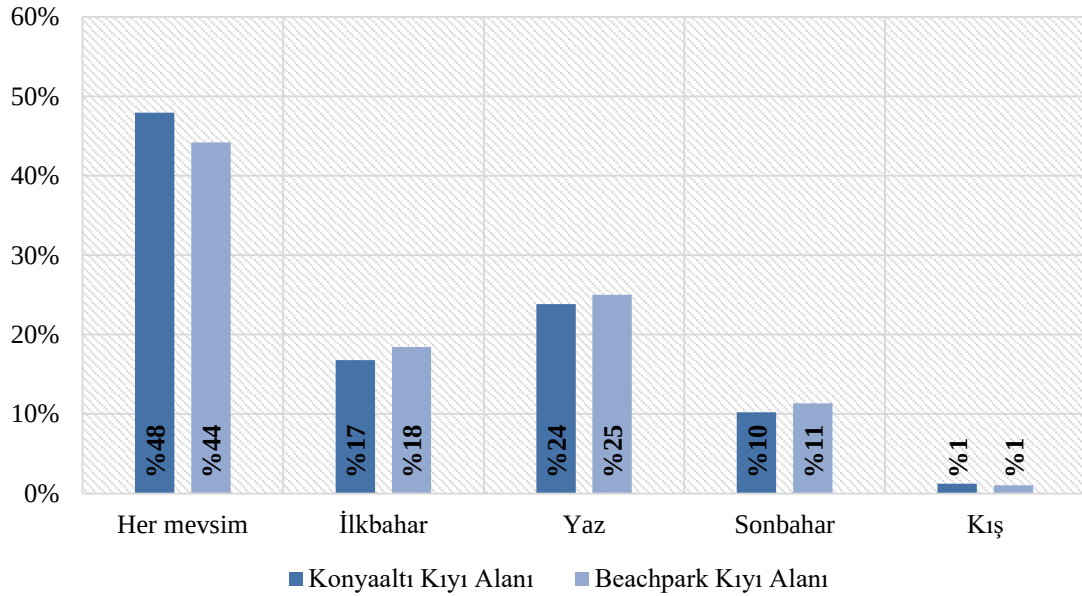
Ankete katılan bireyler Konyaaltı kıyı alanına %43,4'ü ayda 1 veya 2 gün, %30,9'u haftada 1 veya 2 gün, %11,6'sı ayda 3'den fazla, %6,4'ü haftada 3'den fazla, %5,1'i ise sezon öncesi ve sonrası veya yaz boyu, %2,6'sı ise her gün kullanmaktadır. Kullanıcılar Beachpark kıyı alanını ise %49'u ayda 1 veya 2 gün, %26,2'si haftada 1 veya 2 gün, %12,8'i ayda 3'den fazla, %7,2'si haftada 3'den fazla, %3,1'i ise sezon öncesi ve sonrası veya yaz boyu, %1,7'si ise her gün kullanmaktadır (Şekil 4.30).

Kullanıcıların çoğu Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanını ayda bir veya iki kez kullandıklarını belirtmişlerdir.

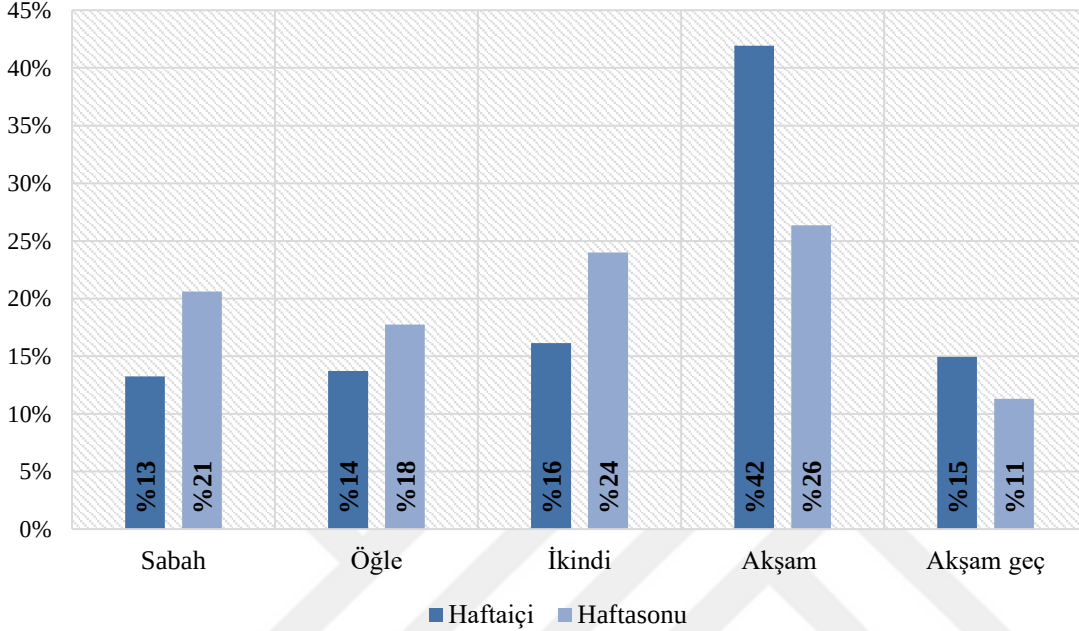
Şekil 4.30. Kullanıcıların Konyaalti ve Beachpark kıyı alanını kullanım sıklıkları

Konyaalti kıyı alanını kullanıcıların %48'i her mevsim, %24'ü yazın, %17'si ilkbahar mevsiminde, %10'u sonbahar mevsiminde, %1'i ise kış mevsiminde kullanmaktadır. Beachpark kıyı alanını ise kullanıcıların %44'ü her mevsim, %25'i yazın, %18'i ilkbahar mevsiminde, %11'i sonbahar mevsiminde, %1'i ise kış mevsiminde kullanmaktadır (Şekil 4.31).

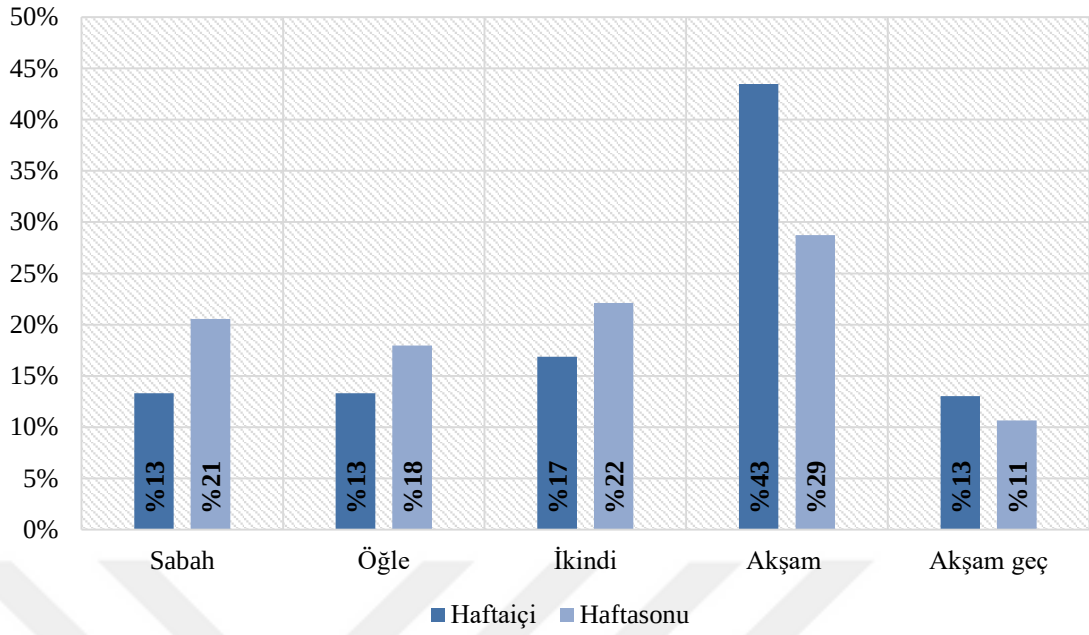
Şekil 4.31. Kullanıcıların Konyaalti ve Beachpark kıyı alanını kullanım mevsimi

Konyaaltı kıyı alanının, hafta içi ve hafta sonu günün hangi zaman dilimlerinde daha yoğun kullanıldığı incelendiğinde, kullanım yoğunluğunun hafta içi ve hafta sonu ağırlıklı olarak akşam saatlerinde olduğu görülmektedir. Buna karşın kullanım yoğunluğu hafta içi sabah saatlerinde azalırken, hafta sonu gece geç saatlerde azalmaktadır (Şekil 4.32).

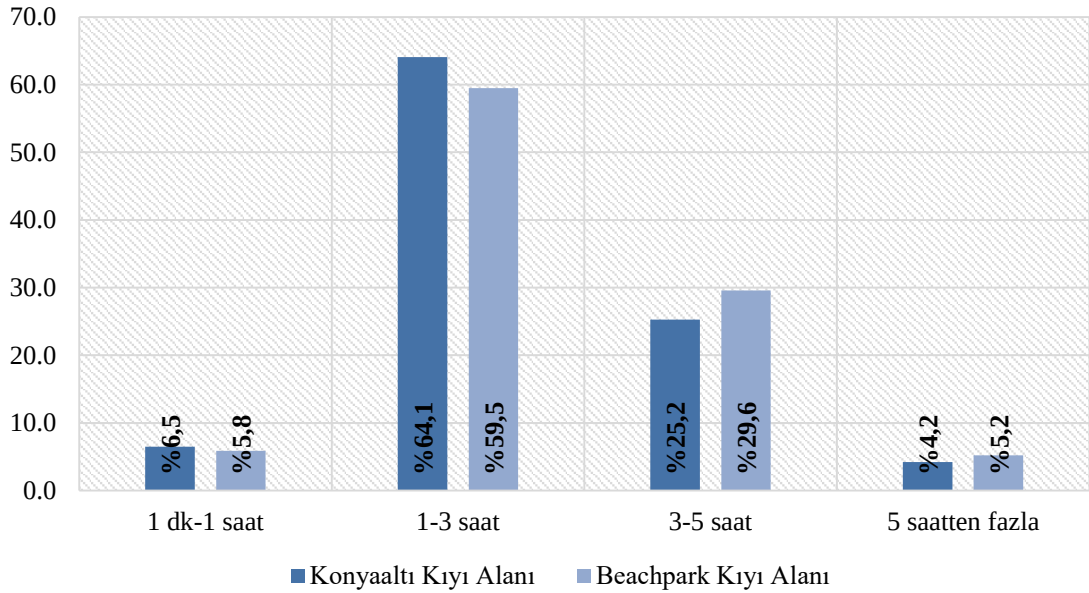
Şekil 4.32. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını hafta içi ve hafta sonu kullanım zamanları

Beachpark kıyı alanının, hafta içi ve hafta sonu günün hangi zaman dilimlerinde daha yoğun kullanıldığı incelendiğinde, kullanım yoğunluğunun hafta içi ve hafta sonu ağırlıklı olarak akşam saatlerinde olduğu görülmektedir. Buna karşın kullanım yoğunluğu hafta içi sabah ve gece geç saatlerinde azalırken, hafta sonu gece geç saatlerde azalmaktadır (Şekil 4.33).

Şekil 4.33. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını hafta içi ve hafta sonu kullanım zamanı

Alanı kullanan kullanıcılara alanda geçirdikleri süreler sorulmuş, her iki alanda da yaygın olarak (Konyaaltı % 64,1-Beachpark %59,5) 1-3 saat zaman geçirildiği sonucu elde edilmiştir (Şekil 4.34).

Şekil 4.34. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında da geçirdikleri süreler

5. TARTIŞMA

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projesi ile bu alanlarda meydana gelen mekânsal değişimin, kullanıcıların algısal ve sezgisel memnuniyet düzeylerindeki değişimlerin ve kullanıcıların alan kullanım tercihlerindeki değişimlerin tespit edilebilmesi amacıyla kullanıcılara yöneltilen sorular ve sunulan önermeler tezin bulgular kısmında detaylandırılmıştır.

Bu bölümde, tez kapsamında tanımlanan hipotezlerin geçerlilik durumları test edilmiş ve bu bağlamda tartışmalar; ‘mekânsal değişim ve kullanıcı memnuniyeti’ ve ‘kentsel tasarım sürecinin kullanıcı gruplarının alan tercihleri üzerindeki etkileri’ olmak üzere iki grupta derlenmiştir.

Mekânsal değişimi ve kullanıcıların memnuniyetlerini test etmeye yönelik tanımlanmış; **“kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projeleri bu alanlarda kullanıcı memnuniyetini arttırmaktadır”** hipotezi, arazi çalışmaları ve anket çalışmasının değerlendirme soruları bölümü ile test edilmiştir. Literatür araştırmaları temel alınarak, kentsel kamusal mekânlar olarak çalışmanın temel konusunu oluşturan kıyı alanlarının kullanım biçimleri ve kullanım süreçlerinde memnuniyet yaratan durumlar ve/veya memnuniyet düzeyini düşüren olumsuzluklar sorgulanarak, tasarım süreciyle birlikte yaşanan değişimin kullanıcı gruplarına etkileri tartışılmaya çalışılmıştır. Kamusal mekânların tasarımında, bu mekânları başarılı kılan etmenler altı grupta ele alınmış, kentsel tasarıma konu çalışma alanı bu kriterler özelinde ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı, kullanıcı memnuniyeti doğrultusunda “koruma” kriteri bağlamında değerlendirilirken, ‘trafik kazalarına karşı’, ‘suç ve şiddete karşı’ ve ‘iklim etkilerine karşı’ koruma konuları ele alınmış; iki kıyı alanının da trafik kazalarına ve suç/şiddete karşı korunaklı olduğu tespit edilmiştir. İklim etkilerine karşı bölgenin korunaklı olma durumu incelendiğinde, yapılan arazi çalışmalarında doğal koruma sağlayan yeşil dokunun varlığının yanı sıra, gölgeliklerin ve pergolaların bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak kullanıcılar alanın iklim koşullarına karşı korunmasında üst örtü öğelerini yetersiz olarak nitelendirmiştir (Çizelge 5.1).

Çizelge 5.1.“Koruma” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi

	Kriterler	Alt Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı
1	Koruma	Trafik kazalarına karşı koruma		
2		Suç ve şiddete karşı koruma		
3		İklim koşullarına karşı koruma		

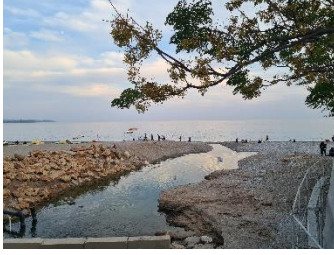
“Düzen” kriteri bağlamında değerlendirilirken, ‘uyum’, ‘yapılar arası ilişkiler’, ‘doluluk boşluk’, ‘süreklilik’, ‘denge’, ‘doğallık’, ‘bakımlı olma’, konu başlıkları ele alınmış, arazi araştırmalarında tüm bu niteliklerin uygulanan tasarım projesi ile sağlandığı tespit edilmiştir. Kullanıcıların değerlendirmelerinde ise Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını konfor düzeyi yüksek, bakımlı ve temiz bir alan olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca katılımcılar yüksek bir oranda Beachpark kıyı alanını, Konyaaltı kıyı alanına göre daha konforlu olarak tanımlamaktadır (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.2. “Düzen” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirilmesi

	Kriterler	Alt Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı
1	Düzen	Uyum (giriş, kenar, görünüm ve siluet)		
2		Netlik ve açıklık (yapı, bağlantılar, kapalılık)		
3		Süreklilik (sistem, dizi ve ritim)		
4		Denge (doku ve vurgu)		

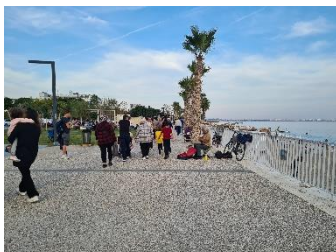
(Devamı Arkada)

Çizelge 5.2.’nin devamı

5	Düzen	Doğallık		
6		Bakım		

Çalışmaya konu kıyı alanları “işlev, kullanım ve aktivite” bağlamında değerlendirilirken, ‘erişim ve bağlantılar’, ‘çeşitlilik’, ‘emniyet’, ‘aktiflik’ konuları incelenmiştir. Arazi çalışmaları ile alanın farklı ulaşım modları ile kent bütününde erişilebilir olduğu, alandaki aktivite çeşitliliğinin farklı kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte olduğu ve alanda günün büyük bölümünde yaşayan mekânların bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kıyı alanlarında kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ücretsiz ve kamu kullanımına açık tuvaletler bulunduğu, acil güvenlik noktasının yer aldığı ve alanda ilk yardım amaçlı gezici araçların bulunduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar yaptıkları değerlendirmelerde; Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını tek başlarına rahatlıkla kullanabildiklerini, alanın canlı ve yaşayan bir niteliğe sahip olduğunu, haftanın tüm günlerinde ve günün her saatinde alanı güvenle kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Yine kullanıcılar alana ulaşım konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını, bölgenin erişilebilir bir kıyı alanı olduğunu, özel araç ile erişimin yanı sıra yaya, bisiklet ve toplu taşıma olanakları ile alana rahatlıkla ulaşabildiklerini belirtmişler ve alanda farklı aktiviteler için pek çok olanak bulunduğunu ifade etmişlerdir. Ancak katılımcılar, Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarında tuvalet imkânlarının yeterli olmadığını, büyük oranda da ilk yardım alanının varlığından haberdar olmadıklarını dile getirmişlerdir (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.3. “İşlev, kullanım ve aktiviteler” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi

	Kriterler	Alt Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı
1	İşlev, Kullanım ve Aktiviteler	Bağlantı (erişim, etkileşim ve örtüşme)		
2		Çeşitlilik (seçenek)		
3		Güvenlik (emniyet, mahremiyet ve faaliyet)		
4		Aktif		

(Devamı Arkada)

Çizelge 5.3.'ün devamı

5	İşlev, Kullanım ve Aktiviteler	Can alıcı		
6		Özel		
7		Gerçek		
8		Kullanışlı		
9		Özgün		

(Devamı Arkada)

Çizelge 5.3.'ün devamı

10	İşlev, Kullanım ve Aktiviteler	Şenlikli		
11		Sürdürülebilir		

Alan “konfor, erişim ve bağlantılar” bağlamında değerlendirilirken, ‘oturma alanları’, ‘görüş alanları’, ‘oyun ve aktivite olanakları’, ‘yakınlık’ konuları incelenmiştir. Arazi çalışmaları ile kıyı alanlarında sinema, konser, tiyatro alanlarının bulunduğu, alan boyunca sıralı ve/veya grup halinde oturmaya olanak sağlayacak bahçe mobilyaları, denizi izlemek için hazırlanmış manzara izleme alanları, gürültüyü engelleyecek şekilde peyzaj öğeleri, çocuk oyun alanları bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca alan kent merkezinde insanların denize erişiminin en kolay olarak sağladığı yer olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar yaptıkları değerlendirmede; kıyı alanlarının her ikisinin de arazi kullanım çalışmasında da tespit edildiği üzere sinema, konser, tiyatro gibi sosyal aktivitelere imkân sağladığını ve Beachpark kıyı alanının da kent bütününe hizmet eden Konyaaltı açık hava tiyatrosunun bulunduğunu bildirmektedir. Katılımcılar çöp kutusu, oturma bankları, aydınlatma elemanları gibi kent mobilyalarının kıyı alanlarında kullanım ve kalite açısından yeterli olduğu, çocuk oyun parklarının da aynı şekilde her iki kıyı alanında da yeterli düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak kullanıcılar, kıyı alanlarında otopark alanlarının yetersiz olduğunu değerlendirmiştir. Görme, işitsel ve bedensel olarak engelli olan bireyler için kıyı alanının kullanımı konusunda düzenlemeler konusunda ise kararsız kaldıklarını bildirmiştir (Çizelge 5.4).

Çizelge 5.4. “Konfor, Erişim ve Bağlantılar” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirilmesi

	Kriterler	Alt Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı
1	Konfor, Erişim ve Bağlantılar	Durma ve bekleme (kenar noktaları)		
2		Oturma		
3		Görüş (manzaralar)		
4		Duyuma ve konuşma	Algısal/sezgisel	Algısal/sezgisel
5		Oyun ve aktivite		
6		Yakınlık	Algısal/sezgisel	Algısal/sezgisel

Katılımcılar tarafından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı “keyif, eğlence ve sosyallik” bağlamında değerlendirilirken, ‘mekân boyutları’, ‘iklim koşulları’, ‘estetik’, ‘etkileşim’ ve ‘samimiyet’ konuları incelenmiştir. Arazi çalışmaları ile kıyı alanlarının boyutlarına uygun şekilde, estetik olguları gözetilerek tasarımlar yapıldığı tespit edilmiştir. Bireylerin bu alanda birbiri ile ilişkilerde ve etkileşimde bulunduğu, samimi bir ortamın bulunduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar; çocuk, genç, yaşlı, engelli fark etmeksizin tüm kullanıcı gruplarının rahatlıkla kullanabildiğini, görsel açıdan estetik ve çekici bir çevreye sahip olduğu, toplumun farklı kesimlerini bir araya getiren, peyzaj, yeşil alan, ağaçlandırma ve çiçeklendirme gibi açık yeşil alanların yeterli ve kaliteli olduğu, katılımcıların koşu ve yürüyüş yapmasına olanak sağlayan ve kalabalık olmayan bir alan olarak değerlendirmiştir. Ancak katılımcılar kıyı alanlarında deniz ve gürültü kirliliği bulunduğunu, plajda sigara izmariti ve çekirdek kabuğu gibi kirliliklerin olduğunu ifade etmiştir (Çizelge 5.5).

Çizelge 5.5. “Keyif, Eğlence ve Sosyallik” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi

	Kriterler	Alt Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı
1	Keyif, Eğlence ve Sosyallik	Ölçek (mekân boyutları)		
2		Estetik kalite/olumlu deneyimler		
3		Yönetim		

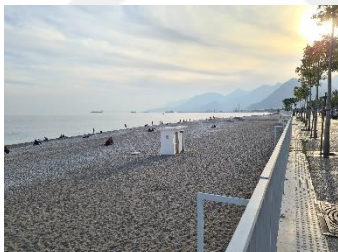
(Devamı Arkada)

Çizelge 5.5.’in devamı

4	Keyif, Eğlence ve Sosyallik	İşbirliği	Algısal/sezgisel	Algısal/sezgisel
5		Komşuluk	Algısal/sezgisel	Algısal/sezgisel
6		Gurur	Algısal/sezgisel	Algısal/sezgisel
7		Cana yakın	Algısal/sezgisel	Algısal/sezgisel
8		Samimi		

“Kimlik, cazibe ve çeşitlilik” bağlamında değerlendirilirken, ‘görsel odak’, ‘benzersizlik’, ‘uygunluk’, ‘canlılık’ ve ‘uyum’ konuları incelenmiştir. Arazi çalışmaları ile alan içerisinde yapılan tasarımda bütünlük olduğu, bisiklet yolu, yaya yolu, kent mobilyaları açısından alanda uyum olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar; kıyı alanlarının canlı ve hareketli olduğunu, kamu ve özel plajların her iki alanda da yeterli bulunduğunu değerlendirmektedir. Kıyı alanlarında bireyler kendilerini rahat ve özgür hissetmektedir. Kullanıcılarda kıyı alanına ilişkin üst gelir grubunun kullandığına dair bir algı bulunmamaktadır (Çizelge 5.6).

Çizelge 5.6. “Kimlik, Cazibe ve Çeşitlilik” kriteri bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının değerlendirmesi

	Kriterler	Alt Kriterler	Konyaaltı Kıyı Alanı	Beachpark Kıyı Alanı
1	Kimlik, Cazibe ve Çeşitlilik	Odak (görsel odak)		
2		Karakter (bütünlük, biçim, basitlik, sadelik)		
3		Benzersizlik (sembol, simge, eşsizlik, tarihsel nitelik)		
4		Uygunluk (oran, özgün, benzerlik)		

(Devamı Arkada)

Çizelge 5.6.'nın devamı

5	Kimlik, Cazibe ve Çeşitlilik	Canlılık (uyarıcı etki, zıtlık, gerilim, hareket, espri)		
6		Uyum (ışık, renk, doku ve ses)		

Tez kapsamında amaçlanan, kentsel tasarım projeleri ile yaşanan mekânsal değişim tespitinin yanı sıra, bu değişimin farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik sınıflarına göre kullanıcı grupları üzerindeki etkilerinin de analiz edilebilmesi için belirlenen hipotezler ilgili anket soruları birlikte tartışılmış, her bir hipotez ilişkili olduğu anket sorusuyla birlikte ele alınarak test edilmiştir.

Çalışmanın ana hipotezi olan “**kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projeleri, kullanıcı grupları açısından mekânsal ve sosyal farklılaşmaya neden olmaktadır**” hipotezi; katılımcıların sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu, cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim düzeyi, meslek grubu ve aylık gelir düzeyi bağlamında kıyı alanı kullanım durumları ve geliş sıklıkları ile ayrı ayrı test edilmiştir.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik grubuna göre, Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını alt gelir grubu katılımcılar kentsel tasarım projesi yapılmadan evvel daha fazla kullandığını ifade ederken, orta gelir grubunda yer alan katılımcılar tasarım projesi yapıldıktan sonra alanı daha fazla kullandığını ifade etmektedir. Bu duruma paralel olarak geliş sıklığı bağlamında incelendiğinde, alt gelir grubunun tasarım yapıldıktan sonra geliş sıklığının azaldığı, orta gelir grubunda yer alan katılımcıların ise tasarımdan sonra kıyı alanlarını daha sık kullanmaya başladığı görülmektedir.

Cinsiyete göre kıyı alanlarının kullanımı değerlendirildiğinde, cinsiyet parametresinin Konyaaltı kıyı alanının da kullanımı belirleyici olmadığı, buna karşın Beachpark kıyı alanında erkek katılımcıların tasarım yapıldıktan sonra kıyı alanı kullanım tercihlerinin azaldığı tespit edilmektedir. Kullanım durumundan farklı olarak kullanıcılar için Konyaaltı kıyı alanı geliş sıklığı bağlamında belirleyici olmaktadır. Kadın katılımcılar Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını tasarım yapıldıktan sonra daha sık

kullandığı ifade ederken, Beachpark kıyı alanı kullanımında erkek katılımcılar etkilenmediğini ifade etmektedir.

Medeni durum parametresi, Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanımında belirleyici olmazken; geliş sıklığı bağlamında değerlendirildiğinde alana evli katılımcılar hiç gitmediğini ifade etmektedir. Eğitim düzeyine göre kullanıcıların alan kullanım tercihlerinde bir değişiklik olup olmadığı sorgulandığında; lise ve ön lisans mezunları Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını tasarımdan sonra kullanmadıklarını ifade ederken, lisans ve üstü mezunlar tasarım yapıldıktan sonra daha fazla kullanmaya başladığını ifade etmektedir. Geliş sıklığı bağlamında da benzer bir sonuç izlenmekte, lisans ve lisansüstü mezunlar kıyı alanlarına tasarım ve düzenleme sonrasında daha sık gittiklerini, lise ve önlisans mezunları ise alanı tasarımdan sonra daha az kullandıklarını belirtmektedir.

Meslek grubu bağlamında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını özel sektör ve serbest meslek grubunda yer alan kişiler alanı tasarım projesinden sonra kullanmadıklarını ve geliş sıklığı bağlamında daha az kullandıklarını, kamu sektöründe yer alan kişiler ise hep kullandıklarını ve tasarım projesi yapıldıktan sonra alanı daha sık kullanmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Meslek grubunda ev hanımı, işsiz ve öğrenci grubunda yer alan kullanıcılar açısından Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarının kullanımında meslek grubu belirleyici olmamaktadır.

“Kişilerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu kıyı kullanım amaçlarını farklılaştırmaktadır” hipotezi; sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu bağlamında katılımcıların kullanım amaçlarına göre test edilmiştir. Konyaaltı kıyı alanında “geçiş/ulaşım”, “buluşma”, “cafe/restoran” ve “balık tutmak” amaçlı kullanımların; Beachpark kıyı alanında ise “buluşma” ve “dinlenme/etrafı izleme” amaçlı kullanımların sosyo-ekonomik gelişmişlik gruplarına göre belirleyici oldukları tespit edilmiştir.

Konyaaltı kıyı alanı; orta gelir grubuna sahip katılımcılara geçiş/ulaşım ve buluşma amaçlı, üst gelir grubuna sahip katılımcılara cafe ve restoranlarda yeme içme aktivitelerine katılma amaçlı, alt ve üst gelir gruplarına ortak olarak ise balık tutma amaçlı hizmet etmektedir. Beachpark kıyı alanı ise; orta gelir grubuna buluşma amaçlı ve orta ve alt gelir grubuna dinlenme/etrafı izleme amaçlı hizmet vermektedir.

“Kişilerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu kıyı alanı tercih ve seçimlerini etkilemektedir” hipotezi doğrultusunda; sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları temel alınarak, katılımcıların hangi kıyı alanlarını kullanmayı tercih ettikleri test edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre; üst ve orta gelir grubu kullanıcıların daha çok Yalım Park/Lara, alt geliri gurubunda yer alan kullanıcıların ise Sarısu ve Çaltıcak kıyı alanlarını tercih ettikleri görülmektedir. Alt gelir grubuna mensup kişiler Konyaaltı kıyı alanında akvaryum kent meydanı arasının yanı sıra alanda tasarım etkisinin daha az hissedildiği liman kısmını da eskiden olduğu gibi rahatlıkla kullandıklarını belirtmişlerdir. Liman kısmı kentsel tasarım projesi sınırı içinde olup, mekânsal olarak tasarım öncesi ve tasarım sonrası değişimin en az olduğu bölge olarak tanımlanabilir ve bu alanın hala alt gelir grubu tarafından daha çok tercih edilen bir alan olması, kullanıcılar açısından aidiyet hissinin kaybolmadığı şeklinde yorumlanabilir. Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanı haricinde farklı kıyı alanı kullanımı 3. grup alt gelir grubuna mensup kişiler arasında belirleyici olurken, orta ve üst gelir gruplarında bu şekilde bir belirleyicilik bulunmamaktadır.

“Kıyı alanlarındaki uygulanan kentsel tasarım projeleri, bu alanlarda kullanıcı sayısını arttırmaktadır” hipotezi doğrultusunda katılımcıların kullanım durumu incelenmiştir. Bu doğrultuda kentsel tasarım projesinden sonra katılımlar Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanımlarını arttırdıklarını ve iki alanın da düzenlemelerden sonraki halini daha çok beğendiklerini ifade etmişlerdir.

Yapılan tez çalışmasında gerek anketlerden, gerekse arazi kullanımı ve gözlemlerden elde edilen sonuçlar göstermektedir ki; kentsel ölçekte hizmet eden kamusal mekânlar özelinde, kıyı alanlarının kullanımında kullanıcılar açısından konfor, güvenlik ve aidiyet hissi mekân kullanımı açısından belirleyici olmaktadır. Çalışmanın temel hipotezi olan **“kıyı alanlarında uygulanan kentsel tasarım projeleri kullanıcı gruplarında farklılaşmaya neden olmaktadır”** hipotezi, alandaki mekânsal düzenlemelerin değişmesiyle birlikte kullanıcı gruplarında da bir değişimin beraberinde geldiği sonucu ile doğrulanmaktadır. Ayrıca çalışmada; kullanıcıların süregelen mekân kullanım alışkanlıklarını devam ettirme eğiliminde oldukları ve kendi sosyo-ekonomik ve kültürel yapıları ile benzeşen kullanıcılarla bir arada olma isteklerinin mekân tercihlerinde belirleyici olduğu sonucu elde edilmiştir. Herhangi bir sosyal, kültürel, ekonomik ve/veya mekânsal değişimin ise kullanıcıların aidiyet hissini etkileyerek mekân kullanım alışkanlıklarında değişim yarattığı sonucu tezin önemli bulguları arasındadır.

6. SONUÇLAR

Kentlerin 21. yüzyılda yaşamakta olduğu hızlı kentleşme süreci, kentsel alanlarda nüfus yoğunluğu artışını beraberinde getirmekte, bu artışa paralel olarak da kentlerde mekânsal yayılma ve yoğunluk artışı kaçınılmaz olmaktadır. Bu artış özellikle kentsel alanlarda yer alan kamusal mekânlar üzerinde bir baskı yaratmakta, gelişmekte olan ve/veya az gelişmiş ülkelerde süreç genellikle kentsel açık alanların yapılı çevrelere dönüşmesi ile sonuçlanmaktadır.

Küreselleşmenin etkisi, bilgi teknolojilerindeki değişim ve içinde bulunulan pandemi süreciyle birlikte, kentsel yaşam biçimleri ve kişilerin mekân kullanım alışkanlıkları yeniden şekillenmekte, evden çalışanların (home-office) sayılarındaki artışla birlikte günlük seyahat alışkanlıkları değişmekte, zorunlu aktiviteler ve isteğe bağlı aktiviteler biçim değiştirmekte, kişilerin açık alan kullanım istek ve ihtiyaçları artmakta ve tüm bu değişim mekân ihtiyaçlarını yeniden şekillendirmektedir. Bu değişimle birlikte kentsel alanlarda var olan potansiyel ve fırsatlara yönelik bireylerin yenilenen ilgileri, kamusal mekânların da yeniden değerlendirilmesine olanak vermektedir. Artık kişilerin kamusal alan kullanımlarında sağlık kriterleri, temizlik ve bakım, herkes için yeterli ve güvenli alan, daha yeşil ve sürdürülebilir, herkes için erişilebilir çevreler, sosyal etkileşime imkân veren düzenlemeler gibi kriterler öne çıkan vurgular olarak dikkat çekmektedir.

Heterojen bir toplum yapısının izlendiği kentsel yerleşimlerde, evrensel tasarım ilkelerinin benimsendiği, toplumun her kesiminden kullanıcının özgürce kendini ifade edebileceği, sosyal ilişkiler kurabileceği ve zaman geçirebileceği, sınıfsal farklılıkların en aza indirildiği mekânlar yaratabilmek, kamusal mekân tasarımlarının güncel yaklaşımlarını oluşturmaktadır. Yaşı, cinsiyeti, eğitim seviyesi, gelir durumu, etnik kökeni fark etmeksizin tüm kullanıcılara hizmet eden alanlar olmaları nitelikleriyle toplumsal eşitliğin temsil edildiği kentsel kamusal mekânlar, bulundukları yerleşimler için kimlik yaratan alanlar olma özellikleri ile de öne çıkmaktadır. Ayrıca bu alanlar tasarımları ve sağladıkları kullanım olanakları ile yaşam kalitesi yüksek yerleşimler yaratmada kentlerin temel yapı taşları arasında yer almaktadır.

Yapısı gereği tüm kentlilere hizmet etmesi beklenen kamusal mekânların tasarlanması süreci, tıpkı kent planlama süreçleri gibi farklı pek çok paydaşın yer alması gereken, katılımcı bir süreçle desteklenmeli, tüm kullanıcılara hizmet edebilecek şekilde alternatif kullanım olanakları sunabilmelidir. Kentliler için ortak kullanım alanı olan bu mekânlar, sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu ne olursa olsun, her kullanıcı için konforlu, güvenli ve erişilebilir kullanım olanakları yaratmalı ve toplumu ayrıştırıcı değil birleştirici bir yapıda tasarlanmalıdır. Kişilerin özgürce bu alanları kullanabilmeleri ve kendilerini topluma ait hissetmeleri kamusal alanların yaratılmasındaki ve tasarlanmasındaki başarıya bağlıdır.

Yapılan tez çalışması ile kentsel kamusal mekân niteliği ile öne çıkan kıyı alanlarının, tüm kentlilerin kullanımına kazandırılabilmesi için kamusal mekân olarak tasarlanması süreci ele alınmış, uygulanan tasarım projesi ile bu hedefin gerçekleştirilip gerçekleştirilemediği sorusuna cevap aranmıştır. Süreçte dünya örnekleri incelenmiş, başarılı ve herkes tarafından kullanılan kamusal mekânların tasarım kriterleri tanımlanmış ve bu kriterlerin çalışma alanındaki varlık durumları tespit edilerek alandaki

kullanıcılar ve alanın kullanım durumu ile ilişkisi sorgulanmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler, kentsel tasarım projelerinin her zaman istenilen kullanım biçimlerini yaratmadığını göstermekte, herkes için tasarlanan alanların zaman zaman toplumsal farklılaşmaya da neden olabileceğini ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları sosyo-ekonomik gelişmişlik durumunun kişiler açısından alan tercihlerinde etkili olduğunu, kişilerin özellikle sosyal açıdan kendilerini ait hissettikleri mekânlarda, benzer sosyo-kültürel gruplarla birlikte olmayı ve ekonomik olarak karşılayabilecekleri aktivitelere dâhil olmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Buna karşın kentsel tasarım projeleri ile sağlanan, mekân kalitesindeki iyileştirmeler, alandaki kullanıcı sayısını arttırmakta, özellikle dezavantajlı gruplar için kamusal mekânları daha erişilebilir ve güvenle kullanılabilir hale getirmekte, kent kimliğine katkı açısından da önemli bir etki yaratmaktadır.

Sonuç olarak denilebilir ki; kent kimliği oluşturmada, kentsel yaşam kalitesini arttırmada ve herkes için erişilebilir kentsel kamusal mekânlar yaratmada, evrensel tasarım kriterlerinin uygulanmasının yanı sıra, toplumların içsel dinamikleri ve kullanıcıların kamusal mekânlara yükledikleri anlamlar da dikkate alınmalı, bu mekânları kullanmada etkili olan işlevsel süreklilik sağlanmalı ve tüm kentlilerin kamusal mekânlarda sosyalleşebilecekleri tasarımlar için katılımcı bir süreç izlenmelidir. Herkes için fiziksel olarak erişilebilirliğin sağlanmasının yanı sıra ekonomik olarak da erişilebilir mekânların yaratılması ve hizmetlerin sunulması, ülke politikaları ile gelir dağılımındaki dengesizliklerin en aza indirilmesi ve kullanıcılar için “toplumun bir parçası olduğu hissi”nin yaratılabilmesi tüm tasarım projelerinin ortak hedefleri olarak belirlenmelidir. Toplumsal açıdan, kentlileri “ötekileştirme”den bir araya getirmeye ve kentlileşmeye olanak sağlayacak kamusal mekânların, ancak böyle bir yaklaşımla sağlanabileceği düşünülmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Abbasia, Ayah, Chaham Alalouchb, ve Glen Bramleyc. «Open space quality in deprived urban areas: user perspective and use pattern.» *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2016: 194-205.
- Aksoy, Yıldız. *Mimarlıkta Peyzaj Tasarımı*. Ankara: Atlas Akademik Basım Yayın, 2019.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. 2020. <https://www.antalya.bel.tr/>.
- Antalya Valiliği. 2020. www.antalya.gov.tr.
- Arkiv. *Arkiv*. 2021. <https://www.arkiv.com.tr/proje/1-odul-konyaalti-sahili-mimari-ve-kiyi-duzenlemesi-fikir-projesi-yarismasi/3995>.
- Attia, Sahar, ve Asmaa Abdel Aty M. Ibrahim. «Accessible and Inclusive Public Space: The Regeneration of Waterfront in Informal Areas.» *Urban Research & Practice*, 2018: 314-337.
- Beqaj, Binak. «Public Space, public interest and Challenges of Urban Transformation.» *ScienceDirect*, 2016: 320-324.
- Brandolini, Silva Marzetti Dall'aste. «Investing in biodiversity: The recreational value of a natural coastal area.» *Chemistry and Ecology*, 2005: 443-462.
- Canter, David. *The Psychology of Place*. Architectural Press, 1977.
- Carmona, Matthew. «Principles for public space design, planning to do better.» *Urban Design International*, 2019: 47-59.
- Carmona, Matthew. «Re-theorising contemporary public space: a new narrative and a new normative.» *Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability*, 2015: 373-405.
- Carmona, Matthew, Tim Heath, Taner Onc, ve Steve Tiesdell. *Public Spaces Urban Spaces*. Architectural Press, 2003.
- Cudny, Waldemar, ve Håkan Appelblad. «Monuments and their functions in urban public space.» *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 2019: 273-289.
- Custers, Gijs, ve Godfried Engbersen. «The urban class structure: class change and spatial divisions from a multidimensional class perspective.» *Urban Geography*, 2021: 1-27.
- Çallı, Feride Öykü. «Kamusal mekan olarak kent parklarının sosyal yaşam ve yer oluşturma açısından önemi İzmir – Kültürpark örneği.» *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2019.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. «Antalya-Burdur Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Araştırma Raporu.» 2008.
- Devlet Planlama Teşkilatı. *İlçelerin Sosyo-Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*. 08 Şubat 2017. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Yaynlar/Attachments/299/ilce.pdf>.

- Duivenvoorden, Eva, Thomas Hartmann, Marlies Brinkhuijsen, ve Ton Hesselman. «Managing public space – A blind spot of urban planning and design.» *Cities* (Elsevier), no. 109 (2021).
- Erdönmez, Doç. Dr. Ebru, ve Figen Çelik. «Kentsel Mekanda Kamusal Alan İlişkileri.» *TÜBA-KED 14*, 2016: 147-163.
- Erkmen, Burçak. «Kentsel Kıyı Alanlarının Yeniden Canlandırılması: İstanbul Limanı'na İlişkin Bir Öneri.» *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul : İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2015.
- Erturan, Arzu. «Kentsel kamusal alan oluşturmada bir yöntem denemesi: İstanbul Yeldeğirmeni Mahallesi örneği.» *Yüksek Lisans Tezi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2011.
- Es, Muharrem, ve Hamza Ateş. «Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri.» *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 2004.
- Ewing, Kathryn. «Spaces of Transformative Practice: Co-producing, (Re)Making and Translating Fractional Urban Space in Gugulethu, Cape Town.» *Urban Forum*, 2021.
- Faroldi, Emilio. «Public space and the contemporary city. A narrative of places, time, relationships.» *TECHNE-Journal of Technology for Architecture and Environment*, 2020: 9-16.
- Fitzpatrick, Miriam. «Bridging Theories, William H. Whyte and the Sorcery of Cities.» *Architecture and Culture*, 2016: 381-393.
- Forgacı, Claudiu, ve Arjan Van Timmeren. «Urban Form and Fitness: Towards a Space-Morphological Approach to General Urban Resilience.» *Norwegian University of Science and Technology*, 2014: 18-20.
- Francis, Jacinta, Billie Giles-Corti, Lisa Wood, ve Matthew Knuiman. «Creating sense of community: The role of public space.» *Journal of Environmental Psychology*, 2012: 401-409.
- García, Antonio García. «The Value of a Geographical Perspective on the Analysis of Urban Public Spaces.» *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 2011: 439-442.
- Gehl, Jan. *Cities For People*. Washington: Island Press, 2010.
- . «Gehlpeople.» *Gehlpeople Web Sitesi*. 2020. <https://gehlpeople.com/tools/twelve-quality-criteria/>.
- . *Life Between Buildings*. Washington: Island Press, 1971.
- Giddens, Anthony. *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2012.
- Goodsell, Charles T. «The concept of public space and its democratic manifestations.» *American Review Of Public Administration*, no. Vol 33 No. 4 (2003): 361-383.
- Google Earth. 2020.

- Gönüler, Mukaddes. «Kentte Sosyal Ayrışma ve Mekânsal Dönüşüm: Kapalı Sitelerde Kadının Konumu.» *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Greene, Sherwin. «Cityshape Communicating and Evaluating Community Design.» *Journal of the American Planning Association*, 1992: 177-189.
- Grubovic, Ljiljana. «Urban Task Force.» *Spatium*, 2002: 37-40.
- Gzt. 2021. <https://www.gzt.com/arkitekt/30-bin-m-betondan-yesil-alana-donusen-proje-konyaalti-sahil-projesi-3561331>.
- Haas, Tigran, ve Krister Olsson. «Transmutation and Reinvention of Public Spaces Through Ideals of Urban Planning and Design.» *Space and Culture*, no. Vol. 17(1) (2014): 59-68.
- İl Çevre Durum Raporu. «Antalya İl Çevre Durum Raporu.» 2011.
- İnceoğlu, Mehmet, ve Ayfer Aytuğ. «Kentsel Mekânda Kalite Kavramı.» *Megaron*, 2009: 131-146.
- Jipeng, Liu, Yan Fang, ve Tang Zhenxing. «The Research of Urban Public Space Design.» *Advanced Materials Research Vols*, 2011: 1435-1438.
- Kalaycı, Elçin. «Kentsel Mekan Oluşumunda Meydanlar: Ankara Ulus Meydanı Örneği İncelemesi.» *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara : Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı İç Mimarlık Bilim Dalı, 2020.
- Karaçor, Elif Kutay. «Public vs. Private: The Evaluation of Different Space Types in Terms of Publicness Dimension.» *European Journal of Sustainable Development*, 2016: 51-58.
- Karaömer, Özlem. «Arsuz- Dört Yol (Hatay) Arasında Kıyı Alanlarının Kullanımı ve Sorunları.» *Yüksek Lisans Tezi*. Hatay : Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, 2019.
- Kaygısız, Cansel. «Kıyıların Doldurulmasının Hukuki Rejimi.» *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2010.
- Keleş, Ruşen. *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1980.
- Khodadad, Mina, ve Mohsen Sanei. «Necessity of Collaboration between Technology and Architectural Design in Order to Develop the Urban Space Quality.» *World Journal of Engineering and Technology*, 2017: 574-584.
- Kırkık, Kıymet Pınar. «Tarihi Süreç İçerisinde Kıyı Alanlarının Kamusal Kullanımına Kentsel Tasarım Yaklaşımları Haliç Örneği.» *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2010.
- Korkmaz, Elif. «Kentsel Kamusal Mekanda Değer Yaratma Yaklaşımında Katılımcı Bir Model Önerisi.» *Şehircilik Doktora Tezi*. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2007.
- Krier, Rob. *Urban Space*. Academy Editions London, 1979.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı*. 2020. <https://www.ktb.gov.tr/>.
- Lai, Sabrina, ve Federica Leone. «To what extent is integration pursued in compulsory planning tools concerning coastal and marine areas? Evidences from two Mediterranean protected areas.» *Land Use Policy*, 2020.
- Landman, Karina. «Shopping malls with quasi-public spaces in Pretoria: Neo-traditional consumption space or controlled village commons?» *Peer reviewed and revised*, 2016: 26-38.
- Liao, Shisi, Yizhang Xie, ve Feng Xiao. «Study on Urban Design of Coastal Tourism Areas.» *Journal of Coastal Research*, 2020: 372-376.
- Luo, Jing, ve Weimin Guo. «The Study of Renewal Strategies for Urban Public Space.» *Advanced Materials Research*, 2012: 237-240.
- Magalhães, Claudio de, ve Matthew Carmona. «Dimensions and models of contemporary public space management in England.» *Journal of Environmental Planning and Management*, 2009: 111-129.
- Mandeli, Khalid. «Public space and the challenge of urban transformation in cities of emerging economies: Jeddah case study.» *Cities (Elsevier)* 95, no. 102409 (2019).
- Mantey, Dorota, ve Agnieszka Kepkowicz. «Types of Public Spaces: The Polish Contribution to the Discussion of Suburban Public Space.» *The Professional Geographer*, 2018: 633-654.
- Massey, Doreen. «Space-time, ‘science’ and the relationship between physical geography and human geography.» *Royal Geographical Society*, 1999: 261-276.
- Mehta, Vikas. «Evaluating Public Space.» *Journal of Urban Design*, 2014: 53-88.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü. 2020.
- Micek, Michał, ve Sylwia Staszewska. «Urban and Rural Public Spaces: Development Issues and Qualitative Assessment.» *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 2019: 75-93.
- Mossay, Pascal, ve Pierre Picard. «Spatial segregation and urban structure.» *J Regional Sci*, 2019: 480-507.
- Muleya, Nicholas, ve Maléne Campbell. «A multisensory approach to measure public space quality in the city of Bulawayo, Zimbabwe.» *Town and Regional Planning*, 2020: 56-71.
- Munro, Jennifer, Joanna Pearce, Greg Brown, Halina Kobryn, ve Susan A. Moore. «Identifying ‘public values’ for marine and coastal planning: Are residents and non-residents really so different?» *Ocean & Coastal Management*, 2017: 9-21.
- Mutlu, Esra, ve Çiğdem Varol. «Sosyo-Ekonomik Farklılaşma ve Mekânsal Ayırışma: Bursa Metropolitan Alanı Analizi.» *Megaron*, 2017: 87-105.
- Najafinasabab, Farnaz, Abdol Reza Karbassic, ve Jamal Ghoddousiad. «Fuzzy analytic network process approach to evaluate land and sea criteria for land use planning in coastal areas.» *Ocean & Coastal Management*, 2015: 368-381.
- Nasar, Jack L. «The Evaluative Image Of The City.» SAGE Publications, 1997.

- Norton, Richard K., Nina P. David, Stephen Buckman, ve Patricia D. Koman. «Overlooking the coast: Limited local planning for coastal area management along Michigan's Great Lakes.» *Land Use Policy*, 2018: 183-203.
- Ok, Derya. «Türkeli (Avşa, Marmara – Balıkesir) Adasının Kıyı Kullanımı ve Planlanması.» *Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- Olgun, Hülya Biçer. «Jürgen Habermas, Hannah Arendt Ve Richard Sennett'in Kamusal Alan Yaklaşımları.» *Sosyolojik Düşün*, 2017: 45-54.
- Özalpay, Cemile. «Gaziantep Bey Mahallesinin Mekansal Kalite Parametrelerine Göre Değerlendirilmesi.» *Yüksek Lisans Tezi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, 2020.
- Pereira, Patrícia. «Rethinking Public Spaces In Waterfront Areas: Notes From Lisbon.» *Research in Urban Sociology*, 2017: 319-344.
- Pinto, Ana Júlia. «Urban Cohesion A Public Space Network Assessment.» *Antoni Remesar Centre de Recerca Polis*, 2015: 7-25.
- Project For Public Spaces*. 2021. <https://www.pps.org/>.
- Ramlee, Maimunah, Dasimah Omar, Rozyah Mohd, ve Yunus Zalina Samadi. «Revitalization of Urban Public Spaces: An Overview.» *Behavioral Sciences*, 2015: 360-367.
- Rowthorn, Robert, Ricardo Andrés Guzmán, ve Carlos Rodríguez-Sickert. «The Economics of Social Stratification in Premodern Societies.» *The Journal of Mathematical Sociology*, 2014: 175-202.
- Sadeq, M. Seddiq. «Kamusal Alanlarda Sürdürülebilirlik Kavramı: Trabzon Kent Meydanı Örneği.» *Yüksek Lisans Tezi*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, 2019.
- Sánchez, Gloria Jovita Guadarrama, ve Pamela Monserrat Pichardo Martínez. «La apropiación y el uso del espacio público urbano. Los comunes en el parque urbano.» *Economía, Sociedad y Territorio*, 2021: 57-85.
- Sarı, Cemal. «Dünden Bugüne Antalya.» <https://antalya.ktb.gov.tr/>, 2012: 46-74.
- Schmidt, Stephan, ve Jeremy Németh. «Space, Place and the City: Emerging Research on Public Space Design and Planning.» *Journal of Urban Design*, 2010: 453-457.
- Schönfelda, Kim Carlotta von, ve Luca Bertolinib. «Urban streets: Epitomes of planning challenges and opportunities at the interface of public space and mobility.» *Cities*, 2017: 48-55.
- SEGE. *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*. <https://www.sanayi.gov.tr/>, 2017.
- Siregar, Johannes Parlindungan. «Assessment Of Public Space Quality Using Good Public Space Index Case study of Merjosari Sub District, Municipality of Malang, Indonesia.» *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 135, 2014: 10-17.

- Şahin, Ece, ve Neslihan Dostoğlu. «Kentsel Mekan Tasarımında Doğal Verilerin Kullanımı.» *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, 2007.
- Tarditti, Andrés Di Masso, Héctor Berroeta, ve Tomeu Vidal Moranta. «Public Space In Conflict: Conceptual Coordinates And Ideological Tensions.» *Athenea Digital*, 2017: 53-92.
- Tarhan, Sinem. «Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargılarının Sosyalleşme Sürecine ve Kamusal Alana Yansımaları. Kamusal Alanların Mekansal Organizasyonu.» 2017: 94-117.
- Terzi, Cedric, ve Stephane Tonnelat. «The publicization of public space.» *Environment and Planning A*, 2017: 519-536.
- Thrift, Nigel. «Space: The fundamental stuff of geography.» *Key Concepts in Geography*, 2003: 95-108.
- Torbati, Hanieh Eshaghzadeh. «The Role of Environmental Graphic in the Identification of Urban Public Spaces.» *Civil Engineering Journal*, 2014.
- Trancik, Roger. *Finding lost space: theories of urban design*. John Wiley & Sons, 1986.
- Tural, Mehmet Mustafa. «Mardin Geleneksel Yerleşim Dokusunun Kentsel Dış Mekân Kullanımları Bağlamında İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2009.
- TÜİK. «Türkiye İstatistik Kurumu.» 2020.
- Türk Dil Kurumu*. 23 11 2019. <https://sozluk.gov.tr/>.
- Türk Medeni Kanunu. *Resmi Gazete*. 2020. www.mevzuat.gov.tr.
- Urban Task Force. *Towards an Urban Renaissance*. London: E & FN Spon, 1999.
- Uslu, Gül. «Türkiye’de Deniz Kadastro İhtiyacının Araştırılması.» *Yüksek Lisans Tezi*. Samsun : Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2011.
- Uzgören, Gökçe, ve Ebru Erdönmez. «Kamusal Açık Alanlarda Mekan Kalitesi ve Kentsel Mekan Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme.» *Megaron*, 2017: 41-56.
- Uzun, İnci. «Kamusal Açık Mekan: Kavram ve Tarihe Genel Bakış.» *Ege Mimarlık* , 2006: 4-59.
- Vale, Gláucia Maria Vasconcellos. «Empreendedorismo, marginalidade e estratificação social.» *Rev. adm. empres*, 2014: 54.
- Varna, George, ve Steve Tiesdell. «Assessing the Publicness of Public Space: The Star Model of Publicness.» *Journal of Urban Design*, Vol. 15. No. 4, 2010: 575-598.
- Vukovic, Tamara, Ashraf M. Salama, Biserka Mitrovic, ve Mirjana Devetakovic. «Assessing public open spaces in Belgrade-A quality of urban life perspective.» *Journal of Architectural Research*, 2021: 505-523.
- Wikipedia. 2020. <https://tr.wikipedia.org>.

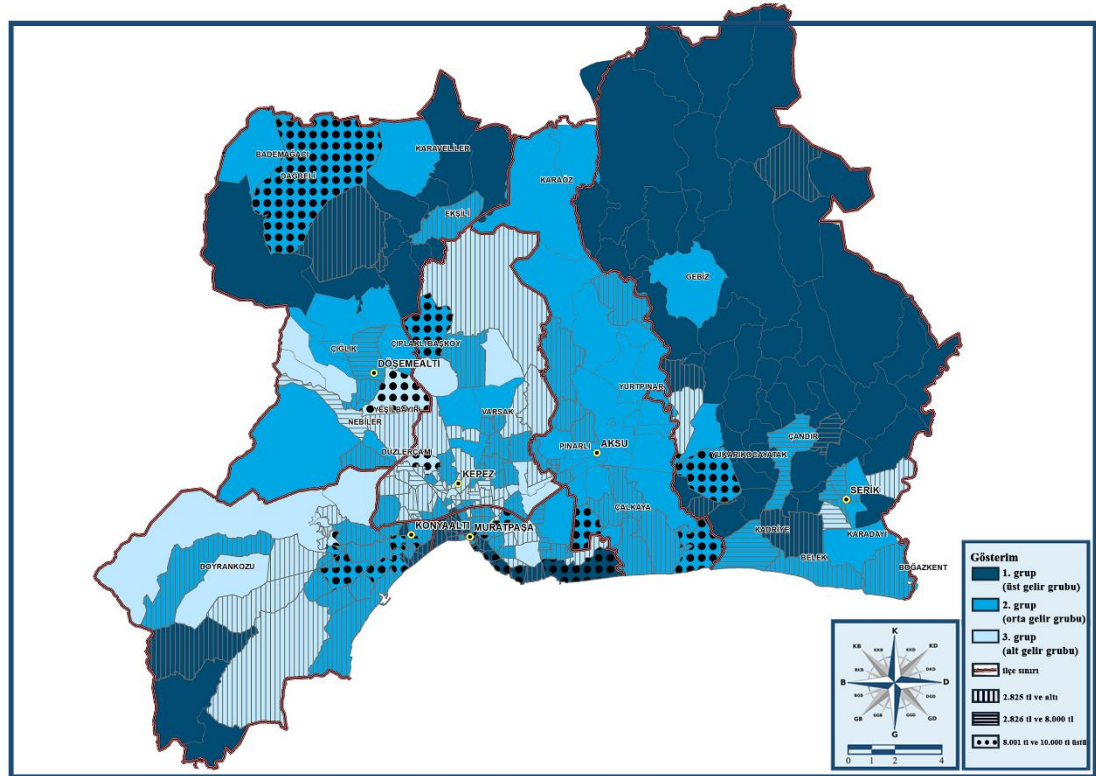
- Yang, Chenghao, ve Tongtong Liu. «Urban public space regeneration in Tokyo's urban center by urban renaissance.» *School of Architecture*, 2021.
- Yu, Chuandong, ve Jaecheol Kang. «Planning of landscape gardens based on ecological priority in coastal areas.» *Microprocessors and Microsystems*, 2021.
- Zhang, Liang-Jie. «MRA: Metaverse Reference Architecture.» *International Conference on Internet of Things*, 2022: 102-120.

8. EKLER

EK-1. Katılımcılar tarafından beyan edilen gelir dağılımı analizi ile TÜİK’den alınan gelişmişlik analizi

EK-2. Kıyı alanlarına ilişkin yapılan yasal düzenlemeler

Anayasa'nın 43. Maddesi uyarınca kıyı, herkesin eşit ve serbest kullanımına açık olan ve kamu yararına kullanılması zorunlu olan alanları ifade etmektedir. Bu Anayasal ilke çerçevesinde kıyıların kullanımında kamu yararı gerek mülkiyet biçimi gerekse yapılanma ile ilgili kısıtlamalarla sağlanmaktadır. Diğer bir deyişle, kıyıları devletin hüküm ve tasarrufu altında olan, mülkiyete yani tapuda tescile konu olmayan bir konumda olup, kıyılarıdaki yapılanma hakları ise oldukça kısıtlıdır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2019) (Çizelge 8.1).

Çizelge 8.1. Kıyı alanlarına ilişkin yapılan yasal düzenlemeler

Yayımlandığı Tarih	Yasal Düzenlemeler
4.04.1926	743 sayılı Medeni Kanun
14.04.1930	1580 sayılı Belediye Kanunu
21.06.1933	2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu
29.12.1934	2644 sayılı Tapu Kanunu
20.07.1972	1605 sayılı (6785 sayılı) İmar Kanununda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun
18.01.1975	İmar Kanunu'nun Ek 7 ve 8 inci Maddelerine İlişkin Yönetmelik
7.11.1982	1982 Anayasası 43. Madde
1.12.1984	3086 sayılı Kıyı Kanunu
18.05.1985	3086 sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
10.07.1986	3086 sayılı Kıyı Kanununun Bazı Maddelerinin İptaline Dair Anayasa Mahkemesi Kararı
15.07.1987	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın 110 sayılı Genelgesi
17.04.1990	3621 sayılı Kıyı Kanunu
3.08.1990	3621 sayılı Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(Devamı Arkada)

Çizelge 8.1.'in devamı

18.08.1991	3621 sayılı Kıyı Kanununun Bazı Maddelerinin İptaline Dair Anayasa Mahkemesi Kararı
11.07.1992	3830 sayılı Kıyı Kanununda (3621 sayılı) Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
13.10.1992	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik
30.03.1994	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik
27.07.1996	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik
4.09.1996	1371/1013 sayılı Bakanlık Genelgesi ("Yatırımcılar Tarafından Yapılacak Kıyı Yapılarında Uygulanacak Prosedür")
15.08.2003	4971 sayılı Bazı Kanunlarda ve Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
30.03.2004	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
21.07.2005	5398 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
8.02.2008	5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
13.08.2008	5801 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4.09.2010	Kıyı Yapı ve Tesislerinde Planlama ve Uygulama Sürecine İlişkin Tebliğ
25.03.2011	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
4.07.2011	644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
6.07.2011	Kıyı Yapı ve Tesislerinde Planlama ve Uygulama Sürecine İlişkin Tebliğ
2.04.2013	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
14.06.2014	Mekânsal Planlar Yapımı Yönetmeliği
26.07.2014	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Türkiye’de cumhuriyetin ilanından sonra dolaylı olarak kıyı alanlarına ilişkin ilk düzenleme 1926 yılında onaylanan 743 sayılı Medeni Kanunun 641. Maddesi doğrultusunda yapılmıştır. “Sahipsiz şeyler ve umuma ait mallar” olarak nitelendirilen bu alanlar doğrudan kıyı alanı olarak değil de “menfaati umuma ait sular ile ziraate elverişli olmayan yerler, kayalar, tepeler, dağlar ve onlardan çıkan kaynaklar” olarak adlandırılmış ve bu alanların Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğu, hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olmayacağı ve kimsenin mülkiyetinde bulunmadığı ifade edilmiştir (Türk Medeni Kanunu 2020).

Kıyı alanlarına geniş ölçüde ve doğrudan yer verilen ilk yasal düzenleme 1972 yılında 6785 sayılı İmar Kanunu ve 1605 sayılı “6785 sayılı İmar Kanununda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanunun” ek madde 7 ve 8 hükümleri doğrultusunda yapılmıştır. Bu kanun ile deniz, göl ve nehir kenarına 10 metreden az olmamak kaydıyla bina yapılamayacağı, bu alanlarda yapılacak her türlü iş ve işlemlerin İmar ve İskân Bakanlığınca yürütüleceği ve özel mülkiyete ait arsa, arazi vs oluşturulamayacağı bildirilmiştir.

Kıyı alanları ile ilgili ilk özel hükümler ise 1982 Anayasasında yer almakta olup Anayasanın 43. Maddesine göre kıyı alanlarının yine Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğu, ayrıca kıyı alanları ve sahil şeritlerinde deniz, göl ve akarsu fark etmeksizin yararlanmada öncelik olarak kamu yararı gözetileceği ifadesi yer almıştır. 1982 Anayasasından sonra 3086 sayılı Kıyı Kanunu (01.12.1984 tarih ve 18592 sayılı Resmi Gazete) ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (18.05.1985 tarih ve 18758 sayılı Resmi Gazete) yürürlüğe girmiş ve imar planı olan yerlerde kıyı sahil genişliğinin kıyı kenar çizgisinden itibaren 10 metre, imar planı olmayan yerlerde ise kıyı sahil genişliğinin kıyı kenar çizgisinden itibaren 30 metre olarak belirlenmesine karar verilmiştir. Ancak kıyı sahil genişliği konusunun kamu yararı gözetmediği ve kıyı alanlarından yararlanmayı azalttığı gerekçeleriyle Anayasa Mahkemesi tarafından 20.02.1986 tarihinde 3086 sayılı Kıyı Kanunu iptal edilmiştir. Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 15.07.1987 tarihli ve 110 sayılı çıkarılan Genelge ile kıyı alanı tanımlaması yapılmış ve imar planı olan yerlerde sahil genişliğinin kıyı kenar çizgisinden itibaren 10 metre, imar planı olmayan yerlerde ise sahil genişliğinin kıyı kenar çizgisinden itibaren 30 metre olarak belirlenmesine karar verilmiştir. 1990, 1992, 1994, 1996, 2004, 2011, 2013 ve 2014 yıllarında Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte değişiklikler ve güncellemeler yapılmış, kıyı alanlarındaki yapılan ve yapılacak düzenlemelere ilişkin kararlar belirtilmiştir.

EK-3. Antalya iline bağlı ilçelerin 2020 yılı nüfus değerleri

Antalya il genelinde en yüksek nüfusa sahip ilçe Kepez ilçesi, en yüksek nüfus artış hızına sahip ilçe Döşemealtı ilçesi, en çok mahalleye sahip ilçe Manavgat ilçesi, en büyük alana sahip ilçe Korkuteli ilçesi, en yoğun nüfusa sahip ilçe (km² başına düşen kişi) ise Muratpaşa ilçesidir. Kentte toplamda 914 adet mahalle bulunmaktadır (TÜİK 2020) (Çizelge 8.2).

Çizelge 8.2. Antalya iline bağlı ilçelerin 2020 yılı nüfus değerleri (TÜİK 2020)

İlçe	2020 yılı Nüfusu	Nüfus Artış Hızı (%)	Mahalle Sayısı	İlçe Alanı km ²	İlçe Yoğunluğu
Akseki	10.957	-4,59	51	1.544	7
Aksu	74.57	1,84	35	406	184
Alanya	333.104	1,71	102	1.577	211
Demre	26.896	2,03	17	329	82
Döşemealtı	69.3	5,33	33	687	101
Elmalı	39.365	1,01	60	1.433	27
Finike	49.307	1,59	26	768	64
Gazipaşa	51.555	1,98	53	1.111	46
Gündoğmuş	7.492	-3,17	29	1.175	6
İbradı	2.947	-2,80	9	778	4
Kaş	60.839	1,88	54	175	35
Kemer	45.082	-2,30	12	412	109
Kepez	574.183	3,26	68	292	1.966
Konyaaltı	189.078	-0,51	39	546	346
Korkuteli	55.588	0,43	58	2.433	23
Kumluca	71.931	2,14	41	1.225	59
Manavgat	242.49	0,61	106	2.351	103
Muratpaşa	513.035	0,52	55	96	5.344
Serik	130.589	0,90	66	1.263	103
Toplam	2.548.308	1,46	914	20.176	126

EK-4. Antalya ili yıllık ortalama hava durumu değerleri

Kent merkezinde kar yağışı ve don olayı ender olarak görülmekle birlikte, yaz kuraklığı ise belirgin olarak hissedilmektedir. Kentte ortalama sıcaklığın en yüksek olduğu dönem Temmuz ayı, en yüksek sıcaklık Temmuz ve Ağustos aylarında, en düşük sıcaklık Ocak ayında, en fazla yağış Ocak ayında görülmektedir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2020) (Çizelge 8.3).

Çizelge 8.3. Antalya İli yıllık ortalama hava durumu değerleri (Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2020)

ANTALYA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1950-2015)												
Ortalama Sıcaklık (°C)	9.9	10.4	12.7	16.2	20.5	25.3	28.4	28.2	24.8	20	14.9	11.4
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	14.9	15.5	18	21.3	25.6	30.9	34.2	34.2	31.2	26.6	21.1	16.6
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	6	6.3	8	11.2	15	19.6	22.7	22.7	19.4	15.2	10.6	7.5
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	5.1	5.8	6.7	8	9.7	11.4	11.7	11.2	9.7	7.8	6.3	4.9
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	12.7	10.5	9	7.1	5.5	2.7	0.6	0.6	1.8	5.8	7.8	11.7
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması(m)	231.9	150.2	103.2	55.5	31.4	7.7	2.8	3.1	15.8	80.1	135	257.9
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1950-2015)												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	23.9	25.9	28.8	36.4	38	44.8	45	44.6	42.1	37.7	33	25.4
En Düşük Sıcaklık (°C)	-3.4	-4.6	-1.6	1.4	6.7	11.1	14.8	15.3	10.6	4.9	0.8	-1.9

EK-5. Konyaaltı sahili mimari ve kıyı düzenlemesi fikir projesi kapsam ve hedefleri

Proje kapsamında (Arkiv 2021);

- Antalya ilinin sahip olduğu en önemli değer olan deniz kıyısı bağlamında kentin kimliğini yeniden güçlendirme amaçlı kıyı kullanımını (rekreasyon, spor ve kültürel faaliyetler, karma kullanım) zenginleştirme,
- Tüm kullanıcı grupları için kıyıya erişimini mümkün kılmak amaçlı araç trafiğine açık olan Akdeniz Bulvarı üzerinde hız rejimini yeniden düzenleme, yayanın alanı kullanmasına teşvik etme ve sürücülerin kıyı alanından hızla geçmesini değil yavaşça gezinmesine olanak sağlama,
- Kıyı alanında işlevsel anlamda canlılığın sağlanması için alana yakın ve uzak çevreden erişim ve ulaşılabilirliği arttırmak amaçlı kıyı alanının dikey ve yatay bağlantılarını uyumlandırma, toplu taşıma ring sistemi, yaya ve bisiklet dolaşımı uyumlu eksen önerisi,
- Kentin merkezler sistemini Konyaaltı'nın batı kıyısı üzerinden güçlendirme ve çeşitlendirme amaçlı liman bölgesi ve varyanta arasında odak noktaları oluşturma ve bu odak noktaları arasında bütünlük ve süreklilik sağlama,
- Kıyı alanının yakın çevrede yer alan yaşam alanları ile fiziksel anlamda bütünselliğinin sağlanabilmesi amacıyla kıyıya ulaşan araç yollarında yaya akışını yeniden planlama, kıyı bandının değişiminden doğrudan etkilenen yapı adalarında imar yaklaşımı tanımlama ve kent bütününe hizmet edecek rekreatif, kültürel ve sportif aktivite alanları tasarlama hedeflenmiştir (Arkiv 2021).

Bu bağlamda proje kapsamında kıyı bandı boyunca yaya ve araç uyumluluğu, kıyı alanında yatay anlamda mekânsal sürekliliğe olanak sağlayacak ve proje art bölgesini kıyıya taşıyacak dikey eksenlerden oluşan bütünsel kentsel yapı, kıyı bandı boyunca farklı odak noktaları tasarlama ve morfolojik çeşitlilik sağlama, araç erişiminin denetimli olarak sağlanmasına olanak sağlayan kurucu yapısal sistem kurgulanması ve kıyı alanında yaşanacak mekânsal değişimin komşu imar adalarına etkisine yönelik proaktif öngörü temel kentsel tasarım ilkelerini oluşturmaktadır (Arkiv 2021).

EK-6. Anket formu

Zehra İNCE ÇÖLLÜ/ Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK
YÜKSEK LİSANS TEZİ ANKET FORMU

KULLANICI ANKETİ

Tarih/Saat/İlçe Adı : ...11.2021/.../.....

Anket No:

Bu anket; Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında “Kıyı Alanlarının Kamusal Kullanımı için Uygulanan Projelerin Mekansal Kullanıma ve Sosyolojik Yapıya Etkisi-Antalya İli Örneği” başlıklı tez çalışması için yürütülmektedir. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Zehra İNCE ÇÖLLÜ Şehir Plancısı (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK (Danışman)

KULLANICI PROFİLİ

- Cinsiyet : ☐ Kadın ☐ Erkek
- Yaş :
- Medeni Durum : ☐ Evli ☐ Bekâr
- Eğitim : ☐ Okuma-Yazma Bilmiyor ☐ İlkokul/Ortaokul ☐ Lise
☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ve Üstü
- Meslek : ☐ Ev Hanımı ☐ Öğrenci ☐ Emekli ☐ İşsiz
☐ Kamu Sektörü ☐ Özel Sektör ☐ Serbest Meslek ☐ Diğer
- Aylık Geliriniz : ☐ 2.825 TL ve altı ☐ 2.825 TL-4.000 TL ☐ 4.000 TL-6.000 TL
☐ 6.000 TL-8.000 TL ☐ 8.000 TL-10.000 TL ☐ 10.000 TL ve üzeri

1. Yaşadığınız mahalle:

2. Bu mahallede yaşamadan önce hangi mahallede yaşıyordunuz? :

2.1. Taşınmadan önce ve taşındıktan sonra kıyı kullanımınızda değişim oldu mu? Nasıl?:

☐ Değişim olmadı ☐ Değişim oldu, şu şekilde :

3. Antalya ilinde aşağıdaki kıyı alanlarından hangisini kullanıyorsunuz? (Seçeneklerden işaretleyiniz.)

- ☐ Konyaaltı kıyı alanını kullanıyorum.
☐ Akvaryum-Kent Meydanı kısmı ☐ Kent Meydanı-Boğaçayı kısmı ☐ Boğaçayı-Liman kısmı
☐ Beachpark kıyı alanını kullanıyorum.
☐ İkisini de kullanmıyorum.

4. Cevabınız “İkisini de kullanmıyorum” ise Antalya ilinde kullandığınız başka bir kıyı alanı var mı? Neresi?

- ☐ Var, ... kıyı alanını kullanıyorum. ☐ Yok

4.1. Konyaaltı kıyı alanını ve Beachpark kıyı alanını neden tercih etmiyorsunuz?

4.2. Cevabınız “yok” ise kıyı alanlarını neden kullanmıyorsunuz?

- ☐ Ekonomik olarak ☐ Sahilde mutlu ve özgür ☐ Mangal/piknik ☐ Vaktim
karşılayamıyorum. hissetmiyorum. yapamıyorum. yok.
☐ Denizle ilgim yok. ☐ Özel ulaşım aracım yok. ☐ Yüzme bilmiyorum. ☐ Diğer.....

4.3. Konyaaltı kıyı alanını ve Beachpark kıyı alanını kullanmanız için ne tür bir düzenleme önerirsiniz?

5. Konyaaltı kıyı alanı ve Beachpark kıyı alanına ilişkin kullanımınızı nasıl tanımlarsınız?

	Eskiden kullanıyordum, şimdi kullanmıyorum	Eskiden kullanmıyordum, şimdi kullanıyorum	Hep kullanıyorum	Hiç kullanmıyorum
Konyaaltı Kıyı Alanı				
Beachpark Kıyı Alanı				

Zehra İNCE ÇÖLLÜ/ Doç. Dr. Nilüfer GÜNER BİLDİK
YÜKSEK LİSANS TEZİ ANKET FORMU

6. Konyaaltı kıyı ve Beachpark kıyı alanlarında yapılan düzenlemeler alana geliş sıklığınızı etkiledi mi?

	Evet, daha sık gidiyorum	Evet, daha az gidiyorum	Evet, hiç gitmiyorum	Hayır, etkilemedi
Konyaaltı Kıyı Alanı				
Beachpark Kıyı Alanı				

7. Pandemi koşulları Konyaaltı kıyı ve Beachpark kıyı alanına geliş sıklığınızı etkiledi mi?

	Evet, daha sık gidiyorum	Evet, daha az gidiyorum	Evet, hiç gitmiyorum	Hayır, etkilemedi
Konyaaltı Kıyı Alanı				
Beachpark Kıyı Alanı				

Not: Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kullanmıyorsanız sayfa 4'de yer alan "Değerlendirme Sorularına" geçebilirsiniz.

8. Kıyı alanına nasıl ulaşıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Otobüs	Tramvay	Taksi	Araba	Bisiklet	Scooter	Yaya	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı								
Beachpark Kıyı Alanı								

9. Kıyı alanına ulaşımınızı rahat sağlayabiliyor musunuz?

	Çok Rahat	Rahat	Normal	Zor	Çok Zor
Konyaaltı Kıyı Alanı					
Beachpark Kıyı Alanı					

10. Kıyı alanına ne kadar zamanda ulaşıyorsunuz?

	1-15 dk.	15 dk.-30 dk.	30 dk.-1 saat	1 saatten fazla	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı					
Beachpark Kıyı Alanı					

11. Kıyı alanına ne sıklıkta gidiyorsunuz?

	Her gün	Haftada 1-2	Haftada 3'den fazla	Ayda 1-2	Ayda 3'den fazla	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı						
Beachpark Kıyı Alanı						

12. Kıyı alanını hangi mevsimde ziyaret edersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Her mevsim	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Konyaaltı Kıyı Alanı					
Beachpark Kıyı Alanı					

13. Kıyı alanını gütün hangi zamanında ziyaret ediyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Hafta içi	() Sabah	() Öğle	() İkinci	() Akşam	() Akşam geç
Konyaaltı Kıyı Alanı	Hafta sonu	() Sabah	() Öğle	() İkinci	() Akşam	() Akşam geç
Beachpark Kıyı Alanı	Hafta içi	() Sabah	() Öğle	() İkinci	() Akşam	() Akşam geç
	Hafta sonu	() Sabah	() Öğle	() İkinci	() Akşam	() Akşam geç

Zehra İNCE ÇÖLLÜ/ Doç. Dr. Nilüfer GÜRER BİLDİK
YÜKSEK LİSANS TEZİ ANKET FORMU

14. Kıyı alanında ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

	1 dk-1 saat	1-3 saat	3-5 saat	5 saatten fazla	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı					
Beachpark Kıyı Alanı					

15. Konyaaltı kıyı alanını en çok hangi amaçlar için kullanıyorsunuz? (En çok:5 /En az:1 olacak şekilde sıralayınız.)

- () İş () Ev () Geçiş/Ulaşım () Buluşma () Dinlenme/Etrafı izleme
() Cafe-Restoran () Çocuk parkı () Fotoğraf çekmek () Balık tutmak () Hayvan gezdirmek
() Yürüyüş/Koşu () Yoga () Yüzmek () Bisiklet/Paten () Diğer.....

16. Beachpark kıyı alanını en çok hangi amaçlar için kullanıyorsunuz? (En çok:5 /En az:1 olacak şekilde sıralayınız.)

- () İş () Ev () Geçiş/Ulaşım () Buluşma () Dinlenme/Etrafı izleme
() Cafe-Restoran () Çocuk parkı () Fotoğraf çekmek () Balık tutmak () Hayvan gezdirmek
() Yürüyüş/Koşu () Yoga () Yüzmek () Bisiklet/Paten () Diğer.....

17. Kıyı alanında tercih ettiğiniz kullanım türünü numaralandırarak işaretleyiniz? (En çok:5 /En az:1)

	Restoran/ Cafe/Bar	Market- Büfe	Kendi sandalyem ve masam ile yeme içme	Özel plajlardan hizmet alma	Kişisel plaj kullanımı	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı						
Beachpark Kıyı Alanı						

18. (Değişiklik oldu ise) Pandemi öncesinde kıyıda tercih ettiğiniz kullanım türünü numaralandırarak işaretleyiniz? (En çok:5 /En az:1)

	Restoran/ Cafe/Bar	Market- Büfe	Kendi sandalyem ve masam ile yeme içme	Özel plajlardan hizmet alma	Kişisel plaj kullanımı	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı						
Beachpark Kıyı Alanı						

19. Kıyı alanında aşağıdakilerden hangi türde bir aktiviteye katıldınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Konser	Açık hava sineması	Toplu spor etkinliği	Doğum günü kutlaması	Hiçbiri	Diğer
Konyaaltı Kıyı Alanı						
Beachpark Kıyı Alanı						

20. Kıyı alanlarına yönelik bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz?

	Evet	Hayır	Kararsızım
Konyaaltı Kıyı Alanı			
Beachpark Kıyı Alanı			

21. Cevabınız evet ise ne tür düzenlemeye ihtiyaç vardır? Önerilerinizi ilgili kıyı alanı yanına yazar mısınız?

Konyaaltı Kıyı Alanı.....

Beachpark Kıyı Alanı.....

Değerlendirme soruları bölümündeki sorular 2 farklı kıyı alanında da değerlendirilmeye açık olup, lütfen bilgi sahibi olmadığınız kıyı alanının bulunduğu sütunu boş bırakınız. Tabloda yer alan soruları numaralandırarak işaretleyiniz

Zehra İNCE ÇÖLLÜ/ Doç. Dr. Nilüfer GÜNER BİLDİK
YÜKSEK LİSANS TEZİ ANKET FORMU

DEĞERLENDİRME SORULARI (Aşağıdaki ifadelerle katılım derecenizi size uygun yanıtı daire içerisine alarak belirtiniz.)

		Konyaaltı Kıyı Alanı					Beachpark Kıyı Alanı						
		Fikrim yok	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum, ne katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Fikrim yok	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum, ne katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
	Fikrim yok : 0												
	Kesinlikle katılmıyorum : 1												
	Katılmıyorum : 2												
	Ne katılıyorum, ne katılmıyorum : 3												
	Katılıyorum : 4												
	Kesinlikle katılıyorum : 5												
1	Kıyı alanında tüm kullanıcı grupları gözlemlenmektedir (çocuk, genç, yaşlı, engelli vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
2	Tek başına alanı rahatlıkla kullanmaktayım.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
3	Gündüz güvenli bir şekilde kullanılmaktadır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
4	Gece güvenli bir şekilde kullanılmaktadır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
5	Ulaşım kolaylıkla sağlanmaktadır (özel araç, toplu taşıma, taksi, bisiklet, scooter, yürüyerek vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
6	Otopark alanları yeterlidir (özel araç, bisiklet vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
7	Yaya geçitleri yeterli ve güvenlidir.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
8	Farklı hava koşullarında rahatlıkla gezilebilecek bir alandır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
9	Konfor düzeyi yüksek, bakımlı ve temiz bir alandır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
10	Görsel açıdan estetik ve çekici bir çevreye sahiptir.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
11	Canlı ve hareketli bir alandır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
12	Toplunun farklı kesimlerini bir araya getirme özelliğine sahiptir.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
13	Sosyal aktivitelere imkan sağlamaktadır (sinema, konser, dinlenme, eğlence, rekreasyon vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
14	Açık ve yeşil alanlar kullanım ve kalite açısından yeterlidir (peyzaj, yeşil alan, ağaçlandırma ve çiçeklendirme).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
15	Yürüyüş ve koşu yapmaya uygun bir alandır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
16	Bisiklet kullanımına uygun bir alandır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
17	Engelli kullanımı için düzenlemelerin yeterli olduğunu gözlemlemekteyim (görme, işitme ve bedensel vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
18	Kent mobilyaları kullanım ve kalite açısından yeterlidir (çöp kutusu, oturma bankları, aydınlatma ve levhalar vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
19	Üst örtü öğeleri yeterlidir (gölgelikler, pergolalar vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
20	Alanda yeterli tuvalet bulunmaktadır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
21	İlk yardım alanı bulunmaktadır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
22	Çocuk oyun parkı yeterlidir.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
23	Plaj yeterlidir.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
24	Özel plaj hizmetleri yeterlidir.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
25	Kendimi mutlu ve özgür hissettiğim bir alandır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
26	Kıyı alanında deniz kirliliği vardır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
27	Kıyı alanında gürültü kirliliği vardır.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
28	Plajda kirlilik vardır (sigara izmariti, çekirdek kabuğu... vb.).	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
29	Kalabalık olduğu için gitmekten keyif almıyorum.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
30	Üst gelir grubuna hizmet ettiği için gitmeyi tercih etmiyorum.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
31	Otopark ücretli olduğu için gitmeyi tercih etmiyorum.	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
32	Konyaaltı kıyı alanında yapılan düzenlemeler kullanımı arttırmıştır.	0	1	2	3	4	5						
33	Beachpark kıyı alanında yapılan düzenlemeler kullanımı arttırmıştır.							0	1	2	3	4	5
34	Konyaaltı kıyı alanının düzenlemelerden sonraki (şimdiki) halini daha çok beğeniyorum.	0	1	2	3	4	5						
35	Beachpark kıyı alanının düzenlemelerden sonraki (şimdiki) halini daha çok beğeniyorum.							0	1	2	3	4	5

Anket tamamlanmıştır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

EK-7. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım amaçları arasında anlamlı bulunmayan ve belirleyici olmayan ki-kare çizelgeleri

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını iş amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının iş amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları iş amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %50-Beachpark kıyı alanı %83,3) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları iş amaçlı en az ise üst gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %14,3-Beachpark kıyı alanı %0) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Fisher's Exact=2,352 P=0,285) (Beachpark kıyı alanı: Fisher's Exact=1,664 P=0,476) (Çizelge 8.4).

Çizelge 8.4. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları iş amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		İş amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	2a	68a	Üst Gelir Grubu	0a	65a	65
%100	%2,9	%97,1		%0	%100	%100
%22,5	%14,3	%22,9		%0	%22,8	%22,3
180	7a	173a	Orta Gelir Grubu	5a	159a	164
%100	%3,9	%96,1		%3	%97	%100
%57,9	%50	%58,2		%83,3	%55,8	%56,4
61	5a	56a	Alt Gelir Grubu	1a	61a	62
%100	%8,2	%91,8		%1,6	%98,4	%100
%19,6	%35,7	%18,9		%16,7	%21,4	%21,3
311	14	297	Toplam	6	285	291
%100	%4,5	%95,5		%2,1	%97,9	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Fisher's Exact test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını ev amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının ev amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları ev amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %100-Beachpark kıyı alanı %100) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Fisher's Exact=3,080 P=0,168) (Beachpark kıyı alanı: Fisher's Exact=1,223 P=0,582) (Çizelge 8.5).

Çizelge 8.5. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını ev amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Ev amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	0a	70a	Üst Gelir Grubu	0a	65a	65
%100	%0	%100		%0	%100	%100
%22,5	%0	%23		%0	%22,6	%22,3
180	6b	174a	Orta Gelir Grubu	3a	161a	164
%100	%3,3	%96,7		%1,8	%98,2	%100
%57,9	%100	%57		%100	%55,9	%56,4
61	0a	61a	Alt Gelir Grubu	0a	62a	62
%100	%0	%100		%0	%100	%100
%19,6	%0	%20		%0	%21,5	%21,3
311	6	305	Toplam	3	288	291
%100	%1,9	%98,1		%1	%99	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Fisher's Exact test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).						

Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanının geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımı, kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Bu bağlamda Beachpark kıyı alanı geçiş ve ulaşım amaçlı en çok orta gelir grubu (%75), en az ise alt gelir grubu (%5) tarafından kullanılmaktadır (Fisher's Exact=4,082 P=0,131) (Çizelge 8.6).

Çizelge 8.6. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanının geçiş ve ulaşım amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Geçiş ve ulaşım amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	4a	61a	65
	%6,2	%93,8	%100
	%20	%22,6	%22,4
Orta Gelir Grubu	15a	148a	163
	%9,2	%90,8	%100
	%75	%54,8	%56,2
Alt Gelir Grubu	1a	61a	62
	%1,6	%98,4	%100
	%5	%22,6	%21,4
Toplam	20	270	290
	%6,9	%93,1	%100
	%100	%100	%100

*Fisher's Exact test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir ($p < 0,05$).

Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanının dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımı, kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Bu bağlamda Konyaaltı kıyı alanı dinlenme ve etrafı izleme amaçlı en çok orta gelir grubu (%60,6), en az ise üst gelir grubu (%19) tarafından kullanılmaktadır (Fisher's Exact=7,305 P=0,078) (Çizelge 8.7).

Çizelge 8.7. Kullanıcıların Konyaaltı kıyı alanını dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Dinlenme ve etrafı izleme amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	44b	26a	70
	%62,9	%37,1	%100
	%19	%32,9	%22,5
Orta Gelir Grubu	140a	39a	180
	%77,8	%21,7	%100
	%60,6	%49,4	%57,9
Alt Gelir Grubu	47a	14a	61
	%77	%23	%100
	%20,3	%17,7	%19,6
Toplam	231	79	311
	%74,3	%25,4	%100
	%100	%100	%100
*Fisher's Exact test kullanılmıştır.			
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).			

Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını cafe ve restoran için kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanının cafe ve restoran amaçlı kullanımı, kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Bu bağlamda Beachpark kıyı alanı cafe ve restoran amaçlı en çok orta gelir grubu (%61), en az ise üst gelir grubu (%18,7) tarafından kullanılmaktadır (Chi-Square=4,974 df=2 P=0,083) (Çizelge 8.8).

Çizelge 8.8. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını cafe ve restoran amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Cafe ve restoran amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	34a	31a	65
	%52,3	%47,7	%100
	%18,7	%28,4	%22,3
Orta Gelir Grubu	111b	53a	164
	%67,7	%32,3	%100
	%61	%48,6	%56,4
Alt Gelir Grubu	37a	25a	62
	59,7	%40,3	%100
	%20,3	%22,9	%21,3
Toplam	182	109	291
	%62,5	%37,5	%100
	%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını çocuk parkı için kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının çocuk parkı amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları çocuk parkı amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %58,6-Beachpark kıyı alanı %64,1) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları çocuk parkı amaçlı en az ise Konyaaltı kıyı alanında alt gelir grubu (%18,6) tarafından, Beachpark kıyı alanında ise üst gelir grubu (%17,2) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=0,062 df=2 P=0,969) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=2,014 df=2 P=0,365) (Çizelge 8.9).

Çizelge 8.9. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları çocuk parkı amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Çocuk parkı amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	16a	54a	Üst Gelir Grubu	11a	54a	65
%100	%22,9	%77,1		%16,9	%83,1	%100
%22,5	%22,9	%22,4		%17,2	%23,7	%22,3
180	41a	139a	Orta Gelir Grubu	41a	124a	165
%100	%22,8	%77,2		%24,8	%75,2	%100
%57,9	%58,6	%57,7		%64,1	%54,4	%56,5
61	13a	48a	Alt Gelir Grubu	12a	50a	62
%100	%21,3	%78,7		%19,4	%80,6	%100
%19,6	%18,6	%19,9		%18,8	%21,9	%21,2
311	70	241	Toplam	64	228	292
%100	%22,5	%77,5		%21,9	%78,1	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını fotoğraf çekme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının fotoğraf çekme amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları fotoğraf çekme amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %55,6-Beachpark kıyı alanı %53,8) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları fotoğraf çekme amaçlı en az ise Konyaaltı kıyı alanında alt gelir grubu (%19,4) tarafından, Beachpark kıyı alanında ise üst ve alt gelir grubu (%23,1) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=0,151 df=2 P=0,927) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=0,128 df=2 P=0,938) (Çizelge 8.10).

Çizelge 8.10. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları fotoğraf çekme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Fotoğraf çekme amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	9a	61a	Üst Gelir Grubu	9a	56a	65
%100	%12,9	%87,1		%13,8	%86,2	%100
%22,5	%25	%22,2		%23,1	%22,2	%22,3
180	20a	160a	Orta Gelir Grubu	21a	143a	164
%100	%11,1	%88,9		%12,8	%87,2	%100
%57,9	%55,6	%58,2		%53,8	%56,7	%56,4
61	7a	54a	Alt Gelir Grubu	9a	53a	62
%100	%11,5	%88,5		%14,5	%85,5	%100
%19,6	%19,4	%19,6		%23,1	%21	%21,3
311	36	275	Toplam	39	252	291
%100	%11,6	%88,4		%13,4	%86,6	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.
 *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını balık tutma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanının balık tutma amaçlı kullanımı, kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Bu bağlamda Beachpark kıyı alanı balık tutma amaçlı en çok orta gelir grubu (%43,8 oranında), en az ise alt gelir grubu (%18,8 oranında) tarafından kullanılmaktadır (Fisher's Exact=2,245 P=0,383) (Çizelge 8.11).

Çizelge 8.11. Kullanıcıların Beachpark kıyı alanını balık tutma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

	Balık tutmak amaçlı kullanım		Toplam
	Var	Yok	
Üst Gelir Grubu	6a	59a	65
	%9,2	%90,8	%100
	%37,5	%21,5	%22,3
Orta Gelir Grubu	7a	157a	164
	%4,3	%95,7	%100
	%43,8	%57,1	%56,4
Alt Gelir Grubu	3a	59a	62
	%4,8	%95,2	%100
	%18,8	%21,5	%21,3
Toplam	16	275	291
	%5,5	%94,5	%100
	%100	%100	%100
*Fisher's Exact test kullanılmıştır.			
*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).			

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını hayvan gezdirme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının hayvan gezdirme amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları hayvan gezdirme amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %76,9-Beachpark kıyı alanı %87,5) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları hayvan gezdirme amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %0-Beachpark kıyı alanı %0) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Fisher's Exact=3,632 P=0,169) (Beachpark kıyı alanı: Fisher's Exact=2,773 P=0,263) (Çizelge 8.12).

Çizelge 8.12. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları hayvan gezdirme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Hayvan gezdirme amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	3a	67a	Üst Gelir Grubu	1a	64a	65
%100	%4,3	%95,7		%1,5	%98,5	%100
%22,6	%23,1	%22,6		%12,5	%22,6	%22,3
179	10a	169a	Orta Gelir Grubu	7a	157a	164
%100	%5,6	%94,4		%4,3	%95,7	%100
%57,7	%76,9	%56,9		%87,5	%55,5	%56,4
61	0a	61a	Alt Gelir Grubu	0a	62a	62
%100	%0	%100		%0	%100	%100
%19,7	%0	%20,5		%0	%21,9	%21,3
310	13	297	Toplam	8	283	291
%100	%4,2	%95,8		%2,7	%97,3	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Fisher's Exact test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını yürüyüş ve koşu amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının yürüyüş ve koşu amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yürüyüş ve koşu amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %63,1-Beachpark kıyı alanı %59,2) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları yürüyüş ve koşu amaçlı en az alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %16,6-Beachpark kıyı alanı %16,6) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=5,695 df=2 P=0,058) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=4,637 df=2 P=0,098) (Çizelge 8.13).

Çizelge 8.13. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yürüyüş ve koşu amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Yürüyüş ve koşu amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
71	38a	33a	Üst Gelir Grubu	38a	27a	65
%100	%53,5	%46,5		%58,5	%41,5	%100
%22,8	%20,3	%26,4		%24,2	%20,1	%22,3
180	118b	62a	Orta Gelir Grubu	93a	71a	164
%100	%65,6	%34,4		%56,7	%43,3	%100
%57,7	%63,1	%49,6		%59,2	%53	%56,4
61	31a	30a	Alt Gelir Grubu	26b	36a	62
%100	%50,8	%49,2		%41,9	%58,1	%100
%19,6	%16,6	%24		%16,6	%26,9	%21,3
312	187	125	Toplam	157	134	291
%100	%59,9	%40,1		%54	%46	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).						

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını yoga amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının yoga amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yoga amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %77,8-Beachpark kıyı alanı %71,4) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları yoga amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %0-Beachpark kıyı alanı %0) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Fisher's Exact=2,154 P=0,406) (Beachpark kıyı alanı: Fisher's Exact=1,731 P=0,513) (Çizelge 8.14).

Çizelge 8.14. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yoga amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Yoga amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
71	2a	69a	Üst Gelir Grubu	2a	64a	66
%100	%2,8	%97,2		%3	%97	%100
%22,8	%22,2	%22,8		%28,6	%22,5	%22,6
179	7a	172a	Orta Gelir Grubu	5a	159a	164
%100	%3,9	%96,1		%3	%97	%100
%57,6	%77,8	%57		%71,4	%55,8	%56,2
61	0a	61a	Alt Gelir Grubu	0a	62a	62
%100	%0	%100		%0	%100	%100
%19,6	%0	%20,2		%0	%21,8	%21,2
311	9	302	Toplam	7	285	292
%100	%2,9	%97,1		%2,4	%97,6	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Fisher's Exact test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını yüzme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının yüzme amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yüzme amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %60,5-Beachpark kıyı alanı %60,3) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları yüzme amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %16,1-Beachpark kıyı alanı %17,9) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=5,849 df=2 P=0,054) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=3,795 df=2 P=0,150) (Çizelge 8.15).

Çizelge 8.15. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları yüzme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Yüzme amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
71	52a	19a	Üst Gelir Grubu	40a	23a	63
%100	%73,2	%26,8		%63,5	%36,5	%100
%22,8	%23,3	%21,3		%21,7	%22,3	%22
180	135a	45a	Orta Gelir Grubu	111a	52a	163
%100	%75	%25		%68,1	%31,9	%100
%57,7	%60,5	%50,6		%60,3	%50,5	%56,8
61	36b	25a	Alt Gelir Grubu	33a	28a	61
%100	%59	%41		%54,1	%45,9	%100
%19,6	%16,1	%28,1		%17,9	%27,2	%21,3
312	223	89	Toplam	184	103	287
%100	%71,5	%28,5		%64,1	%35,9	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).						

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını bisiklet ve paten sürme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının bisiklet ve paten sürme amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları bisiklet ve paten sürme amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %62,8-Beachpark kıyı alanı %60) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları bisiklet ve paten sürme amaçlı en az ise Konyaaltı kıyı alanında alt gelir grubu (%16,3) tarafından, Beachpark kıyı alanında ise üst ve alt gelir grubu (%20) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Fisher's Exact=1,592 P=0,879) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=0,294 df=2 P=0,864) (Çizelge 8.16).

Çizelge 8.16. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları bisiklet ve paten sürme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Bisiklet ve paten sürme amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
71	9a	62a	Üst Gelir Grubu	8a	58a	66
%100	%12,7	%87,3		%12,1	%87,9	%100
%22,8	%20,9	%23,1		%20	%23	%22,6
180	27a	152a	Orta Gelir Grubu	24a	140a	164
%100	%15	%84,4		%14,6	%85,4	%100
%57,7	%62,8	%56,7		%60	%55,6	%56,2
61	7a	54a	Alt Gelir Grubu	8a	54a	62
%100	%11,5	%88,5		%12,9	%87,1	%100
%19,6	%16,3	%20,1		%20	%21,4	%21,2
312	43	268	Toplam	40	252	292
%100	%13,8	%85,9		%13,7	%86,3	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Fisher's Exact test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).				*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).		

EK-8. Sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları ile Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kullanım türleri arasında anlamlı bulunmayan ve belirleyici olmayan ki-kare çizelgeleri

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını restoran, cafe ve bar amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının restoran, cafe ve bar amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları restoran, cafe ve bar amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %62-Beachpark kıyı alanı %60) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları restoran, cafe ve bar amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %16,1-Beachpark kıyı alanı %18,5) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=4,524 df=2 P=0,104) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=4,826 df=2 P=0,090) (Çizelge 8.17).

Çizelge 8.17. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları restoran, cafe ve bar amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Restoran, cafe ve bar amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
69	42a	27a	Üst Gelir Grubu	44a	20a	64
%100	%60,9	%39,1		%68,8	%31,3	%100
%22,5	%21,9	%23,5		%21,5	%23,3	%22
178	119a	59a	Orta Gelir Grubu	123a	41a	164
%100	%66,9	%33,1		%75	%25	%100
58	%62	%51,3		%60	%47,7	%56,4
60	31a	29a	Alt Gelir Grubu	38b	25a	63
%100	%51,7	%48,3		%60,3	%39,7	%100
%19,5	%16,1	%25,2		%18,5	%29,1	%21,6
307	192	115	Toplam	205	86	291
%100	%62,5	%37,5		%70,4	%29,6	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır. *Saturda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).						

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını market ve büfe amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının market ve büfe amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları market ve büfe amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %59,6-Beachpark kıyı alanı %59,7) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları market ve büfe amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %18,5-Beachpark kıyı alanı %15,8) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=0,285 df=2 P=0,867) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=5,925 df=2 P=0,052) (Çizelge 8.18).

Çizelge 8.18. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları market ve büfe amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Market ve büfe amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
68	32a	36a	Üst Gelir Grubu	34a	28a	62
%100	%47,1	%52,9		%54,8	%45,2	%100
%22,2	%21,9	%22,5		%24,5	%18,7	%21,5
178	87a	91a	Orta Gelir Grubu	83a	81a	164
%100	%48,9	%51,1		%50,6	%49,4	%100
%58,2	%59,6	%56,9		%59,7	%54	%56,7
60	27a	33a	Alt Gelir Grubu	22b	41a	63
%100	%45	%55		%34,9	%65,1	%100
%19,6	%18,5	%20,6		%15,8	%27,3	%21,8
306	146	160	Toplam	139	150	289
%100	%47,7	%52,3		%48,1	%51,9	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %60-Beachpark kıyı alanı %59,2) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %19,2-Beachpark kıyı alanı %19,3) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=2,822 df=2 P=0,244) (Beachpark kıyı alanı: Fisher's Exact =4,932 P=0,243) (Çizelge 8.19).

Çizelge 8.19. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Kendi sandalyem ve masam ile yeme içme amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
70	50a	20a	Üst Gelir Grubu	48a	15a	63
%100	%71,4	%28,6		%76,2	%23,8	%100
%22,7	%20,8	%29		%21,5	%22,4	%21,6
178	144a	34a	Orta Gelir Grubu	132a	32a	165
%100	%80,9	%19,1		%80	%19,4	%100
%57,6	%60	%49,3		%59,2	%47,8	%56,7
61	46a	15a	Alt Gelir Grubu	43a	20a	63
%100	%75,4	%24,6		%68,3	%31,7	%100
%19,7	%19,2	%21,7		%19,3	%29,9	%21,6
309	240	69	Toplam	223	67	291
%100	%77,7	%22,3		%76,6	%23	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100
*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).				*Fisher's Exact test kullanılmıştır. *Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).		

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını özel plajlardan hizmet alma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının özel plajlardan hizmet alma amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları özel plajlardan hizmet alma amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %62,3-Beachpark kıyı alanı %59,6) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları özel plajlardan hizmet alma amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %17,2-Beachpark kıyı alanı %18,6) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=2,258 df=2 P=0,323) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=1,961 df=2 P=0,375) (Çizelge 8.20).

Çizelge 8.20. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları özel plajlardan hizmet alma amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Özel plajlardan hizmet alma amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
69	31a	38a	Üst Gelir Grubu	34a	29a	63
%100	%44,9	%55,1		%54	%46	%100
%22,5	%20,5	%24,4		%21,8	%21,5	%21,6
178	94a	84a	Orta Gelir Grubu	93a	72a	165
%100	%52,8	%47,2		%56,4	%43,6	%100
%58	%62,3	%53,8		%59,6	%53,3	%56,7
60	26a	34a	Alt Gelir Grubu	29a	34a	63
%100	%43,3	%56,7		%46	%54	%100
%19,5	%17,2	%21,8		%18,6	%25,2	%21,6
307	151	156	Toplam	156	135	291
%100	%49,2	%50,8		%53,6	%46,4	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.
 *Sıtrda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanlarını kişisel plaj amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasında anlamsız bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla kıyı alanlarının kişisel plaj amaçlı kullanımı kullanıcılar açısından belirleyici olmamaktadır. Frekans dağılımları açısından bakıldığında Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kişisel plaj amaçlı en çok orta gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %62,6-Beachpark kıyı alanı %61,5) tarafından kullanılmaktadır. Kıyı alanları kişisel plaj kullanımı amaçlı en az ise alt gelir grubu (Konyaaltı kıyı alanı %16-Beachpark kıyı alanı %17,2) tarafından kullanılmaktadır (Konyaaltı kıyı alanı: Chi-Square=4,987 df=2 P=0,083) (Beachpark kıyı alanı: Chi-Square=5,699 df=2 P=0,058) (Çizelge 8.21).

Çizelge 8.21. Kullanıcıların Konyaaltı ve Beachpark kıyı alanları kişisel plaj amaçlı kullanımları ile sosyo-ekonomik gelişmişlik grupları arasındaki ki-kare çizelgesi

Toplam	Konyaaltı Kıyı Alanı		Kişisel plaj amaçlı kullanım	Beachpark Kıyı Alanı		Toplam
	Var	Yok		Var	Yok	
69	40a	29a	Üst Gelir Grubu	36a	27a	63
%100	%58	%42		%57,1	%42,9	%100
%22,5	%21,4	%24,2		%21,3	%22,3	%21,7
178	117b	61a	Orta Gelir Grubu	104b	60a	164
%100	%65,7	%34,3		%63,4	%36,6	%100
%58	%62,6	%50,8		%61,5	%49,6	%56,6
60	30a	30a	Alt Gelir Grubu	29b	34a	63
%100	%50	%50		%46	%54	%100
%19,5	%16	%25		%17,2	%28,1	%21,7
307	187	120	Toplam	169	121	290
%100	%60,9	%39,1		%58,3	%41,7	%100
%100	%100	%100		%100	%100	%100

*Pearson Chi-Square test kullanılmıştır.

*Satırda farklı harfler istatistiksel olarak farklılığı göstermemektedir (p<0,05).

ÖZGEÇMİŞ

ZEHRA İNCE ÇÖLLÜ

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans 2017-2022	Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Antalya
Lisans 2010-2014	Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Antalya

MESLEKİ VE İDARİ GÖREVLER

Şehir Plancısı 2014-Devam Ediyor	Antalya Büyükşehir Belediyesi, Antalya
-------------------------------------	--